

England, Ch. of. *H. Robert*
institutiones Provinciales. *Pr. a. m. p. a.*

**Incipit opera super constitutio-
nes provinciales et Othonis.**

Descriptio

Descriptio

Liber primus De sancta trinitate et fide catholica.

C Johannes pecham.

Tignorantia sacerdotum et infra. Ne quis per ignorantiam se excusat qui sciens articulos fidei: quos oves ecclesie ministri sciens tenet eos summarie ut sequeatur pstrigim' breuitate. **S**ciendum est septem esse fidei articulos pertinentes ad ministerium trinitatis: quorum quattuor pertinet ad divinitatis intrinseca/ tres vero pertinet ad effectus. **P**rimus est unitas divine essentie in trium personarum indivisibili trinitate. **I**uxta illud. **C**redo in unum deum. **S**ed est credere patrem ingenitum esse deum. **T**ertius est credere filium unigenitum esse deum. **Q**uartus est credere spiritum sanctum/ nec genitum/ nec ingenitum esse deum: sed a patre et filio procedentem. **Q**uintus est creatione celi et terre. **H**oc est omnis visibilis et invisibilis creature a tota in divisibili trinitate. **S**extus est satisfactione ecclesie per spiritum sanctum et gratia sacramenta: et cetera omnia in quibus conticat ecclesia christiana. In quo intelligitur per ecclesiam cum suis sacramentis et legibus per spiritum sanctum omni homini contumeliam patendi sufficit ad salutem per extra ecclesiam non est salus. **S**eptimus est summatio ecclesie per gloriam eternam in carne et anima veraciter suscitande. et per oppositum intelligitur damnatio eterna reproborum. Item alii septem articuli pertinet ad christi humanitatem. **P**rimus est incarnatione/ seu vera carnis assumptio/ ex sola per spiritum sanctum virginem gloriosa. **S**ed est veri incarnati dei nativitas ex virginem in corrupta. **T**ertius est veri christi passio/ et mors in cruce sub tyranno pylato. **Q**uartus est descendens christi ad inferos in anima quiescente corpore in sepulchro ad spoliationem tauri. **Q**uitus est vera christi resurrectio. **S**extus est vera ipsius ad celos ascensio. **S**eptimus est ipsius venturi ad iudicium certissima expectatio.

CIdem.

Altissimus et infra. Attendant sacerdotes qui cum communione sacramenti perigunt simplicibus tunc paschali vel alio sollicitate eos instruant sub panis specie eis simul dari corpus et sanguinem domini: immo spiritum integrum vivum et verum qui totus est sub specie sacramenti. Doceat etiam consilium

De constitutionibus.

Si quod eisdē tibiis in calice ppinatur nō est sacramētū sed vīnū parū eis hauriendū traditū vt facili⁹ sacramētū glutiant qđ ceperunt. Solis enī celebrantib⁹ sanguinem sub specie vīni consecrati sumere in hūismodi minorib⁹ ecclīis est concessum. Instruāt etiā eisdē sumptū oře sacra mentū nō nimis dentibus 2minuere: sed tritū modice soz- bēre pfecte: ne pticulā aliquā eueniat in dentū interst̄cūs vel alibi remanere. ¶ De constitutionibus Ibidem

Quia incōtinētie vitiū et infra. Constitutionē dñi octo boni 2tra 2cubinarios editā: p̄ recipim⁹ iutolabilitē obseruari. Omnisbusq; et singulis coep̄is suffraganeis nostris in virtute obediēt ieret sub pena suspensionis ab officio et bñficio quā in ipsos ferimus si spōte circa hei fuerit negligentes firmiter iniungendo mandam⁹ quatin⁹ constitutionē predictā faciat in quatuor anni p̄ncipalibus capi talis ruralib⁹ p se: v̄l p eorū officiales: v̄l saltē p decanos ru rales vel gerētes eorū vices distincte ⁊ apte corā toto capitulo: exclusis laicis recitari. Quā recitationē p monitione habere volum⁹/ vt libere 2tra om̄s viciosos h̄mōi procedi valeat: ne causari possint cū ad executionē priuationis in eos late s̄nialiter in 2stitutionē predicta pcessū fuerit: seminatos nō fuisse. Si q̄ aut̄ predicte 2stitutionis recitationes maliciose impedierit execōicationi subiaceat ipso facto. Si q̄s vero neglexe: it eā recitare vel decan⁹ vel gerēs vicē eius om̄i s̄cta feria in pāne ⁊ aqua ieiuna: e tenet: nisi infirmi casas impedierit donec in sequenti capitulo ipsam recitauit seu fecerit recitari. ¶ Johannes stratk̄th.

Exterior habitus et infra. Ductoritate consilii p̄cipi- mus: vt locorū ordinarii q̄bus de subditorū excessib⁹ spectat inquirere in locis sue iurisdictioni subiectis: per se vel alios annuatim inquirant sup obseruatione constituta- tionis per nos edite de habitu clericali. Et contra reos in hac parte constitutionē ipsam per penas in eadem limita casas diligenti cautela faciant obseruari. ¶ Ibidem

De consuetudine.

Huius aditē cōsilii constitutions & plūsa remēdia p̄ceptū p̄imis vt n̄cā p̄uincia cātāriensi futuris t̄pib⁹ in uiolabilit̄ obseruāri. Mandantes n̄c̄is coēpis et suffraganeis vniuersis: vt ip̄as constitutions p̄ se vel p̄ alios (vt ius exigit) publicēt et faciēt publicari: ac in publicā notio nē deduci: ad vtilitatē cōm̄ laudē & gl̄iam nois iesu xpi.

De consuetudine. Symon langham.

Statutū et infra. Q̄d hui⁹ occasione statuti inter rectores ecclesiar̄ et parochianos suos lites quas extinguere cupimus frequentius orūunt/ illa duximus sp̄n. dali interpretationē declarandū: vt videlicet si deceđēs tria vel plura cuiuscūq; ḡhis in bonis suis habuerit aī alia optima: cui de iure fuerit debitum: reseruato ecclesie sue: a qua sacramēta recepit dū viueret: sine dolo fraude seu cōtradictione qualibet p̄ recōpensatione substractonis decimā p̄sonaliū necnō et oblationū: scđm melius aīal reserue post obitū p̄o salute anime sue eccl̄ie sue hm̄di libe randū/ q̄ si duo t̄m̄ in bonis deceđētis extiterint animalia de mansuetudine ecclesie exactio quelibet nomine mortuarii remittatur. Quodq; si malier superstite viro obierit: ad solutionē mortuarii minime cohercat. Sed si post obitum mariti in domo cū familie regimine vīdūa p̄ annū su p̄uixerit/ iuxta formā superius scriptā ad mortuariū obli getur. Hac autē interpretatione consuetudini laudabili super mortuariis in nostra p̄uincia aliter obseruate. nolumus p̄ejudicium generari: quin si deceđēs numer⁹ hm̄di aī alium habuerit: seu hahuerit vir ve aut v̄roz p̄iūs aut post deceſſerit: super p̄statōne mortuariū cōsuetudo ecclesiastica obserueſ. **A**d solutionē aīit debiti de iure vel cōsuetudine mortuarii rēcīentes: volumus per locor̄ ordinar̄os censura ecclesiastica coartari.

Edmundus.

Dillus rectoꝝ decimas eccl̄ie sue nōdū p̄ceptas vēde re p̄sumat aī annūciacionē b̄tē marie d̄ginis: a quo die fructus de cōsuetudine cedere debet: ad ip̄oꝝ rectoꝝ:

Liber primº De zumetadinib. De turibus ordinandor.
Si ante humoi fructum perceptionem decesserint: debita
vel legata persoluenda. **I**dem Edmundus.

Eos qui no de legitimo matrimonio nati sunt: et absque
ad spensatione sufficienti ordinati fuerint: eos etiam quod
no suis episcopis preter licentiam suorum episcoporum seu prelatorum ad
sacros ordines promoti fuerint: ab executione ordinis sic
suscepti suspendimus: donec dispensationis graam fuerint
consecuti. **I**tem decernimus quod hi qui in conscientia pec
cati mortalis prius perpetrati: vel propter questum tempo
rale tantum sacram ordinem suscepereint: officium suun no
erequantur: nisi prius a peccato humoi per sacramentum
penitentie fuerint experti. **I**dem Edmundus.

Nº primis te infra. Des qui irregularitatem in ordi
ne suscepto: vel ante vel post ordines susceptos estat
rotarisse. Nisi cu eis dispensatu fuerit expresse pro eos qui
cu eis dispensare poterint: ab officii executione denuncia
mus esse suspensos: donec cu eis super hoc legitime fuerit
dispensatum. Irregulares quo ad promissa intelligimus
homicidas aduocatos in causa sanguinis/ symoniacos in
terrentores symoniacarum pactionum. Et qui a labe illa in
fecti scienter ordines suscepereunt: ab hereticis scismaticis
vel noiatim excoicatis scierter ordinatos. **I**te bigamos
corruptarum maritos: deo sacratarum virginum violatorum ex
coicatos et furtive ordines suscipientes sortilegos et eccl
iarum incendarios: et qui alii huiusmodi existant.

De temporibus ordinandor. Richardus
Quia quida et infra. Episcopis non iurisdictioni discretas quod
scierter clericuz vel pochianum alterim epi ordinauerit
sine ipsius epi licetia speciali: ab ipsim collatione ad quae ta
le in suscepereit vel ordinauerit: velque ad codignum satisfactio
nem se noverit esse suspensam. **walte:us.**

Um quanta et infra. Prohibemus ne quod abbas vel
priorum monachus vel canonicum suos ab alio episcopo quod loci

Liber primus **D**e scrūtū et or. sa. **D**e sacra vñctione:
diocesano faciat ordinari: nūli cūm litteris dimissoriis ipsi
us ep̄i: vel in eius absentia vicarii sui generalis.

C De scrutinio in ordine faciendo. **I**dem.

Cūm qnanta et infra. Nullus ad ordines accedat vel
admittat: nūli canonice fuerit examinatus. **M**inores
clericī ad inferiores gradus non admittantur: nūli idoneos
habeant presentatores: et per testimonium eorū admittan-
tur. Nullus etiā symoniacos / homicida / excoicatus / vici-
arius / sacrilegas / incendarius / vel falsarias / vel ali⁹ ha-
bens canonicum impedimentū ad quoscumq; ordines p̄re-
sumat accedere: vel ad eosdē presentetur: aut quoniam dolit:
bet admittatur.

C De sacra vñctione. **E**dmundus.

Panni ch̄isinales non nūli in vsum ornamentoꝝ eccl̄
sie contiuerant. Similiter alia ornamenta ecclesie h̄
pontificalem accipiunt benedictionē nullo modo in p̄pha-
nos v̄sus deputentur. Et archidiaconus in sua visitatiōe
an hoc seruetur diligenter inquirat.

C walterus.

Sacerdos et infra. **A**dult⁹ 2firmandus p̄ sacerdotē loci
ut prius 2fitek admonēdas est: et sic postea 2firmet: et
ad 2firmationē veniat ieiunus ob reuerētiā sacramēti
frequenter etiā moneant parētes p̄ sacerdotes ut paru-
los baptisatos ad 2firmationem ducant: nec diu expectēt
aduentū ep̄i. Sed p̄ 2firmatione pueros ad eū ducat: ubi
eū p̄pē adesse audierint post baptismū ūcītius poterint se
cūq; fascias sive ligaturas deserēt 2petētes. Partuuli quo
q; confirmati tertia die post 2firmationē deportent ad ec-
clesiam et frontes eorū p̄ manus sacerdotū in baptisterio:
ppter reuerētiā ch̄ismatis abluantur: et ibidē ligature
eorū tūc insimul concrement. Itē ad 2firmationē nullus
puer teneatur a patre vitrico: vel matre notierca. Et volu-
mus q; hec p̄hibitio sepe per sacerdotes in ecclesiis p̄bli-
cetur ut sciāut parentes ac alii qui pueros tenent ad con-
firmandum q; spirituale vinculum in hoc sacramento ita
contrahitur ut in baptismo.

C Idem.

De sacra unctione.

Qum magna reverentia deferatur oledini infirmorum ad infirmos: et ipsos intrugant sacerdotes cum magna deuotione et orationu celebritate que ad hoc sunt ordinate. Monerat populū sepe loce: dotes cū magna deuotione eos saltē q̄ sunt etatis. xliii. annorū ut supra: ad extre me unctionis sacramentū recipiendū. Et q̄ post sacramētū susceptum licite possit reverti ad opus coniugale. Ex sectus enī istius sacramenti patet ex verbis apostoli Jacobī dicentis. Si infirmat̄ q̄s ex vobis inducat presbyteros ecclie ut orēt sup̄ illū: vngētes eū oleo sctō in noī dñi. Et oratio fidei salviabit infirmum: et allaniabit eum dñs. Et si in peccatis sit dimittentur ei.

C Pecham.

Qum sacri ch̄ismatis confectio de anno in annum p̄ locorū ep̄os sit agenda iuxta sacrorū canonū sanctio nes: et ipsum ch̄isma p̄r eosdem confectū annuatim fidelibus sit tradendū: et vetus seu qđ superest de veteri ch̄ismate sit in sacris ecclesiis remandū. Presbyteri quoq̄ q̄ presunt ecclesiis aut p̄ se aut p̄ diaconos aut subdiaconos a locorū ep̄is: annis singulis ante p̄ache solēnitatē: vel q̄cū tius fieri poterit sacrū ch̄isma a singulis ecclesiis petere teneant̄ adeo: ut si q̄s de alio ch̄ismate q̄ de isto nouo qđ p̄pria ep̄i largitione seu p̄cessione accepit baptisare vel baptisatū in vertice vngere (nisi p̄eoccupāte morte) tētau rit ipse in se dānationis manifestatur p̄tulisse suam. Qui dā tñ ignorantia crassa ducit̄ q̄ dolo dī esse vicina vel spūtumaci sacris in hac p̄te canonibus reluctant̄ qđ a crīmine idolatrie seu p̄tō arcolandi uō multū oberrat: vetus ch̄isma alicubi p̄ bienniū: alicubi p̄ triēniū et eo amplius reseruantes eodē in baptismate et aliis sacrificiis dānabi liter abutunt̄: nouū ab ep̄is locorū de anno in annū nec p̄tentest. Qd̄ ne fiat decetero districte p̄cipimus sub pena suspensionis ferimus incontumates contrariū facientes. Quod id ipsum de sacro cathecuminoꝝ oleo sane accipien dum credimus intellectu.

C Idem.

De sacramentis iterandis vel non.

Confirmationis et in infra. Contra negligentes confirmationis suscipere sacramentū statuimus: q̄ nul las ad sacramentum corporis et sanguinis dñi admittantur extra articulum mortis nisi fuerit confirmatus/ vel nisi a receptione confirmationis rationabiliter fuerit impeditus

CDe sacramentis iterandis vel non. waltetus:

Sacredotes et infra. Caneant diligenter parentes ne parvulos suos perferant iterato confirmandos: cuz et ipsi parvuli p̄ ipm sacramentū iteratū efficiant irregulares: si masculi fuerint. Et ipsi parentes ex tali negligencia gravi scdm canones subiaceant vltioni. **C**Idem.

Sacramētū extreme vnciōis āno elapso: p̄t licite ite rari: vt videlz q̄libet anno semel 2ferat in graui infirmitate de q̄ met⁹ morti imminet egroto. **C**Pecham.

Quod in constitutione et infra. Si forte 2tingat pueros propter mortis periculum a laicis baptisari: canent sacerdotes ne baptismum legitime factum andeāt iterare. **C**Idem.

Ignorantia sacerdotū et infra. Septē sūt ḡe sacramēta quoz disp̄satores sūt ecclesie prelati. Quoz qui qz ab hoībus dñt recipi xpianis: vt p̄te baptismus/ 2firmatio/ penitentia/ eukaristia suo tpe/ et extrema vncio: q̄ tñ illis dari debet: q̄ gratis infirmitatis indiciis vident̄ mox tis appropinquare periculo q̄bus si fieri p̄t deſ: cū sūt cōp̄tes mentis et rationis. Et si 2tingat eos frenesi vel alia quacūqz alienatione mētis laborare. Si an alienationem erāt de salute sua solliciti. Lōsulimus nihilominus hoc sacramentū eis fiducialiter ministrati. Credim⁹ enī et experimētis didicim⁹ q̄tuncūqz frenetico (si tñ p̄e destinatio: nis sit filius) ipsius susceptionē vel ad habendū dilucidū: interuallū vel saltē ad spūale 2modū: vt p̄te ad augmen: tum ḡe pfuturam. Sunt et alia duo sacramēta scz ordo et matrimonium. **M**noz primus perfectus conuenit. scdm

Liber primo. De filiis presbyterorum. De cleri pegrinis.
vero noui testameti tpe solis pacnit imperfectis: et tu ipsus
ex vi sacrameti credimus largiri grafam si sincero animo con
trahatur.

¶ De filiis presbyterorum. Idem.

Cum a iure sit inhibitum ne absque dispensatione applica
preficiant filii rectorum aut presbyterorum in ecclesiis in
quibus pries eorum immediate seu primo ministrarunt: et quod est
ipsa beneficia vacare. Si qutrarium de facto fuerit attempta
tum/ precipimus ut prelati de ecclesiis sic vacantibus dominum
genter inquirant: et iurta iuris erigentia de eis non diffe
rant ordinare. Lautius precauete de cetero ne tales ad
humom beneficiis villo titulo admittant: nec qutra iusticiam he
reditati crucifiri per surreptionem locas successioni pateat

¶ De clericis peregrinis.

walterus:

Cum quanta et infra. Ordinati in hibernia/ wallia/
sive scotia/ sine litteris ordinariis suorum commenda
tiis/ vel dimissoriis non admittantur a quocum infra prouinciam
non tam ad ordinis sic suscepti executionem: nisi magna
necessitas inducat: et tunc quod cum eis auctoritate sufficie
re fuit dispensatum sup executione ordinis memorati: vel
alias a suis ordinariis ordo sic susceptas ratificet. Prout
so nihilominus quod nullo modo admittantur: nisi prius consti
terit de eorum legitima ordinatione/ vite mundicia/ pariter
et letatura. Ite precipimus ne sacerdotes ignoti (de quom ordinacione non restat) ad diuinorum celebrationem deseruen
do ecclesiis admittantur: nisi de licentia episcopi diocesani: cum pro
litteras testimoniales/ vel testimonium bonorum virom eis de
eorum vere constiterit ordinatione: et sufficenter fuerit fa
cta fides.

¶ Thomas arundel in consilio Oronien.

Buerendissime synodo et infra. Nullus capella: us
badmittat ad celebrandum in aliqua diocesi non Lan
tuariensi provincie: in qua oriudus sine ordinatus non fuerit:
nisi deferat secum lecas ordinum suorum atque lecas conmedaticias
diocesani sui. Et nihilominus aliom episcopom sine i quorum dio

Liber primus De officio archidiaconi.

celib^o interi p^o magnū t^op^s quersat^o est. In qb^o exp^osse caue-
ri volum^o & mādām^o de morib^o & quersatione eiusdē: & an-
sit diffamat^o de & sup a liqb^o nouis opinonib^o i fide catho-
lica/ aut b^on^o morib^o male sapientib^o: vel sic de eisdē oīno
īmūnis.alioqⁿ tā i^op^e celebrās q^o ipm sic celebrare p^omittēs
āciter puniatur. **D**e officio archidiaconi. Stephanus

Archidiaconi scdm apostolū. Nō que sua s^ont que
trant: sed que i^osu xpi in sua visitatione p^ovideāt q^o ca-
non misse emendēt: et q^o sacerdotes rite nouerint verba ca-
nonis p^oferre et baptismatis: & q^o in hac parte sanum habe-
ant intellectum. Doceāt enī laicos in qua forma baptisa-
re debent in casu necessitatis: vt saltē hoc sciant facere in
aliquo idiomate. Preuideāt quoqⁿ diligenter archidiaco-
ni q^o iuxta formā g^onalis q^osilii eucharistie chrisma et oleum
sacrum. Saluo sub clatibus fidei custodie recondant depu-
cata. Habeant etiā archidiaconi in scriptis redacta oīa or-
namenta et v^ontilia ecclesiar^o. Vesses quoqⁿ & libros que
singulis annis suo faciant conspectui v^oresentari: vt vide-
ant q^o fuerūt adiecta p^o diligētiā p^osonar^o: vel q^o tpe interme-
dio p^oipsar^o maliciā vel imperitiā d^operierunt. Item p^osi-
deant de possessionibus: vt ita singulis annis proficiant:
nec ecclesia suo iure defraudatur. **P**echam.

AIsdē etiā t^opibus et infra. De publicatione articulo
rum fidei: quibus entētia excoīcationis incurritur
s^olo facto archidiaconi diligēter inquirāt. Et quotiēs pres-
byteros inuenient instructionē in italē: videlicet. xiii. ar-
ticulor^o fidei/ decē mādator^o decalogi/ duor^o preceptor^o euā-
gelii/ se oīe oper^o mie/ & septē p^octōr^o criminaliū cū sua pro-
genie/ septē virtutū p^oncipaliū/ ac septē sacramētor^o g^ote
seu excoīcationū s^orias statutis t^opibus p^opulo minime pre-
dicasse seu publicasse: totiens eos arguant: et pena canonī
ca castigando supplere cōpellant: quod temere admiserūt.

Sunt ecclesiar^o rectores et infra. P^oio **W**alterus
suideant archidiaconi ut linthiamina et alia ornamē

De officio archipresbyteri.

ea altaris sicut decet sint honesta. Et libros habeat ecclesia idoneos ad psallendū pariter et legendū: et ad minus duplicita sacerdotalia vestimenta: et ut honor debitus diuinis officiis in omnibus impendatur. Precipimus etiā ut quod altari ministrat supplicio induatur. ¶ Idem.

Archidiaconi et infra. In iungimus archidiaconis et eorum officialibus ut in visitationibus ecclesiārum faciendis: diligentem adhucant cōsiderationem ad fabri cam ecclesie: et maxime cancelli si forte indigeant reparatio: et si quos inuenient defectus huiusmodi: certū sub pena presigant terminam infra quē emendentur vel sup pleantur: per se et suos inquirant: si in parochia in qua officium visitationis impendunt in rebus vel personis aliqd faerit corrigendum et excessus si quos ibidem inuenient vel tunc vel in proximo capitulo corrigantur.

De officio archipresbyteri. Pecham.

Ignorātia sacerdotū et infra. Precipimus ut quilibet sacerdos plebi presidens: quater in anno: hoc est semel in qualibet quarta anni: die vāsolemni vel pluribas: per se vel per aliū exponat populo vulgariter absq; cuiuslibet subtilitatis textura fantastica. xiiii. fidei articulos/decem mandata decalogi/duo precepta euangelii sc; gemine charitatis/septē opera mie/septē pctā mortalia sua cū progenie/septem virtutes p̄incipales/ac septē gratie sacramēta. Et ne quis a predictis per ignorantia se excuset: erpositis. xiiii. fidei articulis sub titulo 2gruenti. cetera sub quādam: ut sequitur perstringimus. summaria breuitatē. De cēm enī mandatorū p̄cepta veteris testamenti: tria ordinant ad deū: que dicunt mandata p̄ime tabule/septē vero ad p̄imū: q̄ dicunt mandata sc̄de tabule. In p̄imis p̄hibet oīs idolatria/ cū dī. Nō habeas deos alienos corā me: in quo implicitē p̄hibent oīa sortilegia et oēs incartationes cum superstitionib; characterē et huiusmodi figmento. In secundo mandato cū dī. Non assumes nomen

De officio archipresbyteri.

dei tui in vanū prohibet principaliter heresis vniuersa: et secundarie ois blasphemia et irreuerens dei noiaatio: et precipue in periurio. In tertio mādato cū dī. Memēto vt sabbatū sanctifices/ precipit cultus religionis christiane/ ad quē indīnter clerici et laici obligant. Ubi sciendū est q̄ obligatio ad feriandū in sabbato legali scdm formā veteris testamenti exprimit omnino cū ceteris in lege cerimoniis: & sufficit in nouo testamento modus vacandi diuino cultu diebus dñicis et ceteris diebus solēnibus: ad hoc auctoritate ecclie deputatis: quibus diebus modus vacandi nō est sumēdas a superstitione iudaica: sed a canonicis institutionis. Prīmū scđe tabule mandatū est/ patrē et matrē explicite tpaliter & spūaliter honoꝝare/ implicite aut̄ et scđatio ois homo p̄ merito sui gradus ex eodē mādato intelligitur honoꝝādus. In hoc mādato aut̄ intelligit nō solum pater et mater carnaliter / verūetia spūaliter: vt pater sit prelatus ecclie mediat⁹ vel immediat⁹/ mater autē ecclia cuius sunt filii catholici vniuersi. Scđm est/ non occides: in quo explicite inhibet illicita psona alicui⁹ interēptio cō sensa verbo opere et fauore. Implicite vero ois iusta alicui⁹ persone lesio inhibet. Spūaliter vero occidūt qui nō reficiūt indigentes. Similiter occidūt q̄ detrahunt vel qui innocentes opp̄imūt et 2standunt. Tertiū mandatū est/ nō mechaberis: in quo explicite inhibet adulteriū/ implicite vero fornicatio q̄ explicite prohibet i Deut. xiii. vbi dī Non erit metrix de filialibus israel/ nec scortatorz de filiis israel. Inhibet etiā in eodē mādato ois 2mixtio viri & mulieris: quā bona matrimonii nō excusant. Dis etiā non voluntaria pollutio quocūqmodo studiose vel voluntaria p̄ curata. Quartū mandatū est. Nō factū facies. In quo explicite prohibet clādestina contractio rei alienē inuitō dño. Implicite vero ois iniuriosa/ seu p̄ fraudē/ seu p̄ v̄sūrā/ seu p̄ violentiā/ seu p̄ metū rei v̄suratio alienē. Quintūz

Liber primus De officio archipresbyteri.

mandatū est. Nō loqueris 2tra fratrē tuū/sicē primū fal-
sum testimoniū. In quo explicite phibet falsa testificatio
ad nocendū. Implicite autē falsa testificatio ad indginū cō-
tra merita promouendū. In hoc etiā mandato oē menda-
cium: sed pnicolam p̄cipue 2demnat. Hactū mandatū
est. Nō concupisces domū proximi tui: supple cū eius iniq-
uia. In quo mandato implicite prohibet cupiditas posses-
sionis immobilis catholici p̄cipue cuiuscūq. Septimū
mandatū est. Non desiderabis uxore proximi tui/ neq; ser-
uū/ neq; ancillam/ nō bouē/ nō azinū/ nec omnia q̄ illi^o sunt
in quibus oīs cupiditas possessionis alienē/ q̄tū ad res mo-
biles 2demnatur. His autē decē mandatis superaddit euān-
geliū duo videlicet dilectionē dei + primi. Deū diligit qui
predicta mādata ex amore + nō timore b̄fi custodit. Proxi-
mū autē debet quilibet diligere sicut seipsum: vbi hec parti-
cula sicut non dicit equalitatē: sed conformitatē/ vt videt
Diligas primū tuū ad qd teipm: hoc est ad bonū et nō ad
malum/ et quō teipm: hoc est spūalit et nō carnaliter scdm
q̄ carnaliter dicit viciū. Itē q̄tū teipm: hoc est in prosperi-
tate et aduersitate/sanitate + infirmitatate. Item q̄tām
teipm respectu tpalium p̄ tāto et plus diligas oēm hoīem
et singulos: q̄ oēm affluentā tpalem. Itē sicut teipm: pro-
tāto et plus diligas primi tui aīam siue aīe salutē eternā:
q̄ propriā tuā vitā tpalem/ sicut etiā aīe tue vitā: debes
preponere vite carnis tue. Itē qualiter teipm: vt videlicet
omni homini in necessitate subuenias: sicut tibi velles i ne-
cessitate consimiliter subueniri. Hec enī oīa intelligunt cū
dicit. Diliges primū tuū. Et. Hactū autē misereantur opera
q̄ ex euāgelio Mathei patefiūt: q̄ sūt. Pascere famelicum.
Potare sitiētē. P̄ ospicio recipere p̄regrinū. Vestire nudū
Visitare infirmū. Lōsolari carceri mancipatū. Septimū
ex tobia colligit: qd est sepelire corpora mortuorū. Hactē
vero p̄tā capitalia sunt: supbia/mūdia/ira/odiu/ accidia
anaricia/gnla/luxuria. Et est supbia amor excellentie p̄tō

Liber primus De officio archipresbyteri.

prie de qua oriuntur iactantia/ostentatio/ypocrisis/scismatis
et similia. Inuidia vero est odium felicitatis alienae: de qua
oriuntur detractio/murmuratio/dissentio/guerra iudicia:
et similia. Ira est appetitus vindicis et nocumeti alieni que
cum pseuerat in corde sit odium: de qua oriuntur persecutioes ver-
boꝝ et factorꝝ plague/homicida/et similia. Accidia est tediū
boni sp̄iñalis ex quo homo nec in deo/nec in dictinis laadi-
bus delectatur. Ex qua sequit̄ ignavia/puſillanimitas/de-
ſperatio/et similia. Avaritia est immoderat̄ amor mobi-
lis vi immobilis affluetie: vel illicite acquirēdo: vel illicite
detinendo. Ex qua oriuntur fraus/farta/sacrilegiū/symonia
et oē turpe luxꝝ. Gula est immoderatus amor delectationis
ſcdm gñſtū in cibis et potu. In qua quinque peticiter peccat. vi:
delicet in tpe qñ comedit nimis mane vel nimis tarde aut
nimis assuete. Itē in qualitate qñ querunt cibaria nimis
delicata. Itē in q̄ti ate:qñ nimis comedit aut bibitur: qd
est vilissimum genus gliae: et nimis in cibis et potu qñ corp⁹
aggrauat vel qñ impedit ſenſu interiorē aut exteriorē ſeu
qñ ledit corporis ſanitatē. Itē in amiditate et voracitate
et ultimo in curiosa alimentorꝝ preparatione p gule delici-
is excitandis. Que quinqꝝ contineuntur in hoc verſu. Pro pto
pere laute nimis ardenter ſtudioſe. Luxuria non oportet
notificare/cuius infamia aerein inficit vniuersū. Septem
virtutes p̄incipiales ſunt. Fides/Spes/charitas: que ordi-
nantur ad deū: et ideo theologice appellantur. Prudentia
temperantia/iuſticia/et fortitudo: per quas ad ſeipſum et
proximū homo ordinatur. Et eſt actus p̄udēcie bonū eli-
gere. Actus iuſticie recte facere. Actus autē tēperantie nō
impedire deliciis. Actus fortitudinis non dimittere bonaꝝ
agendū p̄o angustiis aut moleſtiis quibuscumqꝝ. Et dicunt
he quattuor virtutes cardinales: hoc eſt p̄incipiales: qz in
iſtis quattuor plures alie ſunt ſubiecte de quibus/ qz p̄o
ſimplicibus laboram: ad p̄fis amplius nō tractam⁹ de. vii.
ḡe sacramētis ſupradictum eſt in ſuo loco. **C**Edmūdus,

De officio vicarii.

De officio iudicis ordinarii.

Tem comoneat sacerdotes mulieres pregnantes de partu: ut cum ipsa partus instare intellexerint sibi proprie-
tate: ut aqua promptam et paratam habeant pro partu: si imminet necessitas baptisando: et quod propter imminet
periculum confiteant sacerdoti: ne subito preoccupate non
possint cum voluerint copiam habere sacerdotis.

Stephanus in consilio Oroniensis.

Presbyterorum et infra. Presentis consilii definitione
districte durimus inungendum: ut rectores et vicarii
plebes sibi communias paulo verbi dei: secundum quod
fuerit eis inspiratum: informare proarent: ne canes ma-
ti merito iudicentur: cum latratu salubri/ a cenis domini
cis luporum spiritualiam mortis non expellunt. Istud etiam
angelii memoriter retinentes quod in nonissimo examine
visitatores infirmorum premio remunerabuntur eterno quo-
tient fuerint accessiti: celeriter accedant et hilariter ad egro-
tos.

De officio vicarii. Idem.

Cum hostis et infra. Statuimus ut nullus episcopus pain-
cie nec quemque ad vicariam admittat: nisi velit in eccl-
esi in qua ei vicaria conceditur: personaliter ministrare. Ac ta-
lis existat quod infra breve tempus valeat in presbyterorum ordi-
nari. Quod si admissus fuerit aliquis et noluerit in presbyte-
rum ordinari vicarii beneficio spolietur.

Idem.

Quoniam et infra. Statuimus ut vicario perpetuo ad
minus redditus quicunque marchiarum assignetur: quicunque
marcis solet dari ad firmum nisi forte in illis partibus
wallie sit: in quibus propter tenuitatem ecclesiarum minori
pendio vicarii sint contenti. Provideat quoque diocesanus
episcopus pensata ecclesie facultate: utrum vicarius one-
ra ecclesiastica subire debeat aut persona: ad ea simili de-
beat conferre utrumque. Proviso tamen quod archidiaconus lo-
ci sine ab illis aut altero eorum debent procurari: una tantum
procuratione sit contentus.

De officio iudicis ordinarii. Idem.

De offō iu. or. De maio. et ob. De tred. et pā. De trāsaci

Sacrum auctoritate p̄fatis 2siliū vt plati singali ele
mosynarios honestos habeāt. Et vt ipsi prelati iuxta
capitulum sint hospitales: et vt ho:is cōpetentibus et paup
res audiendos: et iusticiā exhibendo suā in publico exhibe
ri presentiā p̄curēt: et in p̄sonis p̄p̄tis 2fessionibus audiē
dis interdū intersint et penitentius iūgēdis. **B**onifaci⁹

Tem statuimus q̄ epi in synodis et aliis conuocatio
nibus et singuli archidiaconi in suis capitulis: et capel
iani ecclesiar̄ parochialū in suis ecclesis ter in anno denu
cīent oībus qui clericali p̄eūilegio gaudere voluerint: q̄
habitū clericalem necnō corā tonsurā patenter in locis de
bitis deferant competentem: et maxime coram suis ordina
tus in ecclēsia: et in congregatiōnibus clericorum.

De maioritate et obedientia. **R**obertus.

Presb̄pteri et infra. Capellan⁹ ad celeb̄randū in qua
cīq̄ ecclesia nostre p̄ancie receptis: debet iniungi in
virtute obediētie: vt sint p̄fites in diebus dñcis et festiūis
ac aliis q̄n et ubi matutine missa et alie ho:e cū nota dicū
tur/ canentes/ legentes/ et psalmo disantes: sup quibus ab
eis in ipsoꝝ receptione iuramentū recipi volum⁹ et p̄esta
ri. Item presb̄teros h̄mōi iuramento volumus astringi:
q̄ rectoribus et vicariis et p̄sidentib⁹ ecclesiar̄ seu capel
iar̄ in quibus celeb̄raverint non detrahent: sed q̄ eis simi
liter parebunt et debitam reverētiā faciāt et impendēt

De tr̄euga et pace. **E**dmundus.

Magnā nobis et infra. Districione p̄cipimus: qua
tinus rectores et vicari: ac alii ecclesiar̄ curati: p̄
tem inquantū in eis est: cū oībus habētes parochianos su
os moneāt vt in unitate fidei et pacis vinculo vñ corpus
sint in c̄po. Inimicitias si exorte fuerint in paro: ius dili
genter sedantes/ amicitias copulantes / discordantes ad
concordiā reuocantes: et h̄tū in eis est non p̄mittentes q̄
sol occidat super iracundias parochianor̄ suorum.

De transactionibus. **S**tephanas,

De postulando. De procuratoribus.

Queterū distrius duximus inhibendū:ne archidiaconū vel eoz officiales aut alii iudices p bono pacis si qn discordantes se sibi inuicem volunt cōcordare aliquid exigant: sed licentia petita liceat partibus a lite per compositionem discedere quandocumqz voluerint: si tamen lis cōpositionem admittat: nec propter hoc penam aliquam eis infligant: nisi eis de iustitia actoris vel rei constituerit.

De postulando

Idem.

Quoniam per aduocatos multotiens matrimonia turbanū. Statuimus vt sententia lata p matrimonio aduocatus qui contra illam scterit hoc ipso per annū: da uocatione primatus eris: nisi iudex cum in ipsa sententia propter iustiū errore vel probabilem ignorantia ex p̄esse habeat excusatum.

Johannes pecham.

Unitatur aduocationis officiū: publice exercere nisi prius ad minus per triennium audierit ius canonicum et ciuile cum debita diligentia. Huius aut̄ rei fidē et vbi nec de cōdigna apparet testimonio: nec p facti euidētiam p̄o p̄o faciat iuramento.

De procuratoribus. Idem.

Ehorrenda et infra. Statuimus vt nullus decanus seu archidiaconus vel eius officialis epi sigillum alio p̄o procuratorio apponat: nisi hoc ab eo petatur publice in iudicio vel extra iudicium: vbi is qui p̄o procuratore constituīt: et quē constat esse v̄p dñm p̄n̄ personaliter hoc requirat: vbi fraus quelibet excludat. Quicūqz vero decanus archidiaconus vel eius officialis epi ex cetera malitia contra eū fuerit p trienniū ipso facto ab officio & būficio sit suspe n̄is. Quicūqz etiā aduocatus factū vel falsū p̄o procuratorū fieri p̄mitauerit: suspensus sit p trienniū ab officio aduocādi: et inhabilis sit ad beneficium ecclesiasticum obtinendum. Qd si sit uxoratas aut bigam: excōicationi subiaceat ipso factio. Et id qd per tale factū vel falsū p̄o procuratore actū fuit vel p̄o procuratum: modis omnibus p̄o infecto reputetur.

B.

Liber secundus De iudiciis.

Procurator autem ipse totius falsitatis intentator ab omnibus actu legitimo perpetuo repellatur. Et hi omnes nihilominus si super hoc concinxi valeant parti ad interesse et restituenda damna omnia teneantur. Amen in nomine domini.

ExPLICIT APPARATUS PRIMI LIBRI.

INCIPIT SECUNDUS. **D**E IUDICIIS.

Stephanus archieps in consilio Oroniefi.

In causis et infra. Statuimus ut decani rurales nullam causam matrimonialem decetero audire presumant: sed eam ex anima examinatio non nisi discreta viris remittatur: quibus assentibus si modo fieri poterit postmodum pronuncietur sententia. **J**ohannes pecham.

Quod a rurali et infra. Statuimus ut nulli tradatur certificatorum vel alias concedatur sub sigillo alicuius decani ruralis consignatum: nisi prius in aliquo die solemniter intra missam solemnia in ecclesia: ubi causa: us fouet larem vel amplias conuersatur: publice reticetur. Hoc ad iuncto moderamine: ut citatus sufficietes habeat iudicias ut die et loco sibi prefiris competenter valeat comparare. Quod si aliquo casu tamen tempore artet: quod dilationi locis non patientur citatione facta publice coram testibus detur certificatorium in ecclesia vel in uno loco publico coram testibus fide dignis: ita quod dies citationis et locus in ipso certificatio-rio exprimantur. Et sic nullo modo certificatorum ante citationem factam. Et hoc iuratur decani rurales fideliter se facturos in episcopali synodo omni anno. **S**ymon mephatis.

Item oes illi et infra. Ut imunitatis ecclesiastice violatores: qui videlicet de domibus/ maneribus/ grangiis aut aliis locis ad archiepiscopos/ episcopos/ vel alias personas ecclesiasticas seu ad ipsas ecclesias pertinenteribus quod preter voluntatem aut permissionem deficerit vel eorum qui sunt homini regi custodes deputati: abstrahere/ consumere/ contractare vel presumptuerint abstrahi consumi vel contractare si fecerint seu homini abstractione consumptione vel contra

De iudicatis.

itione sub noīe: vel a familiaribus suis factam: ratam hā-
buerint occasione difficultatis citationis eozundē nō eul-
tent sicut pluries fieri consuetit ne contra eos ea occasio-
ne procedi valeat/ ut deberet de fratrū nostrorū et totius
consilii consensu et assensu decernimus quēcūq; violatoz
hmōi si personaliter inueniri et tute adiri valeat psonal-
ter forte vocādū. Si vero nō inueniri vel nō tute adiri va-
leat: tunc in domicilio si quod habeat citari tute quo possit
Si vero in domicilio qd̄ habet citari tute nequeant: tunc
in ecclesia parochiali ipsius domiciliū: vel si nullum habeat
vel non constet eū habere domiciliū: tunc in ecclesia cathe-
drali loci quo immunitas ecclesie dī esse lesa: et nihilomi-
nus in ecclia parochiali eiusdē loci: si tute fieri possit: cita-
tionē decernimus forte faciendā: huiusmodi q; citationem
in domicilio vel in ecclesia publice ut premititur factam
Volamus non solum in casibus sup adictis: sed etiam in
omnibus casibus constitutionis dñi Octoboni quondam
apostolice sedis legati in Anglia: que incipit. Ad tutelam
sic artari citatum/ ac si esset per citationem personaliter
apprehensus: eiusdemq; citationis virtutē contra eum pos-
se procedi ad omnē effectum ad quem posset si citatus per
sonaliter extitisset. Prefatos etiam et quoscumq; alios ec-
clesiastice libertatis seu immunitatis violatores decerni-
mus in loco delicti: etiam si ibidem non inueniantur: tam
ex officio iudicis q; ad partis instantiam posse conueniri.
Utq; autē hmōi violatores ecclesiastice libertatis seu im-
munitatis inueniri seu tute adiri valeant domicilium ve-
habeant vel non: volamus in dubio scā i certificatio il-
līs cui māndat citatio faciēda. Et ut i premissis casibus
et aliis iniuriā pasci iusticiā debitā facilius assequātur dī
stricte hoc est approbāte consilio gnali p̄cipimus: ut om̄is
iudices ordinarii n̄i cantuareñ. p̄uincie se inuicē sine ali-
qua difficultate iuuēt in citationib⁹ et executionib⁹ facie-
dis ac qbuscūq; māndat licet exequēdis. **C** Stratforth.

Liber secundus de foro competenti.

Ecclasis et infra. **N**isi episcopi et archidiaconi et eorum officiorum
ales et alii ordinarii eorumque commissarii citationes pri-
marias per correctionibus delinquentiū fieri per rectores vi-
carios seu parochiales sacerdotes demandat ipsis frequē-
ter imponit super his quibus sit citatio confessiones cita-
torum occultas in foro anime eis factas peruerse retulat.
Quapropter in ipsis scandalisantur turpiter: et illis extuc
parochiani p̄tā renuntiū confiteri. Statuimus quod hominē ci-
tationes primarie dictorum ordinarioꝝ fieri de auctoritate
per rectores aut alios predictos decetero nō mandantur
sunt per officiales apparitoꝝ decanos aut illos ministros
eorumdē. Si vero hominē citationes primarie rectoꝝ vi-
cariis aut presbyteris demandantur: ipsi super his parere mi-
nime teneantur: sed citationes ipse primarie facte per eos ac
exinde subsecute censura vel processus sint ipso iure irriti et
inanis. **D**e foro cōpetenti. Bonifacius archiep̄s.

Contingit aliqui quod clerici sine delectu personarum quādā in fa-
cto nō fuerint deprehensi nec quieti tanq̄ facinorosi
vel suspecti de criminis seu delicto vel iniuria personali capi-
untur per potentiam laicā et in carcere detruduntur: nec redi-
dunt ordinariis eos regrentibꝝ secundum canones libere iudi-
candi. Et si clerici quibus crīa imponuntur coram iudicibꝝ secula-
ribus vocati nō paruerint foris bāniuntur a regno. **N**isi ve-
ro in hoc libertas ecclesiastica fundit cum clericus a laico iu-
dicat. Statuum quod si clerici sic capti noti fuerint: et honesti
capiētes ipsis et etiā detinētes: et quāta re quātione ordinarioꝝ
reddere recusantes per locorum ordinarios publice excōici-
cati nūcierunt. Loca etiā in quibus detenti fuerint: et terre ca-
pientiū et detinētiū supponantur ecclesiastico interdicto: do-
nec ordinariis eorum reddantur: et super hominē excessu satisfe-
rit quātēter. Illi autem qui eis taliter falsa criminis imposue-
rint: seu maliciose quātūrēnt quāmenta: vel fraudes ppter
quā capti fuerint: et iniuste detēti: excōicati similiter nūcierunt.
Qui sunt excōicati auctoritate quālīi Droni: ipso facto Cleri-

De foro competenti.

et vero vagi et ignoti capti ex causis aliquibus et detentissi in possessione clericatus iniusti fuerint: p locorum ordinarios re quirant a domino rege / vel ab eo qd hz pttate reddendi eosdem vt ipsos restituat p ecclesiam liberare iudicados. Et si denegetur pcedat etra resistentes et detentores p penas superius recitatas. Qd si clerici ecclesie redditi p transgressione aliqua personali americiati fuerint a iudice seculari prelati ad hmoi ameriameta exsolueda predictos clericos non spelant cum a non suis iudicibz fuerint condemnati. Et si ppter hoc prelatos distingi aut attachari ettingat: se defendat etra hmoi attachiations vel districtiones p remedia antedicta. Itē fiat quotiescumqz fuerint americiati viri ecclastici p iudicē secularē p his qd ad foro ecclesiasticū mere pertinere noscuntur.

Excerpta ex rationibus regis.

Circunspecte agatis et infra. De negotio tangente Rorwincei. epm et eius clery non puniendo eos si placitum tenuerint de his que sunt mere spūalia: videlicet de correctionibus quas prelati faciunt p mortali petō utputa p fornicatione / adulterio et hmoi: p qbus aliquā infligitur pena corporalis: aliquā pecuniaria maxime si coniunctus fuerit de hmoi liber homo. Itē si prelatus puniat pro ecclesia non facta cymiterio non clause: ecclesia discooperta vel non decenter ornata. In qbus casibus non pot infligi pena alia qd pecunia. Item si rector petat a parochianis suis oblationes vel decimas debitas vel consuetas / vel si rector contra alium rectorem agat de decimis maioribus vel minoribus: dummodo non petat quartam bonorum alicuius ecclesie. Itē si rector petat mortuarii in partibus ubi mortuarii dari consuevit. Itē si prelatus alicuius ecclesie / vel aduocat petat a rectore pensionē libi debitā: nā om̄s pensiones huiusmodi petendē sunt in foro ecclesiastico. De violēta etiā manuū iniectione in clericū: et in causa diffamatiois placitum tenebit in curia xpianitatis: dummodo ad correctionē peti agat: et petat pecunia.

Cohannes stratforth.

Liber secundas De foro competenti

Dixit in tale scens mālicia & infra. Cū nostre p̄uincie nonnulli altis malignari conantes b̄etua regia de compoto seu transgressione: vel alia cōtra illos quibus no cere desiderant: ad extraneos comitatus in quibus nūq̄ fue runt aduersari nec retraxerant vel deliquerūt ibidē bona ve administrarunt inibi cuiuscumq; fraudulenter et maliciose impetrare presumūt et adeo 2tra eos ignorātes clam p̄sequunt̄ in illis q̄ relegant̄ vel foris bannunt̄ de regno. Vnde cū processas et sua 2tra ignorātes & taliter indefensos habiti a iure merito reprobentur: nec sit maliciis hominū indulgēdū. Statuim⁹ vt quicūq; clerici vel laici in n̄a p̄uincia talia surrepticie fraudulenter vel maliciose dece tero vt p̄mittit̄ impetrantes et p̄sequētes facientes et p̄curantes seu ad ea impendētes scienter q̄siliū auxiliū vel fauorē: aut ea rata habentes suo noīe facta maioris ex cōdicationis suā incurruant ipso facto. ¶ Idem.

Ecclisis et infra. Considerantes ex eo q̄ quidam epo rum archidiaconos et alios ordinarios officiales sua consistoria sessionis et capitula de tribus in tres vel de quattuor in quattuor septimanas annis singulis celebrātes per varia loca suarum iurisdictionū et decanatuū n̄e p̄uincie illuc frequenter quo virtualia venalia cū difficultate obtinere valeant declinantes rectores et vicarios eccliarum in locis quibus huiusmodi sua celeb̄at consistoria: sessiones seu capitula vel vicinis similibus sumptibus ouerant excessiue: ac scandali calumnie materiam suscitāt̄ gratiis. Quod si per rectores et vicarios eccliarum huiusmodi diebus illis splendide non p̄t cōtinentur ad votū ipsos laboribus vexantes: que sit s̄ coloribus et causis con fictis infestant grauiter et molestāt. Propter que et alias iniustas causas: p̄sentis statuimus deliberatione consiliū q̄ huiusmodi consistoria singula sessiones et capitula in locis iurisdictionū et decanatuū predictor̄ magis in signis bus vel saltem in quib⁹ virtualia cōmūniter valeant inue

De feriis.

mirabile decetero celebrentur. M̄d̄q̄ officiales et ceteri ordinarij ministri suorum sumptibus dñorum tam i huicmodi celebrazione consistorioꝝ sessionū et capituloꝝ q̄ in aliis actibus: quos p̄ suis exercent dominis faciant que iacumbant. Citationes autem et consistoria sessiones + capitula huiusmodi in aliis locis q̄ expressi s̄ superiꝝ celeb̄da et processus quos in eis contigerit imposterū fieri ipso iure decernimꝝ fore nullos: ac officiales predictos pro suorum dominorum expediendis negotiis sumptus a dictis subditis exigētes seu ipsos occasione nō p̄ restationis sumptuum huiusmodi infestantes eoipso ab officio + ingressu ecclesie suspensos volumus remanere.

De feriis

Simon Mepham.

Arimax saluti prospicere cupientes inicuꝝ ordinamus: vt dies illa sc̄tā parascueus qua salvator noster dñs iesus xps pro salute homin̄ preciosam aiam suam post multa flagella posuit in cruce. Sc̄dm ritū ecclie in lectione cū silentio / in oratione cuꝝ ieunio / in compunctione cum lachrymis festinare celebretur. Auctoritate etiā presentis consilii districtiꝝ inhibemꝝ ne decetero quispiā seruilibus ipsa die intendat operibus vel queuis alta exerceat que pietatis cultu fuerint aliena: per hoc tamen legem pauperibus non imponimus: nec diuitibus prohibemus: quin ad agriculturā pauperū: promouendā: suffragia consueta charitatis intitu subministrent.

Idem.

Ad hec. Q̄ interoēs sc̄tōs memoria beatissime virginis marie matris dñi eo frequentius agit atq̄ festiuus quo maiore ḡam apud dñū qui eius receptionē predestinatam ad virginitatis sui: talem originē et omn̄ salutē veraciter ordinavit credit̄ intenisse vt p̄ hoc salutis n̄c: q̄uis remota primordia in quibus deuotis occurrit in etibus spūalium materia gaudiorū denotionē: oibus augeant et salutē. Venerabilis anselmi predecessoris n̄c: q̄ post alia quedā

Liber secundus

De festis.

Spissus antiquiora solemnia 2ceptionis solemnie superadditae
et dignum durit vestigiis inherentes. Statuimus et firmiter
precipiendo mandamus: quia in us festum conceptionis pre-
dicte in cunctis ecclesiis nostre cantuarie. prouincie festi-
ue et solemniter decetero celebretur. **S**ymon islepe.

Et scripturis et infra. De fratrū nostrorum consilio dies
festos pluribus inserere durimus quibus ab universis
seruicibus operibus etiam reipublice utilibus per nōam can-
tuarii. prouinciam fuerit regulariter abstinentia. In primis
sacrū diē dominicū ab hora diei sabbati vespertina inchoandū
nō ante horā ipsā preueniendo: ne iudaice profissionis parti-
cipes videamur. Quod etiam in festis quā suās vigiliās habet
obseruet. Itē festū nativitatis domini. Sancto p̄ Stephani. Jo-
hannis euangeliste. Innocentiu. Thome martyris. Circumcisio-
nis domini. Epiphanie domini. Purificatiois bte marie
virginis. Sancti mathei apostoli. Annunciationis bte marie vir-
ginis. Pasche cū tribus diebus sequentibus. Sancti marci evan-
geliste. Philippi et iacobi apostolorum. Inventionis sc̄e crucis.
Ascensionis domini. Pentecostes cū tribus diebus sequentibus.
Corporis Christi. Nativitas beati Johannis baptiste. Petri et
Pauli apostolorum. Translatiois sc̄i thome martyris. Sancte
Marie magdalene. Jacobi apostoli. Laurētii martyris. Assu-
ptionis bte marie. Sancti bartholomei. Nativitas sc̄e ma-
rie. Exaltationis sc̄e crucis. Sancti mathei apostoli et euangeli-
ste. Sancte michaelis. Sancte luce euangeliste. Symonis et Ju-
de apostolorum. Domini sancto. Sancti andree apostoli. Sancte nicholai. Co-
ceptionis bte marie. Sancti thome apostoli. Solenitas dedica-
tionū ecclesiarum parochialium et sanctorum in quorum honore eccl-
esie parochiales dedicant. Alia festa quā in singulis diocesib⁹
dicte prouincie per locorum ordinarios ex certa sc̄ia peculiariter
inducunt et infra. Reliqs enim sanctorum festivitatibus impune
poterint opera fieri consueta. **H**enricus chichile.

Inestabilis et infra. Nos quā dei laudem in sc̄is suis in
quibus gloriosus existit: in nostra prouincia cupimus am-

De feriis.

pliari regis et regni incolarum ad hoc hortatisbus excitati. co-
fratruorum nostrorum et cleri puincie nec ducti 2siliis quinimo et
nec puincialis 2siliis robore ac decreto suffulti antiquorum pa-
trum piu erga scotos dei deuotionis affectu prosequentes.
Festum beati Georgii martyris sub officio duplice et ad mo-
dum maioris duplicis festi tamquam per clericum quam per populum dicte
puincie per universas ecclesias eiusdem de expresso consensu
notorum fratrum cleri antedicti. Nolumus statuimus et preci-
pimus annis singulis perpetuis futuris temporibus sole-
niter celebrari: et in ipso festo ab omni seruili opera per omnes
civitates et loca ipsius puincie: sicut et puto in festo natalis
domini precipimus feriari quo magis in ipso festo plebs fide-
lis ad ecclesias conueniant: deum laudet: et ipsius et omnium
beatorum patrocinia deuotius implorent et per rege ac regni sa-
lute instent frequenter et eroret. Ad hec dicti puincialis con-
siliis auctoritate discernimus et etiam statum per pates quod fe-
sta sancti David et Ledde eporum et wenefrede virginis de
cetero per totam puinciam necam antedictam suis tribus vide-
lacet sancti David primo: sancti Ledde secundo mensis Martii die
bus: wenefrede autem tertio die Novembris cum regimine
chori et nouem lectionibus perpetuis futuris temporibus
etiam celebrentur.

¶ Idem.

Anglicane ecclesie et infra. De fratre nostro et cleri
qui in presenti consilio priuatum voluntatibus et assensu:
et nihilominus ad christianissimi principis et regis neci instan-
tiā specialē sc̄issimi confessoris et pontificis Johannis de
beuerlaco memoria ubique per necam puinciam votiis et
deuotis affectibus duximus ad exaltandā. Statuimus igit
tut et de predictorum fratrum nostrorum consilio et assensu per
petuis futuris temporibus ordinamus quod festum depositio-
nis dicti sancti: quod septimo die Maii: videlicet in crastino sancti
Johannis anno portā latinā dinoſcitur extingere ad modum festi
vnius confessoris et pontificis paschalis tuis cum regimine cho-
ri secundum usum saeculorum ecclesie per puinciam necam antecedentiam

Liber.ii. De seq̄stratiō e possēssiois et fructuū. De p̄lū.
faturis t̄pib̄s p̄petuo celeb̄t̄. Ceter̄ q̄ in festo trāslatio-
nis eiusdē:qd. xxv. die mensis Octobris/etiam annuati con-
tingit de satis Crispino ex Crispiniano sc̄dm v̄lsum s̄q̄ ec-
clesie predicte glorieuit: quasi p̄ om̄is ecclias p̄uincie predi-
cte celeb̄rari: et seruitū fieri ab antiquo. Ne vnius festi in-
t̄roduc̄tio diminutio alterius existat: sed magis sub vna ce-
lebritatis leticia: dicti martyres vna cū prefato p̄fessore al-
mifico pariter honoren̄. De fratrū nostror̄ et cleri predi-
ctor̄ consensu vnanimi: statuimus decernimus et ordina-
mus q̄ decetero singulis annis dict̄ dies. xxv. octobris vbi
q̄ p̄ p̄uinciā p̄dictā cū. ix. lect. celeb̄ris habeat. Quār̄ tres
prime erūt de p̄prietate sctōp̄ Crispini & Crispiniani tres
medie de translatione sancti Johannis predicti/et tres v̄l-
time de expositione euangelii plurimor̄ martȳ cum ser-
uitio sc̄dm v̄lsum s̄q̄ in talibus fieri consueto.

C De sequestratiōne possēssionis et fructuū. Stratford
E Requēs p̄uersor̄ et infra. P̄ntis statuim̄ delibera-
tione q̄siliū q̄ in p̄uincia nostra violatores sequestro-
rū p̄ ep̄os aut vicarios suos ḡnales ipsor̄ ve officiales pri-
cipales ex causis iustis et veris i bnis ecclesiasticis aut ali-
is in casibus a iure p̄missis interpositor̄: post et 2tra publi-
cationē debite faciā in locis q̄bus bona sic sequestrata q̄sili-
stunt maioris excoicationis finam ipso facto incurràt. Si
t̄n a sequestro fuerit appellatum: et appellatio legitime pro-
secuta ea pendente possēssores bonorum sequestratorum
et alii libere et impune v̄tantur eisdem.

C De presumptionibus. Stephan̄ in q̄silio Oronieſi.
D E lepra et infra. Inhibemus ne quis ecclie sue renū-
cians a sibi substituto recipiat vicariā eiusdem cū ve-
hementer possit presumi q̄ talia fiant per illicitā pactionē
quod si secus ab aliquo presumptionē fuerit: ille vicaria et
aliis personata priuentur. **C** De iureiurando. Idem
P Resenti statuto diffinim̄s ut ep̄s ab eo q̄ p̄nitatus si
hi fuerit recipiat iuramētam q̄ propter p̄nitationēm

De iuris iurando.

Glām nec p̄mis̄erit nec dederit aliquid p̄fitati: nec aliquā p̄o
pter hoc inierit pactionē: maxime si p̄fitatus ipse semper hoc
suspectas fore verisim̄l̄ videat. **C**onf. Bonifacius archidiaco.

Evenit et infra. Statuimus q̄ laici ubi de subditorum
peccatis et excessibus corrigendis per prelatos et iu-
dices ecclesiasticos inquiritur ad prestandum de veritate dicitur
dicenda iuramentum p̄ excommunicationis sententias: si opus
fuerit compellantur Impediētes vero ne huiusmodi iura-
mentum prestetur: per interdicti et excommunicationis sen-
tentiam arceantur. **C**onf. Robertus wynchelsee.

Presbyteri stipendinarii et infra. Presbyteri predicti
die dñica vel festiva post admissionē suā iurabunt co-
ram rectoribus vicariis velesq̄ vices gerētibus intra mis-
san solemnia alioquin corā locorū ordinariis apertis coraz
ipsis sacrosanctis et inspectis q̄ ecclesiis vel capella parochia-
libas in quibus diuina celebrant: earūq̄ rectoribus vel vi-
cariis ac ipsis loca tenētibus: vel eis quorū interest: nullū
oīno inferent damnū seu p̄eindiciū: circa oblationes/pos-
tiones/obuentiones/denarios per quælitos tricenaria: seu
intra quecūq̄: quocūq̄ noīe tensant: immo quatenq; in eis
est eosdem seruabūt indēnes in p̄missis + singulis p̄missorū
Intrēt etiā specialiter dicti sacerdotes: q̄ odia/leādala/ri-
xas/ + 2tentiones inter rectore + parochianos mullo modo
suscitabūt/sustinebūt/ aut aliquo modo fovebunt: sed qua-
tenus in eis est 2cordiā natiēt et seruabunt inter eosdem
Volamus insup ac firmiter iniūgendo mādamus: quatinq;
presbyteri supradicti diu na non presumūt in ecclesiis seu
capellis hīmōi celebrare priusq̄ presisterint sub forma pre-
dicta iuramentum. Si tñ rectores vel vicarii aut ceteri su-
predicti voluerint et poterint sic iurari decernētes q̄ si quas
vis presbyteri hīmōi 2tra phibitionē hanc in loco sic eis in-
terdicto celebrare presumperint: eo ipso irregularitatem
incurrant preter alias penas quas canones sacraꝝ consti-
tutionuz violatores ordinant infligendas. Qd si predicti

Liber tertius **D**e vita et honestate clericorum.
capellani sic ut premittit iurati coram iudice copotenti super
violatione iuramenti homini per probationes legitimas fuerint
guiti/ aut sup hoc diffamati se purgare ne quiuerint omni
mo amoueantur: et tanquam iuris iterdicitur eis diuinorum celebra
tio in praesentia nostra donec cum eis sup hoc canonice fuerit di
spensatur: et infra. Dicti vero rectores vel vicarii seu eorum loca
tenentes dominum benigne recipere iuramenta predicta: et de pre
missis ac aliis in hac parte statutis habebunt copiam con
scriptam in ecclesias suis.

C De appellationibus. **J**ohannes Stratforth
Requesens personam et infra. Si ab interpositione
sequestri fuerit appellatum/ et appellatio legitime
prosecutaria pendente possessores bonorum sequestratorum et
alii libere et impune tantur eisdem. **S**ymon mepham
Su consilio Dresen. quoddam dicitur esse emanasse statutum
quo inter cetera prohibetur quod a nullo grauamine iudi
ciali ante dissinituam sententiaz friuole appelleatur. Quod
quod omnes aduocati et procuratores illius consistorii ad ob
seruationem huius statuti astringi debeant vinculo iura
menti: et aliis in ipso statuto contentis (si contra illud ve
nerint affligendi) Nos homini statutum: quod si colo: verbo
superficialiter pallietur ad auferendum tum oppressis: ap
pellationis remedium extitit realiter introductum. Et quic
quid ex eo vel ob id fuerit subsecutum penitus reproba
mus. Et omnes illos qui ad huiusmodi obseruationem sta
tuti prestiterit iuramentum absoluimus ab eodem.

C Explicit liber secundus.

C Incipit liber tertius:

C De vita et honestate clericorum. Stephanus in quarto oratione
clericalis ordinis honorum debitus obseruetur:
C punitis quilibet auctoritate decernimus ut tamquam archi
diaconi quam decani et omnes alii in personatibus et di
gnitatibus constituti. Item omnes decani rurales et presbyteri
decenter in habitu clericali/ et cappis clausis utantur

De vita et honestate clericorum.

Idei quoq; obseruēt officiales ipsorum archidiaconorum cūz fuerint in consistorio. Et nec ipi nec alii clerici comā nutriat sed honeste tonsū et coronati quenamenter incedant: nisi forste iusta cā timoris exigerit habitū transformati. Vrāpula quoq; et ebrietate & aliis que honestatē eorum deformant oēs oīno clerici abstineat. Et vigilanter ad hec oīa studio suis obseruāda scđm formā gñialis consilii a suis superiorib; bus districtius compellantur.

Cohēs Pecham.

Quāuis religionis et infra. Statuto adherentes dñs Octoboni quondam in anglia apostolice sedis legati Ordinamus & districte p̄ecūpimus: ut quilibet clericus constitutus in sacris ordinib; vestē exteriorē gerat dissimilē militari vel laicali: utpote anterius et posterius nō byzatam/ vel saltem ex forma sua militari vel laicali & grua honestate dissimilem: Et qui secus facere p̄esumplerit q̄ diu forme & trarie habitū tulerit ab ingressu ecclesie suspēdatur. Et q̄ predictus legatus & tra cleticos p̄tantes insulas & tenas corā p̄elatis aut corā p̄plo publice deferētes statuit Ut si moniti minime se emēdauerint ipso facto ab officio suspensionē incurvant: in qua si per tres menses p̄stiterint: extunc a beneficio sint suspensi: a qua suspensio ne absoīui nequeāt: nisi data sexta parte ecclesiasticoꝝ bonorum suorum per manus ep̄orum pauperib; erogāda. Nihilominus penit alius puniendi ad arbitriū p̄elatorū. Nos hīmōi statutū aduertentes modice efficacie hactenus extitisse p̄ eo q̄ minores pati hīmōi clericos monstruosos monere nō audeant: propter quod in penas a dicto legato statuto vindetur pusillanimitatis sue merito incidisse/ et raro clerici hīmōi ep̄orum aspectibus se presentant. Statuumus ut omni monitione cessante cū clericos iuris ignorantia nō excuset et predicti clerici sue proteruiue merito quotienscūq; publice corām p̄pulo vel p̄elatis hīmōi insulas portauerint: nisi forsan in itinere penas omnes incidat supradictas. Namdamus ipsuper ut imposterum de talibus per decanatus

Liber tertius **De vita et honestate clericorum**
singulos fiat inquisitio specialis. Et cuiuscumque sunt gra-
dus vel excellentie: contra ipsos in forma canonica proce-
datur.

Johannes Stratfor, th

Exterior habitas et infra. Hoc sacro approbante consi-
lio statuimus et precipimus: quod quicunque obtinentes
beneficia ecclesiastica nostre paucie in ordinibus sacris pote-
sime constituti. vestes et tonsuram clericalem deferant suo sca-
tui competentes. Si qui autem clerici nostre provincie pu-
blice incedentes in ea veste superiori brevi aut stricta nota-
bilem aut cum longis et latis excessu manicis cubitus cir-
cumquaque non tegentibus: sed pendulis crinibus intonsis
barbis vel prolixis: aut anulis suis vtantur digitis publice
Alii quibus ratione dignitatis et honoris hoc congruit
seu in premissis: vel aliquibus premissorum superius expressi
satis excederint: nisi infra sex menses a tempore commissi exces-
sus huiusmodi moniti se correrint: et effectualiter huiusmodi dimit-
tant excessus ecclesiastica habentes beneficia: post predicto-
rum lapsum sex mensem: ipso facto ab officio suspensione
incurrant. In qua si per tres menses sequentes detinerint:
a suis extunc beneficis nulla requisita monitione alia sint
ipso iure suspensi. Nec extunc per suos diocestanos (quibus
eorum absolutionem presentis auctoritate consilii reserua-
mus) prius ab huiusmodi sententis absoluantur quam quin-
tam partem prouentuum unius anni suo beneficiorum ec-
clesiasticorum persoluantur: per diocestanos episcopos in quorum
dioecibus huiusmodi beneficia obtinent pauperibus in
locis beneficiorum suorum degentibus infra tres menses post-
modum fideliter erogandam. Et suspensionis huiusmodi
durantibus: diuinis seu administrationibus dictorum be-
neficiorum se ingesserint vel nescuerint sicut prius extunc
dictis beneficis eo ipso primiti. Non beneficiati vero cleri-
ci publice et communiter pro clericis se gerentes si in pre-
dictis excederint vel eorum aliquibus nisi moniti infra sex
mensum spacium se correrint cum effectu: eo ipso sint im-

De cohabitatione clericorum et mulierum.

habiles per quattuor menses ad beneficium ecclesiasticum obtinendu. Et preter hec in uniuersitatibus dictae provincie studio litterarum vacantes et pro clericis se gerentes: si se a premissis effectualiter non abstineant ad quoscumque gradus ecclesiasticos et honores in ipsis uniuersitatibus ipso facto reddantur inhabiles: donec suis moribus atque gestu maturitate exhibeant honestis scolaribus competentem saluus penis aliis editis extra huiusmodi delinquētis. Presenti tamen constitutione nolumus prohibere quin clerici apertis et patentibus super tunicis vel alias mensalibus nuptiatis cum manicis copotentibus locis et temporibus oportunitis ac etiam itinerantes per eo dūtarat tempore (quo per patriam iter faciunt) breues et strictas vestes sibi assumere: et illis uti valeant: prout ei videbitur expedire. Merum cum froute libera certos redarguere ne queat episcopi: si seipos et domesticos proprios non corrigant in parte. Statuimus quod episcopi in eis prouincie venustate in tonsuris vestibus et ceteris superadictis obseruent et a suis clericis commensalibus faciant obseruari.

De cohabitatione clericorum et mulierum. **H**ec in gilio ex officio.

Temperie clericalis ordinis et infra. Clerici beneficiaci aut in sacris ordinibus constituti in hospiciis suis publice tenere concubinas non audeant/ nec etiam alibi cum scandalo accessum publicum habeant ad eas. Et si forte eorum concubine monitione publice premissa ab eis non recesserint ab ecclesia dei. (quam sic infamare presumunt). expellantur/ nec admittantur ad ecclesiastica sacramenta. Et si nec sic duxerint abstinendum: excommunicationis mucrone percellantur. Et tunc demum contra eos inuocetur brachium seculare. Ipsos autem clericos per substractionem officii et beneficii canonica monitione premissa voluntus exerceri.

De clericis coniugatis.

Ricardus.

Si qui clericici et infra subdiaconatum constituit matrem monium et rarerint ab viroribus suis nisi de comuni

consensu ad religionē transire voluerint: et ibi in dei servitio permanere nullatenus separent: sed cū uxoribus viue tes ecclesiastica beneficia nullo modo percipiāt. Qui autē in subdiaconatu vel supra ad matrimonium quolauerit: mulieres remittentes et inuitas relinquāt. **H**ēric⁹ chichele.

Cum ex eo quod clerici coniugati bigamii: necnon laici iurisdictionē ecclesiasticā exercere: ac deccriminibus et excessibus ad forū: et coherctionē ecclesie pertinētibus inter dum suo/ interdū sub alieni noīs umbra seu velamine in uestigare et inquirere eaq; punire et corriger: ac excoicationum lēcas et suspensionū decernere presumunt: ac negotiorū correctionū hīmōi scribere et registrari: ac registrorū eorūdem custodes existunt: nō modicū patiāt ecclia scandalum: ac ecclesiastica vilescat auctoritas pariter et censera. **N**os igitur hīmōi scādalīs occurrere volētes: et ecclie honestati decoriq; puidere cupientes: sacroꝝ imitando vestigia canonū. **P**ontis auctoritate consilii ordinamus et statuimus quod nullus clericus coniugatus/bigamus/ siue laicus/ quous exq; sito colore: sub suo vel alieno noīe: infra nēam rautuarieū. priuiciā decetero iurisdictionē spūalem exerceat qualemq; . **N**ec in causis correctionū sc̄z cū ad correctionē annue/ vel ubi ex officio iudicis procedit scribant registrus aut registri correctionem hīmōi custos quomodolibet existat. **N**ōq; quicūq; ordinarius epo inferior seu iurisdictionē obtinēs ecclesiasticā clericū coniugatum laicum vel bigamū ad premissa vel eorū aliqd assumere vel recipere: vel post duorū mensū spaciū: a tpe publicationis hīmōi 2stitutionis in officio iurisdictionis hīmōi tolerare sc̄ter seu retinere presūpserit: vel admissum vel imposterū admittēdū realiter nō admouerit p̄mā suspensionis ab exercitio iurisdictionis hīmōi: necnō ab ingressu ecclie incurrat ipso facto. **L**itationes insup p̄cessus sententie actaq; et gesta quecūq; per eosdē clericō coniugatos laicos siue bigamios habita siue facta in premissis / vel aliquo premissorū

De clericis non residentibus.

per modū superius expressatū: sint nulla cassa irrita et inādū
ipso iure. Id est clerici cōtingati bigami siue laici p̄missi:
vel eorum alicui 2tra p̄mis̄ p̄hibitionē consilii se ingerentes
sua maioris excōmissionis incurant ipso facto.

De clericis nō residentib⁹. Stephan⁹ i 25ilio Oronie⁹.

Statuimus et infra. Ep̄i in ecclesis suis cathedrali-
bus residere procurēt in aliquibus maioribus festis
et saltem in aliqua parte quadragesime: prout anime sue
saluti viderint expedire.

Idem.

Aūm hostis antiquus et infra. Solerter cauendū est:
ne talibus cura gregis dñici remittat q̄ aut negligūt
aut ignorāt custodie libi remis̄ (vt decet) intēdere vigilam-
ter. Statuimus itaq̄ vt nullus ep̄oꝝ ad vicariā quēq̄ ad-
mittat: nisi velit in ecclesia (in qua ei vicaria 2cedit) perso-
naliter ministrare: ac talis existat qui infra breue t̄ps va-
leat in presbyterum ordinari. Quod si admissus fuerit als
q̄s et noluerit in presbyterū ordinari vicarie beneficio sup-
lietur. Et q̄r in honestū est vt ecclesie ppter minoris redditus
tus pastoꝝibus maneat desolatē. Pres. nti decreto statui-
mus: vt ecclesie que in redditibus ultra quinqꝝ marchas
nō habent: nō nisi talibus personis 2ferant: que resideat in
eisdē: et in p̄pria p̄sona ministrēt. Qd si forte tales admis-
si fuerint q̄ residere noluerint: aut etiā ecclesie ministrare
(cū nō nisi laboratib⁹ panis dñicis sit largiēdus) ecclesis
ipsis p̄missa admonitione debita per diocesanum epis-
copum spolietur.

Johannes Pecham.

Reterea et infra. Statuimus vt rectores qui in ecclē-
sia nō faciunt residentiā corporalem: nec habent vi-
carios per iconomos suos hospitalitatis ḡtām exhibeant
iuxta quod sufficiunt ecclesie facultates adeo vt saltē pa-
rochianorū pauperum necessitati subueniat extreme: et ve-
qui ibidem veniunt transeuntesq̄ p̄dicant verbum dei
necessaria recipiant corporis alimenta: ne ecclesie ipsorum
mopie violentia a p̄dicantibus merito deserantur. Di

L

Liber tertius De prebendis.

gnus enim est operatus cibo suo ne quisq; tenetur propriis stipendiis militare. **C**ohannes Stratforth.

Ter decimis et infra. Huius approbatione consilii statuta obtingentes secundum beneficiorum hominum facultates annis singulis pauperibus parochianis beneficiorum corundem certa emolumenta ordinario ipsorum locorum moderandam arbitrio per ipsos episcopos distribuerepellantur per penam sequestrationis et subtractionis fructuum et puentium beneficiorum hominum: donec in premissis paruerint competenter.

Concernit de prebendis. Stephanus in consilio Dronieni

Quia iuxta sanctiones canonicas et infra. Statuum. Quod sacro approbante consilio districtus inhibemus ne deinceps ecclesia aliqua pluribus rectoribus (quorum uterque sit persona) committatur regenda. In ecclesia autem ubi plures persone existunt statuimus: ut singulis decentibus accrescat virientibus portio decedentis donec ad plures ad unum colum istius ecclesie personatus puererit. Nec decetero plures vicarii in eadem ecclesia substituuntur illius ecclesie ab hoc statuto exceptis: que ab antiquo diuise fuerunt. **C**ontra

Audiatis et infra. Decernimus iuxta formam generalis consilii: quia beneficia curam aitque habentia: que de facto obtinunt hi qui dispensatione applicam sub pluralitate beneficiorum hominum non habent: per beneficiorum receptionem quod ultimo reperunt ipso iure vacare. Et licet iuxta rigorē constitutionis domini Octoboni: sic quod recipiens plura beneficia ultimo ipso iure sit priuatus: cum secundum eandem decernatur institutio irrita ipso iure. Precauere tamen volentes ne rigorē videantur coaceruari: rigorē mentemque substitutionū: tam consilii generalis quam etiam domini Octoboni clarius aduertentes quartū neutra in preobtentis: et ultimo simul priuat cum consilii genitale solum auferat potesta: ultimum tamen reseruat. Constitutio vero Octoboni institutionem in ultimo beneficio deceruat irritā ipso iure preobtēto tamen ipso iure non priuat. Pro

De institutionibus et commendis.

misam cuz rigore miscentes: permittimus vt his qdī plurā
beneficia curam aīaz habētia absqz dispensatione aposto-
lica fuerit assecutus: vltimo beneficio sic obtento: iuxta ge-
neralis consilii tenorē sit xtentus: nisi forte ex temeritate
contenderit etiā preobte: tū improbe retinere. In quo ca-
su ipsum nec primo nec vltimo dīgnū: immo nec medio. nec
aliquo iudicain". Hęc potius ea ipso iure vacare qbus om-
nibus quatenus de facto eadē detinet occupata. Lēsem⁹
perpetuo ipollandum et infra. Decernimus etiam et per
petuo stabilitate firmamus vt quicqz impostrz plura bz-
neficia curā aīaz hatentia: seu alias incōpatibilia absqz se-
dis apostolice dispēsatione receperit vel assecutus fuerit p-
modū institutionis vel qmende seu custodie. Vel vñ titu-
lo institutionis/ aliud titulo cōmende seu custodie: preter
modū illū quē xstitutio gregoriana edita in cōsilio lugdu-
nensi. Permittit eo ipso sit priuatus oībus sic obtentis bz-
neficiis ipso facto sñiam excoicartonis permaneat innoda-
tus a qua nō nisi per nos aut successores nostros vel sedem
apostolicā absolutionis gratiam valeat p̄micerere.

De institutibus et xmēdis. Stephan⁹ archieps.

Quia iuxta et infra. Statuimus ne p̄zelatus aliquis
eiusdem ecclesie vel p̄bende nondum collectos sibi p̄zesu-
mat aliquatenus v̄luppare: vel p̄ institutone vel missione
in possessione: vel carta super hoc facienda altiud audeat
extorquere/ vel ab officialibus suis vel archidiaconis suis
aliquid sustineat extorqueri. **I**dem in eadē in.

Cum scđm apostolum ⁊ infra. Statuimus vt quis ad
ecclesiam aliquā nullo c̄ntradicent p̄senteatur ca-
nonice. Eps p̄senteatuin ipsum (dū tñ idoneus sit) nec ua-
qz admittere differat v̄lra duos meses. Alioquin quicqz
ex eadē ecclesia post factā p̄senteatione tuerit forte per-
cep̄t illi cū institutus fuerit restituat: quatenus fructus
illū qd̄ ep̄m p̄uenetūt. Idem ab archidiacono obseruetur si

Liber tertius **D**e institutio. et cō. **D**e ccessio. p̄. per eū steterit quo minus canonice p̄esentatas infra p̄e dictas temp̄is fuerit admissas. Nisi cām rationabilem co ram suo superiore dixerit assignandū: cū sap̄ hoc faerit re quisitus ab eo. Quare videlicet eū nō admiserit infra t̄ps in hoc consilio diffinitū. **C**onstitutio Johānis pecham.

Et solito cursu causarū et infra. Statuimus vt vnuſ quāsq̄ ēps clērī quē ad ecclēsiam admittit litteras p̄atentes super sua admissione concedat inter alia contine tes. In quo consistat ordine etiam quo titulo ad huiusmo di beneficium admittatur. **C**ohannes Stratforth.

Tem q̄ archidiaconi et infra. Sacro app̄obante con silio statuimus: vt hi qui admissos ad beneficia ecclē siastica ad mandatū superioris tenent̄ inducere: p̄ indicatio ne hmōi facienda: sumptibus contentāt̄ moderatis. Ut delicit s̄i archidiaconus inducat. xl. denariis: si suus officia lis duorū solidorū perceptione p̄o singulis suis et suorū ex pensis p̄ dieta penitus sit extensus. Ipsius tñ inducti vt p̄mittit̄ opinione seruata an in hmōi q̄titate pecunie siue in aliis necessariis ipsum inductore et suos voluerit p̄cu rare. Si quid vero vltra hoc ab inductoribus occasione p̄emissorū recipiat vel recipiant quicq̄ amplias ppter inductionē facienda p̄ ipsos vñ inductionū certificatorias lēcas facere et inductis tradere exquisitis ve colořibus differre illos extingat indebite culpabiles in hac parte suspensionē ab officio et ingressu ecclēsie tam dia incurrere volamus ipso facto: donec hec cōtra recepta soluentibus restituātur et lesō sua culpa satisfaciant in p̄emissis.

De ccessione p̄bende **S**tephan⁹ in consilio Orosi. **N**Elep̄a et infra. Illud absurdum reputamus omni sensu illius persone aliquid conferatur in eadem; ecclēsia in noīe personatus: nisi persona p̄ior̄ ecclēsiam totam p̄i us simpliciter duxerit resignādam. Item statuimus q̄ nō liceat alicui aliquid in ecclēsia assignare cūq̄ nomine be;

De concessione prebende!

neficii: quasi hoc liceat obtinere cum alio beneficio eti cu-
ra annexa fuerit animarum. CBonifacius.

Hostris maioribus & infra. Statuimus q̄ clericis pau-
peribus & que benedicti beneficia gerant. Et q̄ in-
ter rectores et vicarios ecclesiar̄ et suos parochianos sup
collatione h̄mōi b̄nificioꝝ lites nōnūq̄ audiuiimus suscita-
ti quos sicut cordi nobis est amputare debemus decernē-
do statuimus: ut idē rectores et vicarii: quorū magis est sci-
re qui ad h̄mōi beneficia existant idonei: tales clericos in
predictis beneficiis preficere studeāt: q̄ iurta corda eorum
sciant et valeant in diuinis officiis sibi congrue deseruire
et suis velint obtemperare mādatis. Quibus si parochia-
ni maliciose subtrahere velit elemosynas & suetas ad ipas
lardiendas sibi sollicite moneantur. Et si opus fuerit per
quascūq; censuras ecclesiasticas districtus compellantur.

C Johannes Stratforth.

Estatuimus vt quicūq; clericū ad dignitatē personatus
officia vel prebedas: aut alia b̄nifica ecclesiastica quicūq;
plena: et occupato de facta se p̄ntari: seu ea sibi conferri per
quemcūq; decetero procurantes si directe vel indirecte vir-
tute b̄reū: quare non admisit vel quare impedit. i.e. Dat
similiū tacito in dictis b̄reūbus de beneficioꝝ p̄sessoribꝝ
et eis vocatis rite non amotis & tra ep̄os seu alios in secu-
lari curia p̄sequant: nisi de causis vacationū p̄tensiar̄ ad
ordinarioꝝ mandata inquiri et p̄ssores p̄ iudices ecclē-
siasticos competentes canonice p̄mititus amoueri faciant
maioris excoicationis sniam incurvant ipso facto: et tanq;
sic excoicati ad beneficia talia nullatenus admittant: sed
inhabilis ad ea perpetuo censeantur. Si vero contra hec
quispiā in occupato beneficio instituatur vel admittatur
de facto institutio seu admissio h̄mōi omni iuris effectu ca-
reat. Et quicūq; sic instituens vel admittens iure proprio
vel delegato taliter p̄sentatam vel collatarium in obes-

Liber tertius **De rebus ecclesie non alienandis;**
eo per aliū beneficio ipsius possessore sufficienti auctoritate in foro ecclesie sententia litera primitus non amotus ab officio et beneficio tam diu nouerit se suspensum donec beneficiū possessori resarcatur ut conuenit omne damnū. Et institutos taliter vel admissus si se in occupato per alius beneficio contra hoc patiatur induci censetur intrusus: et penas intentionis in constitutione Octoboni que incipit amoris proprii contentas: necnon alias a canonibus et sanctis patribus institutas ipso facto incurrat. Per premissa tñ non intendimus ordinarij potestati quin beneficia ad eorum collationem spectantia quoquinodo de facto occupata non de iure conferre poterint derogare: nec eorum collationes beneficiorum admittentes: constitutione huiusmodi coartari.

C **De rebus ecclesie non alienandis** **Stephanus**
Ecclesiaꝝ in dignitatibus consulere cupientes pñtis consilii auctoritate durimus statuendū: ut nullus abbas vel prior: nullus oīno archidiaconus vel decanus: nec alii habentes personatum seu dignitatem. Sed nec clericus inferior possessiones vel redditus dignitatis vel ecclesie sibi commisso consanguineis vel amicis suis vel quibuscumque aliis vendere impignorare infeudare de novo vel quolibet modo alienare presumat: nisi forma canonis obseruata. Si quis autem contra hoc venire presumperit et quod in hac parte presumptum fuerit viribus careat: et presumptor dignitate vel personatu vel ecclesia quem sic leuit per laum superiorē spolieat. Fisi quod alienauerit infra tempora suo superiore presertim sine dāno ecclie suis sumptibus duxerit reuocandū. Is quoque qd ecclesiastica bona receperit decet: et 2monius ea presumperit detinere excoicationis sententia percellatur: donec restituerit ea nullatenus absoluendus. Idem etiam et prelati maiores obseruent. **C** **Idem.**
T **Et** scdm canonicas sanctiones et infra. Volumus ut prelati domorum religiosarum corrodia vel stipendia clericis vel lacis non vendant nec gratis concedat iūper-

De locato et conducto. De pignoribus.

petuum vel ad tempus: nisi virgens necessitas expulcat/et
dioceiani accedit assensus.

C De locato et conducto. Stephanus in consilio Oroniefi.

T Ut videamur et infra. Statuimus ut ecclesie certis
personis deputate nulli dantur ad firmam nisi in
sua causa subfuerit: et a suo epo approbata: ut cum de eius con-
sensu alicui persone ordinate dentur ad firmam de qua uni-
uersaliter presumi detrat: et fructus ecclesiarum in bonos usus
conuertat. **C** Johannes pecham apud Lambeth.

T Endentes et infra. Ecclesie ad firmam nullis dentur:
Unisi personis ecclesiasticis sanctis et honestis quas lo-
co epo libere valeat cohuncere. Prouiso etiam ut paupe-
ribus parochianis de firmis huiusmodi pignoris portio iuri
colona (scdm arbitrii epo) assignetur sub testimonio quatuor
fidei dignorum parochianorum eiusdem fideliter erogada. Et
ut ab huiusmodi firmis et contractus imaginarius subduca-
tur: quo in personis clericorum falso suppositis / vel sub nomine
baulatus ecclesie ad firmam leicis conceduntur sacro ap-
probante consilio ordinamus: ut si quis clericus in tali ver-
sicia repertus fuerit: puniatur secundum statutum sacre me-
morie domini Octowne: et grauius si prelate viderint expedi-
re.

C Johannes Stratforth.

T Iacet bone memorie et infra. Hoc provinciali consili-
o approbante constitutionibus prius editis adiciendo
statuimus quod quotiescumque ecclesiasticum beneficium no-
stre prouicie clero et laico ad firmam exnunc dimissum fue-
rit vel instrumentis super homini firmarum dimissione contractus
nomine laici cum clero animodo inseratur vel clericum fun-
gatur fore firmarii cum non sit. Sicut si laici fructus reddi-
tus et proueratus dimissorum beneficiorum ad firmam suo no-
mine colligatur et eos directe in suos usus conuertatur huiusmo-
di contractus non teneatur: nec ex eis aliquis obligetur alte-
ri. Sed si exnunc huiusmodi beneficia tradentes et recipien-
tes ad firmam partis tertie prouectum bus. cui sic dimissi

Liber.iii. De pignoribus. De donationsbus.
Vel estimatiōis ipsi⁹ si ambo sint soluēdo cōiter aut traden-
tem tñ si soluēdo recipiēs nō existat fabrice ecclē cathedra-
lis loci soluēda pena plecti volumus appositione nois cleri-
ci non obstante. Et qz religiosi et alii beneficia ecclesiasti-
ca nēe pūincie in pppios vslus tenētes: se predictis 2slitu-
tionib⁹ afferūt nō ligari. Pntis approbatione 2sliti statui-
mus: qz si ipsi bñficia hmōi vel suas quas vtute appropria-
tionis in eis decimaꝝ: aut paentū percipiūt portiones: ad
firmā traderint clericis nō obtēta diocesani licētia vel lai-
cis quoquismodo: seu alias qualitercumqz cōtra pñtem aut
alias constitutionū tenorē exercerint pena predicta dece-
tero percellantur.

¶ De pignoribus. Edmundus.

Inhibemus ne pignus retinere quispiā contendat:
post⁹ de fructibus soztem perceperit deductis expen-
sis quoniam vslra est.

¶ De donationibus. Johannes Stratforth.
Cordis dolore concutimur et infra. Presentis delibe-
ratione consilii omnes et singulos in nēa pñicia qui
mortis vicine coniecturam verissimilem obtinentes: ex ma-
licia sine fraude vniuersa bona seu quātitatem eoz tam
notabilem etiā inter viuos donare seu aliter alienare pre-
sumplerint: sic qz ecclesia rex siue alii creditores: quibus lic-
donantes siue alienātes efficaciter tenebant suis iuribus.
Atrores ve seu liberi eorūdē suis portionibus de consuetu-
dine vel de iure ipsis debitis irrecuperabiliter defraudā-
tar. Assistentes insup languētib⁹ in extremis et aliis hmōi
donationes seu alienationes fieri 2sulentes et temere puer-
ates ipsoꝝ lāguētes et alios 2sulit aut suasionibus puer-
sis a voluntate testādi neqzter avertātes: ex qbz liberām
testamenti factionē impediri ecclesiās et alios supradictos
suo iure nō ambigitur maliciose priuari. Dicteqz fraudis
siue malicie consciōs ac si donata siue alienata recipientes
et ad hoc consilium dantes auxilium vel fauorem: maioris
excoicationis suām incurri re volumus ipso facto: donan-

De peculio clericorum:

tes in sapientia sua hinc in ipsa pruincia aut ea taliter alienantes sui gravitatem excessus non bstante quacumque ab solitione impensa a predicta sententia ecclesiastica careat sepultura. Eterum ne probationis fraudis et malicie in hac pte difficultas hanc permissione reddat inutilem statuimus quod quotienscumque aliqui dicte prouincie sua bona omnia sic ut profertur donauerit: aut alias quouis titulo alienauerint: seu in quantitate tam notabili quod appareat de residuo ecclesiis vel creditoribus alius de suis debitibus viroribus et liberis de suis portionibus supradictis non posse satisfieri sicut decet: donatio seu alienatio huiusmodi per maliciam sive fraudem eisipso fieri censeatur/ malicie sive fraudis probatione ulteriori minime requisita.

C De peculio clericorum.

Herhanus:

Quia plerique et infra. Salubri proutione decernimus quod clerici beneficiati fructus ecclesiasticos in laico fendo reponant domos ve aut possessiones laicas ad opus co-cubinarum vel filiorum emere presumant. Nec ad opus eorum domos construant in feodo laicali. Nec etiam pecuniam subministrerent: ad huiusmodi emenda ad opus eorum ut sic ille subtrahatur occasio malignandi. Si quis autem super hoc habeatur iusta ratione suspectus nisi ad arbitrium superioris se purgauerit: ipsius superioris arbitrio puniatur

C De testamentis.

Idem.

Testamenta clericalis et infra. Licet legitima testamenta clericorum beneficiatorum decedentium velimus obseruare: nolumus tamen quod co-cubinis suis aliquid in testamento suo relinquant: quod si decetero factum fuerit totum illud arbitrio episcopi couertatur in usum ecclesie quam rexit defunctus.

C Idem.

Cum viris religiosis non licet possidere proprium quae se et sua pariter in ipso religionis ingressu domino dedicaverunt presentia aliter dissimilans: ut nulla persona in regulari ordine constituta concedere testamentum presumat

Liber tertius De testamentis.

cum nichil suum tempore habeat: quod transferri valeat
in dominum alienum C Johannes Pecham.

Bequo est prouisum salubriter ne aliqui religiosi cuius-
cumque professionis existat sicut executores testamētorum nisi de-
licētia ordinariorū et volūtate. Idūcēdo durim? statuē-
dū q̄ nullus religionis p̄mittat executor existere alicuias
testamēti nisi superiorū suus caueat p̄ o suo religioso huius
modi q̄ sufficiēter exequitur et fideliter reddat et integre
tationem de r. si duo sine que fuerint de damnis si quid p̄
ipsum emiserint loci ordinario absq̄ difficultate qualibet
ēndebit. Et nōnulli religionis habitum differētes: licet nō
sint executores tamē distributores efficiunt bonorum defū-
cti temeritate propria: vel in prudētia aliena: ex quo ma-
gnam p̄uenire vidimus bonorum h̄mōi lesionem. Idē circa
h̄mōi distributionem p̄cipimus obseruari quod circa p̄-
tūlōne executionē superi? p̄uisū ne aliter executioni vel
distributioni h̄mōi se immisceant sub pena anathematis
inhibētes. Mā qui sufficiēter cauere nequeūt: sciat se tam
ab executione q̄ a distributione bonorum h̄mōi p̄fitis distin-
tione r̄silii p̄petuo elongatos C Symonis Mepham

Tem q̄ locorum ordinarii circa insinuationē testamē-
torum et commissionem administrationis bonorum
per cantelas exquisitas cōtra huiusmodi executores testa-
mētorum: vt ab eis eos citius pecuniā extorqueāt: se vt d̄: hs
ctenā reddiderūt onerosos. Statuimus q̄ pro insinuatio-
ne testamēti pauperibus cuius inuētarium b̄nozum cen-
tum solidos sterlingorum non excederit: nihil penitus exi-
gatur. C Johannes Stratforth.

Statutam bone memorie. Bon: facii quondā Lan-
stuarieñ. archiepi predecessoris n̄cī circa bona intesta-
torum et a scriptitiorū aliorūq̄ seruiliis cōditionis hoīm vlti-
mas volūtates quod incipit. Leterūz 2tingit interdū. et c.
8 multis in dubium reuocatū nouiter recensentes quibus

De testamentis:

dam ad id additis et aliis ab eo subtractis sub verbis in a
trascriptis. Decernimus sic imposter, firmiter obseradū
tetur contingit interdū et laicis et clericis divino iudiicio de-
cedētibus intestatis dñi feudorū nō permit: ut debita de-
fūctorum solui de bonis mobilibus eozdem: nec in usus
vrox suarū liberorū vel parētum: vel aliter per dispositio-
nem ordinarioꝝ bona predicta p ea portatione q̄ scdm cō
suetudinē patre defūctos contingit: pmittūt distribui p eis
dem. Alii siquidē ascriptitioꝝ + aliorū servilis 2ditionis
hoīm: necnon solutarū et coniugatarū mulierū et suarū pro-
priaꝝ vrox vel etiam aliorū impediunt vel impēdiri pcurāt
factionē liberā testamēti et ipsius executionē et dictorū
testantū voluntatē vltimam tam 2tra iura q̄ cōsuetudi-
nes ecclesiasticæ hactenus approbatas i diuine maiestatē offendit
et lesionem iuris ecclesiastici evidētē. Unde nos pre-
sentis auctoritate consilii oēs et singulos in his vel i eorū aliis
quo decetero delinquētes maioris excōicationis sua forē
decernimus innodatos. Testamētis insuper eozam ordinariis locorū ad quos pertinet pbatis et approbatis hīmōis
testamentoꝝ pbatis + approbatio: nō ratione laicalis feo-
di si id in testamēto aliquo legari contingat nullatenus a
laicis requirātur. Nec impēdiant clerici vel laici cū iustis
conditiones hoīes seu impēdite procurent quominus te-
stamēta et voluntates vltimae defūctorū pcedant et cō
sequant̄ effectū in his q̄ legari possunt de cōsuetudine vel
de iure. Si vero sint qui contra hec venire p̄sumplerint
in futurū sciāt se p̄ntis auctoritate consilii maioris excōi-
cationis sententia esse inuolutos. Ac contra eos + alios in
premissis ne quiter excedentes: tanq̄ 2tra violatores et p
turbatores ecclesiasticarū liberatū gladiū spiritualem de-
cernimus exercendū. Inhibemus etiā ne cuiq̄ executori
testamēti cuiuscumq; administrare pmittat de bnis alicu-
is testatoris: nō prius fiat inuentariū fidele de dictis bo-
nis sumptibus funerariis: et circa confictionē inueniatis

Liber tertius

De testamentis.

huiusmodi apponendis daturat exceptis. Inueniariū vero
hīmō i locorū ordinariis tradi volumas: infra tps eorū arbitrio
moderandum. Et postq̄ corā ordinariis iuxta morē
probatū fuerit testamentū nō remittat aliq̄bus in bonis hu-
iismodi executio seu administratio: nisi talibus qui debitā
administrationis sue possint: si oporteat sufficiēter caueat
ac fideliter remittat reddere rationē: tū sup̄ hoc per locorū
ordinarios congrue fuerint req̄siti. Itē statuimus presen-
tis auctoritate 2siliū ne aliq̄ religiosi cuiuscūq; professionis
existat: sūt executores testamentorū: nisi hoc de ordinario-
rum voluntate: licentia 2cedat: q̄ de p̄tione contingente
defunctū etiā parochialis ecclesia ius percipiat consuetum.
Statuimus pr̄terea q̄ nullas executorū aliqd sibi applicet
vel appropriet de bonis defuncti: cuius testamentum exequi-
tur titulo emptionis vel aliter: nisi qđ fuerit sibi a testato-
re donatū inter viuos: vel in suo testamento: siue in ultima
voluntate relictū: aut qđ p̄ ipsius executoris labore ordina-
tū arbitrio fuerit ordinatū: vel si quid fuerit sibi debitū a
defuncto aut p̄ moderatū expensis sue administrationis sub
pena suspensionis ab ingressu ecclesie: quā contra facientes
incurrere voluimus ipso facto: cuius absolutionē nō obtine-
ant: donec applicata vel approbata sibi sic indebite restitue-
rint: et ecclesie cathedralis fabrice cuius defunctus erat sub-
ditus duplam sc̄ d̄probatorū vel applicatorū sibi ipsiis solue-
rint de p̄p̄uis suis bonis. Dia vero et singula sup̄ adicta
mādamus per ecclesias singulas nostre cantuarieſi. p̄uincie
bina vice annuatim solemniter publicari. C Idem

Ta quoq; dā et infra. Statuimus q̄ epi: et alii infe-
riores ecclesiastici iudices nō cātuarieſi. prouincie de
bonis clericorū beneficiatorū quos testari posse 2stat de con-
suetudine regni anglie seu aliorū testantū quoq; cūq; p̄re-
terq; in casib; exp̄resse permissis quovis quesito colore nul-
latenus se intromittant: sed executores testamentorū ipso
cum libere permittant disponere de eisdem. Necnon ab in-

De testamentis.

testato deceđen tiū solutis debitīs eozūdē: iwnā qđie superful
in pias causas et personis deceđen tiū con anguineis seru
toribus et propinqs: seu aliis p defunctorū aīay salute di
scribuant et conuertant. nihil inde sibi retento. Prisi forlā
aliqd rationabile p ipsoꝝ ordinariorū labore fuerit retinē
dum. sub pena suspensionis ab ingressu ecclie quā ecclie a
sticos iudices in 2trariū faciētes incurrere volumus ipso
facto: donec de premissis satissicerint cōpetenter. **C** Idē.

A Deo quozūdam + infra. Statuimus vt pbatione ap
probatione seu insinuatione testamētorū quoꝝ sicutūqz
nihil per ep̄os seu alios ordinarios capitū oīmo p'clericos
tū scribentes insinuationes hmōi sex denarios dūtaxat re
cipi permittimus p labore. Qd si aliqd inuentariū bonorū
cuiuscūqz defuncti cōpoto triginta solidorū summā reperiā
tur excedere: qd iī ad centum solidos minime extendant
pro 2poto et agendis oībus circa ipsum aequiantiarūqz
litteris seu aliis quibuscūqz ep̄i aut ordinarii seu deputati
ab eis: et audientes 2potū vel ministri alii compotis hmōt
intendentes vltra duodecim denarios non recipere presu
munt. Si vero centum solidorū summā aut vltra: minus
tū viginti libzis dicta contineant inuentaria compotis in
tendentes et alii predicti pro ipsoꝝ labore ac acquietan
tiarum litteris et aliis sup̄ascriptis triam solidoram per
ceptione penitus sint cōtenti. Sed si viginti libras aut v
lra: minus tū sexaginta libraz summā habeant vltra quin
qz solidos pro labore litteris et scripturis aliis non admit
tant. Si vero quadraginta libraz aut amplius: minus tū
centum librarum summā attingat huiusmodi inuenta
ria decem solidos pro premissis recipiant et non vltra. Si
vero summā centum libraz vel amplius dicta contine
ant inuentaria: minus tamē centum quinqueaginta libzis
summā contineant vltra viginti solidos pro predictis
recipere non presumant. Dicqz ab vltiora ascendendo si
de procedendo pro singulis quinquaginta libzis exrescen

Liber tertius De sepulturis.

etibus: preter et ultra dictos viginti solidos: alios decem solidos recipiant et non amplius. Clericus tamen pro singulis acquietantia per litteris quas scribant in hac parte ultra premissas sex denarios accipere permittimus pro labore. Si vero quemque in aliquo casuum predicatorum ultra summam pretaxatam quavis cautela in pecunia numerata scirebus alius contingat recipere: duplum eius quod repperit ultra: fabrice cathedralis ecclesie loci infra mensam reddite teneatur. Alioquin episcopi extunc duplum ipsum ultra predictum tempus restituere differentes: sciant ingessum ecclesie eis esse interdictum: Inferiores vero ab officio et beneficio nouerint se suspensos: quousque de duplo huiusmodi dictis cathedralibus ecclesiis plenariam satisfactionem impendant. In ipsa vero probatione approbatione vel insinuatione testamento per quoque vel postea auctoritate administratiois comptorum redditiones fideliter factas acquietantiarum littere testamento per executores nullatenus concedantur sub pena suspensionis ab ingressu ecclesie per sex menses quam contra facientes incurtere volumus ipsi factos.

C De sepulturis. Johannes Stratforth.

Q uia sepe et infra. Statuimus in nostra provincia quod per actis a viris ecclesiasticis mortuorum memoris: nulli in priuatis domibus in quibus mortuorum corpora usque ad sepulturam frequenter requiescant decetero receptetur ad consuetas nocturnas vigilias per agendas: defunctorum amicis et propinquis: his que psalteria forsan pro defunctis dicere voluerint dumtaxat exceptis: sub pena maioris et communicationis: quam contra premissa vigilias facientes huiusmodi ei receptores taliter vigiliuum non immixtito poterint formudare. **C** Robertus wynchelsee.

Q uia inter rectores ecclesiarum et parochianos suos clites cupunus extingueat que frequenter oruntur. Statuimus quod si decedens tria ad minus vel plura cuiuscumque generis in bonis animalia habuerit optimo: cui de-

De parochiis et alienis parochianis.

fure fuerit debitus reseruato ecclie sue a qua recepit sacramenta dum viueret: melius post optimum reseruetur.

De parochiis et alienis parochianis. Stephanus langton.

AInstar patris familias euangelici plures operarios in vineam suam mittentis. Ut quod unus non valet explere saltem sollicitudo perficeret plurimorum. Sente rialiter diffinimur ut in singulis parochialibus ecclesiis quamcum est parochia diffusa: duo sint vel tres presbyteri: pensata pariter magnitudine parochie et ecclesie facultate / ne forte (quod absit) egrotante uno presbytero vel debilitate: parochianis infirmitatibus: ac diuinis officiis volentibus interesse officia diuina subtrahentur vel negentur sacramenta ecclesiastica. **J**ohannes Pecham.

Altissimus de terra et infra. Nullus communionem prebeat diocesano alterius sacerdotis: sine ipsius licentia manifesta. Quia ordinatione non intendimus ad peregrinates extenderemus: nec necessitas casui derogare.

Cee decimis et oblationibus. Symon mepham.

Quia quidam maledictionis filii in nubentium solenis purificationibus mulierum mortuorum exequis: et aliis in quibus ipse dominus in ministrorum suorum personis solebat oblationum libamine populariter honorari: ad unius denarius / vel alterius modice quantitatis oblationem populi denotionem restringeri sunt moliti: residuum oblationis sacerdotis suis per libito vel alienis vestibus multoties applicates. Alii vero non attendentes quod dominus omnipotens: cuius est terra et plenitudo eius: et universi qui habitat in ea. Decimas in signum universalis domini sibi reddi preceperit et per suo cultu easdem clericis assignavit. Aliqui maliciose impedient impedire ve faciunt vel procurant vitios ecclesiasticos: ad quos spectat perceptio decimatum: eorum et servitores: quominus libet ingressum et egressum in predia et a predictis de quibus homines decime proveniunt habere possint pro ipsis decimis colligendis/ custodiendis vel etiam quo voluerint abducendis.

Liber tertius De decimis et oblationibus.

Alii etiā nisi prius cerothece vel calige seu quicq̄ aliud eis
dantur seu promittantur decimas huiusmodi asportant
et consumunt asportari ve faciunt et consumi: seu aliquod
damnum inferunt inferri ve faciunt in eisdem. Nos igit
peruersorum damnabilibus consiliis culub̄e remedium im
ponere capientes: nihil nouū statuētes: sed antiquor̄ cano
num statuta in mediū deducentes: vniuersos et singulos
huiusmodi instigatores impedidores et alios supradictos
per quor̄ nephandas machinationes ecclesiis: vel eāꝝ re
atoꝝ vicariis aut ministris quicq̄ damni iufertur aut
subtrahitur honoris: aut commodi consueti. Presentis de
claratione consilii declaramus et pronanciamus omnes et
singulos in p̄emissis vel eorum aliquo impostor̄ delinque
tes vinculo maioris excommunicationis in uolui/reserua
ta loci diocesano eorū absolutione: preterq̄ in mortis arti
culo. quousq; ipsoꝝ ministerio in contraria laborantū
ecclesiis fuerit popularis deuotio efficaciter restituta ac
viris ecclesiasticis sic lessis de huiusmodi excessibus plena
rie fuerit satisfactum.

Johannes Stratforth.

Erroris damnabilis deuio executi suarum animarū
excidia non deuitant: dum frugum suarum decimam
garbam soluentes pro labore metentibus ea minime com
putata non absq; errore calculi pro decima vndeclmā sol
lant garbā cōtendentes se marcennariis de frugibus nō
decimas posse pro autumnali labore potissime ante deci
mationē soluere mercedē noui testamenti et veteris impe
riam cōtēnentes. Quorūdam etiā laicor̄ supersticiosa ma
licia noniter adinuenit: qđ cū garbas aliquas decimales
non tamen signatas pro decimis in suis terris dimittunt
inseruientes vironꝝ ecclesiasticoꝝ garbas aut alias res de
decimis sic dimissis noī decime abducentes et asportan
tes sceleratos exclamant: eosq; arrestari seu attachiari fa
ciunt sicut fures: ac ipsos et ipsoꝝ dños propter asporta
tionem et abductiōnē decimāq; huius iuſtū et multiplicē

De decimis et oblationibus.

citer inquietat. Ipsiꝝ etiā aliqui p eo qd garbaꝝ et feniꝝ seu rex aliaꝝ decime p solum eoz ducunt viros eccliaſti-
cos et eoz ministros in foro ſeculari implicat et grauibus
fatigant laboribus et expensis. Alii p reterea vias et itine-
ra in p redia et a p rediis per que decimas oportet ſeu ipſe
conſuuerūt abducti difficultia et p longos circuitus exhibet
et per ea tñ decimas ducentes ſinunt tranſire: ſeu duci ve
hicula difficulter cōtra eccliaſticam libertatem. Qui dā
in ſuper garbas expositas et assignatas p ro decima: nō per
mittunt ſuis terris abducti: qd in illis quicqꝫ de bladis re
manet eorundē. Sed ipſos ſcienter tollerant a ſuis et alio
rum animalibus conteri et conſumiri ac circa decimatum
preſtationem collectionē et abductionē earum impedimenta
ta multa inferunt et inferri faciunt ac p rocurant in liber-
tatum ac iurium eccliaſticorū violationem et p reiudicium
manifestum ſcarumqꝫ periculum animarum. Nos igitur
peruertorū huiusmodi conatibus et aulibus damnabilibus
ſalutari remedio cupientes occurrere omnes et ſingulos et
nunc in p remissis vel aliquibus eoz in noſtra p uincia et
cedētes et illicita ſupradicta vel eoz aliquod fieri mēdan-
tes ſeu etiā p rocurantes noſie ve ſuo facta: rata habentes
et accepta quoꝝ nephādis machinationibus. Juri ſeu cō-
ſuetudini approbate ac liberalitati eccliaſtice quicqꝫ ſub-
trahitur et aliquid iniurie damni vel moleſtie infertur cō-
tra eccliaſticam libertatem: p reſentis declaratiōne cōſi-
lii p ronūciamus vinculo maioris excommunicatiōnis inuol-
ti. Eozamqꝫ abſolutionem diocesanoꝝ locoꝝ: p reterqꝫ in
mortis articulo ſpecialiter reſeruamus. ¶ Idem

Quoniam abundantia et p oſſionum p romiserit uberta-
tem: tñ dolentes referimus qd nōnulli noſtre p uincie q̄tra
teſtamēti veteris atqꝫ noſi doctrinam de ſilvis ſuis cedris
et lignis arboꝝ ceduaꝝ exciſis: circa que minus qd circa fru-
tus agroꝝ laboris impendunt decimas deo et eccliaſis

Liber tertius De decimis & oblationibus.

ouibus detentur notorie: propter hoc q̄ in p̄reteritū ipsas non dederunt soluere & tradicunt: qđ estimant idcirco licere q̄ legē moris de longa inualuisse & suetudine arbitrantur in dubiū etiā reuocātes qđ silua cedua sit censenda. Nos igit̄ aduertētes q̄ si sua p̄sonā eccl̄ia sit defraudata diu tine crīmē p̄ptereā nō minuit sed auget. Ac famēs & penūria omniūq; reū egestas/ opprimunt bne decimas nō soluētes. Huiusmodi declaramus p̄suīōē cōsiliū siluā ceduiā illam forē q̄ cuiuscūq; ḡne arborē ex̄fis in hoc hātēt vt ceda tur: & que etiā successa r̄ursus ex̄ stipitibus & radicibus re nascitur. Ac ex̄ ēa decimā ut p̄pote realem & p̄dialeā parochialibus & matricibus ecclesiis p̄soluēdā: necnō siluāq; p̄s lessores h̄mōt ad p̄estationē decimāq; lignor̄ ipsoq; excisorum in eis: sicut feni & bladoq; omni censura ecclesiastica fo re canonice compellendos.

¶ Idem.

Moderate temeritatis et infra. P̄esentis delitra tione cōsiliū quo scūq; laicos oblationes in ecclesiis v̄l capellis aut cuiusvis eāp̄ particu vel cymiteriis seu quocūq; loco diauno intuitu: in nostra factas seu faciādas p̄vin cia: occupantes/ auferentes/ seu disponentes: quod uisimodo de ipsis p̄textu etiā cuiusvis operis consuetudinis alio ve colore: nisi de consensu ecclesiasticarum personar̄ ad quas oblationum huiusmodi perceptio pertinet: & ex causa sufficiēti & legitima p̄ eām loci primitus approbāda: ipso factō maioriā excommunicationis sententie decernimus sub iacere.

¶ Robertus wynchelsee.

Quoniam p̄pter diuersas consuetudines in petendo decimas per diuersas ecclesiās inter rectores ecclesiārū et parochianos suos rixē et cōtentiones scandala et odia maxima multotieōs oritur. Volumus & statuim⁹ q̄ in cūttis ecclesiis per cantuarieō. p̄ouincia constitutis vni formis sit petitio decimāq; et p̄uentuum ecclesiāq;. In primis volumus q̄ decime de frugib⁹ nō deducis expensis itegre & sine aliqua diminutōe soluantur: & de fructib⁹ arborū & dī

De decimis & oblationibus:

semir: inib⁹ oībus & de herbis hortorū: nūi parochiani & petē
tem fecerint redemptionem p talibus decimis. Volumus &
statuim⁹ etiā q̄ decime de fenis vbi cūq̄ crescant siue in ma-
gnis: siue in partibus pratis: siue in chaminis exigantur: & p-
ut expedit ecclesie persoluantur. De nutrimentis autē ani-
malium sc̄z de agnis statuimus q̄ p̄o sex agnis & infra: sex
owli dentur p̄o decima. Si septē sint agni i numero septi-
mus agnus detur p decima rectori. Ita tñ q̄ rector ecclesie
qui septimum agnum recipit tres owlos in recomper satio-
nem soluat parochiano a quo decimam illam recepit. Qui
octatum recipit det denarium. Qui vero nonū: det owli pa-
rochiano: vel expectet rector vscq̄ ad aliū annū donec plena-
rie decimū agnum possit recipere si maluerit. Et qui ita ex-
pectat: semp̄ exigat s. dm agnū meliorē vel tertiu ad minus
de agni secūdi anni: & hoc p expectatione p̄imi anni. Et ita
intelligēduz est de decima lane. Sed si oves alibi in hyeme
et alibi in estate nutriantur: diuidenda est decima. Simil-
iter si quis medio tpe emerit vel vendidit oves: & certum
sit a quo parochia ille oves venerint: earundem diuidenda
est decima: sicut de re que sequitur domicilia. Si autē incer-
tum fuerit: habeat illa eccl̄ia totā decimā infra cui⁹ limites
temp̄e tonsionis inuenientē. De lacte vero volumus qđ
decima soluatur dum durat. Videlicet de caseo tpe suo. Et
de lacte in autumno & hyeme: nūi parochiani velint p̄o ta-
libus fecere & petentem redemptionē: & hoc ad valorem deci-
me & modū eccl̄ie. De puentibus autē molendinor̄: vo-
lumus q̄ decime integre soluuntur & fideliter. De pasturis
autē et pascuis tam cōmunitib⁹ & non cōib⁹: statuimus
q̄ decime fideliter persoluantur: et hoc per numer⁹ aīalium &
die⁹ vt expedit ecclesie. De pilcationibus & apibus: sicut de
omnibus aliis bonis iuste acquisitis: que renouantur p̄ an-
num: statuimus q̄ decime soluuntur & exigantur debito mo-
do. Statuimus etiam q̄ decime personates soluuntur nec
bon debito modo exigant de artificib⁹ ex mercatorib⁹. s. de

Liber tertius

De decimis et oblationibus.

lacro negotiationis. Similiter de carpentariis/fabris/ce-
mentariis/tertoribus pandoratricibus/ et oībus aliis sti-
pēdinariis et operariis vt videlicet dēt decimas de stipēdi-
is suis. Nisi stipēdinarii aliquid certū velint dare ad opus
vel ad lumen ecclie: si rectori ipsius ecclesie placuerit. In pe-
titione autē principalis legati volumus q̄ ḡstetudo pro-
vincie cū possessione ecclesie obseruet: ita q̄ rector ecclie si
fuerit vel vicarius in petitione sua: vel capellanas annas
deū in petitione illa habeat p̄e oculis. Sed q̄ si intenunt
multi decimas sponte dare nolentes: statuimus q̄ parochia
ni moneant p̄imo scđo et tertio: vt decimus deo et ecclesie
fideliter soluant. Qd si se nō emēdaerint p̄mo ab ingres-
su ecclie suspendant: et sic demū absolutionē decimas per
censurā ecclesiasticā si necesse fuerit expellantur. Si autem
dicta suspensionis relaxationē vel absolutionē petierint ad
ordinariū loci mittant absolūdi et debtio modo puniendi
Rectores autē eccliarū seu vicarii aut capellani anni qui
predictas decimas predicto modo p̄opter formidinē ho-
minum sentiū: uoxē timore dei postposito (vt predictus est)
cum effectu non petierint: pena suspensionis innodentur
donec dimid: am marcam argenti p̄o sua inobedientia ar-
chidiacono loci persoluant.

¶ Idem

Quoniam vt audiuias super decimas et nutrimen-
tis aīaliū: inter eccliarū rectores p̄opter amotiones
pecorū ad diue r̄saū parochiarū pasturas diuersas anni tē-
porib⁹ ḡtētiones multimode oriantur. Nos viam pacis
p̄parare volentes statuendo diffinimus et diffiniendo
statuimus q̄ ad ecclesias in quaī parochiis oīes a temp̄o
re tonsionis usq; ad festum sancti martini in hyeme conti-
nuē pascuntur et cubant. Decimā lane lactic et casei eius
dem tgis: licet postea amote fuerint ab illa parochia et ali-
bi tondantur integre persoluatur. Et ne frāns fiat in casu
p̄missio precipimus q̄ ante q̄ oues amoueāntur oī pastu-
ris vel etiā detrahantur eccliarū rectoribus sufficiēt de-

De decimis et oblationibus.

soluenda decima caneat. Quod infra predictū templis ad diuersas parochias pasturā transferentur quilibet ecclias pro rata temporis portione decimā percipiet earūdē:mino ri iriginta diez spacio in ratu tuis minime computando. Si vero per totū tūs predictū cubant in sua parochia et pascantur continue in alia: inter ipsas ecclias decima dicitur datur. Quod si post festū sācti martini ducātur ad pascuā aliena et usq; ad tūs tonsionis in una vel in diuersis parochiis sive in propriis pasturis dñiorū suorū sive alterius cuiuscumq; pascatur: habita ratione ad numerū omī pascuā estimētur: et scđm estimationē pascuorū: ab eorū dñis exigātur decime. Decima vero lactis et casei de vaccis et capris proueniens: ubi cibant et pascuntur: ibi soluatur. Alioquin si cibant in una parochia et pascuntur in alia parochia: decima inter rectores dividatur omnino. Agni vero / vituli / pulli / equini: et alii fetus decimales habita ratione ad loca diuersa ubi gigantur / oriantur / nutriuntur: et ad moram quam traxerint in eisdem particulariter decimantur quid vero pro decima debeatur ubi lac propter paucitatem vaccarū vel oviū ad caseum faciendum non sufficit et quid pro agnis / vitulis / equis / bellis / aut aliis huiusmodi de quibus propter eorum modicatem decima certa dari non potest: consuetudini locorum duximus relinquendum. Itē recipimas q; si post festum sācti martini oves occiderit: vel si oves quouis: asu fortuito moriantur decimā legitimā parochiali ecclie soluere nō postponantur. Et si oves extraneae in alicuius parochia tondereantur decima ibidē tradet rectori ecclie: nisi sufficienter doceri posset q; pro decima alibi satissimum: ut solutionem ibidem facienda modo legitimo valeat impedire.

¶ Idem.

Sancta ecclesia et infra. Cum sacro eloquio iubente dō oibus que nouant per annū nullo tpe excuso decime sint cum omni integritate et absq; diminutione soluende. Recte vnicuiq; capellano parochiali rectori / sive vicario

Liber. iii. De clariis & trāseūtib⁹ ad religionē.

parochianos suos per censuram ecclasiesticam ad solutio-
nem decimar⁹ 2pellere. Omnis et singulis rectoribus vi-
caris & capellani parochialibus: & eccliar⁹ parochialium
curatis per nōam pūniciā 2stitutis virtute obedientie mā-
damus firmiter inuigentes: quatinus diligēter moneāt
et efficaciter inducāt: q̄libet ipsoꝝ in parochia sua mane-
at et inducat q̄ predicti parochiani om̄s et singuli integre
et sine diminutōe decimos infer⁹ annotatas ecclesias suis
persoluāt sc̄z decimā lactis ap̄mo t̄he sue nouationis tā mē-
se augusti q̄ in aliis mensibus. De puentibus etiā boscoꝝ
pannagiis siluāꝝ: & ceterāꝝ arboꝝ si vendantur/ vinario-
tum p̄ scarioꝝ fluminū/stagnor⁹/arboꝝ/pecor⁹/columbaꝝ
seminū/fructuū/ & bestiāꝝ warennar⁹/aucupicū/ortor⁹ cur-
tilagioꝝ/lane/lini/vini/ & grani/turuor⁹ i locis quibus fa-
bri canē & fod̄iunt̄/cignor⁹/capornū/aucaꝝ & anatū/ ouor⁹
thenecii/agroꝝ/ apū mellis & cere pūetuū/molendinor⁹/
venationū/artificioꝝ/negociationū/necnon agnoꝝ vitu-
lor⁹/pullor⁹/equoꝝ sc̄dm eor⁹ valorē: & oīm puentuū reꝝ-
aliarū decetero satisfaciāt & petenter ecclesiis q̄bus de iure
tenētur nullis expēlis rōne prestationis decimar⁹ dedactis
seu retētis:nisi tñ de prestatōe decimaruū/artificiorū & ne-
gotiationū. Qd̄ si monitionib⁹ suis parere & tempserint: p̄
suspēsionis excōicationis & interdicti sentētias eos ad p̄re-
stationē p̄dictar⁹ decimārum hmōi compellant.

De clariis & transeuntib⁹ ad religionē. Stephanus

Quia vero nōnunq̄ et infra. Monachi infra. x viii. an-
num nō recipiātur:nisi vrgens vel euīdēs necessitas
vel vtilitas aliud inducat. **J**ohannes pecham.

Saintimoniales plurime & infra. Moniales que dām
sintantū decipiūtur: vt cū fuerint etatis legitime & dō-
li capaces. postq̄ vlt̄ i annū inter moniales monastice vi-
xerint: putant se nō esse professas ac sibi licere redire ad se-
culum: p eo qd̄ bndictionē episcopalem cū solēnitate voti
emissi minime receperūt/nos hmōi erroē excludētes p̄s

De voto et voti redēptione.

sentis auctoritate 2sili declarām⁹ eas ipso facto professas
existere reputandas: p̄stq̄ vltra annum vitā sp̄nte in col-
legio duxerint regularē adeo: vt ad seculum redire nulla-
tenus p̄mittant: nihilominus ab epis cum solemnitate de-
bita cōsecreandas suo tpe vel velandas. Item etiam quā-
tum ad professionis vinculum censemus de monachis & re-
ligiosis aliis quibuscumq; quibus nihil oblitus canoniciq;
et eos si vltra annū religionis habitū in monasterio spon-
te detulerint: et ipso reiesto ad seculum redierint: esse sicut
a p̄statas ab ecclesiasticis beneficie repellendos/ et ad re-
tenda sua monasteria secūdum iuris exigentia compellen-
dos. De quibus fiat diligens inquisitio per archidiaconos
quoniam multos huiusmodi sub otino vellere: lupinum
animam nostram palliare.

¶ De voto & voti redēptione. Stephanus.

¶ **V**ia iarta scripture testimonium vota n̄a tenemus
deo salubriter reddere que vouemus. Decernimus
annectendum: vt epi formam p̄fessionis in sua p̄securatiōe
platam bis in anno coram se legi faciant diligēter: vt tan-
to melius sp̄nsionis p̄prie recordetur: quanto sepius fue-
rit eorum auribus inculcata. ¶ Edmundus.

¶ **R**ecipimus vt sacerdotes sepe moheāt p̄pulum: & ma-
trime mulieres: et ne faciant vota sua nisi cum delibe-
ratione/ & de consensu viroū suoū & cōsilio sacerdotum.

¶ De statu regularium. Stephanus.

¶ **T**rectius gerant oia si exterior administratio clau-
straliū responderit vite quieti. Statuimus vt tā ob-
diētiales rerum monasteriū p̄ prelati maiores quater vel
bis ad minus in anno coram fratribus a conuētu ad hoc
deputatis/ vel coram superioribus iuxta monasterii cōsue-
tudinem reddant de receptis & expensis omnibus ratiouē
Ad hoc autē illos prelatos ex ista constitutione nolumus
obligari: qui possessiones habent a monachis vñ canonicis
regularibus separatas. ¶ Idem.

Liber tertius De statu regularium.

Quia nonnūq; serpēs antiquus qui iugiter sedet in insidiis sāctis viris: q̄t̄ magis eos inuenit solitarios et absq; consolatione matua cōuersantes: tanto facilius eos interdum suis insultibus obuiit & confundit. P̄ ouida de liberatione statui: vt tā monachi q̄ cononici regulares et moniales in uno dormitorio pariter dormiāt & descant singulis personis singulis lectis assignatis. In uno etiam refectorio simul edant: neq; p̄ se cuilibet: sed punctum obv; virtualia parentur: nec singulis eorum pro vestibns denarii tribuantur: sed talia p̄ certas personas ad hoc deputatas pota camerarios suos et camerarias suas diligenter expeditātur: qui vel que: sicut bona facultates domus iustineant: indumenta ministrēt. Et cum noua tradūt vetera ab eis recipiātur indumenta: que in usus pauperū vel alias necessitates de consilio abbas vel abatisse querātār. Camerario aut̄ vel camerarie non liceat alicui monacho vel canonico vel moniali dare denarios vel aliquid aliud pro vestimentis. Sed nec monacho vel canonico vel moniali licet aliquid recipere: et si fecerint & camerarius ab officio deponatur et monachus vel canonicus vel monialis anno illius nouis dareat indumentis.

¶ Idem.

Hec qm̄ serū maliebꝝ & tra versatam antiqui hostis minus forte multiplici remedio nec esse est efficaciter commaniri. Decernimus vt moniales et cetera mulieres diuino cultui dedicate: velum vel peplum sericū nō habeant/ nec in velo acus argenteas vel aures audeant de portare. Nec ipse nec monachi nec canonici regulares habent zonas sericas: vel auri vel argenti ornatum habentes/ nec burneto vel alio panno irregulari decetero utant. Mercantur etiam iuxta dimensionem corporū vestes suas ita q̄ longitudinem corporū non excedant: sed pede sicut decet super testo sufficiat eis: cu m̄ Joseph veste indui talari. Et sola monialis consecra a deferat anulum: et uno solo sit contenta. Si qui autem contra hanc prohibitionem ve-

De statu regularium
nire presumplerint et commoniti se non coegererint regu-
lari subiaceant discipline. ¶ Idem.

Et secundum canonicas sanctiones: abbatibus et quibus
minores vivendi normam habent assumere super ho-
nesta conuersatione testium copiositas suffragetur: decer-
numus ut epi capellanos suos vel aliquem ilorum singulis
mutent annis. Qui autem habent unum tantum illum ma-
ter simuliter: nisi necessaria causa subfuerit: quatenus si de
vita eorum quod absit scandalum oriatur; tanto plures
innocentie sue habeant testes: quanto eorum vita plurib⁹
innoscit. ¶ Idem.

Ahibemus ne moniales infra septa domorum suarum
preter necessarias seruientes ad coabitandum ma-
lieres seculares recipiant: nisi epi diocesani accedat assen-
sus. Item tam a monachis q̄ a cononicis regularibus mo-
nialibus silentium precipimus obseruari in locis et tempib⁹
constitutis: nec viris aut mulieribus absq; licentia superio-
ris egredi liceat septa domas nec sine certa causa et hone-
sta egredi eis licentia concedat. Ita q̄ nulli claustraliam
cā recreationis aut visitādi parentes pateat aditus ereū
dū: nisi talis forte fuerit de quo nihil sinistrū possit aut de-
beat suspicari. Qui etiā semp collegā secū habeat. Et quo-
tiens alicui exundi licentia concedit certus dies eidē in
quo redire debeat prefigat. Hoc quoq; volumus obserua-
ri: et ubiūq; ppter excessum alicui⁹: si viderit epi vel ab-
bas vel prior quentualis nō h̄is abbatē: expedire ut quis
ad t̄ps alibi moret ad domū aliā religionis eiusdem in eo
dē epiatu trāferat: vel si necesse fuerit ad alii etiā epiatū
dirigat: et per diocesanū appellatur admitti: qui ibi in om-
bus subiaceat regulari discipline. Ita ut si ex more ipius
ecclesia fuerit grauata i qua morat: vice versa mittat ali-
quem de suis collegis: q̄ interim morā faciat in monasterio
delinquentis. Nec prius rediens ille qui deliq̄uit in domo
sua recipiatur: q̄ si plene de ḡmisse penituerit: tūc per statū

Liber tertius De religiosis domibus.

superiore renoceat. Si autem monasterium in quo moratur deliq[ue]tus neminem versa vice mittere voluerit ad monasterium deliquetum monasterium a quo venit ei vestes ministret. ¶ Idem.

Out cibus aliter unum quod alteri prepararet: sed quod preest p[ro]videat: ut sibi interdum talia parentur: de quibus alioz debilitas vel infirmitas prout viderit expedire valeat relena ei. Dia autem virtualia religiosis apponenda sine subtractione aliquo eis apponatur: tamen in quietu quod alibi ubi reficiuntur. Et de oibus appositis totum residuum sine diminutione aliquo cedat elemosynam quod elemosynarum egentibus simul erogandum. Ita quod nec abbas nec prior nec elemosynari possit extra hoc dispendare. Et quicumque statutum istud vel aliud de indumentis ad mittere vel obseruare noluerit: si sacerdos fuerit a cetera a cione dominorum: si minoris ordinis vel monialis: a concione corporis Christi usque ad plenam satisfactionem firmiter suspendatur. Ita prohibemus ne aliquae moniales singulariter in refectoriis comedant carnes in quibus non solent coiter carnes comedere. Ad hec per nullam societatem vel considerationem admittant monachus in alteri monasterio ad moram faciendam: nisi cum leuis episcopi sui: vel abbatis: vel prioris quietualis non habentis abbatem. Idem inter canonicos regulares et moniales volumen obseruari. Provideat etiam episcopus moniales in oibus suis necessariis sustentari possint de locis monasterii. Nec sustineant ultra numerum illorum aliquem admitti. Nec etiam recipiant aliqua postquam redacte fuerint ad numerum illum. Et hoc firmiter statuimus auctoritate pontificis et illius. Si autem decetero contra hanc formam aliquam 2tingat admittit: tam abbatissa quod priorissa deponat. Idem de magistris et prioribus moniales custodientibus: si contra hanc formam moniales admiserint: et duximus statuendum. Conferantur etiam moniales sacerdotibus sibi ab episcopis deputatis. Clerici autem vel laici frequentem non habent accessum ad claustrum monialium sine rationabili causa. ¶ Idem.

De statu et ularum.

Quoniam inter alia vicia impetu- gule solet non medio- criter viros precipue religiosos in se stare decernim⁹ ut nec monachi nec canonici regulares: nisi horis statutis p̄tationi aut commissione vacare presumant. Si vero si tuerint impetrata licentia regulariter rectorum intro- eant: et sic necessitati subueniat non ut consolante volupta- ti. Ab hoc autem generalitate infirmos recipimus. et eos qui sunt in obsequiis prelatorum. Ad hec statuimus: ut cu- p̄ debilitate vel alia iusta de causa monachi seorsum in inia comorant: semper habeat secum duos ad minus seniores: q̄ aliorum levitates debita correctione compescat: et q̄ post modum in capitulo testificantur qualiter miseri corditer fue- rint cōuersati. Idem iter canonicos regulares et moniales volumus obseruari.

Ch. Johannes pecham.

Saintmoniales plurime in vagationis vicio delectan- tes/ digne vagantis exēplo: in consimile corruptionis scandalū: immo longe perniciosius assidue plozabū:ur. Lui periculo puidētis: magis optates earum saluti consulere: q̄ vanus earundē desiderius complacere: sub pena excoica- tioneis inhibemus ne qua illarū etiā cum socia nedum sola apud parentes vel affines quantumcūq̄ propinquos: ne dum apud extraneos quantumcūq̄ fame: vel eminentie: vel religionis existat: ultra tres dies naturales cā recrea- tionis perhendinare seu p̄ quacūq̄ necessitate vel occasio- ne: ultra sex dies cessante infirmitate q̄morari presumat: nisi locorū epis aliud aliquoties et cā necessaria videatur de quorum conscientia in tremendo iudicio oneramus. Hanc autē ordinationem ad illas non extendimus: que exterius coguntur mendicare libi necessaria dum mendicant.

Ch. De religiosis domibus. Johannes pecham.

Plures inuenimus religiosas domus ordinis scri. Au- gustini: que pro eo q̄ olim quibusdam matricibus ec- clesiis ultra marinis adheserāt: a quibus modo immo iā etiam cū diuturno tempore separate noscunt occasione

Liber.iii. De reli. domib⁹. De iure patronat⁹.

quarundē ceremoniāꝝ a dictis matricibus domib⁹ recepta
rum p̄ quas discrepat a ceteris eiusdē ordinis domibus in
cantuarieſi p̄uincia 2ſtitutis nō quenāt cū ceteris in ca-
pitulo generali ſingulis trienniis: aucta consiliū generale
celebrando. Et q̄ turpis eſt pars que non quenit ſuo toto
Statuimus vt decetere om̄es h̄mōt domus ſalua ceremoniāꝝ ſuaꝝ obſeruantia ſpecialiter moneant p̄ locoꝝ epos
vt conueniant cum aliis canonicis in capitulo generali de
regimine et reformatione ordinis cōlter trattaturi. Vel
inter eos quantū ad ſubſtantialia religionis ſue ſit notabi-
lis diuerſitas: ſibiipſis ſeparatim cōſtituant capitulum ge-
nerale. Alioquin hoc facere per cenzuram ecclesiasticā cō-
pellant.

Edmandus.

Quoniam religiosū imminēs diuerſitas graue in ecclia-
dei conuisionē inducit. Precipimus q̄ a volunt domū
hōpitalē ſeu 3onodochiū fundare de nono regulā et inſi-
tutionem a loci ordinario accipiāt: ſcdm quā viuāt regu-
lariter et religioſe. Ad hoc diſtrictius inhibemus ne incla-
ſi vel incluse cōſtituantur alicubi ſine licentia loci dioce-
ſani ſpeciali penſatis locis moribus et personarum qual-
itate: et vnde debeant ſuſtentari. In domibus etiam eorū
perſone ſeculare ſuſtentur ſine cauſa hone-
ſta et maniſta.

De iure patronatus.

Stephanus.

Cum icōm ap̄līm et infra. Hoc merito duximus adiun-
gēdū: vt ſi duo ad vna et eandē eccliam fuerint p̄f-
cati: neutrī eorū pendēte lite custodia 2mittat. Sed ad epi-
m̄ ius conſerendi talem eccliam autoritate conſilii deuolaa-
tar: cum cōtentio ſit inter duos patronos: quorū vterq; cle-
ricum ſuum p̄ſentat: cum ex epi collatione nulli patrono-
rum qui poſtea euicerit ius patronatus p̄ejudicium de-
bet generari. Statuimus vt epi nedtri iliorū qui p̄ſenta-
ti fuerint eccliam conſerat illa viceñi de vtriusq;
patroni conſenſu: ne ſaltem aliquale p̄ejudicium alteri po-

De censib[us] et procurationsibus.

tronorum videatur generari: si forte postmodum ias edicerit
patronatus.

¶ Bonifacius:

Si aliquo euincente ias patronatus extra aliū in foro
regio: scribat rex ep[iscop]o vel alteri ad quē institutio per-
tinet: q[uod] p[ro]ntatum ab illo qui enicit admittat: si beneficiū va-
caverit ne patrono fiat iniuria: et aliud nihil obstat cano-
nicum admittatur libere p[ro]ficiens. Si vero non vacat hu-
iusmodi b[ea]nificiu[rum] d[omi]no regi vel iusticiariis habet nunciare
prelatus excusando se. q[uod] tale beneficium non vacat non
potest mandatū regium adimplere. Liceat tñ patrono ite-
rum si voluerit presentare possidente: vt sic ias euicentis
patroni impostorum declarat. ¶ Iohes Pecham.

Per nēam painciā et infra. Statuimus et perpetuo or-
dinamus: vt nullus decanus seu quacu[m] prelatus ali-
us: exceptis personis ep[iscop]orum quoq[ue] hac ordinatione auctori-
tas nō artat: inquisitionē faciat de p[ro]ficiens alicuius ad
b[ea]nificiu[m] ecclesiasticu[m] negotio: nisi in pleno loci capitulo: eo
cui possessio ecclie incumbit vocatio legitimo sub tanti tē-
p[er]is spacio quo possit sibi p[ro]udentū virorum cōsilio p[ro]spicere
et defensioni status sui de sufficieni remedio p[ro]uidere.
Quicquid autē decetero cōtra hanc nēam ordinationē fue-
rit attemptatū: decernimus penitus non tenere ad satissa-
ciendum nihilominus de damno omnimodo q[uod] idē possel-
l[ur] per p[ro]cessus fuerit: per decanū vel prelatū aliū taliter clā-
destine inquirentē p[ro]ficiens sanctione consilii condemnamus
abiciendum ipsum ab ipso officio sic neq[ue] ter ambito excluden-
tes perpetuo nihilominus eundem ab omni obtento alte-
rius beneficu[m] ecclesiastici per triennū suspendentes.

¶ De censibus & procurationibus Stephanus.

Uniugula ecclesiastica officia in ecclia dei rite proce-
dant. Statuimus ne archidiaconi nimiam graues
ecclesiis subiectis exigant districtus inhibentes ne sta-
tutum in consilio generali electionis numerum excedant
sed visitationis nomine debitam sibi recipiunt procuratio-

Liber. iii. De sensibus & p̄curationibus.

nein. Nec ad eā p̄curationē veriētes extraneos: ut secum
veniant inuitare p̄sumant. Si th̄ pro honore archidia-
coni ecclias; rectores velint aliq̄s inuitare: hoc nullatenus
prohibemus. Sed ipsi archidiaconi nullū inuitēt: ne forte
qui p̄ suū aduētū ecclias nō grauarent: tñ grauēt p̄r iuita-
tos. Unde ut eis subtrahatur necessitas inuitandi: prohibe-
mus ne archidiaconi die visitationis sue ap̄d eccliam quā
visitāt capitulū celeb̄t: nūl̄ forte in burgo vel ciuitate et
eclesia sit 2stituta. Ad hec archidiaconis districti⁹ inhibem⁹
ne aliquo mō p̄curationē recipiāt sine cā rationabili: nūl̄
illo die quo personaliter visitāt eccliam p̄curatē/ nec rede-
ptionem p̄ visitatione extorqueri p̄sumant. ¶ Idem

DArchidiaci et infra. Archidiaconis/ decanis: & offi-
cialibus eorū districtius inhibem⁹: ne in subditos su-
os exactiones vel tallias p̄ se vel p̄r alios exercere vel ex-
torquere p̄sumant. ¶ Bonifacius.

ITem 2tra grauamina & excessus que p̄ apparitores
archidiaconorū & decanorū subditis inferri di dicimus
remedium adhibere volentes. Statuimus ut cū p̄ faciēdis
executionibus aut aliis necessitatibus ad hospitia recto-
rū vicarioꝝ seu capellanoꝝ vel alioꝝ presbyteroꝝ seu clero-
rum vel religiosoruꝫ eos declinare 2tigerit: nihil omnino
rōne p̄curationis vel alterius seruitū exigāt ab eisdē. Sed
cū gēan̄ actione recipiētes ea que eis ab hospitib⁹ apponē-
tur illis 2renti existāt. Neq; p̄r nuncios et subdelloſ: sed
p̄r seipſos executiones faciant p̄ceptoꝝ. Bedelli vero q̄
cōtra hoc fecerint & onerosi subditis dñorū suorū: seu ini-
tiosi inuenti fuerint: grauiter p̄niātūr: & grauatis duplū
restituere teneantur. ¶ Johannes Stratford.

Seu & miserabilis cupiditas adiuenit: ut p̄ litteris
institutionū clericorū ad beneficia ecclesiastica amis-
toꝝ & lēis ordinū p̄ scripturāꝝ labore ac sigillis: fiant mul-
tōtius exactiones immense id reprobātē canone dicēte q̄
sicut nō debet eīm manus impositionē vendere: ita nec ipi-

De censibus et procurationsbus.

gistrum calamum venūdare archidiaconorum quoq; & saiorū
officialiū necnō et aliorū clericī certificatorias lēcas inqui-
sitionū sup beneficiis vacātibus factas tradere renūt pre-
sentatis: nisi prius excessiuam & imis summā pecunie habe-
ant p scripture. Nos igitur hūc abusum ablere volentes
p̄ntis deliberatione 2siliū duximus ordinandū: q; p scripture
ra lēcas inq̄sitionū institutionū vel collationū & 2missionū
ad inducēdum: vel certificatoriis ipsarū in b̄ficiis ultra
duodeci denarios: p lēcas vero cuiuslibet sacri ordinis ultra
sex denarios dicti clericī per se vel per alios nō recipiāt quo
uis modo. In ceteris vero ordinariis suis teneantur mini-
stris stipendia 2stituere quibus debeat merito contentari
Pro sigillatione vero litterarū h̄mōi aut mariscalis pro in-
troitu seu ianitoribus hostiariis vel barbitōsoribus eþorū
a clericis minoribus vel maioribus ordininibus decoratis
nihil omnino exigi volum⁹ vel persolui: nec cuiusvis specie
vel amnis solutio p̄ sigillis litterarū vel introitu supradic-
atis in questum damnabilem querant̄. Et ne temeritas
pūsa remedia violans pretereat impudita: si 2tra p̄mis-
sa quicq; recipiat ab aliquo dupluz. Dic recepti reddi p̄re-
cipim⁹ infra mensem. Alioquin clericī beneficiaci recepto-
rum per ipsos inique: duplum restituere differentes ab of-
ficio & b̄ficio nouerint se suspensos. Clerici vero non tene-
ficiati & laici ingressum ecclesie sibi nouerint interditum:
quousq; de duplo satisfactionem impenderint soluentibus
competentem.

¶ Idem.

Quāvis lex nature et infra. Presentis auctoritate cō-
siliū inhibemus: ne quis p̄curationem ratione visita-
tionis solviendam ab aliqua p̄sumat recipere ecclesiā: ni-
si visitationis officium ei dem diligenter impenderit: scruti-
tatis personaliter et inspectis per ipsum cū effectu que fue-
runt indagāda. Si quis vero plures visitare voluerit ecclē-
sias uno die p̄curatione vnica in virtualibus vel pecu-
nia ad quam omnes etiā et singulas sic die vnicō visitatas

Liber.iii. De censibus et procurationibus.

propotionabiliter faciat contribuere: prout tradunt canones sic contētas. Et si nocte precedente visitationē in qua aīs ecclia faciendam ad sumptus rectoris seu vicarit visitandi: seu die visitationis in prādio stererit: tū eisdē verā estimationē sumptuī hīmōi in procuratione: si eam in pecunie visitans licet dixerit exigendam computare seu alio: carē vel pro ea in toto studeat compensare ita q̄ nec ultra sumptus hīmōi solidam procurationem in pecunia nec amplus deductis eisdem sumptibus de procuratione in pecu: nia ersolnēda supererit: presumat recipere vel exigere quo dismodo. Si quis autem taliter fecerit donec indebitē re cepta restituerit: ab ingressu ecclie nouerit se suspensum. Verum quia plures archidiaconi et alii ordinarii hono: ris prerogatiua vel nobilitate generis decorati: in suis vi: sitationibus incedentes familiarium et vectuarium strati: tum in canonibus numerum excedunt: sic q̄ procurantes eosdem in virtualibus excessiue et indebitē onerūtur ultra estimationē procurationis que in pecunia solet solvi. Nos huiusmodi visitatis: an in pecunia quantitatis solite vel in virtualibus visitantes eosdem voluerint procurare optio: niem reseruam⁹. Et si visitata insuper ecclie capellas ha: buerit dependentes ab ea. Statuimus q̄ pro ecclie suarū q̄ capellarum huiusmodi visitatione/procuratione que p̄ una ecclie prestari solet: in dioceſi cuius est eccliar: vi: tantes archidiaconi et alii ordinarii sint contenti sub pena suspensionis ab officio et beneficio: quani ipso facto incur: riant: donec duplum illius quod ultra procuratiouem hīmōi vnicam receperint sue ecclie soluerint cathedrali. Item quia visitantes archidiaconi et alii ordinarii: tam in eccl: sis q̄ in ornamentiis eorū et cymiteriorū clausuris mansorū domibas reperientes defectus ipsos sub pecuniariis penis p̄cipiunt reparari: et a non parentibus censuris extorquent penas hīmōi q̄bus dicti defectus debite poterunt emandari: inde suas horas cum iactura pati p̄ his diebus oppresso:

De censibus & peditationib⁹.

etim insolite nequiter impugnātes. Iḡt̄ ne propter tales exactiōes penales aduersus archidyaconos & alios ordinarios & eorū ministros def̄ occasio malignandi: nec ecclesiasticos viros deceat q̄stib⁹ us in honestis et penalibus adhiberi vel ditari. Statuimus q̄ pene h̄mōi quotiēs ex acte fuerint in reparationem cōuertantur h̄mōi defectuū reperitorū sub pena suspensionis ab officio quā cōtra p̄missa sibi ipsi⁹ penas h̄mōi applicātes donec sic precepta ad reparationē dictorū defectuū cū effectu assignēt icur-rere decernimatis ipso facto.

¶ Idem

Tem licet quis purgari et infra. Illum archidyaconorū & suorū officiāliū aliorūq̄ ordinatorū detestātes abusum quo a sacerdotibus in suis iurisdictionib⁹ ce-lebraturis diuina priusq̄ id faciat certā & excessiū quam titatē pecunie exigunt libertatē quia sacerdotes huiusmo-di clericos sua nomina inserētes in matriculis de uno de-nario solebāt recipere in exactionem sensualem. vi. dena-rios/vel circiter illicite conuertentes. Statuim⁹ q̄ dece-tero a dictis sacerdotibus vltra denariū vnicum p̄ pro quo ipsozum nomina registrantur in primis amissionibus eo-rum ad celebzādū diuina: dicti archidyaconi & ceteri ordi-narii & ut quis eozū ministri recipere nō audēat quismodo sub pena suspensionis a celebrazione diuinozum: & īgressu ecclesie: quam contra facientes incurront quousq̄ duplū ceceptozum huiusmodi fabrice ecclesie cathedralium lo-terum persoliant.

¶ Idem.

Alm apparitorū & infra. Presentis approbatione cō-siliū statuim⁹ q̄ singuli nostri suffraganei vnu apparitorē equitem habeant: dūtaxat p̄o dyocesib⁹ eozūdē locorū vero archidyaconi n̄cē p̄uincie p̄ suozū archidya-conatū singulis decanatib⁹ vnu apparitorē nō equitē sed peditē habeat tñmodo incedētē. Qui cū rectorib⁹ aut ecclesiārū vicariis vltra noctem & diem vnicam: singulis quarteriis in anno ipsozū sumptib⁹ nō morētur: nisi per

¶

Liber. iii. De celebratione missarum.

eosdem incitati fuerint ad morandū specialiter. Nec icas
pitalis għalib⁹ collectas i peccata seu alias de lanis agnis
vel rebus aliis faciant aliquales: gratis tħi eis data cum
gratū actione recipere valeat. Qd si plutes q̄tra hoc fece-
rint: deputati vel eorū aliq p̄missa reperti fuerint: temere
violare deputati eosdē tādici ipso facto ab officio & bisti-
cio sint suspesi donec hmdī amouerint deputatos q̄s etiā
ab apparitorum officio perpetuo suspendimus ipso facto.

De celebratione missarum. Stephanus.

A d excitandos effectus laborantium in vineas dñi sa-
baoth. Ut vere retributionis valeant denarium re-
cipere post labořē/decernim⁹ ne opus dei fiat aliquib⁹ ne-
gligenter. Presertim cū in generali consilio sit statutū et
preceptū: vt diuinū officiū nocturnū pariter & diuturnū
scđm qđ deus de derit studiōse celebretur & deuote. Uni-
uersa quoq; sacramēta ecclesiastica & p̄cipue baptisma-
tis & altaris deuotissime (prout deus inspiraverit) celebretur
& ministrent. Verba quoq; canonis presertim in cele-
bratione corporis & sanguinis xp̄i plene & integre p̄ferant.
Presbyter aut̄ postq; dñicū corpus & sanguinem sumperit
in altari: si in eodē die missarū solēnia ipm celebrazare oportet
teat: iterato vinū calici infusum vel digitis superfusū su-
mere nō presumat. Ad hoc durimus statuēdū districtius
inhibētes: ne sacerdos quispiam missarū solēnia celebret
bis in die: extra diē natalis dñi & resurrectiōis dñice/vel
exequiis mortuorū: videlicet cū corpus alicuius eodē die
fuerit tumulandū: & tunc p̄ima missa de die posteriori ve-
ro p̄o defuncto celebretur.

De celebratione missarum. Johannes pecham.

Sacerdotes caueāt vniuerū ne missarū peculiariū seu
familiarū se celebrazioi obligent quo min⁹ valeat
canonico officio q̄missam sibi officiare eccliam vt tenetur
Nec presomāt aliqui annualia celebrazanda suscipere: nisi
p̄o defuncto celebret quotidie vel p̄carēt specialiter cele-
bri. Nullas insuq; plura recipiat annualia celebrazāda p̄

De celebratione missarum.

habet socios sacerdotes: illo casu excepto quo peditas sub-
fragia fieri p defuncto presentit expresse memoriam defuncti
in missa alii vel alias copulari. Nec credat sacerdos cele-
brans se dicendo missa una posse satisfacere p duobus pro
quoq; utroq; specialiter insolida p promiserit celebrare. Ni
cet canon dicat q; nihil minus accipit cū missa p defunctis
una d;: p uno quolibet ipsoq; dicere. Loquit enim de
his missis que anxiato corde dicitur. Absit ne a quocunq; ca-
tholico credat tñ int̄sue p̄ficeret missa una deuote cele-
bratā: mille hoībus p quibus forsitan d;: p̄tum p eis mille
deuotione consimili arcerent. Licet enī ipm sacrificiū (qd
est x̄ps) infinite sit virtutis. Nō tñ in sacramēto vel sacri-
ficio sue imēritatis sumā plenitudinē operāt. Alioquin p
vno mortuo nūq; oportet missa dicer: satis una. Opera-
tur enī in h̄mōi mysteriis distributione certa sue plenitu-
dinis quā ip̄e eisdē lege ineffabili allegavit. Illos aut̄ p
annualib; & anniversariis celebrādis stipēdia receperūt:
nec ex certa malicia vel accidia satisfaciunt ut tenent: mo-
nemus ut omissa suppleāt & ad plenū satisfaciant in futu-
rum. Et q̄ficūq; id nō fecerint: fructus taliter receptos p
niabus illoq; eis q; talia putulerūt erogēt pauperibus. Aut
si vtrūq; istoq; spōte neglexerint sicut fraudatores fide-
lum ab ordinariis suis aspicere corrigantur. C Idem.

Sanctū & salubrē & infra. Statuimus ut p̄ singulis
ep̄is cantuarien̄ p̄uincie decedentibus residui & frā-
tres superstites solēne faciat officiū defunctoq; nō solum
in capellis suis singulite: sed etiā cū p̄t deceſſu alicui vel
aliquoq; ep̄oq; h̄mōi eccl̄ter in ḡilio vel alias p̄ utilitate
eccl̄ie pariter ḡregant. Precipientes insuper: in diate
obedientie firmiter iniungētes: ut singuli sacerdotes tam
seculares q̄ religiosi dicant missas singulas cūm de dyoce-
sni obitu eis fuerit veritas intimata p ipsius aia a p̄cti
maculis explāda. Rogam̄ insuper sacerdotes exceptos re-
ligiosos: si q; sunt etiā scl̄ares ut ordinationē istā salvis in

Liber. iii. De celebratione missarum;

aliis exceptionis sae pdilegitis gratis suscipiat vel ea salte
uctoritate ppa sibi constitutam obseruad. Scituri q̄ grati
erimus ḡcē: et dolebitur si q̄s iuuenirem⁹ de igratis. Idē.

Altissimus et infra. In eleuatione corporis xp̄i: ab una
parte ad minus campane pulsētur ut populares qui
celebratione missarum non valent quotidie interesse ubi
cumq; fuerint: siue in agris: siue in domib⁹: electat genua
indulgentias concessas a pluribus ep̄is habituri. Statui
mus insuper ut quilibet sacerdos quē canonica necessitas
non excusat officiat omni ebdomada saltem semel. Paro
chiales insuper sacerdotes caueat diligēter ne alicui dent
corpus dñi: nisi prius constet eis ipsum confessū fuisse testi
monio vel iudicio fide digno. Et h̄m̄di certificatiōis onus
ip̄lius susceptoris imponimus sacramēto q̄ habet ea que
saluti sae sūt necessaria procurare. Nullus etiam sacram
comunionem prebeat parochiano alterius sacerdotis si
ne licentia manifesta. Quam ordinationem non intendi
mus ad peregrinantes extēdere vel periclitantes: nec ne
cessitatatis casui derogare.

Cohānes stratford

Quā sit ihonestū et ifra. De fratrib⁹ notorū et totius con
siliū assensu decernim⁹ quēcūq; in oratoriis capellis
aut domib⁹ nō consecratis seu in loco minime dedicato seu
delibato missarum solēnia dyocesani nō obiecta licētia etra
canonū phibitionē decetero celebratē: suspensionē a diu
norū celebratiōe p mēlē incurrere ipso facto. Licētia aut
ab ep̄is n̄cē p̄uincie missas in locis h̄m̄di nō consecratis con
cessam celebrandi: et imposterū q̄cedēda personis aliis q̄
magnatibus seu nobilitibus mox etiētibus in locis ab ec
clesiis parochialibus notabiliter distantibus aut notorie
debilib⁹ vel infirmis irritatam decernimus et inanem. Per
hoc tñ prelatis et rectorib⁹ et canonicis ecclesiis cathedra
lium: vel religiosis non intendimus derogare: quo minus
ip̄li in oratoriis suis ab antiquo 2structis missā possint li
cite celebrare seu facere celebri sicut fieri consuetum. S.

De celebratione missarum.

cerdotes insuper quod in oratoriis seu capellis regum aut regina-
rum Anglie liberorum vel suorum erectis vel erigendis missas cele-
brare contigerit: pena predicta nolunt coartari. Richardus.
¶ Recipimus ne secretur eucharistia nisi in calice de
auro vel argento: et ne scaneum calicem aliquis episcopus am-
modo benedicat interdicimus. CEdmundus.

In celebratione missae pacem datur sacerdos hostiam sa-
cra omnia suo non apponat: quod ante perceptionem ipsam omnia suo
tagere non debet. Si vero de patena sicut quidam faciunt eam
sumat post celebrationem missae tam patenam quam calicem faciat
aqua perfundi vel solum calicem si eam non sumat de pate-
na. Habeat quoque sacerdos iuxta altare panum mundissimum
alio panno circumdataum vndeque et honeste ac deceter co-
vertum in quo post susceptionem sacramenti salutaris digni-
tos cum labiis ablutos emundet. CWalterus.

In theamina corporalia palle et alia tridumenta al-
taris integra sunt et mundissima: et sepe abulantur per
personas ad hoc in canone deputatas ob reverentiam et pre-
sentiam salvatoris nostri et totius celestis curie quam sacramen-
to altaris officiando et regecto non dubium interesse. Herba ca-
nonis in his presertim que ad secundum sacramentum pertinent
plene integre et cum summa animi deuotioe perferantur. Non eni-
sit ita morosus sacerdos in premissis: quod fastidium igerat audi-
toribus et officium suum priuete deuotiois pinguedine: quod mu-
scis morientes perducunt suavitatem vnguenti. id est pinguedinem
deuotionis. Nullus insuper sacerdos parochialis presumat
missam celebrare ante quam matutinale per solae officium et pri-
mam et tertiam de die. Item nullus clericus permittat ministrare
in officio altaris nisi induatur suppellicio et tempore quam missarum
solentia paguntur: accedant due candeles vel ad minus una.
Prohibemus quoque ne ullus sacerdos lapsus in peccatum
mortale ad altare presumat accedere celebratur ante quam
confiteatur. Nec priuete ut quidam errantes credunt quod mortalia
deleantur per confessionem generalis. CRobertus wynchelsee.

Liber tertius De celebratione missarum.

Propter stipendiarii necnon alti sacerdotes propriis sumptibus vel per alios sustentati divinae celebrantes in provincia nostra non recipiant oblationes portiones obuentiones denarios pro requestis triginta vel aliquam certam quotam presertim oblationes pro corporibus mortuorum pfectibus non obtenta licentia a rectoribus vel vicariis ecclesiarum in quibus celebrauerint. Nec ea modo aspergent in preiudicium rectorum vel vicariorum ecclesiastum predictarum vel eorum vicem gerentur ne suam maioris excoicationis in hac parte latam incurrat. Decernimus etiam ut presbyteri homines infra notam provinciam celebrantes intersint in caccello in matutinis in vespere: et aliis diuinis officiis: debitis horis induiti superpelliciis que sibi propriis expensis prodibunt: et non in naui ecclesie cymiteriis vel campis. Et si super his ad presidentes correcti fuerint: non se reddant elatos nec erigant ceruices contra eos: nec propter hoc existent aliquos qui eos foueant et ptegant et ad interessendum predictis horis de eis iniugi in virtute obediencie quod sunt pfectes legentes canentes et psalmodisantes. Dicti vero presbyteri diebus dominicis et festiis: vel si corpus alicuius defuncti fuerit missas suas post lectum euangelium maioris missa incipiunt et implent: sed non prius nisi de licentia rectoris vicarii vel presidentis petita et obtenta. **C**hymonis illepe

Affrenata et infra. De fratribus notorum consilio et assensu statuimus et ordinamus quod capellani quicumque non beneficiati presertim ydonei curis aiaque ecclesiis seu capellis parochialibus moderatis sibi constitutis salariis postpositis priuatis seu peculiaribus obsequiis quorumcumque ante oiam officiare et intendere teneant cum loci dyocesanum seu ordinarii iudicem in hac parte competentem fuerint requisiti. Sub pena suspensionis ob officio: quam si sic requisiti ut premititur infra viginti dierum spacium cessante legitimo impedimentoo non paruerint cum effectu eoipso se nouerint incursum.

Chymon Sudburi.

De baptismo et eius effectu.

Effrenata et infra. Quamq[ue] bone memorie dñs symo-
duin in humanis agebat de fratrū suorū filio et assensu sta-
tuerit et ordinauerit q[uod] capellani annalia celebrantes et ce-
teri aiarum cure nō intēdentes quinq[ue] marcas ecclias ve-
ro seu capellas parochiales et curam eis locm imminētē of-
ficiantes sex marcas sumā p[ro] suis stipendiis annuis debe-
rent contentari. In sacerdotes non parentes statu: h[ab]mōi
penam suspensionis ab officio ipso factō imponendo. Nos
tū tpm qualitate attenta: de fratrū et suffraganorū nōcōrū
consilio et assensu statuimus: ut quicq[ue] in nōa ciuitate dyo-
cesi seu prouincia cātuarien. p[ro] aiab[us] defunctorū annalia
celebraturi septem marcis: aut cibariis et tribus marcis: a-
lii autem qui cure aia p[ro] deseruient octo marcis aut cibariis
et quattuor marcis sint annuatim p[ro]tēti. Nullatenus vltra
id recepturi: nisi aliter loci dyocesanus cū his q[uod] cure aiarū
deseruient: p[ro]imitus decreuerit faciendū. Si q[ui]s autē cleric⁹
contra hanc nostrā cōstitutionē dando seu recipiendo veni-
re presumpserit: excommunicatiōis sūiam: incurat ipso facto:
a qua nisi q[uod] dyocesanum loci in quo deliquerit non poterit
absolui. Sententiis vero et in presenti statuto nostro con-
tentis post publicationem eiusdem: iurta canonum exigen-
tiam contra facientes eiusdem ligari volumus et inuolui.

De baptismo et eius effectu.

Edmundus.

Baptisterium habeat in qualibet ecclia baptismali la-
pideum vel aliud competens q[uod] decenter cooperiat
et reuerenter obseruetur: et in alios usus non cōuertatur.
Aqua vero in qua baptisatus fuerit puer: vltra septem di-
es in baptisterio non seruetur. Si vero puer a laico domi
propter necessitatem fuerit baptisatus. Aqua illa propter
reuerentiam baptismi vel fundatur in ignem vel ad eccl-
esiam in baptisterium fundenda deferatur: et vas illud cō-
buratur: vel ad usus ecclesie deputetur. Et sciendum q[uod] in-
terroget sacerdos laicū diligenter: cum in necessitate bapti-

Liber.iii. De baptismo et eius effectu.

Sacerdit puer quid dixerit: etiam quid fecerit. Et si diligēti pcc dēti inquisitioni facta sibi fide plena iuenerit laicū distincte et in forma ecclesie baptizasse: sive in latino/sive in galico/sive in anglico approbet factum: sive autem bapti set puerum: prout secundum formam ecclesie fuerit faciēdum. Ad levandum vero puerum de fōte: tres ad plas recipiantur: videlicet in baptismo maris duo mares et una femina. In baptismo feminine due feminine et un⁹ masculus. Quod enim amplius est/ a malo est. De baptismate etiā et penitētia p̄cipimus q̄d p̄aconi penitētias dare v̄l' baptisare non p̄sumāt: nisi in his casibus cū sacerdos non p̄t vel absēs est/ vel stulte/ vel indiscrete nō vult: et mox imminet puer vel egroto. Si vero baptisatus fuerit puer a latco: p̄cedētia et subsequentia mērsōne impleantur: vel suppleantur a sacerdote.

Johannes pecham.

Area sacramētū baptismi quodā p̄perim⁹ deliq̄sce. Cū enī periclitantibus paruulis in necessitatibus ineuitabili articulo q̄buicūq; laicis vel mulierib⁹ sit p̄cessū i casibus hm̄oi p̄cilitantes taliter baptisare: et hm̄oi baptis mū cōstet ad salutē sufficere si forma debita teneat: nec debere taliter baptisatos iterū baptisari. Quidā tñ stolidi sacerdotes sic baptisatos paruulos nō sine sacramēti iuria rebaptisāt: qđ nec decetero fiat finiter inhibem⁹. H̄z sup sic baptisatos dicāt exorcismi et cathecismi ppter reverentiā ecclie taliter statuētis. Forma autē sacramenti in vulgari lingua p̄sistit: nō solū in signis: verūtia i ordine eorūdē verbor̄ q̄bus ip̄m est diuinitus sacramētū i stritutum: quo xp̄s dñs illis verbis et taliter ordinatis: vt sunt i lingua latina regnēratia p̄tulit potestatē. Dicatur ergo a sic baptisantibus. Johā I cristen the in the name of the fader et of the sonne et of the holy gosbe. Vel alias in materna scđm p̄uetudinē patrie. Vel in gallico sic. Je te baptise au nō du pere et du filz et du sait esperit. q̄ si sacerdos rōnabilitet dubitet an p̄artial⁹ in forma debita

De custodia eucharistie.

baptisatus sit: tenēs modum decretalis cū exorcismis et cathecismo dicat. **S**i baptisatus es/ ego non rebaptiso te. **S**i nondū baptisatus es ego baptiso te. **I**n noīe patrī et filiū et spūsancti. Attendāt etiā sacerdotes ne lasciuia noīa que sc̄; mor̄ p̄olata sonāt in lasciuiam imponi p̄mittant parvulis baptisatis: sexus p̄ceptie feminini: et si 2trariū fiat: per confirmantes eōs corrigatur. **C**Idem.

Quod in 2stitutione Octoboni caueāt de pueris bapti-
cādis v̄sq̄ generale baptismā pasche et penthecostē
videlicet reseruāndis p̄o ipsius statuti reverentia quod
hactenus videtur esse neglectum: sic dux: m⁹ declarādum
ut pueri per octo dies ante pascha: et dies totidē ante pē
thecostē nati de maternis v̄teris: si absq̄ piculo seruari
valeāt: v̄sq̄ ad t̄ha illa reseruentur baptisādi: ita t̄hi q̄ me-
dio t̄pe inter nativitatē pueror̄ h̄m̄di et p̄fectum baptis-
mū recipiant cathecum̄ solaq̄ diebus baptismi sup-
bit īmersio facienda. Alii aut̄ q̄ aliis anni t̄pibus nati exti-
t̄rēnt: tū ppter mortis piculū qđ sepe pueri īminet ip̄o-
uis̄: tū ppter simplicitatē parentū q̄ circa formā baptismi
sunt de facili erraturi absq̄ v̄lla offēsionis nota īt̄rta ve-
tustā 2luetudinē vel incōtinēti cū nati fuerint vel postea
prout placuerit ipsis apparentibus baptisentur.

CDe custodia eucharistie crismatis et olei sc̄i. **E**dmūd⁹.
Eontes baptismāles sub sera clausi teneantur p̄o-
pter sortilegia. Crisma similiter et oleū sacrum sub
clavi custodiantur: si vero is ad quem spectat custodia in-
caute ea reliquerit: tribus mensib⁹ ab officio suspendat̄
Et si per eius incuriam aliquod nepharium 2tigerit gra-
uiori subiaceat v̄ltioni. **C**hannes pecham.

Dignissimum eucharistie sacramētum. P̄cipim̄as
decetero taliter custodiri: ut in qualibet ecclesia pa-
rochiali fiat tabernaculum cum clausura decens et hone-
strum secundum cure magnitudinem et ecclesie facultates
in quo ipsum dominicū corpus non in bursa vel loculo p-

Liber. iii. De reliquiis et veneratione scđorū.

Pter cōmunionis periculum nullatenus collocetur. **S**ed in pīxide pulcherrima lino cādīdissimo adōrnata interi. **I**ta q̄ sine omni diminutionis periculo facile possit extra hī et imponi: q̄ quidem venerabile sacramentum omni die dominica p̄cipimus innouari. **S**acerdotes autem i cōfessōria eucharistie negligentes puniri p̄cipimus secundum regulam consili generalis: et grauius si in negligētiam persisterent.

C **De reliquiis et veneratione sanctoꝝ.** **S**tephanus

A **D** exemplum salomonis qui omia vasa dom⁹ dñi ex auro purissimo fab̄icata: diuino cultui mancipauit. **S**tatuimus vt quelibet ecclesia calicem habeat argenteū cum vasis aliis decentibus: syndonem mundam et candi dam et amplitudinis congruentis. **M**etera quoq̄ corpora lia que fuerint non ydonea in altaribus quando cōsacrātur: loco reliquiarum reponant vel in presentia archidya conti comburantur. **C** **Johannes perham.**

P **I**gnissimum et infra. **S**tatuimus vt sacramentum eucharistie circunferatur cum debita reverētia ad egrotos: sacerdote saltem induto superpellicio gerēte orationem cum lumine p̄uenio in lucerna campana: vt populus ad reverentiam debitam excitetur: qui ad prosterendum se vel adorandum saltem humiliter: informetur sacerdota li p̄udentia ubicumq̄ regē glorie sub panis latibulo euererit deportari: et de hoc archidyaconi in suoꝝ remissionē peccaminum sint solliciti. **E**t quos circa hoc negligentes in uenerint. disciplina rigida castigent.

C **De ecclesiis edificandis** **Edmundus.**
S **I** **r**ector alicuius ecclie deceđes domos ecclie relique sit dirutas vel ruinas de bonis eiꝝ ecclesiasticis tāta portio deducatur: q̄ sufficiat ad reparandū hec et alios defectus ecclie supplēdos. **I**dem statuimus circa illos viarios qui soluendo modicā pēsionē oīis ecclie habent: puentus. Nam cum ad p̄missa teneant: talis portio dedu

De ecclesiis edificandis.

cta satis poterit & debet inter debita computari. **H**enq; tñ rationabilis cōsideratio sit habenda ad facultates ecclesie cū hec portio fuerit deducēda. **R**obertus wynchelsee

Tarochiani eccliaꝝ singularꝝ n̄e cantuarieſ. p-
Quincie sint decetero certiores de defectibus ipsos cōtingentibus: ne inter rectores et ipsos ambiguitas genere tur tñibus successiuis. **M**olumus decetero & p̄cipimus: q̄ teneātur inuenire om̄ia inferius annotata: videlicet legēdam/antiphonarium/gradale/psalterium/troperium/ordinale/missale/manuale/calicē/vestimentū p̄incipale cū casula/dalmatica/tunica/et cū capa in chozo: cū oībus suis appēditus/rotale ad magnū altare cū tribus tuellis/tria supp̄ellicia/vnū rochetū/crucē p̄cessionale/crucē p̄ mortuis:thuribulum/lucerna/tintinabulū ad deferēdum coram corpore xpi in visitatione infirmorꝝ/pixidē p̄ corpore xpi honestū/velum quadragesimale/verilla p̄ rogationibꝝ/cāpanas cū cordis/feretru p̄ defunctis/vas p̄ aqua bñdicta osculatorium/candelabru p̄ cereo paschali/fontē cum seru ra/ymagines in ecclia/ymaginem p̄incipalem in cācello: clausurā cymiterii/reparationē nauis ecclie interius et exteriū tā in ymaginibꝝ ī fenestris vitreis/reparationem librorꝝ et vestimentorꝝ/qñcūq̄ cōtigerit eadē reparationibꝝ idigere. **L**etera autē tā in reparatiōe cācelli ī aliis hic nō expressis scđm diuersas cōsuetudines approbatas a locoꝝ rectozibꝝ & vicariis seu ad quos pertinet hñt in oībꝝ reparari sumptibus eorūdem. **S**ymon mephain.

Satuiūmus q̄ nulla iquisitio super defectibꝝ domorꝝ aut aliorū ad bñficiū ecclasticū spectātum decetero facienda valeat ī alterius p̄ejudicium: nisi fiat per viros fide dignos in forma iuris iuratis ipso ad hoc cuiꝝ interest p̄imitus euocato itegram veram estimationē defectuum in domibus aut aliis ad beneficia ecclesiastica spectātibus repertozum: siue per inquisitionem/vel viam compositio-
nis facta extiterit loci dyocesanus in reparationem ipsoꝝ

Liber.iii. De immunitate eccliarum.

defectum conuersti faciat infra terminum competentem ipsius arbitrio moderandum. **C**hannes Stratforth

Icet parochiani et infra. Presentis approbatione constitui duximus statuendum quod tam religiosi quam alii qui: cum possessiones aut predia seu redditus que de gleba reficiendis ecclesiarum seu dote non existunt in quibuscumque parochiis nec pruincie obtinentes seu i posterum habituri in ipsis degentes vel alibi ad quevis onera parochianos ipsorum ecclesiam ac ornamenta eiusdem concernentia: et eis in his de iure vel quietudine incubentia consideratis possessio nium et reddituum homini quantitatibus cum ceteris parochianis ecclesiarum predictarum quoties opus fuerit tribuere teneantur. Ad quod cum necesse fuerit censuris ecclesiasticis et aliis iuris remedios per locorum ordinarios compellantur.

C De immunitate eccliarum. **B**onifacius.

Propterea et infra. Statuum ut quod ad immunitatem ecclesie fugientibus alimeta impediunt ministrari secundum arbitrii ordinariorum per censuram ecclesiasticam arceantur. Cofugiatesque homini ab ecclesia vel cimiterio vel post abiurationem eterr a via publica extrahentes vel extractos occidentes cum sub ecclesiastica protectione quietum oibus penis sacrilegii percellantur: una reliqua minime quietum. In ecclesia autem vel cimiterio non fiat custodia fugientium ad eandem quod si secus pulpitum fuerit: tam custodes quamque eos apposuerunt in forma iuris per excommunicationis suam arceantur. Illos quodcumque timore tueantur ecclesia quodque canones precepit esse tuendos. **C** Idem.

T inuidentibus bona ecclesiastica et ecclesiasticas libertates infringentibus et perturbantibus obutem prouide duximus statuendum: et huiusmodi malefactores sacrilegi et execrati per locorum ordinarios nuncientur. Et si in sua primitia per unum mensem perseverauerint: tunc terre sue et loca in quibusque morantur sapponant ecclesiastico interdicto: et neutra relaxent suam: donec de dannis et iniuris satissecent petenter. Et si quodcumque non differentes honori ecclesiam

De immunitate eccliarum.

possessionib⁹ aut libertatib⁹ spoliauerint petis subsidēat
supradictis: ⁊ in ipsos usq; ad plenā restitutionē ⁊ latissa-
ctionē 2dignā in forma iuris: exēdicationis sua solēniter
pferat. Et si iidē sacrilegi faciat iudices aut platos ppter
hoc attachiari ⁊ distingi: tā ipsi q̄ distingentes penis in
attachiatores ⁊ districtores editis feriantur. ¶ Idem.

A contingit aliqui q̄ dñō regi eccliarum cathedralium vel
conuentualium custodiā obtinēte: cū scdm certā liber-
tatem ab eodē dñō rege ⁊ suis predecessorib⁹: ecclie con-
cessarū: tātūdē rationabiles exitus capere debeat ac ratio-
nabilia seruitia: ⁊ hoc sine distinctione homin⁹ et vastatione
rerū. Balliui tñ eius p tallias immoderatas et bona tenē-
tiam vacantis ecclie auferūt violenter parcos nemora ⁊
vinaria destrūt domos ⁊ q̄sumere festināt ⁊ dissipāt bona.
Pauperes male tractāt: ⁊ nō solū ad ea q̄ rōe custodie
obtinere q̄sueuerāt manus extenđū: sed etiā ad bona su-
perstitū vt blada: ⁊ instaurā ⁊ alia q̄bus capitālē ⁊ cōien-
tus sustentari deberent: ⁊ alia q̄ rōne baronie ad ipsū spe-
ctare nō possūt: videlicet decimas ⁊ oblationes ad ecclias
epatibus seu monasteriis appropriatas spectātes ⁊ ptinē-
tes: ⁊ alia similia occupare presumūt. Ut igitur huic mo-
bo occurrat ordinamus q̄ statim cum estratores ⁊ balliui
regis hmōi custodes igrēssi fuerint prelati q̄ iurisdictioni
presint: publicē ⁊ solēniter interdicāt sub pena exēdicationis
dictis balliuis oibus i genere ne talia attemptare pre-
sumāt. Qd si xtra fecerint denūciant eos in suā exē-
dicationis latam in violatores ⁊ perturbatores ecclias tice
libertatis incidisse: donec de dānis ⁊ iniuriis latissimē fecerint
cōpetēter. Quā suā post denūciatiōnē hmōi si q̄tempse
rint xtra eos pcedat p interdicta ⁊ alias penas contra in-
iuriātes hmōi ordinatas. Et nisi dñs rex sup hoc monit⁹
competenter restituerit seu restitui fecerit sic ablata ⁊ dā-
na resarcierit vel resarciri fecerit per suos illata pcedat
contra eū sicut in aliis casib⁹ regē tangentibus est statu

Liber. iii. De immunitate ecclie.

et. Et eadē que de rege & eius ministris supias ordinant
in altis dñis inferiorib⁹ & eorū ministris: si forzā ad eos cu
stodia h̄mōi p̄tineat volam⁹ obseruari. Johēs Stratford⁹

Hecidit noctitate peruersa q̄ cū ecclia p̄ prelati de mo
trū disciplina peccatis & excessibus subditorū nitunt
inquirere magnates & alii potestates seculares officia im
pedire molētes choz inhibēt laicis ipozū tenētibus: aut
natiūis ne ad ordinarioz cautions p̄ suozū criminū vel
excessū correctionibus canonice subeundis: quozū corre
ctio & punitio ad ipos ordinarios noscitar pertinere de iu
te vel ḡsuetudine: aut p̄ testamentozū insinuationibus p̄
bationibus aut calculis de bonis defūtorū administratis
p̄ eos seu ḡpotis & aliis testamētariis iurib⁹ extra locū sui
domiciliū veniant vel cōpareant corā eis: & ne in locis sui
dñi: p̄ prelatos exarceant p̄ remissa impediunt & impediti
p̄curat ne quiter sibiqz sup̄ his iurisdictionē usurpāt. Illi
p̄terea viros ecclesiasticos iurisdictionē ecclasticā exer
cētes & suis subditis p̄o eoz culpis & excessibus peniten
tias corporales seu pecuniarias imponētes ac ipos face
re cogētes easdē sicut ordinariis ipis licet: aut p̄ peniten
tias corporalibas iuxta modū excessum suozū impositis re
demptiones pecuniarias: p̄out iuste poterūt admittētes
de & sup̄ extorsionibus excessiūis indictāt: sicut indictatos
attachiant & incarerāt: ac s̄qz his in foro seculari eos sibi
rendere cōpellūt: quibus multas pecuniarias ea occasione
in dicto foro seculari impo: i p̄curant & faciant indeb:
te p̄o libito voluntatis. Frequentēt etiā multi cū turmis
et strepitu ad iudicia p̄currunt ecclastica: ac indices litigā
tēs seu habētes ibidē alia expedire grūter sic exterrēt
& ecclastica p̄funditā iurisdictio: & opprobriose officiū
prelatorū suspendit & ne quiter impedit: ac in culpa facile
hōies corrūentes dū penā nō rep̄mit transgressores im
punitatē sibi penale natiūt: ac antiqui hostis insidiūs le
uēni adiūtū p̄parāt & frequētē. Illi siquidē multos p̄ eo

De immunitate ecclesie

et causas et negotia in foro ecclesiastico de iure vel consue-
tudine practicada ibidem contra aduersarios suos mouent:
necnon aduocatos postulantes per eis: et procuratores aliosque
ministros et ecclesiasticos iudices cognoscetes super his in-
dictari attachari carcerarios mancipari et alios in foro se-
culari multipliciter fatigari faciunt et percurrent suisque tenet-
tibus et aliis ad forum ecclesiasticum per causas negotiis in ipso
de consuetudine vel iure tractandis recurrentibus si non
desistant et in foro seculari super his litigant imponunt se-
pissime graues multas ipsorumque affligunt: et vexant iniuste
multimodis laboribus et expensis. Alii vero episcopos iurisdi-
ctionem suam in civitatibus seu locis aliis eis subditis de-
bite exercere volentes in etiam his que spectant notorie ad
eosdem: seu per exercitio iurisdictionis ecclesiastice mandata sua
licita et canonica destinantes executionesque eorum debite fa-
ciendas impediunt vel impedire procurant iniuste sic nu-
cios mandata hominum deferentes et facere debite iustas execu-
tiones volentes capere verberare et male tractare iniurio-
se presumunt. Quidam etiam domini temporales et eorum ballivi bona de-
cedentiam ab intestato in suis districtibus ad ipsos dominos
precedentes foro quamvis erronee denudata ne per ordinatio-
nes bona hominum per debitorum solutioem sic decedentium: ac in alios
prosperas per ipsorum aiarium salute querant utiliter put co-
sensu regio et magnatum regni anglie tam per iure ecclesiastica-
que libertate ab olim extitit ordinatum impediunt in deroga-
tione ecclesiastice libertatis iurisque et iurisdictionis ecclie-
siasticorum impedimentum et lesionem enormem. Nos igit pre-
sentis deliberatione consilium omnes et singulos in premissis
vel eorum aliisque delinquentes: seu permisso vel aliorum aliqua
facientes consensu ad ea dantes quilibet auxilium vel favorem aut
ea vel eorum aliqua in suis factu negotiis noibus eorum rata
vel accepta habentes hoc sacro approbante consilio pronu-
ciamus maiorum excoicationis sententia innotescat: quo: non
absolutionem dyocesanis locorum specialiter reseruamus:

et delinquentes huiusmodi quater annis singulis in eum: etis ecclesuis parochialibus nre cattuarie pulnicie excōtatos in genere precipimus publice nunciari. ¶ Idem.

Sicuti p̄incipes potestatem recipiētes a deo q̄ ecclie sacerdotes superbozū ceruicib⁹ imponere nequeſit ſolēt ab iphis terrore discipline ſue potestatis gladio extor queri. Unde venerāda tradit antiquitas: q̄ ſi excōicati humiliatis ḡam & reconciliatiōis affectū omnino obdurato arroganter abiiciant. Inuocata regia potestas in auxiliū tenet ex debito rigore ſeruitatis reſ. elles h̄mōi & pefcere cuſtodia carcerali. Sed p̄tingit interdū q̄ excōicatis etiā p̄o manifestis offenſis ad ſignificationem p̄elatorū p̄uſt cōſuetudo regni anglie obtinet: captis & carceri mancipatis per breue regiū demandaſt ep̄is: q̄ ſi ſic capti de ſtādo mādatis ecclie & parēdo iſiri cautionē exhibeāt ipſos a q̄ bus detinenē carcerib⁹ faciāt liberari. Alioquin ſi epi hoc nō fecerint ſicut ante debitā ſatisfactionē: nec poſiūt nec de iure tenētur vicecomitibus aliud breue dirigaſt q̄ cauſione h̄mōi ab incarceratis accepta eos liberent indilate. Haggello insuper regie curie licet minus veraciter p̄ tali excōicato incarcerato: q̄ ipſe paratus eſt mandatis ecclie obedire. Mandat vicecomitibus ut incarceratū h̄mōi excōicatū partiu ad quarū iſtatiā excōicatū non habita mētione a carcere liberet ac diuittat. Ac q̄hīq̄ vt prius ſug: gesto q̄ excōicati incarcerati p̄ tali cā que ad foſū ecclie ſtricū nō priuet excōicatione nodant. Dat vicecomitibus in p̄ceptis q̄ ſi p̄ cā h̄mōi & nō alia excōicati & incarcerati fuerint ipſos curent celeriter liberare nec p̄cessibus iudiciū ecclasticozū ſup cā excōicationis h̄mōi fides aliqua adhibet. Sed ſic excōicati in ſupradictis caſibus ad mādata & p̄cepta h̄mōi indebitē liberantur: ppter q̄ ecclia ſicorū iudiciū p̄fundit offiſi/ dū laici clauē p̄tatis & ſciētis penitus deſtituci quos ſic tenet obſequēdi necessitas: q̄ de his que ad iurisdictionē ecclasticam pertinēt ipſis cognō

De summa unitate ecclesie.

scendi vel imperandi prohibet auctoritas: falso in messem us
titur mittere aliena: excommunicatoꝝ sic liberatoꝝ indebito
cione nephāda tā vicecomites & ballivi liberātes eisdē
ꝝ ceteri populares variisqꝫ fideles cōdātes h̄mōi pestife
re maculāt: & aiacū inde grauia pericula tumultant. Lou
tra qꝫ protidere zelātes: statuim⁹ qꝫ excommunicati capti in nō
pūnica sic exētes a carcere ztra libertates & consuetadi
nes ecclesie anglicane ad ipsoꝝ maioꝝ qꝫfusionē & ruborem
soleniter i locis insignibus: pulsatis cāpanis: cādelis accē
sū: excommunicati publice denūciant: ac ipsoꝝ zmerci si ad eoz⁹
cōmodū & fidelī cōto ihibeant oīno. Cōdātesqꝫ cū eisdē il
licite cēsura ecclastica sine delectu acriter puniāt. ¶ Ide

Quia diuinis & seculi legib⁹ prohibetur: ne de rebus
ecclasticis disponendi laicis sit facultas: usurpatio
nis illius contumelia longeū noscāt de pellenda: qua qui
dem nostre prouincie eccliarū parochiani sue p̄tatis igno
rātes terminos limitatos: seu arroganter potins non ser
uātes: arbores ac herbas in eccliarū ac capelliarū p̄tē
tūnc cymiteriis crescentes sue volūtatis arbitrio p̄ster
nentes ac etiā euellentes seu metentes p̄ter & cōtra vo
lūtātē rectoꝝ aut vicarioꝝ eccliarū aut capelliarū h̄mōi seu
custodū deputatorū p̄ ipos: eas suis aut eccliarū vel alio
rū usib⁹ ausu sacrilego applicare noscunt: vnde & aiacū
pericula ztentiones & scādala grauia inter eccliarū p̄rels
tos & parochianos eoz⁹ quasi quotidie suscitant. P̄ h̄tis
auctoritate cōsilii declaramus: temerarios h̄mōi ztēptō
res maioꝝ excommunicatioſe sentētus latit tā in zstitutionē
Octoboni quondam aplice sedis legati in anglia: qꝫ incipit
ad tutelā p̄mulgata ꝝ in zsilio Drox. ztra violatores ec
clastice libertatis existere iuolutos. Quos post usurpa
tionē in his decetero factā illicite excommunicatos fore p̄cepti
mus rite et canonice publice nunciari per rectoꝝ aut ve
carios qui ecclesias suas offēsas senserint ex p̄missis ac
usurpatoꝝ p̄dictos in eoz⁹ confusione & rubore.

Liber. ill. De immunitate ecclie.

A communione fidelium decernimus repellendos: donec p
premissis effectualem emendam offerant & fecerint com-
petenter. ¶ Ex responsionibus regius.

Sicutiatis qd cū dudū & infra. Placet dño regine distri-
ctiones decetero siāt in feodo ecclie: nec in via regia
nec in fūdis quibus olim ecclie sunt dotate: in possessioni-
bus tñ a personis ecclasticis perquisitis possunt fieri di-
strictiones p̄dictae. Itē clericus p̄ felonij fugiens ad ec-
clesiam p̄ immunitate habet: afferens se esse clericum
non xp̄liet regnū abiurare: sed legi regni se reddens gau-
debit ecclastica libertate iuxta laudabilem cōsuetudinē
regni hactenus v̄titatā. Item appellatori in forma debi-
ta tāq̄: clericō per ordinariū petito libertatis ecclasia-
stice beneficium non negatur. ¶ Stephanus.

Cum viris religiosis & infra. Decernimus vt nec mo-
nachus nec canonicus regularis eccliam maneriam
p̄dium vel quodlibet aliud ecclie sue audeat ad firmā
retinere. Districtus etiam inhibem⁹ ne alicui monacho
vel canonico regulari qui non sit alias obediētialis custo-
dia manerit cōmittatur: ita qd ex iōis longa moxa vel con-
uersatione scādālum oriatur: qd si contra p̄sūp̄tū fuc-
rit: per superiorēm emendetur. Item viri religiosi non ca-
piant eccliam ad firmam: in qua sibi aliquid iuris vendi-
cant saltem post mortem persone: qd si fecerint superioris
arbitrio puniantur. ¶ Idem.

Presenti decetero statuim⁹ ne clerici beneficiati aut
in sacris ordinibus cōstituti villarum procuratores
admittantur: videlicet vt sint senescali aut ballivi talium
administrationum occasione quācum laicis in reddēdi-
tatioinus obligentur: nec iurisditiones exerceat seculo-
res p̄sēr̄t illas quibus iudicium sanguinis est annexū
His quoq̄ duximus adiūgendū: ne scilicet iudicium san-
guinis in locis sacris tractetur in ecclia: videlicet in cym-
terio. Bactozitate quoq̄ consilio districtus inhibemus ne

De spōsalibus De despōsatione imp̄b̄ex.

quis clericus beneficiatus vel in sacris ordinibus constitutus: litteras pro pena sanguinis infligēda scribere vel dictare presumat: vñ vbi iudicium sanguinis tractatur vel exercetur intersit. Non erint enim homīs se eccl̄astica pro tectiōe indignos: cum per eos eccl̄ia dei per talia presul̄ p̄ta scandalum generetur.

¶ Explicit liber tertius. Sequitur quartus.

¶ De sponsalibus & matrimonio. walterus.

Matrimonium sicut alia sacramenta cum honore: et reuerentia de die et in facie eccl̄ie: non cū risu et ioco et contemptu celeb̄retur. In matrimonio quoq; contrahendo semper tribus diebus domini c̄is vel festinis a se distātibus quasi tribus edictis per quārāt sacerdotes a populo de immunitate sponsi & sponse. Si quis autem sacerdos h̄c modi edicta nō seruauerit penam n̄a per in consilio super hoc statutam non evadat. Prohibeant etiam presbyteri frequenter matrimonium contrahere volentibus: sub pena excommunicationis n̄ dent sibi fidem mutuo de matrimonio contrahendo: nisi in loco celeb̄ri coram publicis & pluribus personis ad hoc conuocatis.

¶ De despōsatione imp̄b̄erum. Edmandas.

MSi non est consensus vtriusq; non est coniugii. Igitur qui pueris dāt puellas i cunabulis n̄ihil faciūt nisi vterq; puerorum postq; venerit ad tempus discretiōis cōsentiat. Huius ergo decreti auctoritate inhibemus ne decetero aliqui quozum vterq; vel alter ad etatem legibus constitutam et canonibus determinatam non peruererit coniugātur: nisi vrgēte necessitate p̄ bono pacis talis coniunctio toleretur.

¶ De clandestina despōsatione. Symon mephām.

Quia ex cōtra actibus matrimonialibus absq; bāno Crū editione p̄ehabita mltis nōnulla pericula inuenūt: & manifestum est indies puenire. Dibus & singulis

Liber. IIII. De clandestina despoliatione.

Sedрагaneis nōis precipitis statuendo q̄ decretalem cū inhibito quā prohibet ne q̄ matrimonii 2trahant bānis non p̄missis in singulis ecclesiis parochialibus sue dyc-
esis pluribus diebus solēnibus cū maior populi assuerit multitudo exponi faciant in vulgari: t̄ eā firmiter obser-
uari q̄busq̄ sacerdotib⁹ etiā nō parochialib⁹ q̄ 2tractib⁹ matrimonialibus ante solēnē edictionē bannorū initis p̄sumpserint interesse: penā suspēsionis ab officio p̄ triē-
niū infligendo: t̄ h̄mōi 2trahētes etiā si nullū subsit impe-
dimētū pena debita p̄cellendo. Quātis etiā sacerdos sine
seclaris sive regularis extiterit q̄ solēnisationē m̄timo-
niū extra ecclia; parochialē absq; epi dycelani speciali-
cētia celebrare p̄sumpserit aut eidē interesse p̄ annū inte-
grum ab officio sit suspensus. **C** Johannes stratforth.

Dūlī statuimus q̄ ex nanc matrimonia 2trahentes: t̄
ea inter se solēnisi facientes: quecunq; impedimenta ca-
nonica in ea parte scientes aut p̄sumptionē verisimile
eozūdem habētes. Sacerdotes quoq; q̄ solēnisationēs ma-
trimoniorū p̄libitorū h̄mōi seu etiā licitorū inter alios quā
suos parochianos imposterū sciēter fecerint: dycelanoꝝ
vel curatorū ipozū cōtrahentiū sup hoc licētia nō obtēta.
Clandestina etiā matrimonia ecclesiis oratoriis vel capel-
lis solēniscare vi vel metu imposterum facientes: ac matri-
moniorū p̄dictorū h̄mōi solēnisationi interessentes q̄sūlī
p̄missorū maioris excōicatiōis sniam incurrat ipo facto
Et q̄ quater annis singulis i genere excōicati publice nū
cientur: penisq; aliis 2tra celebrātes matrimonia bannis
non editis vel alias clandestine statutis a iure nihilomi-
nus arceant. Hanc qz cōstitutio bone mēorie Symonis
mephā quōdā cātuarietū archiepi p̄decessoris nēi p̄missi
incipit. Itē qz ex 2tractibus iuxta dōborū suorū cōtīcē opī
nione multorū in sui fine videt dubia seu obscura ipam cō
stitutionē reddere p̄ futuro cupiētes indubia eā sic intel-

De accusationibus

De symonia:

ligam fore hoc approbatē consilio declaramus: q̄ quolīs
sacerdos secularis vel regularis qui solēnisationi matri-
monii extra parochialem eccliam vel capellam habētem
sara parochialia sibi competētia ab antiquo interesse p̄e-
sumplerit: penam in ea latam subeat ipso facto.

Et hec de quarto libro. Sequitur quintus.

C De accusationib⁹ inqūsitiōib⁹ et denūciatiōib⁹. **E**dmund⁹
Sunt in quolibet decanatu dno vel tres viri deū ha-
bentes p̄e oculis: qui excessus publicas prelatorum
et aliorū clericorum ad mandatum archiepiscopi vel eius
officialis ipsis denuncient.

D De symonia. **S**tephanus in consilio Oronieū.

E Irmiter inhibemus ne cuiq̄ p̄o aliqua pecunia de-
negetur sepultura: vel baptismus: vel aliquod eccl-
esiasticum sacramentum: vel etiam matrimonium contras-
hendam impediatur. Non tam si quid pia denotione si-
delium consuetum fuerit erogari super hoc postmodū vo-
luntas p̄e ordinariū loci ecclesiis iusticiam fieri: sicut in
generali consilio expressus est statutum. Absolucionem etiam
iudicamus p̄ decetere p̄o chrismate et oleo aliquid exi-
gatur vel erogetur: cum totiens hoc p̄ohibitum reperia-
tur. Si quis vero contra hoc facere p̄esumplerit anathe-
māte sit innodatus.

C Idem.

P Reterēa statutinus consilio presenti approbatē: vt
nullus decetere p̄ receptione alicuius in religionis
domū pecunia vel aliud quicq̄ ab eo extorquere p̄sumat
adeo vt si p̄o paupertate domus ingrediens debeat ve-
stire seipsum p̄etextū vestrum nihil ultra iustum p̄etib⁹
ab eo penitus recipiatur.

C Edmundus.

P Reterēa venalitatē missarū districte inhibentes pre-
cipimus ne p̄ annualibus vel tricēnualibus missarū
faciendis laici vel alii quicq̄ dare: vel legare p̄sumane
in testamēto. Et ne sup̄ hoc aliqua pactio vera vel sub ali-
gia specie palliata a sacerdotib⁹ vel aliis mediatorib⁹ fiat

Liber. v. **N**e p̄elati vices suas.

prohibem⁹. Et ne superflua m̄ltitudine talium annualium qui se onerent sacerdotes: ad quod expleta honeste sufficere non possunt: propter quod oportet ipsos sub certo precio conductos habere sacerdotes vel ea vendere altis facienda ut se exonerent. Id decetero fieri sub pena suspensionis inhibem⁹. Idem

Nulli liceat eccliam nomine dotalitatis ab aliquo trahere vel per presentationem alicuias personae pecuniam vel aliquid aliud emolumenū pacto interueniente recipere. Quod si quis fecerit: et in iure coniunctus fuerit vel confessus: ipsum tam regia quam nostra freti auctoritate patronatus eiusdem ecclie imperpetuum priuari statuimus.

Ne plati vices suas ab anno celius recedat. Stephan⁹.

Tumnis cupiditas et avaricie cultus expelletur ab ecclie dei ministris. Statuimus ut archidiaconatus vel decanatus vel aliquid officium quod in spiritualibus mere consistit nulli detur ad firmam. Si vero certus redditus huic officio sit annexus: ille de superioris licetia dare possit ad firmam sicut de aliis beneficiis est statutum. Si quis a utem contra presens statutum nostrum venire presumperit archidiaconus vel decanus hinc vel officium habens et super hoc canonice fuerit coniunctus per eum sum a tali officio suspendatur per annum: et alius interim constituatur qui discrete gerat vices illis.

De magistris et potestate docendi. Thomas arondeli

Beuere dissime synodo et infra. Similiter id quod noua testa capit in ueterata caput. Statuimus et ordinamus quod magistri sine quicunque docentes in artibus aut grammatica pueros seu alios quoscumque in primitiis scientiis instruentes de fide catholica sacramento altaris: seu aliis sacramentis ecclie: aut materia aliqua theologica etra determinata per eccliam se nullatenus intronitatem instruendo eos oem: nec de expositiōe sacre scripture nisi i exponendo ter tu putat fieri posuerit. Nec promittat scolares suos sive discipulos de fide catholica seu sacramentis ecclie

De magistris.

publice disputare etiam ut occulteretur trariorum aut facies ut falso errorum et scismatuum per loci ordinarii grauitate puniatur. Ide.

Quia insuper noua via frequenter seducit quam antiqua volumus et ordinamus quod nullus libellus siue tractatus per Johannem wyclif aut alium quemcumque type suo vel citra nouiter compositus siue imposterum componendus ammodo legatur in scolis aulis hospitiorum siue aliis locis quibuscumque infra nostram provinciam antedictam siue secundum ipsum doceatur. Nisi per universitatem Oroniensis aut Cantabrigie. seu saltem per xii. personas ex eisdem quas eodem universitatis aut ipsorum altera sub nostra successorum vel nostorum discretione laudabili duxerint eligendas primitus examinetur et examinatus unanimiter per easdem. Deinde per nos seu successores nostros expresse approbetur: et universitatis nomine et auctoritate stationarius tradatur ut copietur: et facta collatione fideli petitibus vendatur in loco precio detur originali in cista aliqua universitatis extunc perpetuo remanente. Quod si quis libellum aut tractatum huiusmodi in scolis aut alibi: ut supra legerit siue secundum ipsum docuerit contra formam supradictam: ut seminatores scismatis atque fautorum heresies propter delicti qualitas flagitabitur puniatur.

Idem.

Periculosa res est testante beato Hyperonimo textum sacre scripture de uno in aliud ydionem transferre: eo quod in ipsis translationibus non de facili idem sensus in oibus retinetur: put idem beatus Hyperonimus: et si inspiratus fuisset se in hoc sepius factus errasse. Statuimus igitur et ordinamus ut nemo deinceps textum aliquem sacre scripture auctoritate sua in lingua anglicana vel aliâ transferat per viam libri vel libelli aut tractatus. Nec legat alius homo liber libellus aut tractatus iam nouiter type dicti Johannis wyclif citra compositus aut imposterum ponendus in parte vel in toto publice vel occultere sub pena maioris excommunicationis: quousque per loci dyocesanum seu si res exigerit per nullum principale. ipsa

Uer quartus

De hereticis.

translatio fuerit approubata. Qui vero ḡtra hoc fecerit ut
fautor heres̄is vel heretoris sit puniatur. ¶ Idē in eodē,

Preterea cum terminis philosophicis aut aliis huma-
nitus adiumentis concludi nō poterit oīm terminato-
rum beatusq; Augustinus veras conclusiones que religio-
sarū auriū fuerant sepius revocauit. Statuimus et sub ob-
testatione diuini iudicii inhibemus specialissime ne q̄s vel
qui cuiuscūq; gradus/status/aut conditionis existat cōclu-
sionis aut propositiōis de fide catholica aut bonis morib⁹
aduerte sonātes: p̄t̄ necessariam doctrinam facultatis
sue in scolis aut extra disputando aut cōmunicando p̄testa-
tione p̄missa vel nō p̄missa asserat vel p̄ponat etiā si qua-
dā verborū aut terminorū curiositate defendi possint. Nā
tēste b̄tō Hugone de sacramentis sepius qđ bene dicit non
bñ intelligit. Si q̄s autē post publicationem p̄ntium hm̄i
q̄clusiones aut p̄positiones quic̄tus fuerit scienter p̄posuit
se seu asseruisse: nisi monitus se correxerit infra mēsem: au-
ctoitate p̄htis constitutionis maioris exēcutionis siuā
incurrat ipso facto: et p̄ exēcuto publice nūciet: donec ī lo-
co vbi sic p̄posuit aut asseruit publice suū delictum fatea-
tur: et verū catholicū intellectū eiusdē q̄clusionis seu p̄po-
sitionis ad arbitrium ordinarii publice p̄dicauerit in vna
ecclia aut diuersis: p̄out ipsi ordinario videbit expedire.

De hereticis & scismaticis. Thomas arōdel ī ḡsilio oxof

Beuēndissime synodo et infra. Statuimus/decerni-
mus et ordinamus: q̄ nullus secularis aut regularis
ad p̄dicandum verbu... dei a iure scripto minime aucto-
risatus p̄euilegio ve speciali inunitus officiū siue exerciti-
um p̄dicationis eiusdem verbi dei in se assumat: populo
ve aut clero quouismodo p̄dicet ī latino sermone siue vul-
gari in ecclesia aut extra mēsi primo dyocesano illius loci in
quo p̄dicare sic nūc se p̄sentet & examinationē subeat.
Hicq; deinde tam morib⁹ q̄ scientia repertus ydoneus p̄
ipsum dyocesanū ad p̄dicandū mittat ad aliquā certā par-

De hereticis.

rochis vel ad plures put eidē ordinario scdm qualitatē p
sone videat expediēs. Nec etiā alijs pmissorū p̄dicare p̄s
sumat: nisi de missione aut auctoritatē sua p̄mo fiat si
des in forma p̄petēti: ita videlz ut ille q̄ de iste scripto au
ctorialis est veniat in forma limitata i eo: et qui de p̄mū
legio speciali venire se asserit: ipsū p̄mū privilegiū rectori aut
vicario loci ubi p̄dicat realiter exhibeatq̄ vero p̄ locorū
dyocesanos se missos forū p̄tēdunt ipsi⁹ dyocesani littera
ras sub sigillo suo magno ad hoc sibi p̄fectas similit̄ ostendāt.
Curatū vero p̄petuum missum intelligim⁹ a iure ad
locū et p̄pulum cura sue. Si tñ p̄missorū quisq̄ ppter es
tates aut hereses quos āte p̄dicasse asseruissit aut docu
isse p̄tēdit p̄ loci dyocesani⁹ aliū ve supiorē a p̄dicatio
ne h̄mōi suspensus fuerit sive p̄hibit⁹ extū de p̄dicā
do alicubi in n̄a p̄nacia antedicta nullaten⁹ se intromis
tat: donec ad ipi⁹ suspendētis sive p̄hibētis iustū arbitriū
defectū suum p̄gauērit: et ad p̄dicādū legitime fuerit
restitutus: sap̄ quo l̄cas testimoniales ipsi⁹ restituētis ad
locū quām̄q̄ i quo postea p̄dicabit seculū deferre: et mo
do supradicto realiter exhibere teneat. Hacerdotes do
parochiales seu vicarii t̄pales et nō perpetui i forma so
p̄adicta nō missi in ecclesiis illis i quibas h̄mōi officia ge
runt: illa sola simpliciter p̄dicent vna cū p̄cibis cōsus
tis q̄ in p̄stitutione p̄nciali a bone memorie Johāne p̄
decessore n̄o bene et sctē suppletionē ignorātie sacerdotū
edita que incipit. Ignorātia sacerdotū et. Continent ex
p̄esse quā in singulis n̄cē cātuariet̄. p̄ncie ecclesiis isra
tres menses publicationē p̄ficiū haberi volum⁹. et. p̄tē
ipsā postulat annis singulis t̄pibus per ipos sacerdotes et
factualiter declarari. Et ne hoc salubrē statutum rōne ex
actionis pecunie difficultatis ve alterius tēderet videatur
ad norā. Volumus et ordinam⁹ q̄ examinatio p̄sonarū de
qua superius fit mētio: ac l̄cē dyocesani faciēde eisde sine
aliquali exactiōe pecunie p̄ iplos quorū interest: et ad quos

Liber quintus De hereticis

spectare & ptinere dinoscit celeriter expediantur et gratis
difficultate quacumq; se inota. Si q;s aut hoc executium no
stru iuris antiqui statutu post publicationem eiusdem sci
ter violare presumperit: contra formam i eodē descriptā sua
temeritate ppria p̄dicādo: sūiam maioris excōicationis
incurrit ipso facto: cuius absolutionem nobis et successori
bus n̄is tenore p̄ntiū specialiter reseruamus: q; si p̄dica
tor h̄m̄i hoc salubri statuto & tēpto: ipsamq; maioris excōi
cationis sūiam minime ponderās se sc̄do ingesserit p̄dicā
do/ dicēdo/ asserādo ptinaciter ve v̄bo aut facto inuēdo nō
posse p̄ eccliam i p̄sonis p̄relatorum eiusdē sic statui sūia ex
cōicationis p̄dicta p̄supiores locoꝝ aggrauet contra eos de
bite & inhibeat eisdē ois q̄mūnū xp̄ifideiū ac sup̄ hoc legi
time cōuicti: n̄i resipiscant et abiurauerint in forma ecclie
cōsueta per loci ordinariū p̄ hereticis declarētur: & extunc
p̄ hereticis et scismaticis ab oībus reputentur ad omnē iu
ris effectū: heresisq; et scismatis penas in iure exp̄ressas in
currant ipso facto: & presertim vt bona eozundē ipso iure cē
seant & fiscata & ab illis quoy iterest occupēt. Ipsoꝝ fau
tores/receptores/defensores: si per superiores suos in hac
parte legitime moniti non desisterint: infra mensem sup
hoc cōuicti: sunili pene in omībus percellantur. Præterea
nullus clerus aut populus cuiuscumq; parochie aut loci n̄cē
cantuarieñ. p̄uincie aliquē in ecclesiis cymiteriis aut aliis
locis quibuscumq; ad p̄dicādum admittat: n̄i prius aucto
risatione priuilegio aut missione eiusdē: iuxta formam p̄re
dictam facta fuerit fides. Allioquin ecclia cymiteriū aut lo
cus quicumq; in quo sic p̄dicatū fuerit ipso facto: subiaceat
ecclesiastico interdicto. Hicq; maneat interdictus quo usq;
ip̄li sic admittētes seu p̄dicare p̄mittētes se & grue emen
dauerint: et p̄ dyocesanū seu aliū superioreꝝ ip̄m interdictū
obtineat in debita forma iuris relaxari. Insuper sicut bo
nus paterfamilias triticū dispergerit in terrā ad hoc dispo
sitā vt fructū plus afferat. Molumus et mādamus vt p̄di-

De hereticis.

cator verbi dei venies iuxta formā superius annotatā in
predicādo clero seu populo scđm materiā subiectā honeste
se habeat: spergendo semē scđm conueniētiā subiecti audi-
torii clero presertim predicans de viciis pullulantibus in
ter eos: et laicis de pctis inter eos cōiter vilitatis: et non econ-
tra. Alioquin sic predicans scđm qualitatē delicti p loci of-
dinariū canonice et acriter puniatur. ¶ Idem.

Item qz turpis est pars que nō cōuenit suo toto. De-
cernimus et ordinamus ut nullus predicator verbu
dei aut alia quevis persona de sacramento altaris matr-
rimonio pctoriū cōfessione altove quocūq sacramento ecclie
seu fidei articulo aliud doceat predicit aut obseruet qd
per scđm matrē eccliam reperitur discussum. Nec vertat
in dubiū qd p eccliam determinatū fuerit aut decisiū. Nec
verba scđadalosa circa eadē proferat sciēter publice vel oc-
culte: neq sectā aut speciē heresis quacūq p̄dicit doceat
vel obseruet cōtra sanā doctrinā ecclie. Qui aut p̄trarium
post publicationē p̄ficiū sciēter et p̄tinaciter attētare p̄sū-
pserit: exēdicatiōis sūiam incurrit ipso facto a qua excepto
mortis articulo minime absoluat: nī abiuratiōe p̄missa
de heresi generaliter vel simpliciter in forma ecclesie con-
sueta ad arbitriū ordinariū in cuius territorio cōuincit de-
liquisse se cooperatorit: et de hac p cōmissis penitentiā recepe-
rit salutarē q si scđo se ingesserit sicq residiuauerit vel re-
lapsus fuerit cōuictus legitime p heretico et relapso sentē-
tialiter declaret: et ipius bona p cōfiscatis habeātur: et ab il-
lis quorū interest occupētur. Penitentiā vero de qua fit me-
tio supius volumus esse talē q si q̄s cōtrariū determinatis
per eccliam videlicet in decretis decretalib seu cōstitutio-
nibus nostris p̄uincialibus siue quacūq heresis speciē siue
sectā publice vel occulte docuerit predicauerit seu asserue-
rit: in ecclia parochiali ipius loci in quo sic predicauerit do-
cuerit seu asseruerit: uno die dñico vel alio solēni pluribus
ve ad ipsius ordinariū loci arbitriū p̄t magis aut minus

Liber quintus De hereticis.

condicere deliquerisse. Ipsi ergo predicata docta sine affectu
ta reuocabit expresse infra missarum solenia: cum maior affectu
rit populi multitudo: et ipsa determinata per eccliam pre-
dicabit/docebit/ et recitabit effectualiter sine fraude: viteri
usque paniek iuxta sui demeriti qualitatem: quatenus discre-
tioni ordinarii videbitur expedire. **C** Idem.

D illas quoque de articulis terminatis per eccliam pat-
rin decretis/decretalibus/et constitutionibus nostris
provincialibus sine locorum synodalibus continetur: nisi
ad habendum verum intellectum eorumdem publice aut oc-
culte disputare presumat: aut auctoritatem eorumdem de-
cretorum/decretalium/et constitutionum provincialium po-
testate ve condentis eadem in dubium reuocet: sine contra
determinationem eorum doceat: et presertim circa adoratio-
nem crucis gloriose: ymaginum sanctorum: venerationes
seu peregrinationes ad loca aut reliquias eorumdem/ aut
contra iuramenta in utroque foere ecclastico: videlicet tem-
porali in casibus consuetis et more solito prestanda: sed ab
omnibus deinceps doceatur communiter atque predicetur
crucem et ymaginem crucifixi ceteraque ymagines sancto-
rum in ipsis memoriam et honorem quos figurant: ac
ipsorum loca et reliquias/ processionibus/ genuflexionibus
inclinationibus/ thurificationibus/ de osculationibus/ obla-
tionibus/ luminarium accessionibus/ et peregrinationi-
bus necnon aliis quibuscunque modis et formis: quibus no-
stris et predecessorum nostrorum temporibus fieri consue-
uit venerari debere: ac iuramenta tactis sacrosanctis del-
et angelis et super ipsis in casibus in iure premissis et ex-
pressis in utroque foere visitatis ab omnibus quorum inter-
est legitime foere prestanda. Contrarium autem asserens do-
cens predicans aut pertinaciter innuens: nisi resipiscat sub
modo et forma alias per nos statutis: et abiuret ut ibi caue-
tur/ penas heresis et relapsi in inuentum incurat et per talis
ad omnem caris effectum septem specialiter declarat. **C** Ide.

De hereticis.

Endalter quia de novo et insolite emergant nodi et
maturo indigent auxilio. Et ubi maius periculum
est: ibi cautius est prouidendum et fortius resistendum. Nec
in iuste minus nobile discrete abscondit: ut quod nobilium
et perfectius nutritur. Considerantes igitur et dolentes
referentes quomodo alma universitas Oronie: que sicut
vitis abundas suos palmites fructuosos ad honorem dei
multiplicetque profectum: et protectionem ecclesie ne diffundere
dere queat. Nam partim versa in labriscas vias acer-
bas gignit: quibus dudum indiscrete comestis a pluribus
in lege: videlicet dei reputatis se peritos dentes obstat
pescunt filiorum nostrorum prouincia variis et infructuosis
doctrinis inficitur: ac novo damnabili lollardie nomine
maculatur: in ipsis universitatis scandalum non modicu-
ad partes exteriores et remotas existentiam et proficien-
tum in eadem per maximum tedium: necnon ecclesie anglie
cane que per virtuosam doctrinam eiusdem tanquam maro in-
expugnabili defendi solebat: iam scissis et diuisis lapidi-
bus nisi celerius occurrat: secundum verisimile damnum
irrecuperabile. Ad supplicationem igitur procuratorum totius
clericorum nostre cantuariensis prouincie de consensu et assen-
su omnium confratrum et suffraganeorum nostorum et
aliorum prelatorum in hac clericorum conuocatione presentium
et procuratorum absentium: ne purgato rito maneat scons
infactus: et aquam ab eo currentem non sinat esse clarum
Volentes honori et utilitati sancti matris ecclesie universi-
tatis predicte salubriter prouidere. Statuimus et ordi-
namus quod quilibet gardianus et prepositus seu castos col-
legii aut principalis aule vel introitus cuiuscumque universi-
tatis prefate semel singulis mensibus ad minus inquirat
diligenter in collegio aula vel introitu cui preest: an aliquis
scolaris sine inhabitatis in collegio aula sine introitu huius
aliquam conclusionem sive propositionem aut opinionem
in fide catholica: aut bonis moribus male sonentem con-

gra determinationem ecclesie: preter necessariam doctrinam sive facultatis asseruerit/ tenerit/ defensauerit: sed aliquo modo proposauerit. Et si saper hoc aliquem suspectum aut diffamatum reperiatur: ipsum moneat effectualiter ut desistat: et si postea contra admonitionem huiusmodi iterato eadem/ vel consimilia reassumatur: preter penas alias per nos statutas: maioris excommunicationis sententia incurrat ipso facto. Et nihilominus si scolaris fuerit qui sic reassumpserit quicquid extunc in eadem universitate fecerit: non stet sibi pro forma. Et si doctor magister aut bacalarius fuerit: eopso ab omni actu scolastico sit suspensus: et in utroque casu ius quod habet in collegio aula vel introitu amittat ipso facto: et per ipsos gardianos custodes prepositos principales sive altos ad quos hoc spectat realiter expellatur: et statim via legitima substituat catholicus loco suo. Et si ipsi gardiani prepositi sive custodes collegiorum aut principales aularum sive introituum in quibus degunt homines persone suspecte detecte aut diffamante negligentes fuerint circa inquisitiones et executiones predictorum per decem dies continuos a noticie tempore vere vel presumpte publicationis presentia eo ipso sententiam maioris excommunicationis incarrant. Et nihilominus omni iure quod in ipsis collegiis sive aulis sive introitibus se habere preterdunt ipso facto sint puniti: et ipsa collegia aule vel introitus effectualiter vacent. Et facta super hoc legitima declaratione per ipsos quorum interest noui substituatur gardiani custodes prepositi seu principales prout secundum antiquum morem universitatis predicte vacantibus collegiis aulis sive introitibus fieri consuevit. Quod si ipsi custodes prepositi sive gardiani vel principales predicti de et super huiusmodi conclusionibus aut positionibus diffamati suspective fuerint aut detecti: seu defensores protectores aut fautores eorumdem si per nos vel auctoritate nostra vel per loci ordinarium auctorita-

De hereticis.

te sua moniti non desistant: extunc oī p̄tialegio scolastico
vniuersitatis p̄dicte & iure quod sibi competebat in hu-
iusmodi collegio aula siue introitu p̄ter alias penas de-
quibus supradictum est ipso iure p̄sidentar. Et sententia
insuper maioris excommunicationis incurant. Quod
si quis in aliquo casu p̄sentis constitutionis ultime alio
ve quocūq; superius expressato statuta n̄a huiusmodi in
aliqua sui parte: etiam si pena alia ibidem expresse limi-
tetur temere & pertinaciter violare p̄sumperit: eo ipso
ad quocūq; beneficium ecclesiasticum nostra cantuarie.
p̄uincia obtinendū per triennium extūc absq; spe veni-
re reddatur inhabilis & indignus omnino & nihilominus
inxta sua demerita & qualitatem excesso scđm sui superio-
ris discretionem canonice p̄niatur. **A**d hec ne ī modo
procedēdi circa p̄missa vagare videamus sub icerto ad
uerentes: q̄ licet inter crimen heresis & lese maiestatis in
legibus diuersis quedā paritas reputetur. Est tamē dissimili-
culpa: penamq; exigit grauorem diuinam q̄ huma-
nam offendere maiestatem. Cum ergo ream lese maiestatis
propter pericula que ex dilatione poterunt imminere
sufficit conuincere per iudicia: p̄cediq; poterit contra eū
summarie de plano ac citatione p̄missa q̄ nunciam/ per
litteras siue per edictū: & lite non contestata ad receptio-
nem testium & diffinitiū in s̄niam volumus ordinamus
et declaramus ob faciliorē punitionē delinq̄etū in p̄me-
missis & reformationē scissare ecclie & hoc lese: q̄ diffama-
ti detecti siue denunciati/ siue vehementer suspecti in ali-
quo casu p̄dictorū: siue alto articulo: quocūq; in fide
catholica aut bonis morib; male sonante auctoritate lo-
ci ordinarii alteri^o ve sapientis citetur p̄sonaliter si appre-
hendi poterūt p̄ lēas siue p̄ nunciū iuratiū. Si autē p̄ edi-
ctū ad locū habitatiōis ipius delinq̄etis ubi morari cōter-
cōsuerit: & ī ecclia sua pochiali si certū habuerit domiciliū
publice p̄positum. Alioquin in ecclia cathedrālē loci

originis sue: et in ecclia parochiali illius loci in quo se pre dicauerant et docuerunt: ac recepto certificatorio legitimo de citatione hmoi executa contra sic citatum etiam absentem & comparere negligentem: in pena contumacie sue hmoi summarie & de plano absqz strepitu & figura iudicil ac lite non contestata. ad testium receptionem & alias probations canonicas procedatur. Habitqz informatione legitima idem ordinarius omni dilatione leinota: sententiet & declarat puniatqz secundum qualitatem delicti modo & forma superi^o expressatis: ulteriusqz faciat quod est iustum: ipsius contumacis absentia non obstante.

¶ De apostatis.

Johannes pecham.

Preterea sunt nonnulli/ quos apparet per facti evidentiā seculum intēdere perpetuo relinquere. Et per certa iudicia in claustrī excubius velle toto suo tempore militare. Qui tamē preualente in eis carnali desiderio redeant ad vomitum seculum repetentes inter sydera erranti computandi. Quamuis igitur iura manifeste diffiniat eos nō posse religionem omnino deserere quin saltē in religione aliqua perpetuo manent laxiori. Quidam tamen cū attrite frontis audacia apostasie infamiam nō verentes postqz absolute se velle seculum relinquere ostenderit: relicta hierosolima redeunt in egyptū: quo circa statim ordinarii locozū tales cū omni diligentia inuestigant & per subtractionem tam officii qz beneficii ecclesiasticis: si quod habeant ad statum pristinum retioret: vel ad laxiorē cogant regulam pertransire. Quod si sint laici huiusmodi apostate vt ipsi ad salutis sue studia redeant per censuram ecclesiasticam compellantur: hanc autem ordinationem ad illos nō extēdimus cum quibus sedes apostolica aliter ordinavit.

¶ De his qui filios occiderunt. Edmundus.

Emine commoneantur vt pueros caute alant: & iusta se in nocte non collocent teneros ne opprimantur

De homi. De fars. De cle. vena. De eo q̄ sur. or. re.
Solos in domibus vbi ignis fuerit: vel solos iuxta aquam
sine custode non relinquant: et hoc omni die dominico eis
dicatur. **D**e homicidio. **I**dem.

Similier mortua fuerit in partu: et hoc bene constitue
rit scindatur: si infans vivere credatur: procurato ta
men q̄ os mulieris apertum teneatur. **I**dem.

Sacri prouisione consilii statutū est q̄ si patroni aduo
cati aut feudatarii seu vicedñi/ rectorē eccl'ē virairū
vt clericū ipsius eccl'ie: per se vel q̄ alios occidere vel muti
lare ausu nephario presumpserint patroni patronatum/
aduocati aduocatiam/ feudatarii feudum/ vicedñi vicedo
minatum: v̄rōrūs admittant: et posteritas taliam in colle
gium clericorū v̄sq̄ ad quartam generationē nullatenus
assumatur / nec in regularibus domibus alicuius prelati
assequatur honorem: et hoc volumus sepius in ecclesiis de
nunciari. **D**e furtis. **S**tephanus.

Prohibemus sub interminatione anathematis ne q̄s
platrones ad latrocinium faciendū in seruitio suo re
tineat/ nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

De clero venatore. **B**onifacius.
Statuimus vt si quis clericus de transgressione foze
ste aut parci alicuius diffamatus fuerit et conniuctus
legitime coram ordinario suo vel confessus eidem p̄ suum
diocesanum: si bona habeat pro qualitate transgressionis
grauius redimatur. Et illi cui damnum vel iniuria est il
lata vel nota/ h̄mōi redemptio assignatur. Si autē nō ha
beat bona sua eps ip̄m prout calpa poplserit grauius pu
niat in persona: ne propter impunitatis fiduciam pateat
presumptoribus licentia delinquendi.

De eo qui furtive ordines recepit. **J**ohānes p̄cham.

Conmuniatur ordinibus singulorū caracteribus i anima
consignatis per singulos etiam accipiens augmentum gra
tiae: si ordinati fide ordinem recipiant: seu crimine irecti

Liber quintus **De excessibus prelatorum.**

expedit plurimum ipsos ordines minime recipere incalces-
tos: qm̄ inculcatio reuerentiā minait & gratiam: per con-
sequens qm̄ per irreuerentiā repercutitur ab ingratis
Contra dignitatem igit̄ tam reuerendissimi sacramen-
ti foze dinoscitur: quinq̄ simul quattuor sc̄ ordines non
sacros cū uno sacro alicui vni hoi exhibere. **Unde** in nonal-
lis p̄uinciis alicui quatuor minores ordines non faciliter
simul conferant: vt ascendentēs clerici ad xp̄i ministeria
quasi canticū graduum concinente sū cū probati extiterint
in minořib⁹ officiis gradatim deum p̄ficiant ad ma-
tora. **Q**z igit̄ ex singulis ecclesiis que pia q̄ religiosa queq̄
honestiora sunt tenemar eligere: & ea tanq̄ fasciculū in an-
geloř mentibus colligare precipimus: vt ep̄i in his seqn̄
tar canonica sanctiones minores etiam ordines: qm̄ id p̄
test fieri bonōmodo p̄ sacramenti reuerentia dent ut saltē
aliquoties combinati. Et recipiētes eos seu simul seu sin-
gillatum in vulgarī lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinū officiorū et caractēr ac de profectu gratieq̄
in singulis ordinib⁹ p̄tineat: & digne accedentib⁹ augmē-
tatur. **De excessibus prelatorum.** **Edmundus.**

Monemias rectores eccliarū ne capellanos annuos si-
ne causa rationabili strudat amouere maxime si ho-
neste fuerint conuersationis & laudabile de sua conuersa-
tione habeant testimonium. Sed si de incontinentia p̄-
rochialis sacerdotis scandalum ortum fuerit: cuz circa hoc
vigilans debet esse rector ecclesie: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc prius constiterit q̄ per recto-
res denunciationem: tunc rector tanq̄ conscientias puniatur
ac vtrio superioris. Et similiter de vicariis est censenda
et tam rectores et vicarios q̄ annuos sacerdotes gratiter
puniendos esse decernimas: nisi super denunciatione ex-
cessum & precipie incontinentie in quibus notabiles de-
creti faciēti fuerint in suis parochiis fuerint vigilantes.

De p̄mislegis

Johannes pecham.

De priuilegiis. De purgatione canonica.

Sacramentū pnie et infra. Hunt preterea nonnulli q
pretextu quorundam priuilegiorū generalium a sede
aplica obtēptorū extra intentionē applicam: scz dantis pri-
uilegiū sp̄eta auctoritate pontificali iporū pontificū irreg-
sito bisplacito et assensu ingerunt se subditorū eorūdem cō-
fessionibus audiēdis. Quorū presumptiones volentes re-
primere ut tenemur. Prohibemus sub pena excoicationis
ne quis decetero absq; ep̄i licentia expressa vel probabili-
ter presumpcta: confessiones audiat subditorū suorū: nisi in
audiendis confessionibus a iurisdictione ordinaria et dio-
cesano et metropolitica expresso tenore sui priuilegii sit ex-
emptus. Et qui cōtrarium fecere presumperint proceda-
tar contra eos sicut contra priuilegiorū temerarios abu-
sores.

De purgatione canonica. Stephanus.

Ceterū et infra. Districtus duxim⁹ inhibendū: ne ar-
chidiaconi vel eorū officiales aut iudices aliquē ad
suggestionem preconū suorū ad purgationē compellant: n̄t
si apud bnos et graues fuerit infamias: nec in sua causa
presumant esse iudices et actores: videlicet cum in dubiū
venerit utrum qđ ab eis exigitur debeat.

Statutus et infra. Ad hec si clerici se canonice purgas-
uerint super sibi impositis et obiectis: et laica potestas
nihilominus bona occupet vel occupata detineat: eorūdē
occupantes et detinentes bona huiusmodi: ad restituendū
ea per censuram ecclasticam compellantur.

Johannes pecham.

Clerici pro suis criminibus detēti a publica p̄tate et tan-
dem pro reuictis ecclie restituti nō faciliter liberentur
nec p̄functorie p̄ eis purgatio admittatur: sed cū omni iu-
ris solēnitate et tā p̄uida maturitate oculos merito offen-
dere non debeat regie maiestatis seu quoq;libet aliorū q̄s
eragitat studium equitatis.

Johes Stratforth.

Tem licet et infra. Statutus qđ decetero dissimili-
ti de criminib⁹ seu excessibus: et de eis se purgare volent

Liber quintus

De penis.

tes de uno decanatu in aliam: seu ad loca ruralia ubi non inveniuntur victualia venalia et vite necessaria uillantes pertrahantur. In indicenda vero pargatione dissimilis homini episcopi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili crime. Pro grauiori siquidem ut pro adulterio vel maiori ultra. xii. manus copurgatorum numerum non imponat: sub pena suspensionis ab officio quam contra facientes incurrere voluntur ipso facto.

De penis.

Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis et infra. Cum sepe contingat archiepiscopos episcopos et altos prelatos inferiores per litigias domini regis ad seculare iudicium euocari: ut ibi residentes super his que mere ad ipsorum officia et foro ecclesiasticorum pertinere noscunt: ut si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel non admiserint: rectores instituerint vel non instituerint in eisdem subditos excommunicauerint: excommunicatos denunciauerit: interdixerit: ecclesias dedicauerint: ordines celebrauerint: de causis mere spiritualibus cognoverint: utputa de decimis et oblationibus/limitibus parochiarum et similibus que non pertinet ad seculare foro aliquatenus pertinere: siue etiam cognoverint de potis subditorum et eorum excessibus: sicut de piurio/ fidei transgressione/ sacrilegio/ violatione: aut perturbatione ecclesiastice libertatis: presertim cum ipsius violatores nec non libertatum perturbatores per cartas domini regis anglice ecclesie concessas in suam excommunicationis incidant ipso facto. Et si inter clericos suos cognoscatur vel inter laicos querentes et clericos defendentes in personalibus actionibus super contractibus vel quasi delictis: vel quasi etiam si personas ecclesiasticas ad mandatum domini regis in foro seculari americiatos non compleuerint ad americiamenta homini soluenda seu ipsa non soluerint per eisdem si iurisdictionem suam in ecclesiis vel capellis episcopibus seu monasteriis annexis per mortem prelatorum: aut cessione vacantibus exercuerit canonicam et colluetam. Di qua homini fecerint vel

De penit.

non fecerint pertinentia ad officia eorumdem. Statuimus
auctoritate patris consilii q̄ archiepi et ceteri prelati non
veniant p̄ hmoi spiritualibus euocati. Cum iudicandi x̄pos
dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas
manet obsequendi. Ut tñ honori regio deferatur: maiores
prelati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ hmoi manda-
tis regis parere nō p̄fit: absq; piculo sui ordinis. Et si for-
te dñs rex in suis attachi- tationibus prohibitionibus moni-
tionibus nō de decimis: sed de iure patronatus/ nō de fide
mentita seu per iurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel p-
turbatione ecclesiastice libertatis: sed de transgressione sub-
ditorum suorum & balliorum quorum correctiones ad se afferit p̄ti-
nere fecerit mentionē: tunc intiment ei prelati predicti q̄
non de patronatu catallis seu aliis ad forū ipius pertinenti-
bus cognoscūt vel cognoscere intendūt: sed de decimis pec-
catis & aliis mere spiritualibus ad officiū & iurisdictionē eorum
pertinetib; & ad aliam salutē monēdo et rogādo q̄ p̄ ipos nō
impedit in premissis. Et nihilominus ep̄s dñm regē ade-
at: & iterato moneat ut sue aie salutē consulat: & hmoi manda-
tis omnino desistat: & si non desisterit: tunc ad denunciatio-
nem ep̄i archieps̄ quoctatis duobus ep̄is vel tribus vel plu-
ribus quos duxerit euocandos si in p̄uincia extiterit: alio-
quin Londonieñ. ep̄s tanq; ep̄orum decanus duobus ep̄is vel
pluribus sibi adiunctis dñm regem adeant: & ipm moneat
diligentius requirentes q̄ mādatis sup̄ se deat sup̄ radictis
Et si dñs rex sp̄retis hmoi exhortationib; & monitionib;
et attachiations hmoi vel districtiones per se vel p̄ alios
processerint: tunc vicecomites & alii quicq; balliorum ep̄os at-
tachiantes & distingētes p̄ locorum diocesanos in forma iu-
ris per exēdicationis & suspensionis suas arceantur. Idem
fiet si vicecomites aut balliori ad attachiations & districti-
ones processerint p̄ dentibus sup̄ radictis monitionibus
dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel balliori in
sua duricia persegerauerint: loca in quibus commorantur

Liber quintus De penis.

et terre eorum quas habent in provincia cantuariensi. per locorum
diocesanos ad denunciationem diocesani in cuius episcopatu tales
sunt districtiones: interdicto ecclesiastico punitis auctorita-
te consilii supponant. Et si taliter attachiantes clerici fue-
rint et beneficiati ab officio suspendantur. Et si in eorum ma-
licia perseverauerint ad desistendum et satisfacendum per
subtractionem prouentuum beneficiorum suorum arceantur. Non
beneficiati vero per quinquennium si ad beneficium ecclasia-
sticum in provincia cantuariensi. presentati extiterint minime
admittantur. Clerici vero qui breuia homini attachiationum
seu districtionum dictauerint scripserint signauerint con-
silium aut auxiliis de derint seu adhibuerint canonice po-
niantur: nec aliqui premissorum certa ratione suspecti ad ali-
quod beneficium ecclesiasticum obtinendu: donec super his ca-
nonice se purgauerint admittantur. Et si dominus rex 2 peten-
ter monitas/ vel alia secularis potestas homini attachatio-
nis non reuocauerit episcopos qui districtus fuerit terras vicos/
villas et castra: que dominus rex vel alia secularis potestas in suo
episcopatu obtinet ecclesiastico interdicto supponat. Et si rex vel
alia secularis potestas in sua duricia pleueret: ceteri coepi
districtione homini quasi comedere in omnibus et etiam comedere iniuriam
ecclie reputantes: ciuitates terras dominicas/ burgos/ castra/
et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis episcopi-
tibus exentes punitis auctoritate consilii ecclesiastico suppo-
nant interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
tachiantur et districtiones homini rex reuocauerit aut ob hoc
manu contra eccliam aggrauauerit archieps et episcopis suas dio-
ceses ecclesiastico supponant interdicto. Ide siat deterris ca-
stris burgis regalia habentibus in prouincia memorata.
Et si aliquis episcopus in hac parte inuentus fuerit negligens/
aut remissus per suum metropolitanum graviter arguitur
et si perseverauerit in sua negligentia canonice puniatur
per eundem. Et nihilominus sua diocesis omnes prelatorum
et sua auctoritate et consensu in presenti consilio adhibitis

De penis.

ecclesiastico subiaceat interdicto. Et si forte ab aliquo epo-
vel iudice ecclesiastico vel inleriori prelato compulso per
districiones vel spontanee comparente coram dho rege
vel iusticiariis suis ut allegat priuilegium fortinissi in casu
a iure permisso ut eos moneat ut a predictis defulant in-
iurias: exigantur acta processus sui: ut per ea appareat utrum
contra prohibitionem regiam in aliquo predictorum casu
vel consumiliu processerit vel petantur super his iuramen-
ta excusationes vel purgationes nullo modo exhibeat acta:
vel iuret cum instrumenta homini possint a partibus vel aliquas
partium si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit quod pro-
pter hoc fuerit arrestatus: diocesanus taliter arrestati vel ipse
titi clericis: vel archiepiscopis aut episcopis londoni. tamquam episcoporum decanus
cum aliis episcopis sibi associatis: sicut si fuerit episcopus arrestatus
requirat eum et puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc casu:
procedatur ad penas superius annotatas. ¶ Idem.

Aecum per laicam partem ecclesiasticas occupant parochiales vel pre-
bendales etiam curam aliam habentes: et in eiusdem absque auctoritate ecclesiastica intruduntur. Statuimus quod clericus sic per
se vel per laicam partem intrusus in ecclesia vel prebenda ser-
uata iuris forma excidetur: et excidatus per loci diocesanum de-
nuncietur: et illo beneficio impetratum careat ipso facto. Et si post la-
tam suam in se intrusione homini anno proinaci per duos men-
ses persistiterit: per locorum diocesanorum ubi haec alia beneficia ecclia-
stica ad denunciationem illius episcopi in cuius diocesi se intrusus
seu procuravit se intrudet: cuiusque monitionem et excidationem per
dictum tempus et tempererint puentus illoque beneficiorum quoque con-
grue satissimetur ei subtrahantur omnino. Et si per annum idem
intrusus in homini excidationis sua pseuerauerit: extunc ad
aliquid beneficium ecclesiasticum in provincia canariensi minime ad-
mittatur. Si vero per procurationem clericum fuerit intrusus
contra eundem procuratorem modo sibi procedatur: et penitus subi-
cietur supradictis. Si vero talis procurator laicus fuerit in

Liber quintus De penis.

formā turis excōicetur: et excōicatus publice nūcietur: dñs aut absens citetur: q̄ si cōparens ratificauerit factū cuiuscū q̄ procuratoris sui: hac parte penis subiā eat p̄libatis. Si vero per contumaciā se absentet per spaciū triā mensūm expectatus si sit in regno: maioris excōicationis sūia īnno detur: et penas nihilomin⁹ p̄taratas incurret mari me cum sacrilegio inobedientiā adiecerit et 2temptum. Si vero fuerit extra regnum cōtra ipm vocatum post dilatio nes trāsmarinās modo simili p̄cedatur. Et ecclia seu p̄benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur ecclia stico interdicto. Fautores aut et cooperatores hm̄i intrusio nes: si clerici fuerint prefatas penas cōtra clericos editas incurrant. Et si laici fuerint penis plecten̄ contra laicos alias annotatis. Loca vero et terre hm̄i intradentū si in fra vnum mensem non satisficerint: supponantur ecclia stico interdicto. Si vero hm̄i intrusio nes facte fuerit ex re gia p̄testate per loci diocesanū moneat dñs rex q̄ eas fa ciat infra tempus competens reuocari: alioquin terre et lo ca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit in trusio ecclia stico supponantur interdicto: scđm formam su perius annotatā. Si vero per alium magnatē seu p̄testat em fiat talis intrusio: per interdicti et excōicationis sūias ut supius areceat. Et si per duos menses sustinuerit hm̄i sūias propter hoc in se latas: extinc terre et loca que obti net in alia diocesi per loci diocesanū ecclia stico interdicto supponantur: nec relarentur sūie prefate donec de iniuria īnobedientiā ac 2temptu satisficerint 2petenter. **C** Idē.

Si aliqui clerici per laicalem p̄testatēm capti fuerint tonsuram et clericatum harentes: si tempore medio ab rasū maliciose fuerint et suspensi aut alio modo puniti abra dentes vel suspendentes aut alio modo punientes eosd̄: et ad consilium aut auxilium impudentes: penis subiace ant supradictis. Foris vero bannientes hm̄i clericos: si unilibus penis percellantur. **C** Idem.

De penis.

Euenit et infra. Stataimus quod laici ad ersolamēdū quas libet penas tam corporales quam pecuniarias canonicas per prelatos suos eis inflatas precise per excommunicationis suam compellantur. Impedientes vero ne pene homini exsoluantur: per interdicti et excommunicationis suas arceantur. Et si propter hoc ad distinctiones prelatorum processum ert iterit contra distingentes per penas in ea parte dictatas procedatur.

¶ Idem.

Tem statuimus quod quilibet episcopus habeat in suo episcopatu vnum vel duos carceres ad clericos flagitiosos deprehensos in criminis vel convictis iuxta censuram canonicas detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus et incorrigibilis fuerit et consuetas ad flagitia committenda: pro quibus etiam si laicus esset secundum leges seculi ultimum deterret pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autem qui non ex voluntate vel propositi: sed casu fortuito vel iracundia: aut forte insania commiserint antiqua iura decerimus observari.

¶ Iohes pechā

Tantum inualuit detestandi luxuritatis enormitas: ut quidam nec legibus nec canonibus ad castitatem sanctimonialium excitandam editis deserentes. Cum eis sacrilegium et incestum committere non formidant: cui horrendo agito remedium aponere cupientes: omnes tam clericos quam laicos homini turpitudinis perpetratores: maxime excommunicationis sententia innodamus. Solas episcopū homini personis absolutionem sententie reseruantes: excepto mortis articulo in quo sic absolui valeant a quolibet sacerdote: sic ut si conculuerint peccatum suum homini teneantur sub pena anathematis infra spacium trium mensium pro priis epis confiteri: aut sede episcopali vacante custodi spī ritualitatis aut decano ecclesie cathedrali.

¶ Iohannes stratforth.

Quoniam reus et infra. Stataimus pro delicto notorio in recidivo continuato diutius scđa vice non reci-

Liber quintus De penitentia & remissionibus.
piat pecunia vlo modo sub pena dupli pecunie restitu-
tionis & tra hoc recepte infra mensem post receptionem eius-
dem fabrice cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio q̄ taliter recipientes pniarum eius duplum in-
fra mensem restituerint incurvare volamus ipso facto. In
commutationibus etiam pniarum corporalium pro pecu-
nia quas absq; magna & vrgente causa fieri prohibemus lo-
co ordinari taliter moderentur q̄ delinquentibus pniis
corporales graues et publicas non imponant adeo exces-
tas ut causatione & p obliquū cogant redimere suas pniis
pecuniaria graui summa. Sed commutationes hmoi cū faci-
ende impostar videantur: sic fiant modeste q̄ rapax non
judicetur accipiens et dans ipse nimiam non graueter sub
penis predictis superius annotatis.

C De penitentia & remissionibus. Stephanus
Monia nonnūq; ob defectū confessorum: & q̄ decani rura:
Q uies: & persone erubescunt forte & iteri suo prelato im-
minet periculum aiarium volentes huic mox mederi sa-
enimus ut certi confessores prudentes & discreti per singu-
los archidiaconatus ab epo loci statuantur: qui confessio-
nes audiunt decanorum ruralium personarum & presbytero-
rum. In cathedralibus autem ecclesiis ubi sunt seculares
canonicū confiteantur ipsi canonici epo vel decano vel al-
teris personis ad hoc per episcopum vel decanum & capi-
tulam constitutis.

C Bonifacius.

C Um sacramentum confessionis & pnie scda post nau-
fragium tabula: ultim⁹ humanae nauigationis portus
ac finale refugium sit vnicuiq; pctōri pernecessariū ad sa-
latem: sub pena eccōicationis districte precipimus ne al-
q̄s psumat impediri: qn hmoi sacramentū pnie vnicuiq; p-
tēti libere impendat: & spaciū liberū cōfite di qd p̄tissime
pter incarcerated suadet qbus hmoi sacramentū septus in
humanius ne dicam⁹ infideliter denegat. Et si inter dū cō-
fessandi spaciū eis datur: hoc eis ita breue & imp̄tante q̄

De penitentia et remissionibus.

ditur quod cedit potius miseris in desolationis ac desperationis periculorum quod isolationis gaudium spiritualis. **C**Edmundus.

Tra confessione audienda habeat sacerdos vultum humilem et oculos ad terram dimisso: nec facie respiciat confitentis: et maxime mulieris: et patienter audiatur quocumque dixerit et in spiritu lenitatis supportet eam: et ei pro posse suadeat: et pluribus modis quod integrum confiteatur: aliter vero non est confessio. Peccata inquirat visitata et nusitat auct non nisi a longe: et per circuitus. Et ex multis modis confitendi: et in exceptis non detur occasio delinquendi. Persona quod non cum quibus peccauit confitens non inquirat sacerdos: sed post confessionem potest inquirere utrum fuerit clericus vel laicus monachus vel sacerdos vel diaconus existat: et semper maiora criminis et precipue notoria maioribus reseruatur. Sunt autem ista maiora homicidia / sacrilegia / perditione naturae / incestus / stupra virginum et monialium / iniectiones manuum in parentes: nec non et in clericos / vota fracta et homicidi. Sunt autem casus in quibus nullus nisi solus papa habet potestem absoluendi vel eius legatus. Absolutio tamen taliu in mortis articulo nulli est neganda. Sed saltem erit conditionalis: videlicet si conualescat a apostolico respectu se presentent. Nihilominus tamen taliu remittendi sunt ad episcopum vel eius procuratorem. Semper autem quod contineant deferant secundum litteras continentis genus patrum: et circumstancias sufficietes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum eis. Alioquin non recipiantur. **C**Edmundus.

De penitentia precipimus quod diaconi penitentias dare non presumant: nisi his casibus cum sacerdos non potest vel absens est: vel stulte vel indiscretamente non vult: et mors imminet egroto. **C**Richardus.

Cum autem a longe preciosior sit corpore sub interminatione anathematis prohibemus ne quis medicorum pro salute corporis aliquid suadeat egroto quod in periculum aie convertat. Neque cum ipsum ad egrum vocari contigerit: egrum ante omnia moniat efficaciter et inducat ut medicos innocentiam.

Liber. v. De penitentiis & remissionibus.

Ut p̄st̄p̄ fuerit infirmo de spirituali prouisum medicamine ad corporalis medicine remedium salubrins procedatur. Transgressores autem h̄mōi constitutionis penam in consilio statutam non euadant. ¶ Robertus wynchelsee.

P̄bbyteri stipendinarii et infra. Statutus ut pres: p̄bbyteri predicti nō audiāt 2fessiones parochianorum vel capellanoꝝ in ecclesiis i quibus diuina ministraverint nisi in casibus a iure permis. Quod si contrariū fecerint crimen sacrilegii incurant: nisi de licentia presidentis hoc fecerint p̄tita ei obtenta. ¶ Walterus.

Sacerdos in penitentia iniungenda diligēter attendat circunstancias criminis/ qualitatē persone/ et genus delicti/ tempus & locuz/ cām & morā in p̄tō factā/ deuotionē animi penitentis. Et his cōsideratis & diligenter pensatis ac discere maiozē vel minorē penitēti iniungat penitentia. Item sacerdos ad audiendū 2fessiones: cōdem sibi locū c̄t̄gat: ut cōpter ab oībus videri p̄terit in eccl̄ia. Et in locis absconditis non recipiat sacerdos alicuius: & maxime mālieris confessionem: nisi pro magna necessitate aut infirmitate penitentis. Item nullus sacerdos alterius parochianus admittat ad p̄niam: nisi de licētia sui p̄bbyteri vel epi. Itē sacerdos tale p̄niam iniugat vroꝝ: ut viro suo nō reddatur suspecta de aliquo crimine occulto & enormi. Idē de morte est obseruandū. Itē de furto/ rapina/ usura/ symonia et fraude/ & maxime de decimay detētione seu subtractione alicuius iuris eccl̄astici diligēter sibi caueat sacerdotes ne alicibz iniugat p̄niam: nisi cū restitutione & satisfactionē/ sciēda iniuriā vel dānū passis: cū nō dimittat p̄tūm nisi restituat ablatū. Itē in maioribz criminibz & atrocioribz dubiis sacerdos cōsulat epi vel aliū q̄ vices ei gerit aut p̄dictos et discretos quorū cōsilio certificac̄t sciat quos ei qualiter ligare possit & absoluere. Et ne qd̄ absit penitentem in desperationē cadat: inoneat ip̄m diligenter interim quicqđ boni facere possit faciat: ut de eo suum illustrēt al-

De penitentiis & remissionibus.

pniam. Et hoc idē faciat de eo qui p̄t̄i confiteā: & tñ ab eo monitas nō vult abstinere: quo casu minus absolatiōis et dē nō poterit impendi cū venia nō legat cōcessa: nisi se corrigēti. Itē canēat sacerdotes ne p̄t̄a penitētibus inquirāt aut noia p̄sonar̄ cū q̄bus peccauerūt: sed circūstātias tñ & qualitatē p̄t̄i: cū scriptū sit: de⁹ vitāmēā annūcianit sibi et nō alteri⁹. Et p̄pria d; esse confessio & nō aliena. ¶ Idem

Prohibemus q̄ nullus sacerdos lapsus i mortale p̄t̄m ad altare presumat accedere celeb̄taturas anteq̄ cōfiteatur. Nec putat vt quidā errant credētes q̄ mortalia delen̄ per cōfessionē gnālem. Itē nullus sacerdos ira/odio/ metu etiā mortis audeat detegere quouismodo alicui⁹ cōfessionē/signo/meta/vel, verbo generaliter vel specialiter. Et si sup hoc conuictus fuerit sine spe reconciliationis nō immerito debet degradari. ¶ Idem.

Cum sepe xtingat q̄ rectores eccl̄iar̄ ac etiā nōnulli sacerdotes et in sacris ordinibus ex̄ntes: eo q̄ nullis vt eis videāt quo ad for̄ penitentiale sunt subiecti: vt omnino nō cōfiteant̄: vel ad quosdā accedūt q̄ nullā hñt in īpos p̄t̄a tem ligādi vel absoluendi. Statim⁹ vt p̄ singulos archi diaconat⁹ vn⁹ vel duo presbyteri ydonei preficiant̄ singulis decanatibus xpetentis l̄tature & p̄bate optionis ad cōfessiones taliū audiendas: & p̄nias eis dē inungendas: quibus p̄ loci diocesanū vel vicē eius gerentē auctoritatē volimus imp̄tiri p̄hibētes firmiter ne religiosi monachi vt canonici/anachorite/heremite/vel subditum alicuius audeant ad pniam admittere. ¶ Johannes pecham:

Cum salubriter sit statutum: vt p̄elati indulgentiis p̄fēndis. xl. die⁹ numer⁹ nō excedātne claves ecclie p̄temnānt̄: quib⁹ cū thesaurus misticus xmittit dispensandas. Caveant alii quicūq̄ ne p̄ multiplicatas indulgentias p̄elator̄ sibi p̄quisitas dedecus faciat p̄elat ecclie supra ipsos in suis p̄dicationib⁹ indulgētias infundēdo ne qui clauib⁹ hñt subsici eas faciat vilipēdi. ¶ Idem.

Liber quintus De penitentiis & remissionibus:

Sacramentū pnie naufragantū remediū singulare p
qazūdā insipientiā sacerdotū debito fractu caret.
Et illi qui credunt a fluctibus emergere pniciosus in dā:
nationis pelagus demergunt: dū de facto absoluunt pluri
mos: quos de iure absoluere nequeant viuificātes: ut dicit
ppheta ppter pagillū ordei & fragmē panis aias que non
vñnt ut pte absoluētes de facto excōicatos a iure: & p
pue ab orō. & silio ppter lesionē aut perturbationē ecclasi
te libertatis: vel ppter & silia scelerā in eodē & silio cōsili pe
na dānata seu absoluētes de facto excōicatos decimas vel
alia iura ecclastica detinētes: quibus oblistētes ut sedato
ribus aia & puluillo & suētibus sub cubitis reprobozum
Dibus cantuarieh. pvincie confessozibus sub nobis & nō
coepis & titatis districtus inhibemns ne decetero manus
audeat extēdere ad se de cūdōs hmōi p absolutionis signa
culum qđ nouim⁹ sine debita satisfactione & speciali & missio
ne archiep̄i vel ep̄i non tenere dū sint in suis sceleribns p
tinaces existimantes nihilomin⁹ hmōi nō tam & confessores q̄
souear̄ diaboli confessores peccare etiā grauissime cū quin
cantur saltem tacite eis in sceleribus consentire & scelero
bos in sua perfidia confortare. Un̄ caueant ip̄i ne in eodem
cū talib⁹ excōicatiōis laqueo involuant. Cū insup nos du
dū pluralitatē bñficioz sacrilege usurpatā cohītere volen
tes inhibuerim⁹ sub pena excōicatiōis ne q̄s de facto ad ta
les in suis furtis & sacrilegus & tumaces manus extēderet
absoludoēs. Quidā sacerdotes baal ptius q̄ dñi salustos
contrariū facerere p̄cūmpscrūt occidentes aias xp̄i san
guine redemptas & euertentes ecclasticam disciplinam.
Istos igit̄ quasi vulpes demolientes vineam dñi veraci
ter reputantes sub p̄sistina districione p̄cipimus iterā
to quatinus a talib⁹ absoluendis decetero abstineant et
eos ad renunciandū beneficis obtentis illicite vel reten
tis sollicite inducant. Alioquin sciant se certissime diuine
maledictionis fulgere feriendos.

C Idem:

Dé penitentiis & remissionibus.

Peterea cū iurta sacros canones p̄tā gradiorābūt in
cessus & similia que quasi vulgatissimā suo scāndalo
totā & monent ciuitatē sīnt solēni p̄nia castiganda. Quo-
rūdam tñ negligētia agente hmōi p̄nia videt quasi in ob-
linionē tradita & creuisse: p̄ sequēs acidatia hmōi facino-
ra hōprenda & flagitia perpetrādi. Quo circa p̄cipim⁹ vt
hmōi p̄nia solēni decetero imponat scđm canonicas san-
ciones absolutionem etiā ab homicidio voluntario tā
publico q̄ occulto solis ep̄is reseruamus extra necessitatis
articulū: p̄ ad minor⁹ intendim⁹ refrenare audaciā & nō
major⁹ reuerentie in aliquo derogare. ¶ **I**dem

Dicit a sc̄is patrib⁹ iam p̄idē fuerit ordinatū: vt in
quolit̄ decanatu sit v̄nus rector vel vicarius lēata-
re sufficientis instructus & illustratus ḡa formeq; lauda-
bilis assignatus ad confessiones rector⁹ vicario⁹ aut alio-
rum sacerdotū ac ministri⁹ eccl̄ie audiēdas iniungendas
q̄ p̄nias vt sit mare fusile in templi introitu iuxta templi
tipici sacramēta. Hoc tñ nō fuit hactenus cleri morib⁹ v̄l-
tatu: nō sine multis de inturiis & sacramentor⁹ ministratio-
nibus & missar⁹ celeb̄ationibus q̄ execrations p̄tis di-
cerent. Ordinationē ergo p̄dictā a dissuetudie renouātes
p̄cipimus vt ip̄a iniolabilit̄ decēto obseruet. Ex hoc tñ mi-
nime ihiberi intendim⁹ qn possit p̄ tacti si voluerint ad alios
cōes p̄niarios: dū tñ id q̄stet p̄ sactō p̄nie quolari. (ludbari)

Confessiones mulier⁹ extra velam templi audiāntor
et in p̄opatulo p̄tum ad v̄sun: nō p̄tum ad audiū.
Monēantur etiā laici statim in p̄ncipio quadragestme cō-
fiteri: & sp̄ cito post lapsū ne p̄cām suo pondere ad aliad tra-
hat. Itē nullus sacerdos noīe p̄fie totalis p̄ partialis mis-
sas presumat iniungere: q̄sulere tñ p̄test. ¶ **I**dem

Tréfessionib⁹ & p̄dicationib⁹ sepias laicis incul-
cetur & p̄cipie in maiorib⁹ solemnitatibus: qđ oīs
cōmīctio māris & feminē: nī p̄ matrimoniu: excusetur est
mortale p̄tū. Et si in dēnūciātione huius salubris doctri-

Liber quintus. **De sua excoicationis:**
ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̄ fornicator̄ vel
consentiens fornicationibus canonice puniat. **C**Idem.

Confessiones ter i anno audiant: ter i anno cōicari mo-
neant: videlicet in pascha/ in penthecoste/ & in natali
dñi. **P**rius tñ p̄parent se per aliquā abstinentiā de cōsi-
lio sacerdotis faciendā. **Q**uicūq̄ vero semel in anno ad mi-
nus p̄prio cōfessus nō fuerit sacerdoti: & ad min⁹ ad pascha
sacramentam eucharistie non perceperint: nisi de cōsilio sa-
cerdotis duxerit abstineri: & vivens ab ingressu ecclie
arceat/ & mortuus xp̄iana careat sepultura. **E**t hoc frequē
ter i ecclie publicet. **C**De sua excoicationis. **S**tephan⁹.

Auctoritate dei patris omnipotētis & beate marie vir-
ginis & om̄i sc̄ōp̄ & presentis consilii excoicamus oēs
illos qui ecclias suo iure maliciose p̄nuare p̄sumūt: aut
per maliciam libertates eoz ūdem infringere vel pturba-
re xtendunt. **I**te oēs illos excoicationis innodamus sūia
qui pacē & tranquillitatē dñi regis & regni iniuriose ptur-
bare p̄sumant: & qui iura dñi regis iniuste detinere con-
tendunt. **A**dicimus oēs etiā illos simili sūia innodatos
scienter falsum testimoniu perhibent & perhibere p̄curant
vel etiā qui tales testes scienter p̄ducūt vel subornant in
cā mēmoriali vbi sc̄z agit: contra mēmorialū vel vbi agit
ad alicuius exheredationē. **I**te excoicamus om̄s illos qui
ḡa lacri odii vel fauoris vel alia quacūq̄ de cā alicui ma-
liciose crimē imponūt: vñ infamatus sit apud homines & gra-
ues vt sic saltē ei purgatio indicat vel alio mō grauet. **A**d-
nocatos quoq̄ excoicamus oēs q̄ in causis mēmorialibus
maliciose exceptiones opponūt vel opponere p̄curāt: ne mē-
monia vera debitū sociant effectū: vel vt contra iusticiam
processus cause diuti⁹ suspendat. **P**reterea oēs illos sūia
excoicationis innodam⁹ qui vacāte ecclia maliciose ope-
nāt vel op̄oni p̄curant patronatus questionē: vt vex pa-
tronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent.
Excoicamus etiā om̄s illos qui ḡa lacri odii vel fauori

De sententia excoicationis.

aut diliter etemnūt exequi mandatū dñi regis q̄tra excoicatoꝝ editū claves ecclie etemnentes. **S**tephanus.

AArchidiaconi et ifra. Ad hec e ccliaſtri ordinis vtiſitatem pensata pariter et honore decerninius ne archidiaconi vel officiales eorū ſnias excoicationis ſuſpensionis vel interdicti in aliquē audeat pmulgare: vbi excoellus nō eſt maniſtus: nli monitione canonica p̄cedente. Si q̄s autē cōtra p̄emissa ſniam excoicationis tulerit in quemcūq; gene ſubiaceat p̄ lateranē ſe consiliū in tales pmulga te. P̄o ſuſpensione vbo vel interdicto ſupioris arbitrio p̄uiaſ: qđ etiā p̄elati ſupiores obſeruent. **B**onifacius.

Platoꝝ ſcdm regni etuetudinē capti et carceri mancipati aliquē p̄ regē aliquē p̄ vicecomitē aliosq; balliuos ſine conſenſu p̄elatoꝝ ad q̄ꝝ mandatū ſic captorū debet liberatiſſi: nulla ſatiſtatiōe p̄eſtitā liberatur. Et plerūq; hmōi excoicati nō capiunt: neq; de ip̄is capiendis lē regie cōcedunt. Nonunq; etiā dicti rex vicecomites et ballivi cū ip̄is excoicatis et publice denunciatis cōicant claves ecclie contemnentes in ſubmersionem ecclesiastice libertatis et ſuaz p̄iculum aiarum. Huic ergo morbo cōgruā volentes adhuc medelam. Statuimus quod excoicati ſic capti/ ac taſter exēutes de carcere ad maiore detestationē liberatoꝝ et liberantium publice: et ſolemniter pulsatis campanis et candelis accensis excoicentur et denſicentur excoicati in locis i quibus ordinariis eorū videbiſ expedire. Vicecomites autē et alii ballivi q̄ eos liberauerint nō p̄eſtitā ſatiſfactio ne ecclie vel emenda excoicent: ſeruato iuris ordine et excoicati ſolēniter nūcienſt. Si tñ cū mandato regio ad hoc proceſſerint mitius cū eis arbitrio ordinarioꝝ agatur. Si autē ettingat q̄ lēa etuetudinē excoicato capiendo deneget: nū ipam requiri cōtingat. In quo caſu daret ſcdm regni conſuetudinē approbatam: moneat idē dñis rex per vreſia tum p̄tantem capiendū: q̄ ſup hoc ſcribit ut eam cōcedat.

— Liber quintus De sua excoicationis:
et faciat ptransire. Qd si nō fecerit: ciuitates/castræ/bur-
gi/ & ville quas in dioceſi eius qui ſic ſcribit obtinet p ep-
ſcopū ipm ſcribentē ſupponat ecclesiastico interdicto: donec
negate littere tales concedantur: & executionem legitimā
ſortiantur. Cōtra cōdantes vero cū excoicatis pcedatur
ſeundū censuras ecclesiastice discipline. ¶ Idem.

Item contra grauamina et inſra. Statuimus vt ap-
paritores ſeu bedelli archidiaconorū: vel decanorum
ſnias excoicationis ſuspensionis interdicti per ſe nō ferat
neq; per alios latas denunciant ſine ſpecialibus litteris dō-
minoꝝ ſuorū. Et ſi ſecus ſumptuꝝ fuerit ſnie ſic late ipo in-
te nō teneat nec ſeruentur cū in veritate nō ligant. Et be-
delli qui contra hoc fecerint ſtatutum: et onerosi ſeu ini-
riosi ſubditis dñoꝝ ſuorū inueni fuerint grauiter punian-
tur: et grauatis duplum reſtituere teneantur. ¶ Idem

Quoniam ſepiuſ dño regi & iuſticiariis eius falſo ſuggerat
p̄ prelati et iudices eccliaſtici de iure patronatus ca-
tallis et aliis ad forū regiū ſpectantibus cognouerūt in dñi
regis p̄eadiſcium cū ſdē prelati et iudices ſup decimis p̄c-
tatis & excessibus ſuorū ſubditorū ſue iurisdictionis officiū
put ad eos pertinet exercent. Nonne an hmoi delatores:
ſuggeſtores iniqui vt a tali ſuggeſtione & delatiōe deſtitū-
tū. Quod ſi prelatos & iudices eccliaſticos ſic delatos dāniſca-
ti ſeu vexari ppter hoc p ſecularem p̄tatem p̄tigerit hmoi
ſuggeſtores et delatores excoicati publice nuncient tanq;
impugnatores eccliaſtice libertatis: donec de expenſis dā-
niſ & iniuriis tā iudicibus p̄ partibus ratione hmoi ſuggeſ-
tioniſ illatis ſatilſecerint p̄petenter. ¶ Johes pecham.

Quoniam malum et inſra. P̄cipiū p̄uincie ſacerdotib'
vniuersis vt in oī dñica ſequēte immediate poſt cele-
brationeꝝ ruralis capituli exponant aperte populo ſibi d-
missa excoicationis ſnias que ſequunt. P̄imo quidē ex-
coicant autoritate orōn. consiliū a ſancte memorie Steph-
ano archiepō cātuarienſ. celebzatiōeſ qui malicioſe eccliaſ-

De sententia excommunicationis.

Non solum punire presumunt aut per maliciam aut extra iusticiam libertates eam infringere aut perturbare intendunt. Ex quo intelligimus excommunicatioe viculo subiacere oem illos quod licet a peccato a quacumque curia laicali ad impedientem processum ecclesiasticoe iudicium in causis que per sacros canones ad foras ecclesiasticam pertinere noscant. Item secundo oem silli quod pacem et tranquillitatem domini regis et regni iuriose perturbat seu perturbare presument: et quod iuxta domini regis iniuste detinere intendunt: ex quo intelligimus excommunicatos: non solum guerras suscitantes erroribus: nec ruetiam latrones publicos oem pariter et predones: ac quos cum regni iusticiam temere impugnantes. Item tertio excommunicantur universi qui scienter falsi perhibent testimonium vel phaleris procurant: vel qui tales testes scienter produxerit ad impedientem iurum testimonium: vel ad exhereditationem alicuius hominis perrandam. Item quarto excommunicant oem aduocati quod malicie per quascumque exceptiones vexi testimonium impediunt: ne affectus debitum sortiantur: vel quibuscumque causis et extra iusticiam processus ecclesie divitias suspendantur. Item quinto excommunicant oem illi qui gratia lucri odii vel fauoris malicie alicuii crimen impo- nunt: unde infamatus sit apud bonos et graues: ut sic ei purgatio indicatur vel alio modo graueat. Item sexto excommunicant oem illi qui vacante ecclesia malicie opponunt vel opponi procurant questionem de iure patronatus: ut vexi patronum a collatione illius ecclesie saltet impediatur illa vice. Item septimo excommunicantur oem illi qui malicie contemnunt eum: qui mandatum domini regis de excommunicatis capiendis vel quod eorum impeditant captionem vel procurant eorumdem iniustam liberationem contra decretum ecclesiastice discipline. Item octavo excommunicantur in consilio bone memorie octononi oem illi qui per impedimentum pacis seu per positione litigantium quicunque recipiunt donem ipsum sic receptu restituerint donatori. Item excommunicant per eundem quod de donibus maneris vel grangis: aut locis archiepiscoporum aut alias ecclesiasticarum personarum contra ipsum voluntate seu custodium regum earundem aliquid auferunt

Liber quintus De sua excolcationis.

aut consumant aut iniuriose tractat quia sua ligantur nec
absolui possit: donec de iniuriis satisfecerint pretenter. Item
coicant ab eodem quicunque abstrehunt violenter eos ad ec-
clesiam vel cimiterium aut claustrum fugientes vel quod eis vita
necessarium prohibent exhiberi quod vel res alienas in locis eis
dem depositas violenter asportant vel asportari faciunt vel
qui asportatione taliter facta no[n]e suo: vel a familiaribus sibi
is ratam habuerint: vel qui ad h[oc] publice vel occulte co-
silium prebuerint vel consensu. Item excoicati sunt ab oib[us]
archiep[iscop]is et ep[iscop]is anglie: omnes illi qui veniunt aut faciunt
contra magnam cartam domini regis que sua yle sedem apostolicam plu-
ries est confirmata et approbata. **C**ohes Stratford

Superno dei munere informatos illustris rex anglorum
Edwardas pacem ecclie et regni cupiens firmiter ob-
seruari. Nos et ceteros coepos dicti regni omnium litteris suis
rogauit: ut communes malefactores et pacis scelere ecclesie atque
sue perturbatores et violatores felonies: necum felonum ma-
numentores/conspiratores: falsos iuratores in assisis et iu-
ratis coram iusticiariis domini regis scienter deterantes/ fal-
saram querularum assumptiones/manentiores: et fauto-
res eorum. Per quos perturbationem pacis et violationem
libertatis ac iuris ecclesie atque regni in ipso regno non am-
bigitur procurari in singulis diocesibus ecclesiastica conti-
pesceretur censura ipsos desiderans pro suis grauibus in
his excessibus maioris excommunicationis sententia inno-
dari: seu excommunicatos publice nunciari. Unde nos pie
metis dicti regis invitatione laudabili excitati audaciam
huiusmodi perfidorum compescere cupientes. Omnes ma-
lefactores predicto taliter impetraverunt in nostra cantuarie.
provincia delinquentes scienter presentis auctoritate co-
silii maioris excommunicationis sententiam volumus ei
pronunciamus incurrire ipso facto: quorum absolutione
loco eius ordinarius: seu sedibus ecclesiarum cathedralium
vacantibus his qui iurisdictionem episcopalem exercebunt

De verbis puniti significatione.

Ibidem: preterquam in mortis articulo reseruandis: certum ve
huiusmodi delinqüentium facino: a eo amplius existentur
qua ipsi delinqüentes excommunicati solennius fuerint nū
ciati: hoc provinciali consilio approbante. **P**recipimus q
omnes et singuli malefactores predicti in singulis cathe
dris: alibus collegiatis: et parochialibus ecclesiis nostre can
tuaricē: punctione ante dicte: prima dominica quadragesime
ac in festo corporis Christi: aliusq[ue] duobus diebus festiis: et so
lemnibus annuatim excommunicati publice nūcentur
in genere: cū intimatione reseruationis absolutionis p
dicte.

Constatuit pecham.

Precipitatis q[ue] sententie maioris excommunicationis
promulgantur in ecclesiis quater in anno: videlicet
die dñica prima post festū sancti Michaelis. Et die domi
nica in me dio quadragesime. Et in festo sancte trinitatis
Et in die dñica proxima post festum sancti petri ad vincu
la: candelis accensis et pulsatis campanis cum cruce et ali
is solemnitatibus prout decet.

Constatuit significatione. **J**ohes Stratforth.

Quamq[ue] ex soluentibus et infra. Huiusmodi declara
mus prouisione consilii siluam ceduam illam forē: que
cūtuscūq[ue] generis arborum eristens in hoc habetur ut ceda
tur: et que etiam succisa rāctus ex stipitibus aut radicib
renascatur: ac ex ea decimam vtpote realem et predialem
baptismatib[us] seu matricibus ecclesiis persoluendā: necnō
silvarum possessores huiusmodi ad prestationem decima
rum ipsorum lignorum excisorum in eis sicut feni et bla
dum oīm censura ecclesiastica forē canonice spellendos.

Constatuit opus super constitutiones
provinciales. **L**aus deo.

Tabula

Incipit tabula cōstitutionam prouincialium secundū
ordinem librorum cum auctoram nominib⁹.

Liber primus.

De summa trinitate et fide catholica.
Ignorantia sacerdotum. Pecham. Altissimus. Idem.
De constitutionibus.
De incontinentie. Pechā. Exterioz habitus. Stratford.
Huius autem consilii. Idem.

De consuetudine.

Statutū et infra. Langham. Nullus rector. Edmundus.
De temporib⁹ ordinandorum.

Eos qui. Edmundus. In primis. Idem.
Quia quidam. Richardus. Cum quanta. walterus.

De scrutinio in ordine faciendo.

Cum quanta. Idem.

De sacra vocatione.

Panni crismiales. Edmundus. Sacerdotes. walterus.
Cum magna. Idem. Cum sancti crismatis. Pecham.
Confirmationis. Idem

De sacramentis iterandis.

Sacerdotes walterus. Sacramentum extreme. Idem.
Ab in unctione. Pechā. Ignorantia sacerdotū. Idem

De filiis presbyterorum.

Cum a iure. Pecham.

De clericis peregrinis.

Cum cōta. walterus. Reuerendissime synodo. Arondell.

De officio archidiaconi.

Ab archidiaconi. Stephanus. Eisdem etiam. Pecham.
Sint ecclesiarum. walterus. Archidiaconi. Idem.

De officio archipresbyteri.

Ignorantia sacerdotū. Pechā. Itē cōmoneāt. Edmundus.
Presbyterorum. Stephanus in consilio Oronien.

De officio vicarii.

Cum hibois. Idem in eodem. Quoniam autem. Idem.

Cabula

CDe officio iudicis ordinatii.

Statuim. **H**te. in consilio. or. **I**te statutum. **B**onifacij.

CDe maioritate et obedientia.

Presbyteri et infra. **R**obertus

CDe treuga et pace.

Magna nobis. **E**dmundus.

CDe transactionibus.

Leterum districtius. **S**tephanus.

CDe postulando.

Quam p. aduocatos. **H**te. **V**elocius ad audiendum. **P**echam

CDe procuratoribus.

Echozenda. **P**echam

Liber secundas.

CDe iudicis.

In causis et infra. **H**te. i. 25. or. **Q**uidā rurali. **P**echam.

Ite oēs illi. **M**epham. **E**xcusis et infra. **S**tratforth.

De foro competenti.

Lontingit aliqui. **B**onifacius. **C**ircūspecte agatis. **I**dem.

Dierum inualeseus. **S**tratforth. **E**xcusis et infra. **I**de,

CDe feriis.

Animatum saluti. **M**epham. **I**d hec. **I**dem.

Ex scripturis. **I**llepe. **I**nestabilis et infra. **C**hicheley

Anglicane ecclesie. **I**dem.

CDe sequestratione possessionis et fructuum.

frequens peruersorum. **S**tratforth.

CDe presumptionibus.

Alepra et infra. **S**tephanus.

CDe iure iurando.

Presenti statuto. **S**tephanus. **E**uenit et infra. **B**onifacij.

Presbyteri et stipendiarii. **W**ynchelsee.

CDe appellationibus.

frequēs puerorum. **S**tratforth. **I**n 25. or. **M**epham.

Liber tertius.

CDe vita et honestate clericorum.

Tabula

Ut clericalis ordinis. Stephanus. Quaenam religionis? Pecham. Exterior habitus. Stratforth.

C De cohabitatione clericorum et mulierum.
Ut clericalis ordinis. Stephanus.

C De clericis conjugatis.
Si qui clericu. Richardus. Cum ex eo. Chicheley.

C De clericis non residentibus.
Statuum. Stephanus in 25ilio Oro. Cum hostis. Idem in eodem. Preterea et infra. Pecham. In decimis. Stratforth

C De prebendis et dignitatibus.
Qui iurta. Ste. in 25ilio Oro. Auditis fratres. Pecham.

C De institutionibus.
Qui iurta. Ste. Cum secundum apostolum. Idem in eodem. Ex solito cursu. Pecham. Ita quod archidiaconus. Stratforth.

C De concessione prebende.
Ne lepra et infra. Stephanus. In nostris. Bonifacius.
Esurientis auaricie. Stratforth.

C De rebus ecclesie non alienandis.
Ecclesiarum. Stephanus. Ut secundum. Idem in eodem.

C De locato et conducto.
Ut vere. Stephanus. Videntes. Pecham.

Licet bone memorie. Stratforth.

C De pignoribus.
Inhibemus. Edmundus.

C De donationibus.
Lordis dolore. Stratforth.

C De pecuilio.
Quia pecuio. Stephanus.

C De testamentis.
Ut clericalis et infra. Stephanus. Cum viris. Idem in eodem. Religiosa sinceritas. Pecham. Item quia. Stephanus.

Statutum bone memorie. Stratforth. Ita quorundam. Idem. Adeo quorundam. Idem.

C De sepulturis.

Tabula

Quia sepe. Stratforth. Q; inter rectores. wynchelsee.

¶ De parochiis et alienis parochianis.

Ad instar. Stephanus. Altissimus. Pecham.

¶ De decimis.

Quia quida. Mephā. Erroris damnabilis. Stratforth.

Quāq; ex soluentibus. Idem. Immoderate. Idem.

Qm̄ ppter diuersas. wynchelsee. Qm̄ vt audiūmus. Idē
Sancta ecclesia. Idem.

¶ De regularibus.

Quia vero. Stephanus. Sanctimoniales. Pecham.

¶ De voto et voti redēptione.

Q; iurta scrip. Stephanus. Precipimus. Edmundus.

¶ De statu regulariō.

Ut rectius. Stephanus. Quia nūnq; Idem.

Ad hec qm̄. Idem. Ut scdm̄: anonicas. Idem.

Inhibemus. Idem. Om̄nem autem. Idem.

Qd̄ inter alia. Idem. Sanctimoniales. Pecham.

¶ De religiosis domibus.

Plures inuenim⁹. Pechā. Qm̄ religionū. Edmundas.

¶ De iure patronatus.

Lam scdm̄ apostolū. Stephanus. Si aliquo ericente.

Bonifacius. Per nostram. Pecham.

¶ De censibus et procurationibus.

Ut singula. Stephanus. Ut archidiaconi. Idem.

Item contra grauamina. Bonifacius. Sena et miserabili⁹.

Stratforth. Quāvis lex nature. Idem. Itē licet quis

Idem. Cum apparitorum. Idem.

¶ De celebrazione missarum.

Ad excitandos. Stephanus. Sacerdotes. Pecham.

Sanctum et salubre. Idem. Altissimus et infra. Idem.

Quā sit in honestū. Stratforth. Precipimus. Richardus

In celebrazione. Edmundus. Lintheamina. Walterus

Presbyteri stipendiarii. wynchelsee. Effrenatu et infra

Illepe. Effrenata et infra. Sudburi.

Tabula

C De baptismo et eius effectu.

Baptisterium. Edmundus. Quod in constitutione. Idem.
Litca sacramentum. Becham.

C De custodia eucharistie.

Fontes. Edmundus. Dignissimum. Becham.

C De reliquiis et veneratione sanctorum.

Ad exemplum. Stephanus. Dignissimum. Becham.

C De ecclesiis edificandis.

Si rector ecclie. Edmundus. Ut parochiani. wynchelsee.
Statimius. Mepham Liceet parochiani. Stratforh.

C De immunitate ecclesiarum.

Pro eo et infra. Bonifacius. Ut in aidentibus. Idem.
Contingit aliqui. Idem. Accidit nouitate. Stratforh.
Decali principes. Idem. Quia diuinis. Idem.
Sciatis qd cum dudum. Idem.

C Re clerici vel monachi.

Quam viris religiosis. Stephanus in consilio Oronieh.
Presenti decreto. Idem.

C De sponsalibus.

Matrimonium. Walterus.

C De desponsatione impuberum.

Ubi non est consensus. Edmundus.

De clandestina desponsatione.

Quia ex contractibus. Mepham.

Humana concupiscentia. Stratforh.

C Liber quintus.

C De accusationibus inquisitioni et denunciationi.
Sint in quolibet. Edmundus.

C De symonia.

Firmiter inhibemus. Ste. Preterea statim. Idem.
Preterea venalitatem. Edmundus. Nulli liceat. Idem.

C Re prelati vices suas.

Ut omnis cupiditatis. Stephanus in consilio Oronieh.

Tabula

C De magistris
Generalissime synodo. Arondel. Quia insuper. Idem.
Periculosa res. Idem. Præterea cum. Idem.

C De hereticis.
Reuerendissime synodo. Arondell. Item qz tarpis. Idem.
Nullus quoqz. Idem. Præterea cum. Idem

C De apostatis.
Præterea sunt nonnulli. Pecham.

C De his qui filios occiderant.
femine commoneantur. Edmundus.

C De homicidio.
Si mulier mortua. Edmundus.
Sacri præuisione. Idem.

C De furtis.
Prohibemus. Stephanus!

C De clero venatore.
Statuimus. Bonifacius.

C De eo qui furtive ordines recepit:
Lum secundum. Pecham:

C De excessibus prælatorum.
Monemus. Edmundus.

C De præuilegiis
Sacramentum penitentie. Pecham.

C De purgatione canonica.
Lertum et infra. Stephanus.
Statuimus et infra. Bonifacius.
Clerici p suis criminibus. Pecham
Item licet et infra. Stratforth.

C De penit.
Eterna sanctio. Bonifacius,
Ad hec et infra. Idem.
Si aliqui. Idem.
Euenit. Idem.
Item statuimus. Idem;

Tabula

Tantum intulit. Pecham.

Quoniam reus et infra. Stratforth.

¶ De penitentiis et remissionibus.

Quoniam nonnunq. Stephanus.

Lam sacramentum. Bonifacius.

In confessione habeat. Edmundus.

De penitentia. Idem.

Lam anima. Richardus.

Presbyteri stipendiarii. Wyntchesec.

Hacerdos. Walterus.

Prohibemus. Idem.

Lam sepe. Idem.

Lam salubriter. Pecham.

Sacramentum penitentie. Idem.

Preterea. Idem.

Licet a sanctis. Idem.

Confessiones. Sudburit.

In confessionibus. Idem.

Confessiones ter. Idem.

¶ De sententia excoicationis:

Auctoritate dei patris. Stephanus.

Ut archidiaconi. Idem.

Preterea contingit. Bonifacius.

Itē contra grauamina. Idem.

Lam sepius. Idem.

Lam malum et infra. Pecham.

Superno dei munere. Stratforth.

Precipimus q. Pecham.

¶ De verboꝝ significatione.

Quāq. exsoluentibus. Stratforth.

Finis tabule.

Constitutiones Othonis.

Hic incipiunt constitutiones Othonis.

Prefatio.

Oniam decet domū dñi sanctitudo: et ministris eius a domino dicitur. **S**icut estote: quia ego sanctus sum dominus deus vester. **M**atagit astutia humani generis inimici: ut sanctitatem et emendationem subtrahat vel destruat utrobius / dum in plerisq; locis ne consecrentur ecclesie impedit vel retar dat. **E**t ne suo digne ministri fungantur officio ministriꝝ moꝝes et vitam multorum vitiat et condemnat. **S**anctorum patrum regalis et statutis: et generaliter oībus xpia ne religionis pfectibus se totis conatibus opponēdo. **H**uic igitur est armata manu a cunctis populis fidelibus in st de fortiter resistendum: et ad eius molmina renouatis et nouis semperbendo viribus eneruanda. **S**ic Isaac pateos quos foderant filii abrahe: sed humo impleuerant palesti ni p̄ prius studuit renouare deynū alios fodere nouos. **D**enq; nos Otho miseratione diuina sc̄i Richasii in Larc. Cull. Diaconus Cardinalis apostolice sedis legatus: et ad partes Anglie legationis officio destinati a sede apostolica diuino suffulti auxilio. **E**t astantis consilii suffragio et cō sensu ad roboꝝ andam et reformatum statum ecclesiastici in partibus Anglicanis. **S**aluis altis canoniceis insti tutis que cum reverentia cupinus obseruari. **Q**uedam ex commissi nobis officiū p̄tate duximus statuēda: quē p̄ certos articulos infra dirigi fecimas et distingui.

Cat infra annū oēs ecclesie dedicentur. **R**abula. **B**asilicay dedicatio initium a veteri testamēto dino noscitur habuisse: et in novo est a sc̄is patribꝝ obseruata: in quo est eo dignitas et studiosius facienda quo in illa tñ offerebantur hostie aīalium mortuorꝝ. **I**n isto vero celestis hostia vigat et vera xps scilicet unigenitus dei filius in altari offertur p̄ nobis in manibꝝ sacerdotis. **Q**uādā statuerunt p̄rouide sancti patres ne in aliis locis p̄ deo

Constitutiones

dedicatus nisi necessitas causa celebretur officium tamen salubre. Porro quod vidimus per nosipos et a plerisque audiuitur tam salubre ministerium conteni vel negligi a nonnullis dum multas inuenimus ecclesias: et aliquas etiam cathedrales hinc licet sint ab antiquo constructe: nondum tamen sunt sanctificationis oleo consecratae. Volentes haec tamen periculose negligenter obuiare statuimus: et statuendo precipimus quod omnes cathedrales punctuales parochiales ecclesie quod perfectis parentibus sunt constructe: infra biennium per diocesanos episcopos ad quos pertinet: vel eorum auctoritate per alios consecrarentur: sive infra simile tempus fieret decetero in construendis ecclesiis. Et ne tamen salubre statutum transeat in contemptu: si loca hinc non fuerint infra biennium a perfectione manere statuimus interdicta: nisi aliqua rationabili causa excusentur. Ad haec presumant abbates aut ecclesiarum rectores antiquas ecclesias consecratas sub pretextu amplioris vel palioris fabrice facie de diruere: absque licentia diocesani episcopi et consensu presenti statuto districtius inhibemus. Diocesauis veridiliger consideret: ut expeditat dare licentiam vel negare. Et si de derit attendat et intendat: ut opus per celerius poterit consumari: quod extendi statuimus et nolumus ad iam cepta. De capellis vero minoribus nil noui duximus statuendum. Consecrationes vero eorum quando et quae liter fieri debent distinctionibus canonicis relinquentur.

Cre pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur: et quod somma in confessione seruetur.

Rubrica.

Sacramenta ecclesiastica in quibus tantum in vasis celestibus salutis remedia continentur: nec non oleum sanctificatum: et crisma a ministris ecclesie pure ac deuote qualibet exclusa cupiditatis labe. Statuimus et statuendo precipimus exhiberi: nulla difficultate in eis exhibendis adhibenda pretextu consuetudinis alicuius: qua dicatur ab eis qui ei recipiunt aliquibus aliqua consolanda. Sacramenta quaeque per

Othonis.

cipalia q̄ sane & q̄ ppter simpliciores dūximus exp̄hēn-
da. Sunt enim baptismus/confirmatio/penitentia/eucha-
ristia/extrema unctio/matrimonium/atq̄ ordo: de quō
quolibet in sacris canonibus diffusius est tractatū et ple-
nios ordinatū. Sed q̄ nō est lete canonū girare volumi-
na et ignorare medicinale officium medico minus graue.
Statuim⁹ q̄ in suscep̄tōe cure alaq̄ & ordinis sacerdotit: ex-
aminetur de his p̄ceptiūe ordinandi. Archidiaconi quo-
q̄ in singulis decanatum suorū conuentib⁹ sacerdotes
maxime in his studeant erudire: docentes eos qualiter cir-
ca baptismum/eucharistiam/matrimonium/et penitenti-
am se habere debeant. ¶ De baptismo. Rubrica.

A D baptismum solemniter celeb̄andū duo tēp̄a
Sabbatum sc̄ ante resurrectionē dñi/ & subbatum
ante p̄thecosten: sunt a sanctis canonibus propter myste-
riū deputata. Sed quidā in partibus istis vt audiūm⁹
dyabolica fraude decepti periculū suspicantur si p̄fā
fatis diebus pueri baptisarentur: quod arbitrii vel quo
camq; modo metuere sane fidei aduersatur penitus & ma-
nifeste cōuincitūr esse fālsum. Cum summus poneāt p̄
sonaliter illud ministerium solemnizet: et in diebus bat-
set solemniter memoratis: et in aliis mundi partibus ser-
uet ecclēsia hoc idem. Quare statuimus vt a tanto errore
predicatione frequenti populus auertatur: et ad solemnē
sandū baptismū p̄fatis diebus: et ad baptisandū
pueros suos studiosius inducantur. Statuimus etiam in
super: vt parochialis presbyteri formā baptismi firmiter
addiscentes: eam parochianis suis frequenter exponat in
vulgari in diebus dñicis: vt si articulus necessitatis emer-
get quo ipso s̄ oporteat aliquem seu aliquos baptisare: eā
sciant & valeant obseruare. Que utrum seruata fuerit in
quiratur postmodum diligenter.

C He aliq̄d recipiatur vel exigatur pro penitentis
inuigendis. ¶ Rubrica.

Constitutiones

Heditu horribili audiuitas esse relatum: q. quidam miserabiles et miseri sacerdotes: dum forsan in beneficium vicarie vel ad firmam/ seu quacumq; alia questas causa prouentus ex altari/ aut ex penitentia vententes recipiunt: non aliter admittunt ad penitentiam confitentes nisi prius ab ipsis sine auaricie sue quicq; reponatur: sicut faciunt de aliis sacramentis. Qsi igitur qui talia agunt: regno dei et beneficio ecclesiastico sunt indigni. Statuendo districtius precipimus ut inquisitione exactissima per epis. de his facta: qui tale quid cōmisie repertus fuerit a beneficio quod obtinet amoue atar omnino: et ab officio quod perperam gessit perpetuo suspendatur.

De confessionibus prelatorum

Rubrica.

Quod in quodam consilio inuenimus statutum approbantes statuimus: ut per quolibet decanatus prudentes viri et fideles constituantur per episcopum confessores: quibus persone et minores clerici confiteri valeant: decanis confiteri e: ubescunt forsan et verentur. In ecclesiis vero cathedralibus confessores institui precipim' generales.

Ne indigni promoeatur. &c.

Rubrica.

Sacer ordo est eo dignius conferendus: quo ab ordinis cetera sacramenta conferuntur. Quare cum periculose sit nimis minus dignos prodotas illegitimos/ regulares illitteratos/ et extraneos/ aut sine titulo certo/ et vero aliquos ordinari. Statuimus ut ante collationem ordinam per episcopum de his omnibus indagatia diligatur habeatur. Et ne reprobatis approbandi: et qui non fuerint approbati approbatis clanculo asserere se valeant reprobati in examinatione scribantur numerus et nomina probatorum: et qui fuerint postmodum in ordinationis limite perfecta scriptura discretione sollicita requirantur. Ipsiq; scriptura apud epm vel eccliam conseruetur.

Quae donantur dignitates ad firmam,

Rubrica.

Othonis.

Ecclias dare ad firmā vel generaliter constitutis vicis
eris in eisdem nostra nequaquam volumus auctoritate
falcis: si ppter infirmitatē multitudinis que in causa est
ne videamur laqueos potius immittere q̄ inuenire reme-
dia prohibitionis edictum contra emittere formidamus.
Quibusdam tñ morbis ex eis prouenientibus ad nēam de-
latis noticiam occurrere coactamur. Accidit enī plerumq;
vt hi qui firmarii appellantur: lucrari plus appetunt q̄ ex-
soluant turpes exactiones faciunt que interdum incident
in symoniacam prauitatem. Quare statuendo districti-
us in hibemus: ne dignitates vel officia:puta decanatus/
archidiaconatus sine prouentus ex ecclasticē vel spiritua-
lis iurisdictionis exercitio: seu ex altari penitentia vel al-
tari aut aliis sacramentis quibuslibet venientes ad fir-
mam decetere nullatenus concedantur.

Cre ultra quinquenniū ecclie denē ad firmā. Rab̄ica.
Qum laicis dare ad firmā ecclias sit penitus inhone-
stum / et clericis quibuslibet ad longū tempus ppter
continuationē tñ que afferre consuevit periculū + ecclie
possit esse damnosum: vtrūq; inhibentes districtus sta-
tum: vt nec laicis nunq; nec personis ecclasticis ultra
quinquennium vterias ad firmam ecclie conferantur
nec finito quinquennio renouent eisdē: n: si prius ipsas alii
habuerint mediate. Et vt nunc oia sint in tuto statuimus
vt presentibus episcopis vel archidiaconis firmaruz fiat
conuentio ex qua plures littere conscribantur: quarū una
temaneat penes ipsos.

CDe perpetuis firmis non concedendis. Rab̄ica.
Alicubi audiamus contingisse q̄ vacante priuilegiū ec-
clesia quam quidam optabat haberet: nec tñ eam acci-
pere audebat: vt persona ne in aliis ipso iuro beneficis q̄
obtinet priuaretur: callide procurauit vt ecclasia illa subi-
traderetur ad firmam perpetuo: ita q̄ modicam quid sol-
ueret inde alii nomine personatus libiq; totum reliquum

Constitutiones

retineret. **N**on dante causam edicto statuimus: ut nulla ecclesia vel prebenda vel aliquis alias redditus ecclesiasticus in totum vel in partem ad firmam alicui sub colore quocunq; imperpetuum conferatur cassum et mane fore: penitus decernentes si contra fuerit attemptatum.

C De vicariis et eorum ordinibus. **Rubrica.**

A D vicariam statuimus nullum decetero fore admittendum nisi tam presbyter vel saltē diaconū in primis quatuor temporibus ordinandum. **N**isi renuncians aliis beneficiis si qua habet: curā aīaz hīstia iuret residentiā ibi facere: ac etiam faciat continue corporalem. **A**lioquin institutionē ipsius decreuimus esse nullam/ et vicariam fore alii conferendā. **S**ic illa dā illi dolo quo sepe assignato alicui noīe personatus aliquo modo similate dabatur ali cui ecclīa ficto noīe vicarie: qāi timēs alia perdere beneficia metuehat ēā recipere vt persona. **D**e iam institutis vicariis qui non sunt presbyteri cum vicarii teneant in psonis propriis ecclesiis deseruire statuendo precipuimus: vt infra annum ad minus se faciant in presbyteros ordinari. **A**lioquin si per eos steterit quominus infra annum vt dirimus ordinentur eos extunc vicariis fore eisdem decreuimus tunc priuatos. **E**t de residentia circa eos statuimus/ qnōd de instituendis supradiximis statuendum.

C Non conferatur aliquod beneficium: donec constiterit de morte vel de cessione possessoris. **Rubrica.**

A Delidendum fallacias iniquorū sagaci est studio laborandum cui libet iusticie amator: ne si to; pescat rectorū industria simplicitas a versutia supplantetur et sacrumbat veritas falsitati. **S**ane plurimorum relatione accepimus q; quidā in absentis beneficiū oculos iacieutes nouos fingentes rumores assertunt se audisse mortuū esse vel beneficium resignasse beneficii possessorē: sicut prourant illud beneficium quomodolibet se intrudi. **E**t si sor- g reuiaſcens qui mortuus fuerat ad suā ecclesiam reuer-

Othoris.

etatur nescio se refidetur eidem: et claudit ianua contra eum
frontali etiam nimia cupiditate cecati: non soluz in absen-
tium/ sed etiam in proutu beneficia clanculo irrumperet: vel ubi
cujus possint ipsa inuadere non formidant: et cum intus fue-
rint: nec prostant sine: nec aliquid quo mitti possint foras:
quin armorum potentia se defendunt. In utroque ergo
articulo remedium quale possumus adhibentes statuum
districtivs prohibentes: ne pretextu opinonis vel fame: q
de morte vel cessione habeatur absentis eius beneficium
aliquatenus conferatur: sed expectet prelatus donec ple-
nius de alterutro instruatur. Alioquin ad resarcendum
omne damnum ex hoc inflictum absenti cum decernimus
fove obligatum. Et eum qui se procurauit intrudi: preter
restitutionem damnum officio et beneficio quidem su-
spensum protinus ipso facto. Quod ad illum extendi vo-
lumus: qui beneficium ecclesiasticum altero possidente au-
toritate propria / vel temeritate potius vi / vel clam oc-
cupare presumant: vel postquam declaratum fuerit ad aliuni
pertinere: armis se defendere nititur in eodem.

Ne pluribus detur una ecclesia pretexta plurim; patro-
norum.

Rubrica.

Ulm ars artiam teste beato Gregorio sit regime anti-
camcum non cessat antiquus sophista sue gitare volu-
mina fraudis: et in falsis suis positionib; studere fallacis
quo valeat concludere discipulis huius artis et eos exclu-
dere a salute anime quos imperitos inuenit aut incertos
Hoc est quod faci iussa dei transgredi: et sanctorum patrum
regulis contraire: dum nec sermo diuinus nec canonice san-
ctiones a distorto itinere possunt reducere peccatores. Et
git namque ars nostra catholica: ut unus in una ecclesia sue
magister/ prefectus/ ordine/ habita/ vita/ scientia/ et doctri-
na: et quod pura sit ecclesie ordinatio atque simplex. Sed obli-
ctio dyabolica multos facit in hoc dogmate dentare. Dum
interdum eo suggestente non unius tantum una datur ecclesia

Constitutiones

sed pluribus preterea plurimi patronorum: ut sint plura capita in eodem corpore quasi monstra. Et interdum consentit persona quecumque sit occasio: ut aliud de ipsa ecclesia concedatur alii nove personatus. Absque magistro preterea ecclesia sepe manet desolata: dum nec persona in ea nec saltem perpetuis vicariis intenit. Sed aliquis forte simplex sacerdos qui nec ius habet: nec etiam iuris imaginis in eadem. Et si monachum forsitan persona ibi trahatur: non est tamen perfectus ordine: quia non sacerdos est: nec habitu: quod visus ab aliquo non clericus: sed miles potius putaret. De vita Scientia et doctrina est ei haec modica cura. Ordinatio quoque ecclesie raro fit ex simplici oculo ut deberet: nec enim commenta fraudis diabolice desunt ei. Nam interdum ut audiimus a licet et certum ecclesia hoc patto tacite vel expresse quod aliquid subi retineat restituens: vel presentans: vel aliquam alius ex ea recipiat portionem qui totum forsitan erat habiturus: nisi impotentia vel metu perdidit alia beneficia dimisisset. Cedit etiam quis aliam personam ut ab instituto inibi recipiat postmodum vicariam quod fieri non presumitur sine fraude. Has igitur dimissiones et particulares assignationes et imputationes: tandem arti nec et ceteras reprobantes ne decetero flat penitus inhibemus firmiter statuentes ut nunquam deinceps in plures personatus vel vicarias una ecclesia dividat: et que diuise sunt hactenq[ue] citius facultas obtulerit integreretur. Nisi forsitan sic institute fuerint ab antiquo: vel est pro loco episcopi paidendum quod tam reditus pro parochia et gratiis inter eos portionibus et regionibus dividantur. Provideant etiam dioecesani quod semper apud ecclesiam resideat aliis quod de aia cura sit sollicitus: ac se in celebratione divinorum et collatione sacramentorum exerceat utiliter et honeste. De residentia vero in ecclesiis a rectribus facienda videtur nobis consulendum: factio potius quam statuto. Extant enim consilia romanorum pontificum huc clarissima loquentia super eo: propter quod maiorum reguntur executionis statutorum quam edicto sanctionum. Idem quoque

Othonis.

per oia dicimus et sentimus de his qdi plures dignitates personatus seu beneficia carā aiaꝝ habentia contra statutum consilii gñalis absqꝝ dispensatione sedis apostolice speciali p̄esumant in sanctis sue dispendium retinere.

¶ De seatu monachorꝝ et habitu clericorꝝ. Rubrica.

Qued potius militaris: graue scandalum laicis gñatur. firmiter statuendo p̄cipimus: vt ad formam tam de vestibus clericorꝝ qꝝ etiam de ornamentis equorꝝ in gñali cōsilio editā per subtractionē beneficiorꝝ ab ep̄o compellantur ita qꝝ in mensura decenti vestes habeant et capis clausis vt an̄ in sacris ordinibus 2stricti/ maxime in ecclia et corā prelatis suis: et in quentibus clericorꝝ: et ubiqꝝ in parochiis suis: qui cum aiaꝝ circa regēdas ecclias suscepunt. Et vt possint epi alios melius ad honestatem vestiuꝝ tonsurā et coronā decentes et equorꝝ ornamenta ydonea coarta re: p̄suideat vt in suis clericis comensalibus hoc prius faciant obseruari: habentes eos in vestibus calcaribus frēnis et cellis clericalis gerentes habitum honestatis.

¶ De clandestinis matrimonii quoꝝ undam clericorꝝ. et de clericis concubinariis. Rubrica.

Ignoruit nobis referentibus plurimis fide dignis qꝝ multi proprie salutis immemores matrimonii contractis clandestine retinere cum uxoribus ecclesiis: et ecclesiastica adipisci beneficia de novo: et promoueri ad sacros ordines 2tra statuta sacrorꝝ canonii non formidant. Dei p̄cessu tuis cū p̄le suscepta ex tali copala expedire r̄i deſ ipsi viuētibus vel defunctis p̄ testes vel instrumēta p̄ bare 2tracta faciē m̄rimonia inter eos. Merqꝝ qꝝ per clericos matrimonio seu gubernio intendentes p̄curari aiaꝝ p̄ditio: et negligi salus eāꝝ et ecclesiastica subscātia diripi cōsuerit. Ut aiaꝝ saluti et ecclias comodo consulat huic modō qui multū inualuisse afferit sic duxim⁹ occurrentū. Ut si repertū fūgit aliqꝝ taliter 2traxisse: et ab ecclesiis et ecclie

Constitutiones

clasticis beneficiis quibus tam eos quodquislibet uxoratus fore
debet nimis ipso iure priuatos remoueant omnino. Et si
qua bona post huius matrimonii qualitercumque quesita fuerit
per ipsos seu per labillas personas de bonis eorum ea nequam fili
lus vel uxoribus huius: sed ecclesiis quas tenuerunt vel in
quibus habuerunt beneficia protinus applicentur. Ipsi quo
que filii ad ecclesias et ecclesiastica beneficia et ecclesiasticos ordin
es velut irregulares nullatenus admittantur: nisi cum eis
fuerit exigentibus meritis canonice dispensatum.

C De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. Rubrica.

Iacet ad profugandum a laribus ecclesie putridum illud
turpitudinis libidinose contagium quo decorum ecclesie
gratius maculatur: studuerunt semper ecclesiarum rectores
ipsum cum tante improbitatis existat: ut semper se inge
rat impudenter. Nolentes igitur tantam ecclesiastice digni
tatis ignominiam conuentibus preterire oculis incorre
ctam statuta Romanorum pontificum: et maxime decretalem
Alexandri pape super hoc editam exquentes statuum et sta
tuendo precipimus ut clerici et maxime in sacris ordinibus
constituti qui in domibus suis publice detinent concubinas: nisi
eas a se removente prouersus infra mensem ipsas vel alias de
cetero nullatenus retenturi: ab officio et beneficio sint suspensi
Ita quod quousque super hoc satissimum de beneficiis ecclesiasticis
se non intronuant. Alioquin ipso iure ees decernimus fo
re priuatos. **C** Uolumus quoque et districte precipimus ut
archiepi et episcopi diligentem super hoc faciant per eos decanat
inquisitionem fieri et quod statuimus obsernari.

C De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. Rubrica.

Iustitia beneficia iure possent hereditario possideri ut in
eis etiam sit ecclesiastica interdicta successio sibi bene
nate. Quidam tamen de nephario continu procreati pede im
pudentie iuris et honestatis: etiam auctoritatem calcantes
in beneficia huiusmodi que patres eorum nullo medio te

Othonis.

mauerunt ierit imperio atq; ausu tenere temerario non formidant. **C**hoc igitur nos qui ad reuelandum honestatis ecclesiastice statutum ad partes istas venimus attenden-tes statuendo districtius prohibemus et prohibendo statui-mus ut ecclesiar; prelati aliquos tales in beneficis hmoi que patres eoz quoq; titulo tenuerunt in totum vel in partem quoq; colore vel fraude instituere vel vnde cum q; admittere immediate decetero non presumant. Illos vero qui iam illicite huiusmodi beneficia sunt adepti eos presenti statuto decernimus fore priuatos.

CDe latronibus non defendendis. **z.c.** **R**ubrica.

Contra latronum flagitia quibus nimis abundat res agio Anglicana: q; nequaq; esset ut accepimus nisi maiores eos defendenter vel tenerent: sic duximus statuendū ut nemo eos protegat vel defendat seu teneat in domibus suis vel in villis quos scuerit vel manifestum fuerit sacro cniuum exercere. **C** eos autem qui contra hoc fecerint si tertio moniti per ecclesiasticam iudicem ordinarii ipos a se non abiecerint: excommunicationi ecclesiastice subiugamas. **C**onitionem autem volamus et statuimus sufficere generalem: etiā si fiat alicuius nomine nō expresso: dummodo ita publice et solemniter fiat q; ad eozum noti-ciam valeat peruenire.

CDe esu carnium quo ad monachos. **R**ubrica.

Audiuimus et letati sumus q; religiosi viri abbates op-dinis sancti benedicti per Angliam constituti comuenientes nuper in capitulo suo generali tanq; filii obediente iuxta sermonem propheticum ad suos terminos reue-tentes prouide statuerunt: ut decetero secundum beati benedicti regulā ab esu carnū debeat abstinere: exceptis debili-bus et infirmis quibus d; scdm eiusdē regule continentia in infirmito puidet: qd; utiq; approbates statuimus inuolabiliiter obseruari. **C**aduimus quoq; q; postq; nouicii an-no probationis finito gestauerit habitum monachalem ad-

Constitutiones.

professionē faciendā iurta decretalē felicis memorie Hos-
uorū pape districtiōe canonica p abbatē p̄tin⁹ cōpellant⁹.
Nullas enī qui p̄fessionē non fecerit in abbate vel priorē
aliquaten⁹ admittat⁹. Hec autē que ⁊ de p̄fessione finito p
batiōis tpe faciēda dixim⁹: ad canonicos regulares ⁊ mo-
niales dicimus protogāda. Super aliis vero que ad cor-
rectionē aut reformationē tā eoz q̄ alias regulariū noue-
rimus p̄tinere p̄uidere intendimus: ⁊ que ecclesiis eoz vti-
lita ipsiōq̄ salubria faerint concedente dñi statuē⁹ ⁊ sta-
tuta mandabim⁹ p̄ eoz capitula solemniter publicari.

C De p̄curatiōib⁹ ⁊ visitatiōib⁹ archidiaconor⁹. Rubrica

D E archidiaconis quoq̄ statuimus vt ecclesiis vtili-
tēter viriliter et fideliter visitent: de sacris vasis et ve-
stibus: ⁊ qualitatē diurnis ⁊ nocturnis officiis ecclie serua-
tur: et ḡnaliter de t̄pali⁹ et sp̄uñali⁹ inquirendor⁹ q̄ cor-
rigenda inuenient corrigant diligēter. Ecclesiis autē sup-
p̄uis nō grauent expensis: sed p̄crourations dūtarat eri-
gant dum visitant moderatas: nō secū extraneos: sed mo-
deste se habeant tam in familia q̄ in equis. Cum autē vili-
tent aut corrigant seu crima puniant: aliquid ab aliquo
recipere non p̄sumant: ne sentētis aliquos inuoluāt in
iuste quo ad eius pecuniam possint extorquere. Cum hec
et talia sapiunt p̄auitatem decernimus: vt qui talia agere
p̄sumpserint sic extorta in duplum erogare in p̄ios v̄sus
arbitrio episcopi compellantur: alia nihilominus salua pe-
na canonica contra eos. Sunt autem solliciti frequentes
interesse capitulis per singulos decanatus in quibus dili-
genter instruant inter alia sacerdotes: et bene sciant ⁊ sa-
me intelligant verba canonis et baptismatis / que scilicet
sunt de substantia sacramenti.

C De ecclia reformatā ⁊ pace sine ip̄edimēto. Rubrica

C Eter⁹ districtius durimus inhibendū: ne eccliaruz
prelati: et maxime archidiaconi decani vel officiales
p̄ozim: vel etiam quicunq̄ alii ad vniuersitatem causar⁹

Othonis.

ecclesiasticarum vel alia negotia ratione iurisdictionis ec-
clesiastice / vel officii spiritualis ecclesie forum contingentia
delegati: quin de discordia vel querelis fiat pax: vel con-
cordia inter partes aliquatenus impedire. Sed quando
cumq; partes voluerint a iudicio per compositionem rece-
dant: dumō sit tale negotiū super quo iure possit transigi
vel componi nec exigatur propter hoc aliquid ab eisdem

CDe officio archiepiscorum et episcoporum. Rubrica.

Quid ad venerabiles patres archiepos et epos perti-
neat seu incumbat ex officio faciendum nomine digni-
tatis eorum quod episcopus ad est superintendens exprimunt evidenter. Intendere quippe habent supra gregem suam iuxta verbum euangelicum noctis vigilias custodire. Cum igitur debeant esse forma gregis ad quam se debent subditi reformatre q; nequit fieri: nisi se omnibus exhibeat in exemplar. Exhortamur eos in dño et monemus ut monitam trahentes apud cathedrales ecclesias congruentem missas ibidem celebrent in precipuis saltem solemnitatibus et in diebus dominicis in quadragesima et in aduentu. **C**ircueant preterea dioceles suas temporibus oportunitate corrigendo/ reformato/ et consecrando ecclesias/ et verbum vite in agro dominico seminantes. Ad que omnia melius exequenda professionem quam in consecratio-
ne sua fecerint saltem bis in anno: in aduentu scilicet et in maiori quadragesima faciant sibi legi.

Cre cause matrimoniales iudicibus imperitis
committantur. &c.

Cum nō solum potestas: sed discretio et scientia in dis-
censis negotiis potissimum requirantur: solerter est ab omnibus precaudum ne talis index vel cognitorum deputetur q; simplicitatem cuius imperitiā vel cruditatē ini-
tiles feratur sua vel iniusta absoluatur reus nocens: vel
innocens condemnatur. Propterea durimus statuendum. q; matrimoniales cause que inter ceteras cū maturitate ma-

Constitutiones

gnā & diligentia sunt tractā de virtis prouidis fide dignis et
habentibus iuris peritiam: vel salte 2petentes exercitiū cō-
mittatur. Si qui vero abbates archidiaconi vel decani ha-
bent ex pricilegio vel consuetudine approbata: q̄ de ma-
trimonialibus causis cognoscant: diligenter ipsas exami-
nare procurent: ita q̄ tam ip̄ū q̄ delegati eorū ad diffiniti-
dam sententiam non procedant: nisi habita prius delibe-
ratione de cause maritis cum diocesano episcopo diligen-
ti: ipsiusq; requisito consilio et obtento. Ad qđ tam exem-
ptos teneri voluntus: vel speciali pricilegio communitos

De iuramento calunnie.

Rubrica.

Insurandum calunnie in causis ecclesiasticis et ciuit-
tibus/et de veritate dicenda in spiritualibus quo et
veritas aperiatur facilius: et cause celerius terminentur.
Statuimus prestar i decetero in regno Anglie secundum
canonicas & legitimas sanctiones obtenta in contrarium
consuetudine non obstante. **H**uic statuto similiter an-
nectētes: vt iudiciales iudicis dentur arbitrio iux-
ta legitimas et canonicas sanctiones.

De officio procuratorum.

Rubrica.

Ult si quis cause sue non potest intendere per aliam in
sua absentia relevetur: consuetit frequenter antiqui ho-
bris inuidia in abusum. Ex consuetudine nam vt dicitur
hic habetur: vt citatus ad diem certum procuratorem tan-
tum 2stituat ad eundē absq; litteris vel per litteras sigil-
lo autentico non signatas vnde fit vt dū talis procurator
vel probare mandatū vel fidē litteris impnere nō potest
per testes aut aliud impedimentū occurrit: nihil agitur il-
la die. **D**ed nec ex spirāte procuratoris officio in sequēti die
sicq; perit illa instantia sine fructu. **H**uic igit fallaci caute-
le cōpetit apponere cupiētes statuimus: vt decetero in can-
sis ecclesiasticis regn Anglie procurator 2stituatur simpli-
citer: vel si constituant ad diem: non ad unum tantū: sed

Othonis.

ad placitum si opus fuerit constitui volumen et intelligi constitutum. **C** Mandatum etiam per scripturam probetur autenticum nisi apud acta fuerit constitutus aut sigillum autenticum de facilis nequeat constituens invenire.

C De citationibus faciendis.

Rubrica:

Tanto calliditatis studio prosecuntur se alterutrum litigantes ut in supplantatione alterius calcato iusticie cultu alter faciat quicquid possit. **C** Denique a multis acepimus quod citatorias litteras impetrantes eas ad locum in quo morari debet qui citatur per tres destinant garcones quas super altari loci eiusdem ecclesie vel ibidem in loco alio duo ponant: et tertius statim rapit. Ex quo fit quod duobus testificantibus postmodum quod illum citauerunt iuxta morem sine regionis et suetudine excidatur siue suspendatur ut contumac: quod contumacie prouersus utpote citatōis inscius expers erat. Hunc itaque abusum tamē detestabilē et alios similes et zelo iusticie prosequentes statim: ut per impetrantes vel eorum nuncios in causis ecclesiasticis regni anglie littere citatorie decetero non mittantur: sed iudex moderatis sumptibus impetrantibus per suam fidelē nuntiū eas mittat: quod vocandum diligenter perquirat: quem si reperire non poterit die dominico vel alio solēni apud ecclesiam loci illius in quo degere consuevit dum missa cantat publice litteras legi faciat et exponi. Vel salte ad decanū in cuius decanatu moratur qui vocabundus existit citatio dirigatur: qui a iudice missus hoc fideliter prole quā per se vel per suos certos nuncios et fideles. Quodque inde fecerit eidem restringere iudici non omittat. **C** Que littere false dicantur: et de pena eorum qui eis uti presumunt.

Rubrica:

Q uanto scriptoriarum que sigillo autentico manuū tur est usus in agis necessariis in partibus anglicanis ubi publici notarii non existunt: tanto diligentius est caudum ne per aliquorum violentiam vel insolentiam posse sint praehiri ad abusum. Conficiant enim ut audiuntur lit-

Constitutiones

tere ac signantur: non tamen a minoribus clericis: verum etiam a prelatis in quibus cauetur aliquem contraxisse et contractui vel negocio affuisse: vel extitisse aliquem ad iadicium euocatum: seu sibi litteras citatorias presentatas: quem tamē nonq[ue] presens fuerat vel in aetate summo forsan in alia provincia vel diocesi tunc degebatur. Ceteram commissariature huiusmodi falsitatis vitium contineant: manifeste fieri talia decetero inhibentes vel similia districtus p[ro]p[ri]a deliberatione sanctim[us]: q[uod] fuerint in his delinquisse cōdicti: et qui talibus litteris maxime in alterius p[re]iudicium presumpti ut ac perseuerauerint ut sciēter: gena falsitatis et instrumentis falsis utentes debita puniantur:

Con modo prelati et alii officiales sigilla autentica debent habere. Rubrica.

Quoniam tabellionum usus in regno Anglie non habetur ppter qd magis recurre ad sigilla autentica est: necesse: ut eorum copia facilius habeatur. Statuimus ut sigilla habeant: non solam archiep[iscopi] et ep[iscopi]: sed etiam eorum officiales. Item abbates et prior[es]/decani/arcidiaconi et eorum officiales/decani etiam rurales: necnon et ecclesiastum cathedralium capitula te cetera queq[ue] collegia et concilium simul cu suis rectoribus aut diuiniū iuxta eorum consuetudinē vel statutum. Pro varietate quorum predicatorū etiatislibet: habeat unusquisq[ue] sigillū et nomē puta dignitatis vel officii collegii et etiā illorum propriū nomē q[ui] dignitatis vel officii pertinet gaudet honore insculptū notis et caracteribus manifestis: sicut sigillum autenticum habeat. Deniq[ue] illi q[ui] epale officium suscep[er]ūt: puta decani rurales et officiales sigillum suū qd tamen nomē officii sui habeant insculptum. Finitoq[ue] officio ei a quo habebant officium continuo et sine mora resignent. Sane de custodia sigillorum curam h[ab]ent p[re]cipitamus diligentem: ut sc; unusquisq[ue] per se illud custodiat: vel unī soli de cuius fide confidat custodiendum committat: qui etiam iuret q[ui] illud fideliter custodiet: ne

Othonis:

ad sigillandum aliquid alii cuique concedat: nec ille etiam
aliquid inde sigillet ex quo posset alicui preiudicium gene-
rari: nisi q[uod] d[omi]ni eius p[ri]mus viderit et legerit diligentemente/ et
sic preceperit sigillari. In faciendo vero sigilli copia fide-
lis et prouida sit cautela fidelis ut indigentibus de faci-
li prebeat p[ro]p[ri]a: ut falsis et fraudulentis penitus de-
negetur. In principio quoq[ue] vel fine cuiuslibet scripture
autentice sufficientem datam statuimus inseri dici tempo-
ris atq[ue] loci.

De iuramento aduocatorum: et de custodia actorum in
origina: et de cautione prestanda ab eo qui mittitur in pos-
sessionem.

Rubrica:

Alamo[re]m iusticie audituimus consequenter q[uod] ea n[on] i-
mis impediunt per cauillationes et versutias aduo-
cati necant eam pleramq[ue] per ignorantiam iudicis impe-
rati et illudant ei per contaminaciā sepe partes. Nam cōtin-
git aliqui q[uod] missus in possessionē tam rei seruāde ipsam re-
tinere contendit: licet aduersarius redeat infra annum: q[ui]n
iuri per oia satisfacere sit paratus. Aliqui vero qui in pos-
sessionem missus fuerit: nec infra annū: nec post q[uod] tumcū
q[uod] verus constituatur possessor: balet illam possessionē re-
sistente cum armis aduersario adipisci. In admittitu quo
q[uod] iusticie a surgentes huius sancti approbatione comitili
statuimus: ut qui aduocati officiū voluerint generaliter
promeri apud diocesanū: cuius origine vel domicilio su-
ris iunctionis existit prebeat iuramentum: q[uod] in causis quoq[ue]
patronus existit patrocinium fidele prestabit: non ad die-
ferendam vel auferandam alterius partis iusticiā: sed ad
causam clientuli sui legibus differendo: et rationibus utē
d intendat: alias autē nō admittatur. In causis quoq[ue] ma-
trimonialibus et ecclesiasticis: nisi iuramentum lūmle de-
bet prestare singulariter in eisdem. Sed nec in aliis causis
coram ecclesiastico iudice ultra tres terminos absq[ue] iura-
mento h[ab]endi nullatenus admittatur: nisi p[ro] ecclesia sua vel

Constitutiones Othonis.

Dñs aut amico notorio seu paupere extraneo: vel personis
misericordi duxerit forsan postulandum. Laueant autem
omnes adiuvati. ne per se vel per alios testes subornent vel
partes instruant falsum deponere vel supprimere verita-
tem. Qui vero contra fecerint: ab officio et beneficio ipso
facto sunt suspensi: quoque super hoc satollerint competen-
ter. Et alias nihilominus si de hoc conuicti fuerint pena
debita puniantur. Iudices quoque iuris ignari si dubium alt-
quod emerserit et quo poterit alterutri parrium graue pre-
iudicium gñari: expensis utriusque partis alicuius? nullum aduo-
cent sapientis. Statuimus etiam ut inquantum poterunt
constitutions generalis consilii tñ in ordinariis qñ extra
ordinariis iudiciis obseruantes acta originalia + autentica dili-
genter ac fideliter penes se custodiant: vel per scriptores
suo faciant custodiri: et partibus inde ut debuerint copi-
am faciant: quibus omnia postqñ scripta fuerint statuimus
et statuendo p̄cipimus publicari: ut si erratum fuerit in
scribendo corrigatur ut veritas possit de his que acta fue-
rint liquido apparere. Provideant preterea iudices ut cù
aliquem decreuerint forsan in possessionem mittendum: ob
contumaciam partis aduersa de restituenda possessionem
cum fractibus si quos inde perceperit: deductis expensis
legitimus si aduersarius infra annum redierit ad manda-
tum ecclesie: ab eo etiam qui mittendus fuerit congruam
cepit cautionem. Illum quoque qui possessionem retine-
re presumperit violenter in quam ob eius contumaciam
alius missus fuerit: et post annum etiam verus possessor
stitutus in re si quod habuerit in eadem re ne decernimus
forsan priuatum.

¶ Sequitur tabula rubricarum.

Tabula.

Prohemium.	Noniam decet.
Ut infra annam omnes ecclesie deditentur. Basilicar.	
Ne pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur / et quod forma in confessione seruetur.	Sacramenta ecclesiastica
De baptismate.	Ad baptismum.
Ne aliquid recipiat vel erigat per prius iniungendis. Auditu.	
De confessionibus prelatorum.	Non in quodam.
Ne indigni promoviantur. &c.	Sacer ordo.
Ne dentur dignitates ad firmam.	Ecclesiastici.
Ne ultra quinquennium ecclesie dentur ad firmam.	Lu laicis.
Te perpetuis firmis non cedendis.	Alicubi audiimus.
De vicariis et eorum ordinibus.	Ad vicariam.
Non conferatar aliquid beneficium donec constituerit de morte vel de cessione possessoris.	Ad elidendum.
Ne plurib' det una ecclesia per extum plurim' protonot.	Lu ars.
De statu monachorum et habitu clericorum.	Qui de habitu.
De clandestinis matrimonii quoniam clericorum: et de clericis concubinariis.	Innotescit.
De successione tollenda in ecclesiastici beneficiis.	Licet
ad profugandum. et licet adeo.	
De latronibus non defendendis.	Contra latronum.
De esu carnium quo ad monachos.	Audiuitas
De procuratib' et visitatib' archidiaconorum.	De archib'.
De reformati et pace sine impedimento.	Leter.
De officio archiepiscoporum et episcoporum.	Quid ad venerabiles.
Ne cause matrimoniales iudicibus impensis remittantur.	Lu no:
De iuramento calumine.	Insurandum.
De officio procuratorum.	Usum procuratorum
De citationibus faciendis.	Tanto calliditatis.
Ne littere false dicantur / et de pena eorum qui eis viti presumunt.	Quanto scripturarum.
Quoniam plati et alii officiales sigilla autentica dant habeere.	Quid.
De iuramento aduocatorum. &c.	Clamorem iusticie.

C Finis tabule.

Constitutiones

Incepit consiliū dñi Octoboni legati in Anglia.

Prohemium.

Octoboni miseratione divina scilicet Adriani dñi: conus Cardinalis apostolice sedis legatus: ad perpetuam rei memoriam. Mandata dei et lex alicuius data sunt a diebus antiquis: ut creata ra que fregerat iugum recedens a pace dei sui ventarum pacificum regem reconciliatorum medium et instaurantem oia pontificem manentem sub obseruantia legis et man: dati: tanq; lucerne et lucis data spe: quasi vmbraculo in pa: trum premisionibus expectaret. Hec autem est dignitas adoptioꝝ sponse: et gloria filiorum sancte matris ecclesie: ut audiatur ex ea mandata vite cibodientes cor suum in illis in pacis pulchritudine pudicitie claritate ac regimie mo: destie appetitum noxiū sub rationis iudicio subiugam? Ad cuius rei comodā executionem sanctoꝝ patrū decreta per oia ipsoꝝ diuinitus promulgata iusticie regulas et equi: tatis dogmata et plementia: quasi lata summa p̄dierunt et tam summoꝝ pontificū q̄ ipius apostolice sedis legatorum aliorūq; prelatorum ecclesie scilicet toto orbe diffuse constitutiones sacre: tanq; rituuli de summa latitudine per diuersorū tpm necessitatē sunt p̄dite: ut nouis morbis fragilitate huma: na grauata noua remēdia prouenirent. Sed effrenis illa cupiditas que in primis generis humani parētibus radi: ces misit: ita virus suū imposteros seminauit: ita per illici: tos motus ceca discutit: ut cōminuta virga virtutis et di: scrationis ad aliena irreuerēti frōte p̄siliat: et quasi eb̄ia se dimittit. Quo sit ut corrupte mentis auditas nec absti: nere a vētis nouit: nec gaudere p̄missis: neq; ad bona cō: sensum adhibeat pietatis. Sane si antiqua et remota pe: scis huiusmodi et terminia diuenda suscipim⁹ amarius si en: do modernum vulnus incumbens qđ non modo auribus sed etiā oculis et manibus se palam exhibet estimain⁹ eo q̄ tpis hū⁹ dies mali quanto a primis longeuitate disce:

Octoboni.

dant tanto duriore cerdice in profundiora malorum temptationum
damnabiliori descendat: dum iuris semita derelicta diuertitur
in obliquum. Credit potestie veritas: et iusticiam fauorum expellit
et dum oes quam sua sibi videntur exposcut: quod Christi sunt: que animarum sa-
luti et profectibus consalantur: que ecclesiarum decus exigunt non
solum negligentie nebulis: sed etiam in despiciis et ignoran-
tiae latebris tenebris abscondantur. Nos igitur ad regimem
Anglie inclitum quod diebus proximis a glorie sue culmine
ne in extinctionem utriusque potestatis exciderat. Necnon
ad regimen Scotie Hybernie et wallie partes: de gremio
sancte matris ecclesie commisso nobis in ipsis plene legatis
onis, officio destinandi plantandi et euellendi atque edificandi
sollicitudine, de manu sanctissimi patris domini Clematis ipsius
sancte universalis ecclesie summi pontificis. Non ex as-
fectu proprie voluntatis: sed pro debite obedientie bono su-
cepto ut nostrum iuxta doctrinam apostoli ministerium
impleamus. Quod sacrorum canonum statuta quoque imitatione
principum quoque secularium leges assumunt. Constitutiones
quoque bone memorie Othonis Portuensis episcopi tunc sancti
Richasli in carcere Tull. Diaconi Cardinalis in regnis
Anglie et Scotie apostolice sedis legati: necnon provinciarum
lum consiliozum proutisiones mores et actus fidelium sub-
ditorum salubriter informates. Horum quia aliqua liqui-
dem a pacis: aliqua vero a nullis inuenimus obserua-
ri. Dignum durimus presenti sacro approbante consilio
ad omnem sanctam et deo placidam obseruationem certas
constitutiones facere: atque iam promulgatis certa quedam
capitula: necnon penas adiudicere: que auctoore deo profectum
valeant inducere salutarem.

De baptismo.

Rubrica.
Tragredientibus hoc mare magnum mundum: videlicet
naufragius plenum. Prima tabula nos ad portum
salutis adducens baptismus esse dinoiscitur quem oim sa-
cramentorum esse ianuam saluatorum noster instituit. Et cum se-
cundum

Constitutiones

quentiū scđōn pātrū testatur auctoritas. **C**ū igit̄ circa in-
gressum ianue errorū maxime pīculosus existat. P̄edict⁹
legatus quosdam ab ydolatria execrabilis renocans: q̄ tyl-
bus deputatis ad baptismum solēniter celeb̄zandū. Sab-
bato. Cante resurrectionē dñi: & sabbato aīi penthecostē su-
spicabā ē periculū si diebus hīmōi pueri baptisentur. Sta-
tuit vt a tanto errore populus auerteretur p̄edicatione
frequēti. Et induceretur ad solēnizandū in prefatis die-
bus baptismum ad suos pueros baptisandos. Cum autē
nemo prōsul debeat ab hīmōi p̄ceptione sacramēti dimit-
ti potest a quocūq̄ necessitatis casu occurrente conserri et
collatū in forma eccl̄ie p̄ficit ad salutē. M̄z vero multoq̄
simplicitas in baptismi collatione deficeret: q̄ necessitatis
articulus immineret: nisi a ministris xp̄iane fidei dōceren-
tur a p̄dicto legato inuenimus p̄aide z̄stitutū: vt paro-
chiales presbyteri formā baptismi firmiter adiscentes eā
parochianis suis frequēter exponant dieb⁹ dñis in bul-
gari: vt si articulus necessitati emergat in quo op̄z p̄ ipsos
aliquē baptisare: eā sciāt & valeant obseruare. **N**os igit̄ q̄
in hīmōi statuto de presbyteri yochialib⁹ est expressū ad per-
petuos eccl̄ian̄ vicarios extēdū: & ab ip̄is p̄cipim⁹ ob-
seruari. Et q̄ p̄eter certū salutis pīculū nō pōt hoc negli-
gi vel omitti adiiciēdo statuim⁹ & in v̄tute sc̄e obedientie
districte p̄cipim⁹: vt q̄libet archidiacon⁹ z̄tra pb̄cos et vi-
carios ip̄os inq̄sitionē faciat diligētē q̄s hoc salubre sta-
tū inuenierit nos seruare gratiiter p̄t rei qualitas ex-
gerit puniendo. **C**re p̄ sacramētis ecclesiasticis ali-
quid exigat: et q̄ forma in confessione seruetur. **R**ubrica.

Quoniam ceca cupiditas ita ruit in p̄ceps vt opū ter-
renoꝝ questu minime z̄tenta p̄ sacris etiā & dñinis
que estimationē nō capiūt p̄ciū p̄phana venalitate susci-
piat. P̄fatus legatus z̄tra hoc statuit & p̄cepit oleum
sacrificatiū & crisma a ministris ecclesie p̄tare ac deuote qua-
libet exclusa cupiditatē cōferrī: nulla difficultate in eis

Octoboni.

exhibendis adhucita pretextu alicuius? gluet adinis quia dicitur ab eis qui ea recipiunt aliqua quibuslibet persoluenda. Nos igitur hunc constitutioni dicti legati adiudicando statuimus: ut super his tam episcopi et archidiaconi per loca sue iurisdictionis extra principes iquisitionem faciat diligenter: et quos tales inuenient: tanquam symoniacos punitant secundum canonicas sanctiones. Nonod si hoc implere neglexerint/ episcopi a pontificalibus archidiaconus ab officio: quousque rem emenda uerint sint suspensi. Que oia circa illos quod anteponit ad penitentiā oblitentes admittet: quicquid ab eis exigat vel extorquat. Et quod alia queliter sacramenta interuenient pecunie conferunt districte precipimus obseruari. Omnes autem qui confessiones audiunt aliquorum: a peccatis expresse confitentes absoluuntur: verba subscripta specialiter exprimentes. Ego te a peccatis etiam auctoritate qua fungor: absoluo. Et quod confitens in ipso confessionis actu signa debet contritionis et humilationis ostendere precipimus: ut oes qui confessiones audiunt confitentes inducant: ut cum reverentia et humilitate sacerdoti confiteantur peccatis. Ad hec quod maior est cedes aie quod corporis: cum illa perpetua sit: hec autem breuis angustatione epis de pereat: nemo remedium confessionis auferat postulanti. Quod in custodibus carcerum: aliqui circa captiuos fieri miserabiles audientes statuimus: ut si quis decetero in hoc casu vel alio gratiam confessionis inhibuit carcerato vel alii in pena immanis sceleris: cum ipse ad mortem peruerit: nisi ad mandatum sui episcopi aut prelati in vita satificecerit careat ecclesiastica sepulchra.

De consecratione ecclesiarum.

Rubrica.

Dominus dei materiali subiecto non differens a primatis per mysterium dedicationis inuisibile fit templum domini ad expirationem delitorum et diuinam misericordiam: ut in ea sit mensa quo panis vitius qui de celo descendit per viuorum et mortuorum suffragis manducantur. **C**re igitur tam salubre mysterium conteni vel negligi videtur a dicto

Constitutiones

legato indenimis statutū: ut oēs cathedrales/vel cōuenientiales/collegiales/et parochiales ecclie a tpe perfectionis iāp: infra bienniū p diocesanos ad quos pertinet: vel eorū auctoritate p alios matūs 2scratōis accipiāt. Qd si loca hīmōi a pfectōis tpe infra bienniū spaciū nō fuerint dedita: idē legatus eadē vloq ad 2scratōē a missāp sole mūis manere statuit interdicta: districte inhibens ne abbatēs aut eccliax rectōres antiquas ecclias 2scratas sub p textu amplioris seu pulchritoris fabrice faciēde dirūtere p̄sumant absq diocesani epi licētia et 2sensu: q̄ diligēter consideret vtr expediat dare licentiam hīmōi aut negare. **C** Nos igit̄ hīmōi salubrē statutū negligi aut contemni a plurimis cognoscētes statuimus adiūcētes: ut is q̄ ecclie nōndū cōsecratē rectōr̄ aut gubernator̄ existat sive ipsius vicarios: infra annū post ecclie constructionē epm suum si comode fieri possit sup iōius ecclie 2scratōē regat. Alio quin archidiaconī suū vt p iōpm infra tps predictū sup hoc eph̄ requirat. **C** Qd si rectōr̄ aut gubernator̄ hīmōi sive vicarius aut archidiaconas ab hīmōi requisitōe destinerint eph̄os extāc donec ea fecerint ab officio decernim̄is manē suspensos. Epos vero qui ab eis taliter requisitus eccliam detractauerit 2scrare p se vel per aliū: nūl̄ consecrādā eccliax in sua dioceſi multitudō tps in aliquibus differat consecrāndi: aut aliud legitimū impedimentū excuset/ ex tūc a dalmatice tunice et sandaliū v̄su donec eā duxerit cōsecrādā: nouerit se suspensū: q̄ in ipo actu 2scratōis illico reassumat. Ebatis aut et sine oī penitus exactione: debita p curatōne excepta studeat eph̄s mysteriū 2scratōis p̄bēre: ne vltione diuina cum symone vel giez p̄tellatur. **C** De clericis arma portantibus cum furibus. Rubrica. **C** Noniam in armis virtutum glābit securitas innocētie p̄iane: docet apostolus: ut induamur armatura dei: et gladio sancti spūs accingamur: eo q̄ non sit nobis collatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus p̄i

Othonis.

ripi tenebꝝꝝ qui non armis ferreis: sed orationibus et lachrymis et virtutu operibus erupitantur. Cum igitur clericis q̄ in praecellā xpi hereditatē sunt assūpti usus armorum diuini et humani iuris auctoritate sit omnino prohibitus ita etiā q̄ iusticia eis ad offensionē seu vindictā nulla tenus sit permisus. Nos ecclastici honoris zelo succensi eorum abhominamur enormes excessus: q̄ diuini nois et sue honestatis obliti arma deferre presumant: et se furibus ac predonibus ac aliis malefactoribus sociates predas rapiendas et furta percipiāt: nō solum in priuator̄ hoīm bonis: sed eccliaꝝ et aliis quacūq̄ occasione repositis in eisdem. vel claustris et cymeteriis earundē talia nepharia et mittentes. In his ergo tam horrendis sceleribus clericos debant pia salutis paupiōne psequimur statuentes: ut qui- cūq̄ in clericali ordine constitutus arma detulerit vel alias deliquerit in pmissis ipso facto vinculū excoicatiōis incurat: et nisi postmodū monit⁹ infra certū terminū a prelato suo p̄figendū ad ipsius prelati arbitriū satissimēcerit: ex- tunc ipso facto omni eiusdem regni beneficio ecclesiastico sit p̄se uatus. Et nihilominus ordinis sui periculo se nouerit sub sacere: qui forte beneficium ecclasticum nullum prius ha- beat: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquenniū um sit inhabilis ad beneficia quelibet obtinenda. A predicta vero sua excoicatiōis a suo diocesano nullaten⁹ absoluat⁹ nisi p̄us ad ipius diocesani arbitriū satissimēcerit in pmissis.

De habitu clericor̄.

Rubrica.
Cum sancti euangelii veritas hominē nuptialem ve- stem non habentem iubeat foras mitti: q̄q̄ de virtu- tum ornata illud dictum esse sacra expositio doceat: ania tamen per exteriores habitum sepe interiorē designatur/ oportet hanc exterius talem ostendere: ut ei qui intus de-bet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte indecen- tiis qui gestat in seipso vilis apparcat: aut cor da videnti- um p̄o facilitate iudicii scandaliset. Prouide tam ab an-

Constitutiones

legato indenimis statutū: ut oēs cathedralēs/vel cōuenientiales/collegiales/et parochiales ecclie a tpe perfectionis spāp: infra bienniū p diocesanos ad quos pertinet: vel eōp auctoritate p alios matūs 2scratōis accipiāt. Qd si loca hīmōi a pfectionis tpe infra bienniū spaciū nō fuerint dedita: idē legatus eadē vslq ad 2scratōē a missāp solemissis manere statuit interdicta: districte inhibens ne abbatēs aut eccliax rectōres antiquas ecclias 2scratas sub p textu amplioris seu pulchrioris fabrice faciēde dirūtere presumant abslq diocesani ep̄i licētia et 2sensu: q̄ diligēter considereret vtr̄ expeditat dare licentiam hīmōi aut negare

Cros igit̄ hīmōi salubrē statutū negligi aut contemni a plurimis cognoscētes statuimus adiūcētes: ut is q̄ ecclie non dū cōseccate rectōr̄ aut gubernator̄ existat sive ipslus vicarius: infra annū post ecclie constructionē ep̄m suum si comode fieri possit sup ipius ecclie 2scratōē regrat. Alioquin archidiaconi suū vt p ip̄m infra t̄ps p̄dictū sup hoc ep̄s requirat. **Q**d si rectōr̄ aut gubernator̄ hīmōi sive vicarius aut archidiaconas ab hīmōi requisitiōe destinerint ipsos extunc donec ea fecerint ab officio decernim̄as manē suspensos. Ep̄os vero qui ab eis taliter requisitus eccliam detractauerit 2scrare p se vel per aliū: nūl̄ consecrādā eccliax in sua dioceſi multitudō t̄ps in aliquibus differat consecrāndi: aut aliud legitimū impedimentū excuset/ ex tūc a dalmatice tunice et sandaliū vslū donec eā duxerit cōseccrādā: nouerit se suspensū: q̄ in ip̄o actu 2scratōis illico reaſsumat. Gratis aut̄ et sine oī penitus exactione: debitis p curatōne excepta studeat ep̄s mysteriū 2scratōis p̄bere: ne vltione diuina cum symone vel giez p̄tellatur

CDe clericis arma portantibas cum furibas. Rubrica.

Quoniam in armis virtutam gūstis securitas innocētie p̄piane: docet apostolus: ut induamur armatura dei: et gladio sancti spūs accingam̄: eo q̄ non sit nobis colūctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus p̄p̄

Othonis.

tipes tenebrarum qui non armis ferreis: sed orationibus et lachrymis & virtutu operibus erupitantur. Cum igitur clericis qd in preclarâ xpî hereditatē sunt assūpti usus armorum diuini et humani iuris auctoritate sit omnino prohibitus ita etiā qd iusticia eis ad offensionē seu vindictā nulla tenus sit permisus. Nos ecclesiastici honoris zelo succensi eorum abhominamur enormes excessus: qd diuini nois et sue honestatis obliti arma deferre presumunt: & se furibus ac predonibus ac aliis malefactoribus sociates predas rapinas et furia percipiāt: nō solum in prinatorum hominum bonis: sed eccliarum et aliis quacumque occasione repositis in eisdem. vel claustris & cymiteriis earundē talia nepharia committentes. In his ergo tam horrendis sceleribus clerics debantantes pia salutis punctione psequimur statuentes: vt qui cum in clericali ordine constitutus arma detulerit vel alias deliquerit in permisso ipso facto vinculū excommunicatiōis incurrat: & nisi postmodum moritur infra certū terminū a prelato suo p̄figendū ad ipsius prelati arbitriū satisfecerit: ex tunc ipso facto omni eiusdem regni beneficio ecclesiastico sit privatus. Et nihilominus ordinis sui periculo se nouerit subiace: qui forte beneficium ecclesiasticum nullum prius habuit: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquennium sit inhabilis ad beneficia quelibet obtinenda. A predicta vero sua excommunicatiōis a suo diocesano nullatenus absoluitur nisi prius ad ipsius diocesani arbitriū satisfecerit in permisso.

Rubrica.

Cum sancti euangelii veritas hominē nuptialem vestem non habentem iubeat foras mitti: qd de virtutum ornatu illud dictum esse sacra expositio doceat: auta tamen per exteriores habitum sepe interior designatur: oportet hanc exterius talem ostendere: vt ei qui intus debet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte inde: entis qui gestat in seipso vilis apparcat: aut cor da videnti: um pro facilitate iudicii scandaliset. Provide tam ab an-

Constitutiones

Si quis ḥ p a modernis patrib⁹ tradita est moderatio: quā clerici qui iuxta nois interpretationē in sortē dñi sunt vocati in habitu exteriori sequantur: qui in se lamb⁹ os pretin: geret lucernas ardētes in manibus gerere edocent. Ex hoc consideratione bone memorie prefatus legatus statuendo precepit: ut ad formam ā de vestibus clericor⁹ ḥ etiā de ornamentis equor⁹ in generali gilio editā per substra: tionem bñficior⁹ ab epis cōpellantur: ita q̄ in mensura de: centi vester habeant: et capis clausis vtantur in sacris or: dinibus cōstituti: maxime in ecclesiis et coram prelatis suis et cōuentib⁹ clericor⁹: et ubiqz in parochiis suis: q̄ cū aiara: cura ecclias regendas suscepérūt. Et vt melius possent epi: alios ad honestatē vestriū et tonsuras et coronas decentes et equor⁹ ornamenta idonea coartare: prouideant ut a suis clericis cōmensalibus hec prius faciant obseruari. Qd in vestibus talaribus freuis et sellis clericalis gerant habitū honestatis. Nos autē graue et peruersi: et nimis abusum cō: tra premissa quasi gñialiter defasum in clericos hñp n̄c leg: gationis partū detestātes: in quo deus irriteri videt ob: fuscat decus ecclie: clericalis ordinis celsitudo deprimitur xps a suis militibus insignia deferētibus aliena deseritur decus honestatis ecclie macula: dū clericū a laico respici: ens oculus nō discernit: sitqz oibus vere fidelibus in scāda: lum vel despctū. Statuimus et districte precipimus ut cle: ricī vniuersi vester gerāt nō brenitate nimia ridiculosas vel nota: das: sed saltē vltra tibiaꝝ mediū attingētes. In: res quoqz patentes crinibus nō coopertas: et coronas hab: ant pbanda latitudine cōdecētes: in quibus precipue cer: tenor⁹ depositio et regularis sacerdotii designant: nec nūl in itinere gñstituti nūq̄ aut in ecclesiis vñ corā prelatis suis aut in conspectu cōi hominē publico infulas quas vulgo cop: phas vocant portare aliquatinus audēat nec p̄sulmant Qui autē sunt in sacerdotio/ qui etiā sunt decani aut archi: diaconi/ necnō om̄s in dignitatibus curā aiāq̄ habētibus

Octoboni.

constituti: capas clausas deferant: nisi forte causa itineris
vel alia iusta causa: et honesta alia vestre gerat. Si qui ve-
ro in sacerdotio vel in dignitatibus constituti: aut curam
siax habentes: seu eccliaz cathedralium canonici contra
q̄s aut illa in insulis coronata vel tonsura deliquerint: si moni
tr̄gremē dauerit ipso factō: ab officio suspensionē incurāt
legata si per tres menses persteterint: extunc a beneficio sint
suspensi: nec prius per suos diocestanos ab h̄mōi sentētiis
absoluantur: q̄ sextā redditu suorum anni illius partem
persoluant per ipsos diocestanos fideliter pauperibus ero-
gandam: saluis aliis penis cōdignis quas prelati subditis
in his delinquentibus noluerint irrogare. De ipsis sacerdo-
tibus archidiaconis et decanis: et aliis i dignitatibus constituti
qui in vestitum habitu contra premissa deliquerit: hec
eadem statuimus obseruari. Reliquos vero clericos in pre-
missis delinquentes: suorum prelatorum arbitrio relinqui-
mus puniendos. ¶ Precipimus autem in virtute sancte
obedientie uniuersis archiepiscopis episcopis archidiaconis
et ceteris prelatis: ut i locis sue iurisdictioni subiecti su-
per premissis diligenter inquirant: et contra delinquentes
statutum presens efficaciter obseruent et faciant obserua-
ri. Qui si postq̄ eis per facti evidentiam vel alio iusto mo-
do cōstiterit quemq̄ delinquere in premissis corrigere sc̄
ea que sunt statuta neglexerint. Archidiaconi quidē et ep̄i
a dalmatice tunice et sandalium vsl. Archidiaconi et alii in
feriores prelati ipso facto ab gressu ecclie donec circa cor-
rectionem et emendationē exerceant iui officii debitū sint
suspensi. Ad hec cū episcopalē dignitas reiigionis affectū
augere debeat et cultum eius apertius demonstrare. Pre-
cipimus uniuersis episcopali preeditis dignitate ut habitū
gerant dignitati et honorū suo congruentē prout canonica
edocent instituta. Specialiter autem indicimus his q̄ de
monasterio vel aliis regalaribus locis in episcopos assum-
pti sunt vel decetero assumentur ut suū deferant habitum

Constitutiones

regularem ne religionem precedentem dignitas excludere videatur: quam sibi debet vinculo individuali fidelis adoptare. Quibus etiam districtus inhibemus ne tantum panis aut pellibus aut aliis ornatis ab ordine sive regula sua priori discrepantibus in colore: sed in talibus stratis generalis consilii satagant obseruare.

Cre clerci iurisdictione secularē exerceant. *Rubrica.*

Cum honestatis ecclastice speciali decus existat a consalibus longe fieri actibus alienum: his secularibus negotiis immisceri manū celestibus ministeriis deputatas graue ac soridum reputamus: q̄ clerici quidam terrena lucra et iurisdictiones tyales fidei sed a petulantia et auida voracitate lectantes: iurisdictionem recipiunt a laicis secularē ut iusticiarii nuncupentur et ministri fiant iusticie: quam non possunt sine dispensationis et clericalis ordinis eniūtia ministrare. Nos igitur horum dum hoc vitium extirpare volentes: universis ecclesiasticis rectoribus et perpetuis vicariis: immo quibuscumq; in sacerdotio constitutis districtus inhibemus/ ne in iurisdictionem secularē a persona seculari accipiant vel ipsam exercere presumat. Qui autē eam suscepereunt ipsam infra duos menses omnino dimittant: eam decetero nullatenus recepturi. Quia vero apud maluolos animos in habito ista nō valeret: nisi contra hos deinquentes penalis vltio subsequatur. Dicernimus q; quisquis qui contra predicta conuenire tentauerit ipso facto: ab officio et beneficio sit suspensus. Ad quā si temere sic se suspensus ingererit vltionem canonicā non evadet. Huiusmodi vero vltio per diocesanum eius qui contra ista fecerit: donec emēdauerit ipsius diocesani arbitrio et iuramentum prestiterit q; decetero similia non committat: nullatenus relaxetur: saluis domini regis pritilegiis in hac parte.

Cre clerci sint aduotati in causis secularibus: neq; iudicis vel assessores in causis sanguinis. *Rubrica.*

Octobri.

Texta sacrorum canonum censuram penitentia constitutio distri-
ctus inhibemus: ne quis in clericali militia constitutus ad
uocationis officium in foro seculari per causam sanguinis vel qua-
cumque nisi in casibus a iure permisso exercere presumat. Si
quis autem contra fecerit sicut de in causa sanguinis: si per actoris par-
te certauerit ipso facto ab officio sit suspensus. In aliis vero
per diocesanos excessum homini compesci recipimus et puni-
ti pene condigne: qualitate ipsorum arbitrio reseruantes. In
hunc de quoque causis sanguinis: in quibus mortali aut mutilatio-
nis membrorum iudicium agit. Si iter inhibemus: ne quis in cle-
ro constitutus iudex aut assessor esse presumat. Quisquis vero
contra fecerit perpter suspensionis ab officio penam quam ipso fa-
cto incurrat: alias iuxta sui superioris arbitrii puniatur.
A quibus suspensioni sententiis per suos diocesanos nullatenus
absoluatur: nisi prius satisfecerit competenter.

De concubinariis.

Rubrica.

Quia indecorum sit et puritate christiane contrarium pollutis la-
biis et manibus sacra contingere vel laude ostere mundi-
cie: aut seipsum fedatim luxurie maculis in templo domini panta-
re. Num soli diuine et canonice leges veruetiam secularium pre-
cipuum monitas et consideratio iudicio despererunt: oibus christi
fidelibus et ecclesie sancte ministris pudicitiam: tam scilicet consulte
et salubriter indicentes. Quos predictus legatus sequens
laudabili studio precepit et statuit: ut nisi clerici et maxime
in sacris ordinibus constituti qui in dominibus suis vel alie-
nis detinent publice concubinas: nisi eas a se prossus amo-
ueant infra messem: ipsas vel alias decetero nullatenus re-
cepturi: ab officio et beneficio sint suspensi. Et usque quo sup-
hoc digne satisfaciat de beneficiis ecclesiasticis se nullatenus in-
troniatur. Alioquin ipsos decreuit eisdem beneficiis foro ip-
so iure priuatos. Hoc autem pudicitiam velut geminam
virtutum optantes in clero fulgere: quibus non potest so-
lum persuaderi: sed ex assumptione professionis vinculo etiam
imperari. Statutam dicti legati contra clericos qui publie

Constitutiones

ce detinēt concubinas editum cura quā possumus prosequentes adiūcendo statuimus: ut archidiaconi locorū qui post episcopos curā gerūt &tra concubinarios hīmōi annis singulis inquisitionē faciant diligentem / & cōtra eos p̄rediti legati statutam exquisite faciant obseruari: & que in uenerint ep̄is nihilominus teneantur nunciare: ut ipsi super his pastoralis officiū sui debitam exequātur: q̄ si in exequēdis his que p̄emissa sunt quisq̄ archidiacon⁹ vel episcopus postq̄ sibi denunciatum fuerit ab archidiacono negligens fuerit. Archiepiscopus quidem ab ingressu ecclie mouerit se iure suspensum q̄aonq̄ denunciauerit. Episcopus vero a dalmatice tunice & sandalium v̄su sit suspensus donec a se negligentiam excatiens que statuta sunt daret exequenda. **A**d hec cum ad peccatum accedat consensus et auxiliū alteris vtrumq; in peccato parificit: & p̄ati pena condemnet. **S**tatuimus ut hi qui clericos in domibus suis ad peccandum recipiant vel scienter peccare permittunt: siue concubinis eorum scienter domos locant vel accommodant: si clerici fuerint pena consimili. Si vero latet ad arbitrium episcopi puniantur. **P**redicte vero clericorum concubine de quibus constiterit perfecti euidentiam vel alio iusto modo ab ingressu ecclie dum celebra tur diuina penitus areceantur: nec eis paschali tpe tribuantur viaticuz: cū iudiciū sibi mandacent et bibant qui illud indigne assumunt. **L**eterum quia plerumq; euenire dicimas q̄ conuictas super crimen adulterii aut alio peccato notorio ad partes fugeat alienas ut & liberius perseueret in criminē. **S**tatuimus ut si quis taliter de p̄ouincia in p̄ouinciam aliam nostre legationis aufugerit / ep̄s in cuius diocesi uenerit: seu officialis eiusdem ad mandatus prelati in cuius diocesi vel iurisdictione fugiens ipse deliquerit: s̄niā excommunicationis in ipsum latam efficaciter exequatur: donec ad penitentiam redeat salutarem. **D**e vicariorū residentia et institutione, Rubrica.

Octoboni.

Sacerop̄ ordinū dispensatio quasi clavis ad aperiendū
varias portas salutis & ḡte sp̄ualis holbus est cōcessa
quam habere necesse est: ut clavis aperiat q̄ i urā h̄z aiaꝝ
qui etiā clavē gestat extra mansionē vagari nō debet: sed
ut vatus sit in statione continua vocantibꝫ: nō vocates
suis exhortationibꝫ quasi pastoꝝ sollicit⁹ ad se trahat. Hec
habet antiqua sc̄tōꝝ patrum discernat auctoritas: q̄ tñ ab
his qui tpalement fructum plus diligunt q̄ eternū ingenit
temere non servatū. Predictus legatus circa vtrūq; pui-
dens statuit inter alia nullum ad vicariā decetero admit-
tendum nisi iam in presbyterū ordinatū: vel saltem diaco-
nū proximis t̄pibus in presbyterꝝ ordinandū: q̄ renunciās
aliis b̄ficiis si qua habeat: curā aiaꝝ habentia iuret ibi re-
sidentiā facere corporalē. Alioqui institutionē hmōi ipius
nullam fore decreuit: & vicariā fore alii cōferendā. De his
aut̄ q̄ tūc iā fuerāt instituti nō tñ in presbyteros ordinati
statuit predict⁹ legatus & p̄cepit ut extūc infra annū ad mi-
nus se faceret in presbyteros ordinari. Alioqui extūc ipos
principatos vicariis esse decreuit: quod de residentia circa: in-
stituendos p̄ceptu merat statuens etiā circa ipsos. Nos
aut̄ 2tra hec agentiū 2pescere maliciam: n̄a quoq; ad hoc
opportuna discretione volētes adiūcēdo statuum: ut si q̄s de-
cetero contra hoc statutū fecerit: alias vicariā detinuerit.
fruct⁹ suos nō faciet: sed sic p̄ceptos ipos restituere tenea-
tur: & ipoꝝ medietas ecclie cuius vicaria est trādat i ipius
utilitatē modis oībus querenda: medietatis & alterius
vna pars in paupes ipius prochie expenda: et altera soli
archidiacono applicet. Ipse & archidiaconus sup his sin-
gulis annis diligentē faciat inquisitionē: suaq; op̄ & sollicitu-
dine statutū hoc faciat firmiter obse: uari. Qui etiā si alt-
quē 2tra p̄missa vicariā 2perit retinere: plato ad quē il-
lius collatio vel institutio p̄tinet: vicariā ipam vacare sine
moza denūciet: ut idē circa illud exequat qđ viderit sui of-
ficii interesse: q̄ etiā nec taliter instituat: nec post factā sibi

Constitutions:

E De intratis.

Babita.

A Moris pprii damnabilis & immoderata presumptio
subuertes in iudicio ratione dū sibi alienū temere cō
cupiscit caritatē tradit exilio mortemq affectat pxtimū suū
quem nouerit possidere: quin etiā morte vel immutatione
aliena nihil agente caliditas & simulatio diuinā provocan
tes: irām impudenter insurgunt in eū qui viuit mortuū:
qui adhuc possidet resignasse verbo vel actu mēdacer cō
tingentes. Maia vero in ecclesiis p̄cipue citra mare An
glicane restitus hic morib⁹ mortalis irreplit p̄fatur legat⁹
xtra hoc statuit: ne p̄textu opinionis vñ fame que de morte
vel cessione habeat: absensis ei⁹ bñficiū aliquatenus p̄fer
ret. Sed prelatus donec pleni⁹ de veritate instruāt erp
ctet. Alioquin ad res artiendū o h̄e damnū ex hoc in dictis
absenti ip̄m obligatū. Illū vero q̄ se p̄curauit intrudi p̄ter
dānor⁹ restitutionē ab offō & bñficio ip̄o factō suspensū fore
decreuit qd̄ etiā ad illū extēdi voluit q̄ bñficiū eccliaſticū

Octoboni:

altero possidente occupare vi vel clā adiutoriate propria vel
potius temeritate presumit: vel postō declaratus fuerit ad
aliū pertinere: armis se defendere nitiſ in eodē. Nos autē lati-
us & plenius mederi p nōm antitodū cupiētes: adiutorio sta-
tuimis ne q̄s decetero patronus eccl̄iasticus vel secularis
ad eccl̄iam in quā ius obtinet patronat⁹ quemq̄ audeat
p̄fitare: n̄iſi p̄babilem habeat de ipsius eccl̄ia vacatione no-
ticiā: in quo casu l̄z p̄ntare possit: ne sibi p lapsu; t̄pis p̄re-
dictiū ghettir: p̄relat⁹ ad quē institutio spectat nequaq̄ p̄re-
sumat p̄fitatū admittere vel instituere: n̄iſi de morte recto-
ris vel alias de vacatione legitima p̄iūs cōstet. De his ve-
ro nō aliter constare sufficiat q̄ per ipsius mortui p̄relati:
vel resignantis/ vel alias dimittentis p̄ficiā corporalē: aut
si absens sit per ep̄iſci diocesani: in cuius ciuitate vel dio-
cesi mortuus fuisse: vel alias dimisisse diceſ: aut salte alte-
rias p̄pone autētice l̄cas sigillo autētico uno vel plurib⁹
cōlunctis: vel p̄ instrumentū publicū: vel p̄ tristes uratos
stoneos in oī exceptione maiores: a quibus sup hoc nō t̄m
de creditilitate: sed etiā de scia scdm iaris exigētiā sufficiēs
et apertū testimoniū depnāt: q̄ si contra ea que dicta sunt
quisq̄ in ecclesia de facto fuerit institutus: vel q̄ verius est
intrusus: institutio talis inualida et nullas penitus sit mo-
menti: nec per ipsam cuiq̄ aliquod ius acquirat: etiā si post
modum forsan appareret ipsam ecclesiam t̄pē institutio-
nis hmōi vacuisse. Lūq̄ postmodū de vita p̄imi rectoris
constiterit: eo q̄ personaliter veniēs seipm ondat: aut alias
q̄ antēticas l̄cas vel instrumentū publicū: vel testes idone-
os vivere comprobāt: tam p̄relatus instituens q̄ is qui ta-
liter fuerit institutus ipsi rectori ad restitutionē integrāz
fructuū damnoꝝ & expensꝝ que ppter hoc ip̄e rector iure
terit teneatur: alter alterius solutione minime liberato.
Et q̄z nō sufficit pecuniaria pena vbi est spūiale delictū: p̄e-
latum qui cōtra hoc instituerit nihilominus ab eo t̄pē quo
dicta commiserit: a collatione institutione seu presentatio-

Constitutiones

ne beneficiorum quorumlibet statuum manere suspensum: donet
elli rectori reddat possessio ecclie. Ad dicentes ut si postquam
de ipius rectori vita supraascripto modo exsisterit ecclia non resti-
tuat eidem intrusus si per tres menses in tam pessima rebellione
exsisterit ppter penas supra ipsitas extunc omnibus beneficiis quod in
eodem regno obtinet ipso facto ppteruo sit pruat: et ad illud quod
tali detinuit: quicunque vel quocunque vacauerit ppteruo sit inha-
bilis obtinendum: ad quod cupiditatis et rapine vicio reddi-
dit se indignum. Et siquidem forte nullum beneficium habet: non solu-
ad hoc quod sic presumunt: etiam ad quodlibet aliud in illa diocesi
quam sacerdotis sui peste turbavit ipso facta auctoritate huius fra-
tuti se inhabilem ppteruo esse sciatis et penitus non capacem.
Leterum ad omnes qui ad presentationem patroni vel aliis modis
beneficia vel ecclias sine canonica institutione plati p se aut
per alios occupare presumperint: quod adhuc grauius delinquere
exstat. Necnon ad eos quod ante hanc exstructionem occuparunt vi-
uentis beneficium vel eccliam: et adhuc detinent occupatam. Ad
eos quoque quod sine canonica institutione plati se ipsos intrude-
re presumperunt: nisi infra tres menses a publica uione huius
exstitutionis tam occupatores quam intrusores homini omnino dimis-
sint quod taliter acceperunt: et ut supradictum est satisfecerint su-
per annoiata penas extendi volumus et mandamus. His quod extra
tales in exstitutionib[us] predicti legati et priuialium exilio totius
ante legationis statuta sunt in nullo penitus diminutis. Contra
hos etenim delinq[ue]ntes penas ex quo sufficere non putamus san-
ctiminas esse atque tollerabilius estimantes eccliam vel beneficium
diutius vacare per incognitam veritatem quam in momen-
to quocumque adulterari apud violentum vel aliud nepharium possessorum.
Ad hec cum ad archiepiscopum vel episcopum ad quem ecclie vel bene-
ficii collatio spectat vacationis noticia probabilitate aliis quam
predictis modis fortes querentur: si forsitan beneficium ipsum vel ec-
clesiam ipsam transferuntur ne per lapsum tempore p[ro]iudicium sibi fiet
possessorum tunc ipius ecclie vel beneficium corporale periusque de vaca-
tione supraascripti modis exsisterit: non tradat vel tradi faci-

Octoboni.

at seu cōsentiat vel permittat: neq; is cui collatio facta est possessionem ingredi propria vel alterius cuiusq; auctoritate presammat. Quod si archieps vel eps cōtra fecerit predictis penis se nouerit subiacere. Ipse vero cui collatio est facta si contra p̄missa possessionem acceperit: ipsa ecclesia seu beneficio perpetuo nouerit se priuacū. et nihilo minus aliis penis sublaceat supradictis.

Cre una ecclia diuidat in plures psonatus. **R**ubrica
Tuitate in oībus: maxime vero in diuinis et spūalib⁹ officiis et ministeriis; ita perfectio sequit ut diuilio nem super omnia detestet que desolationē et ruinā inducit: nec enī vllam ipm materiale subiectū stabit: nulla sacre rei designatio itellectū aī cōformiter ad se trahit: cum i ilis vel in isto diuilio aget: diuersum faciēs qd est vnum. **E**x his catholice imitatis sanxit auctoritas: q in una ecclia vnis sit rector: quasi vni⁹ corporis vnu caput. **S**ed studiū facti ne zīzānie seminatoꝝ iterdu per pluriū in una ecclia p̄eonox discordiā iter p pluriū cupidox figmenta: q de ipa ecclia nihil aliud q̄ comodū t̄pale venant: hanc pestiferā sectionē diuersis modis inducit: ut in plures vnicā ecclia diuidat: et ei p̄auitatem qdā mutatōe vocabulox sea noīm occultatēs: et qd̄ detestabili⁹ est int̄m in qbusdā p̄elatis ardor cupiditatis et auaricie exardescit: ut p̄fatos ad ecclia stica bñficia nō admittat: nec aliter ea zferat: nisi circa p̄o uētuū et reddituū bñficioꝝ ipox p̄tōe retēta quā suis vbi bus applicat: vel aliis eā ad tps vel simpt̄ zferūt p sue libi to volūtatis. Super his aut̄ legitime zpescendis dicitus legat⁹ diuisiones particulares assignatōes et p̄mutationes penitus phibēs statuit: ut nūq; in plures psonatus vel vicariias ecclia diuidat: et q̄ tūc aī diuise fuerat integraren̄t q̄cito facultas se offerret: nisi aliqua ecclia sic fōet ab antiquo fōlītā instituta: in qua p loci eīm p̄uideri statuit q̄ tam redditus et parochia inter eos zgruis portionibus diuidat: et q̄ semper apud eccliam redsiderat aliq; q de aīaz ca

Constitutiones

et sollicitus in celebratione diuinorum et collatione sacramentorum se viriliter exerceat et honeste. **C**hos igitur dicti legati sanctionem digna emulatione sequentes adduciendo statuimus ut ois homini processus diuisio ante predicti constitutionem facta: nisi tanto ea processit tpe ut merito possit antiquitatis iure censeri: que ne postmodum est secuta; nec non cuiuslibet portionis puentium ecclasticoꝝ beneficioꝝ retentio et assignatio que fieri non posse dinoscit ab eoꝝ latere synomiae præstatutatis per locorum diocesanorum penitus reuocetur. **S**i qua vero decetero sit diuisio: seu alicuius portionis retentio vel assignatio: hanc nullam ipso iure fore decernimus. **E**t ne conferentis seu punitatis: vel admittentis plures ad unam ecclesiam: exim malum relinquat impunitas. **P**ontans qui dem unius aut plures ius illa vice presentandi amittat ad superiorum proximum deuoluendu. **D**i xpo prelatꝝ sic ruletit: vel presentatos admiserit: aut certa detinuerit vel alii assignauerit portionem simpliciter vel ad tempora non solum ei institutio retentio vel assignatio iuribus careat: **V**ecundum ipse quousque reuocauerit ipso facto a collatione institutione seu punitione beneficioꝝ quoꝝlibet sit suspensus.

De abstractis fugientibus ad ecclesias vel cymiteria seu res ibidem depositas: et de auferentibus aliquod preter voluntate dominoꝝ ecclasticoꝝ de bonis manerius seu gratus. **R**u.

Ad tutelam et fugium oppressorum ita immunitatem ecclesiasticam cernimus constitutam: ut etiam reos sanguinis ab hominibus incursum defendant: quod tomagis insolentes criminum confugientes ad ipsam et res nulli vicio subiacentes hostiili timore infra ipsius ecclesie repositas conuenit non solum exinde non abstractere vel rapere: sed etiam non tangere: ne ut in eis temeritatis aliquid attemptetur: satis intelligit qui prudenter attendit. **P**reterea circa tuitionem tam personarum ad ecclesias vel cymiteria confugientium et regum que in ipsis præ securitate fiducialiter reponuntur: quod circa salutem hominum prophorum qui dei timore contemptu et eccl

Octoboni.

Si rederentia prossus abiecta / immo totius humanitatis
et fame pudore deposito ad huius cōfugaz abstractionē
et tēp̄ predicator̄ rapinā de locis t̄p̄is se conferit impudē
ter. Nos tanto promptius op̄ intendere q̄to sceleris ha-
būs p̄fida manus noscū p̄ticulū imp̄tare. Nos igit̄ hm̄os
iniquates & scelerā p̄fecto odio officiū n̄i debito p̄lequētes
statutū? vt si q̄s aliquē ad eccliam vel cymiteriū vel clau-
strū & fugientē inde abstracterit violenter / vel ei victimū ne-
cessariū phibuerit: i quo sitis est necāt: aut res alienas in
locis sacrī depositas violenter seu hostiliter asportauerit
seu asportari fecerit aut factā suo noīe: vel a familiarib⁹
suis abstractionē phibitionē vel asportationē ratā habue-
rit: aut abstrahentib⁹ phibentib⁹ vel asportantibus p̄re-
baerit publice vel occalte auxiliū consiliū vel cōsensū ipso
facto sit excōicationis vinculo intulatus: a quo nullaten⁹
absoluat / nisi p̄as ecclie cui tantā iniuriā intulit & dānu⁹
passo satissicerit & p̄terēter. Et quidē si excōicatus hm̄oi mo-
nitus a suo diocesano infra p̄estrū ab eo t̄ps nō satissice-
rit: terra ipius subiiciā ecclastico interdicto. q̄ aūt p̄estri-
tam ab eo satisfactionē minime relaxet. q̄ si forte terram
nō habeat dñs terre in qua moxā si monit⁹ infra terim sibi
indultū ab hoc extra eā nō expulerit hm̄bi pestilentē: extūc
terra ipius ecclastico supponat interdicto q̄d̄ ibidē ille
māserit duraturo. Nem̄p̄ si talis excōmunicatus clericus
sit a prelato monit⁹ infra terim quē ei duxerit p̄figen-
dū minime satissicerit: extūc oī bñficio ecclastico qđ in eo
dē regno obtinet sit priuatus: si dō nullū obtinet ad quod
cūq̄ illi⁹ regni bñficiū ecclasticū p̄ q̄ainquēnū sit inhabi-
lis obrinendū. Eteniā ab ecclasticis bonis excludit̄. q̄ ca-
ritatē & ecclie dec⁹ in dei & temptū & primi dispēdiū tā ne-
quiter violauit: q̄ aūt in p̄emissis statuta sunt: eadē cōtra
eccliaz incēdarios & effrādores volū⁹ & p̄cipimus ob-
seruari. Ad hec si q̄s de domib⁹ maneriis grangis vel ali-
is hm̄oi locis: ad archiep̄os & p̄os vel alias p̄sonas ecclastī

L

Constitutiones

eads vel ad ipsas ecclias pertinetib[us] accedens quicq[ue] p[ro]pter voluntate p[re]missione dno vel eorum q[ui] sunt h[ab]ent[ur] rex custodiis deputati remittere vel auferre aut tractare presumperit ipso facto sit excommunicatione ligatus: a qua donec satisficerit absolutionis g[ra]m minime sequat. Et ne hoc salubre statutum pretertu ignorantie negligat ipm vel intentionem ipsi p[er] annu[m] cotinu[m] a tpe publicationis eiusdem in ecclesiis cathedralibus collegiatis et aliis per capellanos et rectores earum quibuslibet diebus dñicis astante parochianorum multitudine et fidelium precipimus publicari.

CNe q[ui]s impedit matrimonia solenitati in facie ecclesie.

COniugale sed ab ipso dno institutu sicut p[ro]tati humane non subiaceat: ita nulli temerario ausu pere d[icitur] occisus quomodo in respectu hominum solenitatem accipiat p[er] quam pat expedit oibus innotescat. Quapropter districtu inhibemus ne q[ui]s matrimonia tracta legitime quomodo in facie solenitatem ecclie impedit presumat. Ep[iscop]i vero quorum interest sacramenta tueri dignae punire stadeat h[ab]ent[ur] presumptores.

CDe executione testamentorum.

Rubrica

Libertate extremi iudicii sicut multa fauori prerogativa muniunt legitime sanctiones: ita ipsius executionem contineat adiuvare: ne quid impedit valeat arbitriu testatoris. Propterea sup executione testamentorum duximus statuendu[m]: ut executor testamenti cuiuslibet ad executionem nullatenus admittat: neque testamentu[m] coram ordinario secundum approbatam consuetudinem p[ro]ficiat p[er] ipm aliquatenus aprobet: nisi prius quoad h[ab]ec actu sui fori priuilegio coram expresse renunciet executor. Precipimus etiam statuendo q[ui] h[ab]ent[ur] testamentorum executores priusq[ue] administracionem bonorum attingant inuentariu[m] in presentia aliquorum sed dignorum qui verisimiliter bonorum defuncti non erunt quantum omnino conficiant: et illad suo superiori prelato ostendant. Si quis aut inaetatio non cōfecto administrare presumperit ad arbitriu sui ep[iscop]i puniat. Sup approbatione

Octoboni.

sigillidē testamenti eius qui in diversis dioecesibas beneficiis
dum viueret obtinebat: approbatione illius ep̄i in cuius dio-
cesi testator decessit fidem volumus adhiberi.

Concilio prelati ecclesiarum fructus vacantium percipiant
vel suos faciant. Rabzica.

Ecclesiæ dispensia iniuste nobis sollicitudinis cura-
te submouere volentes: ne duplii desolatione confra-
cte nimium deprimant ab his maxime q̄ super intendētes
quotidianā instantiā subiectis debent ecclesiis rectoribus
pp̄p̄us viduatis paterno & solari tenētur affectu statuum?
vt cū ecclias vacare contigerit: p̄relatis sub q̄bus cōsistunt
fructus & puentus q̄ per annū vel aliquāto tpe obveniunt
nequaq̄ percipiāt earundē neq̄ suos faciāt sic perceptos.
Sed ip̄is fiat qđ in canonib⁹ est statutū: nisi forte hi p̄rela-
ti ius hm̄di ex speciali priuilegio vel legitima & suetudine
ab antiquo sibi valeant vendicare. Qd si contra fecerint
donec totū restituerint ab officio sint suspensi. Sequestra-
tiones etiā fructu & puentu bñficioꝝ ecclasticoꝝ a p̄rela-
tis fieri penitus prohibem⁹: q̄ & leges & canones interdicunt
nisi casus speciales emergāt: in q̄bus sequestrationes terre
& suetudines & iura p̄mittūt. Ulter aut̄ factas sequestratio-
nes & latas occasione hm̄di: excoicationū suspensionū & in-
terdicti snias nullas esse decerni h̄is ip̄o iure. P̄relatus
etiā q̄ hm̄di sequestrationes fecerit: quousq̄ ip̄as reuocau-
erit ip̄o facto a dalmatice tunice & sandaliū vsu sit suspensus.

Concilio oblationib⁹ capellaꝝ matrici ecclie restituēdis. Ru.

Onus est reddit ingratū si vertit in abusum: & suis nō
grenta finib⁹ extendit in alteri lesionē. Ecclastice qđem
pudentie pietas dū alteri p̄ alterū nō vult iniquā cōditio-
nē afferri: si qn̄ p̄cipata plona capellam p̄p̄ia desiderat ob-
tinere: idq̄ cā iusta mediante concesserit semp adiucere cō-
suerit: vt id fiat sine iuris p̄cūdicio alieni. Quod et nos
salubri et oportuno remedio prosequentes statuimus et

Constitutiones.

districte p̄cipiū: vt capellani ministrātes ī capellis h̄mōi
q̄ salvo ture matricis ecclie sūt xcelle: oēs oblatiōes + cete-
re q̄ etiā īpis nō recipiētib⁹ ad matricē eccliam p̄uenire do-
verēt: t̄p̄i rectori sine difficultate restituāt: cū id tanq̄ alie-
nū iusste nequeāt detinere. Si q̄s autē restitueri cōtēplerit
suspensiōis vīculo quonq̄ restituerit se nonerit innodatū

De domib⁹ eccliar⁹ reficiendis.

Rubrica

Mprobam quorundā auariciā p̄sequētes q̄ cū de suis
ecclētis + bñficiis ecclasticis multa bona suscipiūt do-
mos īpaz + cetera edificia negligūt: ita q̄ integra nō p̄ser-
uent + diuīta nō restaurēt: ppter qđ īpaz eccliar⁹ statū de-
formitas occupat + multa incommoda subsequunt̄: statui-
mas atq̄ p̄cipim̄as vt vniuersi clericī suor⁹ bñficior⁹ do-
mos + cetera edificia p̄ut indignēt reficere stadeāt cōde-
center: ad qđ p̄ suos ep̄os vel archidiaconos sollicite mone-
antur. Si q̄s p̄st ep̄i aut archidiaconi sui monitionē p̄ da-
os menses id facere cessauerit: extūc ep̄us ip̄ius clericī
samtib⁹ id fieri faciat diligēter de fructib⁹ ip̄ius ecclie/
vel bñficii p̄fis autoritate statuti: tñ accipi faciēs p̄tum
ad refectiōē hñi sufficiat p̄ragēdā. Lācellos etiā ecclie
p̄ eos q̄ ad hoc tenent̄ refici faciāt p̄ut sup̄ius est expressū
Archiepos vero ep̄os et alios inferiores platos domos ac
edificia sua sartatecta reficere + in statu suo p̄scrūare ac te-
nere sub diuini iudicii obtestatione p̄cipim̄ur/ + ipsa ea
reficiant que refectiōē nouerint indigere.

De procurationib⁹ que ratione visitationis debent
nō recipiēdis ab archidiaconis vel aliis inferiorib⁹ p̄
lati⁹ nisi cum visitant.

Rubrica.

Naturalis dispositionis effectus semen serenti reddit
Net fructū laboris multiplicat laboranti. Absurdum
vero simulq̄ iniquuz nemo dubitat quēq̄ vbi nō seminat
metere: vel ex his colligere que nō spargit. Ex his sacros
canonū p̄uicio equitate ponderata decreuit: vt etiā ecclia q̄
visitationē recipit in t̄p̄alib⁹ + sp̄uilib⁹ eccliar⁹ bonis

Notabilis.

In his constitutis institutis procuratione exhibeat visitant. Cum autem ratione visitationis procuratio debat: si quid exigitur vel recipit homini ratione cessante iam male accepti et indebet nomine habit. Cum igitur intellexerimus quod plerique prelati procurations a subditis exigunt: licet visitationis officium non impendat: nos tam ecclesiarum indennitati quam prelatorum saluti quatinus prudenter districtus phissemus: ne quis eorum procuratio ne que ratione visitationis debet ab ecclesia quacumque recipiat nulli cum eidem officium visitationis personaliter ipendat. Qui vero aliter recepit donec restituerit ab ingressu ecclesie sit suspensus. Episcopi vero et alii inferiores prelati cum visitant in superflua comititia seu electionu numero vel alias in expensis gratia re subditos non presumant ultra potitatem et numero determinatum in custione se re. Inno. pape. iii. Ne videantur in visitationibus magis lucris pecuniariis inhiare quam ecclesiarum velle conservare statum vel salutem querere aiam. Quod si contra fecerint vel contra facere attemptaverint: subditi eis non parcerent in hac parte: latas etiam occasione homini excommunicationem suspensum et interdicti srias ipso iure decernimur esse nullas. De cum etiam visitationis tpe superflua et onerosa multitudine hominum non aducant: per quam ecclesiarum requies perturbari sepius consuevit: sed moderatione in sequantur constitutionis canonice in laterane consilio promulgatae.

Contra pena pecuniaria recipiant a subditi pro delicto notorio Deus opes cuius oia sunt preciis quodlibet pro delicto non accepit et holocaustum non postulat pro peccato. Multa vero ad aliorum regimur deputati hoc ignorantes: aut ex temperaria quadam industria contenenates cum peccamur a subditis debitam pro pecunia penam remittunt. Ex quo fit ut deo non indulgentia tam iudex criminis quam commissorum sua in eodem sacculo delicta consignent pariter iudicandi. Et quod si tua beatum Isidorum nullam reus punitus est culparum quam redime re minimis existimat: nec ex hoc mala voluntas minuitur vel imitatur: sed potius datur autoritas delinquendi. Cir-

Constitutiones

ea correctionē quidē criminū predictus legatus statuit ꝑ archidiaconi ecclias utlitter + fideliter visitet vt de sacris vatis + vestibꝫ: + qualiter nocturnis + diurnis officiis ecclie suis seruiaſ: + ḡnaliter de tp̄ alibꝫ inquirendo + que corr̄ genda nuenerint corrigat diligēt ecclias autē sup̄ suis nō grauēt exp̄nsis: sed procuratores dūt̄ taxat dū visitet exigat moderatas: non secū ducūt extraneos: sed modeste se habēant in familia + in equis nec pecuniā ad hoc vt nō visitent vel nō corrigat: vel vt crimina nō puniāt ab aliquo recip̄e presumat: nec aliquos sententis suis inuolunt in iuste vt ab eis possit ex hoc pecuniā extorquere. Et cū hec sapiat sy moniacā prauitatem dec̄reuit: vt q̄ talia agere presumpe- ḡnt: sic extorta in duplū erogare in pios v̄sus epiſi sui arbitrio 2pellat: salua nihilomin⁹ pena canonica alia 2tra ipos. Precepit etiā vt dicti archidiaconi per singulos decanat⁹ capitulis intersint: in q̄bus diligēter instruāt inter alia sa- cerdotes: vt bene ſciant + ſane intelligant v̄ba canonis mil- ſe + baptiſmatis: ea. L. maxime que ſunt de ſubſtantia ſacra- menti. Proſ igit̄ ſtatutū dicti legati 2tra tales editū adiu- uantes aduiciendo ſtatutum ne archidiaconi p̄ nullo p̄cō mortali notorio vel de quo ſcandalum ḡfiatur: pecuniā a de- linquēte p̄ ipo recipiant: ſed 2missum crimen puniāt aia- uerſione condigna. Epis diſtricte precipiuntur: vt h̄mōi ſa- ſalutare ſtatutum firmiter faciant obſeruari.

De firmis.

Rubrica.
Tudignū est cū ſpūalibꝫ p̄ unū artū mire 2merciū: di- cente ap̄lo Petro ad Symone. Nō eſt tibi pars neq̄ ſoꝫ in ſermone iſto. Muare enī + facile ſpūalia vendit: qui eoy exercitū pecunie interuentione 2ducit. Prout de igit̄ conſtitutionē predicti legati 2perimus in h̄bitentē: ne digni- tates vel officia puta decanatus vel archidiaconatus vel puentus ex eccliaſtice vel ſpūalis iurisdictionis exercitio- ſeu ex p̄fia vel altari vel ſacrementis aliis quibuscūq; ve- pientes nullo modo 2cedant ad firmā. Proſ autē circa hos

Octoboni:

Item sanctum & salubre statutū fieri a plurib[us] audiētes
adīcendo statuim⁹: vt si q[ui]s decetero quispiā cōtra fecerit:
datio ad firmā sic facta nō teneat: & 2trahentiū neuter al-
terutri ex tali 2tractu tanq[ue] inualido quacūq[ue] iuris auto-
ritati b[ea]nificii hui⁹ cōstitutionis nō exp[re]ssa renūciatiōe vel
alii pactiōe vallata aliquaten⁹ obligeat: nihilomin⁹ tertia
parte puentū ei⁹ rei quā de facto ad firmā dati 2tra hoc
statutū 2sriterit fabrice maioris ecclie cathedralis modis
oibus applicanda. Que oīa volam⁹ habere locū & statuim⁹
obseruari: cū laicis ecclie datue ad firmā: & cū ultra quin-
quenniū etiā clericis ecclie firma 2cedat 2tra 2stitutiones
a dicto legato sup his salubrit[er] p[re]mulgatas. Ecclias quoq[ue]
a graui p[re]judicio p[re]canere volentes: ipsas ad firmā p[ro]ponis
ear[um] dari sub p[re]missis penis districtius p[ro]hibemus.

¶ De residentia archic[on]torum vel episcorum. **Rubrica.**

Propter bonus cognoscens gregē suū debet ipm & corpo-
ris & mentis oculis iugiter intueri: & ne ipsum insidio-
sus lupus inuadat sicut hostis persequēdo insigilat. sic p[re]-
latus resistat & tunc defendendo. Oportet igit[ur] vt corpora-
lis p[re]ficia ipsum sollicite tueat: q[ui] vadēs pastor & veniens
sepe nō inuenit q[ui]d reliquit: eo q[ui]d aduersarius nō recedēs-
neq[ue] dormiens asportauit. Hanc licet e p[er]i ad personalem
residentiā circa gregē dñi sibi 2missum: tā diuinis q[ui] ecclia
sticis p[re]cepit noscunt[ur] astricti: q[ui] cū in p[er]ibus nō legatiōis
nōnulli sunt q[ui] hoc attēdere nō vident[ur]. Propter p[re]dicti lega-
ti monitionē & exhortationē sup hoc archiepis & epis emis-
sem p[re]udenter emulationis studio condigne subsequētes
iplos efficaciter exhortamur in dñio: & in virtute sc̄e obe-
dientie atq[ue] sub diuini attestatione cōmonemus vt ad cō-
missi gregis curam: & desp[er]nataq[ue] sibi eccliaq[ue] solaciū p[re]c[er]e
p[er] diebus solēnibus quadragesimalib⁹ & aduētus p[re]fici[us]
suā debitā exhibeant: quibus se fide media copularunt. In
quibus sc̄i crisma sacrū oleū et infirniōꝝ in die cene dñi
quolibet anno conficiant. Nisi eos dictis diebus ab ipsis

Constitutiones

ecclesiis a suis superioribus aduocatos/vel alia iusta causa
opereat absentare vt qd ipsorum nomine pretendit: et quoniam
sum sibi ministerium exigit: quod non minus gerit oneris
et honoris sollicite studeant ex eis obseruare.

C De appropriationib⁹ eccliar⁹ nō facie dis. **Rubrica**

Q uoniam alienatiōes eccliar⁹ scđōꝝ patrū romanor⁹ pō
criticū decreta p̄hibere summo ope studierūt: nosipos
ex officiū nō debito sufficientia qua possuamus imitantes
vniuersis ep̄is districtus inhibem⁹ ne q̄s eorū eccliam sibi
subiectā altero ep̄o vel monasterio seu prioratui appropria
tionis iure 2ferat vel assignat: nisi his cui appropiare vo
luerit a deo manifeste paupertatis premat onere vel alia
tā legitima subsit q̄ talis appropriatio nō tā iuri contraria/
et pietati 2sona merito censeat. Si vero 2terā premissa facta
fuerit h̄mōi appropriatio ipso iure inualida et nullius peni
cas sit momēti: sed ab ep̄o q̄ hoc fecerit: sicut de facto p̄ces
serit modis oib⁹ reuocet. Nonnulli quoq; in ecclia q̄ p̄p̄is
cōsuevit gubernari rectorib⁹ in v̄sus corꝝ 2cessa vt totū qd
ex appropriata sibi ecclia p̄uenit inaniter absolvat ipsas
dimittat vicario destrutā: aut si fortassis vicariū in ea isti
tuūt ita modicā ei relinquūt fructū p̄portionē vt nō p̄tēt
eis sufficere ad archidiaconalia et alia sibi in cūtentia onera
suportare: q̄ sit vt qd i elem̄sinā est p̄uisū in siti auaricie
2fuit et trāseat in rapinā. Sup his igit̄ salubria remedia
cogitātes statuim⁹ et districte p̄cipim⁹: vt v̄nūersi religio
si exēpti: nō exēpti cistercieis: et alti q̄cūq; q̄ ecclias in p̄p̄i
os v̄sus h̄nt: si vicarii nō sūt p̄sūti in eis dē infra sex mēsū
spaciū vicarios p̄ntare diocesanis q̄ eos iſtituere debeat nō
omittat: q̄bus sufficientē assignare p̄ facultate eccliar⁹ stu
deat p̄portionē. Alioquin extūt diocesani id facere studeant
diligēter. Statuim⁹ quoq; vt ipsi q̄ ecclias in p̄p̄ios v̄sus
h̄nt domos i ipsas eccliar⁹ prochus 2stituēt: vel olim 2stru
ctas reedificēt vel 2seruēt: i q̄b⁹ honeste p̄nt recipi visitātes
p̄dictas vero oia tā ab ep̄is q̄ alius q̄ ecclias in p̄p̄ios

3

Dotacioni.

hinc habent firmiter precipimus obseruari.

¶ De bonis intestatorum.

Rubrica.

Cum mortis incerta preoccupatio sepe sit: anticipet ut
timi arbitrii voluntate: ut facie di testamenti seu extre-
me dispositionis adimat vite decisio facultate agit humanas
pietas misericorditer i defunctu cum res tiales quod illi fuerat
per distributionem in pios usus ipsum adiuvando sequuntur: et coram
celesti iudice propiciabiliter intercedunt. Proinde supponit ab
intestato decedenti punctionem que olim a prelatis regni am-
plie cum approbatione regis et baronum dux emanasse fir-
miter approbatas districtus inhibemus: ne prelati vel alii
quicunque bona intestatorum homini quocumque modo reci-
piant vel occupent contra prouisionem premissam.

¶ De delegatione.

Rubrica.

Tudicium robur et decus exornat auctoritas iudicantis et
coram illo tutis gressibus veritas icedere presumitur
de quo status eminentior: et meliora stipendia strenuos
actus et dignos fructus iusticie reprehendunt. Proinde la-
crys canonibus inherentes: quibus statutum est: ut non nisi
plonis in maiori statu constitutis cause a sede apostolica dele-
gent eadem iuris ratione moti statuum: ut ab archiepisculo
alius ordinatus non nisi plonis in dignitate vel officio con-
stitutis: aut cathedralium/ vel alias ecclias collegiatarum
canonici cause aliquatenus comittantur.

¶ De forma citationis.

Rubrica

Ta mortaliu[m] seu cupiditas suam in seipso reflectie
ardore: quicquid sibi posset attrahere non desistat non ti-
mens dominam vel proximi lesionem que litigiosorum amfractum
et pelle causas manifeste declarant: in quibus seipsum sol-
lum respiciens litigatores sic errat in via iusticie: ut etiam
et rectum existimet quicquid aduersario noceat et iure vel
inuria sibi prolixi. Sane quoniam in citationis articulo fronde
precipue fieri est per eum: dictus legatus statuit: ut per impe-
trantes vel eorum nuncios in causis regni Anglie citatores

Constitutiones

littere nō mittantur; iudex moderat sūptbas impetratis p
suū fidelem nūcū eas mittat: q̄ vocandū diligēter perq̄at
quē si reperire nō poterit: die dñico vel aliquo die solemnē
apud eccliam loci illi⁹ in quo degere consuevit dū missa can-
tae lcas legi faciat et expni vel salte ad decanū in cuius de-
canatu moratur qui vocādus existit citatio dirigat q̄ a m
dice missus fideliter hoc prosequat p se aut p suos certos
nuncios et fideles: qd̄q̄ in fecerint eidē iudicii rescribere nō
omittant. Nos autē vt circa citationis articulum pcedat
cauti⁹ et toti⁹ discriminis materia p̄tū in nobis est penitus
auctorat̄ constitutioni dicti legati adiiciēdo statuum⁹ vt cum
iudex etra quēlibet absente emittit citatiōis edictū citatio-
nē faciendā decano loci vel alicui certe persone alii deman-
det. Is vero cui demandata fuerit cū eā fuerit fideliter alle-
catus scdm statuti formā se citasse rescribat. Alioquin citatiōni q̄ aliter facta aguerit: fides nullatenus abhibeat: nec
scdm ipam etra ipm q̄ citatus d̄ ad penā aliquā pcedatur.

De iuramento aduocatorum.

Rubrica.

Dudabile viteq̄ hoīm necessariū aduocatorū officiū:
qui quasi athlathe iusticie in campo iudiciū militant:
multi quidē ex auctorisantur ab illis qui in ipso infideliter
se exercēt: per quos iusticia deperit: et litiū pcessus innume-
ris subterfugus impedit. Hec sane diligenter p̄dictus le-
gatus considerāt et prudent et attendēt inter alia facta consti-
tutione decreuit: vt qui aduocationis officiū voluerit gene-
raliter pm̄rēti apud diocesanū cui⁹ iurisdictionis existit
originis vel domiciliī ip̄e prebeat iuramentū: q̄ in causis
quorū patronus existit patrocinii fidele prestabit. Nos igi-
tur huic statuto p̄ qd̄ iūtati occurrit: relevat iusticia et sic
currat iūtati: pere volētes semita ampliorē adiiciēdo sta-
tuum⁹: vt scdm ea q̄ in dicto statuto etēta null⁹ aduocatus
nisi lcas diocesani corā quo iurare p̄cipit p̄us ondat: si dē
de iuramento hīmōi exhibito faciētes vel de nouo exhibeat
hīmōi iuramentum ad nullius cause patrocinium admittat

Octoboni.

Cne iudex pace vel 2cordiā litigantiū impeditat? **Ru.**
Cum partes suas admittat iudiciorū: nisi actoris & rei
discensio cōquiescit: ne aliud agere index deteat iurta
legitimās sanctiones quā vt 2trouersiā derimat inter ipsos
multū profecto delinquit q̄ partes ad pacē aut 2cordiā pa-
ratas maxime preteritu alicuius comodi n̄: titut impeditre
Q̄i vero per impedimentū hmōi si 2tingat p̄uocat deus:
ledit proxim⁹ & iudicij 2taminaē honestas & iurgorū ma-
teria 2fouet. **N**os aut̄ statutū dicti legati q̄ sup̄ hoc simpli-
ci fuit inhibitione 2tentus efficacius p̄sequētes adiiciēdo
statuimus: vt si q̄s deinceps p̄ impedimento pacis seu 2po-
sitionis litigantiū obiiciēdo quicq̄ receperit: ei q̄ de dit mo-
dis oībus restituere teneant: necnō tantūdē exsoluat pau-
peribus erogandū. **A**lioquin ex eo tpe quo scelus hmōi sic
recipiendo commiserit: donec sicut dictum est restituerit
excommunicatiovis vinculo se nouerit alligatum.

De publicanda absolutione. **Rubrica**

Sicut ecclesiastice censure vinculum ad medelam in-
uentum vt efficiat languidum quem cohercet: et pu-
blice & notum fieri consuetuit: ita bñficiū absolutionis q̄ li-
gato impeditur expedit notū esse: ne nō vitādus in sui cō-
tumeliā vel scādulū ab aliis evitetur. **P**roinde statuim⁹:
vt cū aliquā excoicationis suspensiōis vel interdicti sñiam
contigerit relaxari: mandet alicui vt relaxationem hmōe
publice denunciet locis & temporib⁹ oportunis.

De institutionibus et collationibus. **Rubrica**

Christiane religionis vitas ita plerosq; in suorū cordi-
am elatione reliquiss: vt cum aje str̄e cure vir vniusq; =
q; sufficiat: ipsi se plures esse mēdācūlātāra pensantes nō
solum vnius bñficii sup̄ multos intrepide suscipiūt: in quo
q̄fiq; nec resident nec ad sacros ordinēs se faciunt p̄moue-
ti: quos ip̄i bñficii cura reqr̄it: sed etiam multas sup̄ innu-
meras curas sibi 2gregat impudēter & p̄ vanitates & fal-
sas insaniās ambulātes miserias aias quas curandas acce-

Constitutiones

perut necessario negligut cū on^o tale implere ipsa facti im-
possibilitate nō pñt. Hanc cū hi tā contra sp̄m & aduersos
dū & primū assūtētes: et quasi de industria recēdētes adeo
dū seipos in manus dialoli manifeste p̄cipitāt/ aias xpo
anferut: & paupēz alimoniās in vñs sap̄tuas ne dicamus
in malos nephādā pueritate queritū. A tātis eruere peri-
colis sc̄dōz patrū romanorū pontificū & ceterorū sup his an-
goitātē gerētiū z̄stōnes tā antiq̄s retrotyp̄bus & moder-
nis multipli sollicitudine laborarūt/ quoq̄ laborz & si me-
titorias fuerit his qui vineā dūi fideli exercitio coluerūt
quib^z virt^z fuit etiā male vñsris materiā ministrare vñ-
tis: mali / tñ in hoc pphane cupiditatē ardore crassantibus
hmōi labzis plectū inuenim^o defauisse: q̄ preter clauē dispē-
cationis aptice sedis p̄lalitatē bñficiorū ecclasticorū aiaꝝ
curā hñtiū: nō solū de manu platorū male suscipe: verū etiā
vñcte p̄pā violētiaq̄ maiorū dñabiliter occupar^z presa-
mūt & temere p̄ excogitatas malicias & subterfugia detine.
Ex his aut̄ dicere nō sufficimus q̄ta mala pueniūt ecclie
namq̄ maculat honestas/ adnihilat auctoritas/ fides xpi/ p-
sternit/ caritas exulat/ spes pauperū deperit: eo q̄ apertū vi-
dent os diuitis & potentis in qđ intrat oē bñficiū vacatur.
qđ saū nō est p̄tōz miser & cecus: rectorē se iactans nō tā re-
cipit & furat. Inter ipos quoq̄ diuites z̄tentiones & se-
dala ōiūnēlites & odia z̄fouent. Digne etiā sup hmōi re-
gnorū hoies diutine indignatiōis exarisse ignē: sed aliquod
rū delicta in oēs misisse vindicā ex hoc p̄cipue formida-
mas: & dū nihil aliud ita piculis plenū conspiciunt^o talia vel
gramora etiā p̄tūescimus in futuřū: nūs dei nūia nō despi-
ciēs correctionis apponat remedii salutare. Violentes igit
z̄tra pestiferz hñc & vix curabile morbū off̄: cu n̄t̄ diligētiā
exhibere: & totū hñc in nobis off̄: Virtute curare p̄dicti le-
gati z̄stitutionē sup his edita ipsi^o inherendo vñstigis ad
iuātes aduciēdo statuum^o & p̄cipim^o: vt di p̄dictis aī hñc
nēam z̄stōnē circa beneficiorū cū cura pluralitatem: necmō

Ockovani.

etiam eos q̄ p̄dit dicit in beneficis suis nō residēt: nec ordine
sacri recipiunt quē ipsius beneficii cura requirit sup p̄missis
prelati singuli sine villa dissimulatōe diligēter inqrāt: et in
illis faciat statutū ḡhalis q̄siliū efficaciter obseruari. Archi-
epi etiā sup p̄dictis diligēter inqrāt i p̄uincialib⁹ q̄silius sa-
is: negligētes corrigant ut tenent: cū de his in districto in-
dicio rōnē reddere teneant. Imposter aut̄ cū ad beneficium
curā h̄is aīay q̄p̄ p̄fitari / aut ipsius collationē alias fieri
debet cōtigerit statuim⁹ ut platus q̄ circa hoc gerit officiū
p̄p⁹ de vita et quersatiōe p̄fitati v̄l instituēdi: ac de aliis q̄
cura p̄cipiunt lq̄sliōe p̄missa hoc q̄q̄ vigilāter discussiat: p̄
q̄rat v̄ t̄p̄ haleat p̄fitatus vel instituēdus hmōi: p̄sonat⁹ vel
alia beneficia curā h̄ntia aīay: et siquidē h̄z: an illa cū dispen-
satiōe vel absq̄ ea tenuerit: quā si se h̄te afferat illā infra-
terim a prelato statuēdū post assertionē hmōi i p̄i prelato
exhibere p̄curet. Alioquin extāc nullatenus admittatur.
Qd si institutus fuerit: nulla sit ipa institutio ipo iare. Di-
spensatiōe v̄o exhibita ip̄e prelatis p̄uide q̄sideret: an ex v̄i
dispensationis ipsius aliud vel alia cū iā habitis valeat ob-
tinere. Qd si cū plura beneficia sine dispensatione h̄tē vel ha-
buisse p̄parerit: ip̄m ad id de q̄ agit alignatēs nō admittat:
hoc idē obseruās si exhibita dispensatio nō ad futura:
sed t̄m ad p̄reterita se extēdat: n̄i si prius in hoc casu ip̄e in-
stituēdu: p̄estet corporaliter iuramentū q̄ habitā posses-
sione beneficium i quo instituit: statī alia beneficia que prius ha-
buit sine difficultate dimittēs de illis p̄ se vel p̄ alii extāc
se nullatenus intromittat: q̄ si facere p̄esumpserit p̄reter
priorū: quā incurrit habitū et habēdis nouerit se primatū.
Postp̄ aūc scđm ea q̄ dixim⁹ q̄lēp̄ fuerit institut⁹ illico p̄la-
tis in regno eodē q̄sitätis in quorū diocesi q̄sistunt priora
beneficia q̄ habebat: necnō p̄sonis iporū q̄ gestū est si commo-
de poterit de nūciet instituto ut de beneficis ip̄is q̄ ad ipsos
spatare vident̄ disponat: et nihilomin⁹ noīa beneficiorū ip̄osq̄ū
conscribēs in primo tūc p̄uinciali q̄silio futuro ea denūciet

Constitutiones

in quo videat qualiter sit de ipsis beneficiis ordinatus: et ut appareat utrum institutus verum dixerit quod prius dixerat se alia beneficia non habere. Quod si prelatus homini institutus secus egerit institutione facta reuocet istra mensa. Alioquin a collatione et institutione ad ipsum in quibuscumque beneficiis spectantibus quo usque reuocauerit sit suspensus. Eiusque si reprobatus crimine incurrit merito calpa redarguit: et in quo alium iudicat seipsum quodem nat: dum in eodem ipse reprobatus inuenit hanc apostoli dicti fuga iusta labore in platis ecclesie detestataes firmiter inhibemus ne prelatus quod pretitatu sibi ad ecclesiam vacante ob defectus electionis ordinatus recusat admittere alii eadem ecclesiam transferat quod defectus homini patiatur: ne sic potius videat accipitisse personam quam iusticiam dilexisse: quod si fecerit eius collatio vel institutio ipso facto sit inuialeda et nullius momenti potius censeatur.

De commendis ecclesiis.

Rubrica.

Miserabilis humane dignitatis casus ita concupiscere frena laxauit: ut reciso acutumne rationis et extra mala statuta irascibilitatis virga munera nihil putet iniquum quod inexploria basa cupiditatis videat insuere nihil in honestu quo avaricie pareat cibus esuriens non munies sed augmentans. Hec si alias simplicium obsidet dolendum est in uno genere hominum quod laici idcirco dictant quod pluralibus ministeriis sunt derelicti. Sed in illis quibus dominus pars est hereditatis eorum: qui hereditates sue restitutionem sibi debent a domino prestolari quod ducatu suo regere alios et gubernare tenentur. Hic tanto amarius et acerbius stenda conspicimus quanto committuntur in' quius in illis et periculosius tollerant. Hanc iter ad inuentiones eorum quod fraudes ettra suas alias molitum hanc maxime copimus diuini et humani iuris presidia confundentes: quod cum una ecclesia unius debeat esse rectoris si: cut ratio dicitur et multiplicis iuris statuta declarant. Quidam tamen rationis expertes vel iuris regulas contemnentes eum ad plurius ecclesiarum occupationem velam non habentes quo quod ditari festinat vacantes sibi ecclesias conuen-

Octoboni.

dari procurant: amplectentes iuris verba non sensim: quod alii quod permittit haberi unam ecclesiam intitulatam et aliam commendata. Et cum iuxta sanum intellectum propter necessitatem auctoritatem ecclesie vacans ius commendationis non tam preceptorie quam permissionis introductum ipsi a cupiditatis sue lucrum oia querentes in ipsis ecclesiis dissipatione non solum unam sed plures recipiunt commendatas. Inter multa vero pericula que ex hac pestifera factione puenient aduertim ecclesiis dissipidia regis spiritualium negligentiam et contemptum certum miseri suscipientis casum in malum usum quam aliena esse debuerat congregatis: aut in propriis luxuris et pompas superbie profundentes que sunt ad pauperum alimoniam substituta. Nec autem pro mole peccati furtarapinas et filii in spectu patris victimationem excedere diuini iuris testimonio probant. Nec preteriit diuinum intuitum cecitas concedentis quod dum ecclesie propicere debet personam hois accipit cui non tam carandam onus commendat quod miserabiliter deuorandam. Quod igit nec timorem diuini iudicium nec sacrum canonum intentionem ad coheretionem talium sufficere vel etiam propicere hucusque nonduntur. Nos autem etiam saluti et ecclesiis indenmitati et statui diligentia qua possumus ex officiis nostri debito propicere cupientes universas ecclesiis commendationes hactenus quibuscumque factas: nisi ex evidenti utilitate unius tamen ecclesie commendatio sit facta penitus reuocamus: et ipsis ex nunc vacare decernimus eis ad quos ipsis collatio vel ad quos presentatio spectat districte mandantes ut infra duos menses post prius constitutionis nre publicationem conferant seu presentent. Alioquin ipsam collatio ad sedem apostolicam deuolciatur. Imposter autem firmat inhibem ecclesiam qualibet commendari: nisi iusta causa et legitima id exposcat. Et in his oibus ad inuentionibus versuclis et fallaciis occurramus: statuimus ne ultra unum tempore cuique cum cura etiam beneficium obtinenti ecclesia commendetur neque plures ecclesie alicui persone valeant commendari. Quod si contra ea que salubriter hac nostra punctione statuta

Constitutiones

Sunt ecclesiæ commendatione a quocq; vel cuiq; in locis hæc legi
t̄is fieri poterit: ipsam & quicquid ex ea seruit fuerit ipso
iure determinat; non valere. Ep̄s vero q̄ commendatione con-
tra premissa fecerit: donec reuocauerit ipso facto a collatio-
ne seu presentatione beneficiorum quoq;libet sit suspensus.

C De confirmatione episcoporum.

Rubrica.

P Astoralis sedis eminētia multis indigens ḡe diuine
muneribus ut pastor in se mundus ambulet corā dō
in veritate & in aspectu pp̄li ad doctrinā. Inter alia q̄ de p̄
tificū electione sacri canones p̄uiderūt. Illud igit̄ p̄eci-
pū sibi vendicat: ut talis ad eā persona concendat q̄ nullis
q̄tāt̄ humanitati possibile sit: sit maculis denigrata. Quo
rūdā igit̄ ignorantiā vel negligētiā aut dissimulationē q̄
circa electorū confirmationes habeat: vel etiā p̄curat ex offici-
nī debito diligentia qua possimus corrigētes. Statuim⁹
et in utute latē obediētie districte p̄cipim⁹: ut cū electionis
ep̄alis confirmatione postulat̄ inter cetera sup q̄bus inq̄silio et
examiatio p̄cedere d; scđm canonū iſtituta illud exactissi-
me inquirat: vtrū bñficia plura cū aiaꝝ cura q̄ electus est
anteq; eligere habuerit: & si habuisse inueniāt̄ an cum eo
super hoc secū fuerit dispeſsatuz: & dispensatio si quā exhi-
buerit vera sit: & ad bñficia que obtinuit extendātur. Qd̄
si in aliquo premissorum ipse ad quem confirmatione spectat
electum deficere sua discussione comperierit eidem nulla-
tenus munis confirmationis impendet.

C De his qui tpe electionis bñficia dimittunt & postea re-
cipiunt si eos eligi non contingat.

Rubrica.

A Mbitiōnis viciū in ardorē s̄itis exestuās: dū nec ma-
rie optimā partē amplectit̄ nec ad marthe ministerū
in frequentiā p̄ficit̄ aspirat: sed p̄ dñandi libidine ad vēm
eo ducente trāmitē detorquet̄: abieco rōnis intuita phas
& nephias imp̄roba temeritate p̄miscent. Sane illud inter
dūm euentre didiscimus: ut cū vacāte sede ad quā q̄s ascē-
dere concupiscit: ipse metuens se obtentorū bñficioꝝ plura

Octobris.

sitate in suo desiderio posse deficere ipsa beneficia resignet immo penes eum ad cuius spectant de testabili quadam pactio ne deponit: ut si eum eligi non contingat: eadē beneficia quasi deposita postmodum reassumat. Cōtra hoc igitē tā ad hominabile colludū satis / et deo placēs obstatulū opponentes distri ctius inhibem⁹: ne cuiq⁹ decetero taliter beneficia sua resignāti eadē restituant: nec quasi de nouo aliquatenus cedantur: sed tāq⁹ vacantia de plenis aliis ydoneis canonice ordinētur q⁹ si hmoi resignati beneficia ipsa vel aliquod ex eis fuerint reddita vel concessa: redditionē vel concessionē in ipsum factam invalidā decreuimus / et inanem. Qui vero taliter in suis manibus resignata postmodum scienter ea 2tra p̄missa contalerint: aut ipsam resignantem instituerint in eisdem: si quidē ephs fuerit a dalmatice tunice et sandaliis usu. Alius vero prelatus inferior ab officio sit suspen sas: donec illud duxerint renocandum.

De his q̄ faciūt pactiōes cū his quos p̄fitāt. **Rubrica.**
Quia plurimū etenre didicimus q̄ cum ad vacante eccliam fuerit p̄sētatio faciēd a: ipse qui p̄fitandus est prius cū patrono de certa summa de tonis ecclie sibi an nūatūm soluēdā paciscitur: et sic pactus ad eccliam p̄fitat. Nos hūc actui tam symonie vicium q̄ ecclie dispendium ingerenti occurrere intendentēs vniuersas p̄missiones et pactiones hmoi penitus renocamus et im posterum fieri districtius inhibemus: et si facte fuerint v̄tres aliquas dō cernimus non habere. Pensiones autē omnes ecclesiis p̄tochialibus hactenus impositas penitus renocamus: nūl qui eas obtinet seu percipiunt legitima p̄scriptione vel speciali p̄uilegio aut certo iure aliquo sūt maniti.

Quod negotiatiōes nō siant in ecclesiis. **Rubrica.**
Onipotens dñs q̄ cum ppter p̄tā nostra nobis irascitur nō obliuiscitur misereri sciēs se posse ac debere plari per 2tritor̄ et humiliator̄ orōnes gemitus et tempia et oratozia 2trui voluit: in q̄bus quenātēs fideles abstra

Constitutiones

et a cunctis exteriorib⁹ actibus et seipso clausis corporis
sensibus in suis conscientiis colligentes p⁹ oblationes + hostias
et precipue p⁹ sacrificia tritii cordis + or⁹ones: q⁹bus d⁹o co-
tungimur: ita in isti iudicis mitigaret: vt in mihi quaeris in
stiria iste p⁹ctores nō 2sumant p⁹ meritis: sed p⁹o clemen-
tia creatoris mihi 2se quant. Hec ipse dei fili⁹ quē accepit
sic sibi verbis ei operib⁹s indicauit: et eccliam cū sit domus
om⁹is esse specialiter domū suā afferens: eā nō negotiatio-
nis sed or⁹onis domū voluit noiari: tñ abhorres in templo ne-
gociationē + 2mercia exerceris: vt de funiculis flagello facto
vendētes + ementes de templo eiceret: l; in eo illa que ad
vsum sacrificior⁹ erat necessaria venderent aperte signis p⁹
detestandū sit illorum delictum q⁹ mercata in ecclesiis faciunt
et negotiatio-nes exercet de domo dei speluncā latronū et do-
mum diaboli faciētes: cū in hīmōt 2tractibus se adinuicem
decipiāt vel intendāt decipere 2trahētes. Ea ppter distri-
cti⁹ inhibem⁹ + inhibendo statuim⁹: vt in ecclesiis q⁹buscūq⁹
utē legationis nullus de aliq⁹bus rebus venalib⁹ mercatū
teneat: nec vllā p⁹rofis negotiatio-nes exercere p⁹esumat.
Archiepis ep̄is + aliis eccliax p⁹relatis in virtute obedien-
tie firmiter iniungētes: vt hoc salubre statutū per censurā
ecclasticā ab oībus iniolabiliter faciant obseruari.

Cqd fiat p⁹cessio p⁹ pace regni et terre sancte. **R**ubrica
Iustus et misericors dñs q⁹ nō vult mortē p⁹ctōris: sed
vt cōuertat + viuat: holm p⁹ctā q⁹ngi punit t⁹raliter: vt
eternaliter nō 2demnet iustū vīstat + misericorditer affli-
gendo castigat: vt querant ad eū + nō pereant p⁹ctōres. **U**bi
q⁹ si diuidūt p⁹ctā nēa inter nos et dēū nēm ipse languores +
pestilentias immittit: + famēs + bella exoriri p⁹mittit: dissen-
tiones guerras: alia multa mala quibus necessanter p⁹ctis
eōs exigētibus hoīes affligunt. **E**x hoc siquidem regnū an-
glie inclitum quod pacis pulchritudine gaudere solebat/
guerris dissentionibus + bellis afflictū est multipliciter tē-
goribus istis et miserabiliter desolatū: + p⁹udori + dolori

Octoboni.

est toti p̄lō xp̄iano terrā sc̄tām i qua ip̄e dei fili⁹ salatē hūa
ni ḡhis operat⁹ est: tradidit in man⁹ hostiū nois xp̄iani: vt
pp̄ter delicta n̄a nos tuere tā sc̄tē hereditatione indigos
ondens p̄lm xp̄ianū ad bellandū suū bellū exerceat a salu-
tē. Ip̄e vero d̄ns q̄ quos diligit arguit et castigat q̄ vulne-
rat et medet⁹ / querit ad or̄ones fidelū ad se tenuerentū
miam in ira nō 2tinet: sed cū fuerit iuste iratus m̄ie recor-
dat⁹ vt p̄stilens ⁊ malis cessantibus / afflictis solationē
tribuat / lāguidis sanitē restituat / et discordantibus vni-
tate. ēā pp̄ter antiqui p̄fes deliberatione p̄uida ordinā-
uerūk: vt certis t̄pibus p̄missiones fierēt publice et sole-
nes: in q̄bus 2ueniēt p̄l's fidelū visitatione dñi castigat⁹
et eo zelo deuotionis accensis or̄onibus ad misericordiam
dñi p̄uocaret ⁊ ne vicio ingratitudinis arguat de colla-
tis bñficiis deo grates exhibeat ⁊ laudes exsoluat. ¶ Quos
nos digna emulatione sequētes statuēdo precipim⁹: vt in
olbus ferris n̄e legatōis quolibet āno i crastino Octa. pen.
fiat vna p̄cessio publica et solemnis: in qua conuenientes
fideles tam religiosi ⁊ seculares de pace misericorditer re-
stituta deo ḡcas exsoluentes orent ad dñm: vt ip̄e 2tierso
furore suo regno ⁊ terra sua gubernacula dirigat / pa-
cem fideliter tribuat / et restitutam cōcordiā 2tinuet ⁊ con-
firmet: ⁊ terrā sc̄tām quā suo proprio sanguine rabiçauit
ad laudem et gloriam sui nois restituat cultui xp̄iano.

¶ De legendis cōstitutionibas singulis annis. Rubrica.
Nonois eccl̄iastici obseruatio catholici fidei vnitate⁹
et meritū p̄trens ⁊ augēs ḡcam ⁊ pacē acq̄rit a dño
p̄līs xp̄ianis: et m̄ie patrē p̄stē matris eccl̄ie reverentia:
placabilia ⁊ exauditione condigna faciat vota instor. Ex
dierso vero dñuersa et 2traria prōsas eueniunt vt fidē
et vanitatem sc̄indat concūcta religio. Nam et indigna-
tionē oīpotentis dei effundat sup p̄lm ex lege p̄ sua deside-
ria naufragat⁹ ⁊ inexcusabile reddat misericordis dñi p̄re-
tatem. Proinde ad seruandas h̄mōi positos a dño sup ca-

Constitutiones

modis gregis sot. Archiepos et epos salubriter exeritam: et eis in virtute sc̄e obediētie districte p̄cipimas: ut ad eccliaꝝ et eccliaſticāꝝ personaꝝ tuitionē seu custodiā solli-
cite inaigilent: et intendāt circa reformationē ipsaꝝ pasto-
calem carā et operā ac intentā diligentia aponentes: per
que ecclie et eccliaſtice persone plurimū ad restauracionē
et conseruationē p̄terūt adiunari. Cōtra eos vero qui in
his eorū iurisdictionē et opus impēdīre tētauerint: sc̄tōꝝ pa-
trium romanorū pontificū et nēas p̄stitutiones circa talia p̄
mulgatas obseruēt et faciat obseruari: sub penis q̄ in eisdē
cōstitutionibas exprimunt. Ne aut ignorantia cōstitutio-
nū ipsaꝝ ab eorū obseruantia quēmō possit auertere: p̄eci-
pīnus vniuersis archiepīs/epīs/abbatibīs et prioribīs:
exemptis necnon cathedraliū eccliaꝝ capitulis: ut oīa sha-
tata hec q̄ in hoc nostro sūt p̄silio p̄mulgata in scriptis ha-
bant. Et ipi archiepī et epī eadem in synodis suis singulis
annis de ve verbo ad verbum perlegi faciant diligenter.

De monachis et canonicis regularibꝝ et monialibꝝ. Ra-
Regnum celorum mansionibus maltis teste veritate
distinctum de mūdo quasi de torculari sibi exprimit
et colligit incolas per varias incedentes virtutū semitas
et extra mandi contagia per diuersos cancellos penitētie
salientes mansionum celestium tabernacula variis p̄emi-
oxum stipendiis ingressuros. Inter omnes huiusmodi san-
ctam et deo p̄proximum ordinem monachorum per virum
illū venerabilis vite gratia et noīe b̄fidictum docente sp̄:
sancto institutum et eleuatū ad carisma: a meliora: quāto
per altioris vite gradus a diebus antiquis de terrenis tri-
umphantem attendimus regnum dei sancta violentia tā-
pientemrāto nobis cura maior incabit illius preserua-
re decorum inuenire: sanctumoniam et immissiones per an-
gelos malos p̄ecludere: atq̄ illatos ab hostis gladio et in-
fidus sonare languores. Quoniam igitur hec sancta reli-
gio solutis aliquibus constantie nodis in luxum labentem

Octobri.

ad tramites latitudinis qui ducant ad mortem miserabiliter declinavit: occurritus sub diuino consilio et spe celestis adiutorii ut officiis nostri debito circa opus uiam resumptionem salubriter instamus.

C De professione facienda.

Rubrica.

Sine bone memorie Otho: sancti Richasit in carcere Tulliano diacon^o Cardinalis apostolice sedis legatus in alia de statu monachorum prouida deliberatione constituit: ut quicumq; in monasterio est ad probationem admissus: professione incontinenti faciat anno probationis elapsi: aut exeat de eodem. Alioquin abbas vel prior q; alii quem sine professione sustinerit ultra annum per presidentes in capitulo grauiter puniatur: et nouicius qui sic steterit profiteri cogat: et haberi debeat p professo. Nos autem ut expressa et instans pena coherceat quos dilata et tacita sub confidentia impunitatis non cohibet a delicto adiiciendo statuimus: ut abbas vel prior seu abbatissa cuiuscumq; ordinis vel religionis existat: q; nouicium profiteri non fecerit anno probationis elapsi: nisi canonico fuerint impedimento detentis: vel nouicius ipse monasterii exiret infra mensem: tandem in oibus seruis certi in pane et aqua ieiunent donec novicium ipsum fecerint profiteri. Nulli quoq; noticio ante q; professione fecerit aliqd seruitu offici seu ministeriu comitata cū eo tpe ita regulari discipline debeat esse de dicto et intento: ut ad alia diuertere valde nociuū aptissime dinoscatur.

C Qd̄ cōstitutiones summorū pontificū legantur. Rubrica.
Pro cū ignorantia mater erroris ita in interitū ducat: ut cecus ambulans in tenebris illius non prius dampnum sentiat q; incurrit. Antedictus legatus salubri cōstitutione decreuit: ut abbates et priores continuo post regulā scribi faciant cōstitutiones et sanctiones summorū pontificū ad eos et eorum ordinē precipue pertinentes q; in consilis et compilatione domini Gregorii pape. ix. sub infrascriptis titulis continentur videlicet de regularib; Ex parte statuimus ne

Constitutiones.

religiosi. De statu monachorum. Monachii. Quo; ad monachos
etiam in singulis pueris ea que De symonia. quoniam sy
monaca labes. De sua excoicationis. Monachii. Univer
titatis: cum eorum absolutio. De monialibus. De fidelissori
bus. Quod quibusdam. De solutionibus. Quorumdam. Nos
autem adiiciendo statuimus et districte precipimas ut magi
stri notiorum eos in regula bti Benedicti vel scii Augusti
in seni quacumque alia doceant et instruant diligenter: ita quod qui
libet religiosus regulam plene adiscat et quasi cor detenus
eam sciat. Predictae vero constitutiones in singulis mona
steriis bis in anno sc; in principio aduentus et in capite qua
dragessime omnibus conuocatis in capitulo prolegantur.

De proprietatis monachis vel alius religiosis. Rubrica
Quia vero in monachis est quasi idolatria quacumque
rex detenta proprietas in cuius habende cecatione faci
le inducuntur seu coarctant dyabolo suggestente: dictus le
gatus simplici canonum preceptione retentus statuit ut nul
lus monachus proprium decetrum habeat: et si habeat prelato
suo sine dilatione resignet. Quod nos efficacius prosequentes
statuimus et districte precipimus quod cuiuscumque ordinis abba
tes et priores abbates proprios qui non habent super propria
tibus bis anno inquisitione faciat diligenter quos cum ta
les inuenient puniant secundum sanctiones canonicas et re
gularia instituta. Quod si episcopi abbates et priores implere
neglexerint ipso facto a suis administrationib; sint suspen
si: donec premissa diligenter fuerint executi.

Dao; non detur pecunia religiosis pro vestibus et ce
teris vite necessariis. Rubrica.

Et quidem ne de proprietatis vicio super dorsum pectoris fa
briandi occasio satane offerat: et ipi homi detur habi
tas delinquendi: statuimus ut cum quispiam monachorum seu
aliorum religiosorum vestibus calciamentis vel aliis vite neces
sariis indigerit: is qui super his ministradis gerit officium pe
cuniam vel denarios non tradat per hunc taliter indigenti

Ostoboni.

Sed res ipsas, put necessitas exigerit subministret. **H**o autem
is qui huiusmodi prestat officio contra facere presumpserit officio
in quo sic deliquerit et presbiterit: materia in delinquendi
sit priuatus: nihilominus alias superioris arbitrio puniendus.

Contra monachi soli non stent in manerius et ecclesiis. **Ru.**

Monachos seu canonicos regulares per maneria vel
ecclesiis solos morari tam in decembris quam astatibus periculo-
sam esse conspicientes firmiter et distincte precipimus ut
abbates et priores monachos sic manere non faciant vel
permittant sed si qui sint eos sine more dispeditio renocet ad
conuentum: vel ubi sicut monachum stadeant sociare. Alioquin
ipsi abbates et priores ab officio donec id impleuerint sint
suspensi. Quod si forte pauperes habent ecclesiis que
duobus non sufficient exhibendis faciant illis per secula-
res clericos deseruntur: ut sic debitis ecclesie non fradentur obse-
quis: nec regularis frangatur integritas discipline.

Contra non dentur maneria ad firmam monachis. **Rubrica.**

Aud firmam vero que mercationis instar habet alicui mo-
nacho dari manerium ecclesiis/ possessiones vel alia
quilibet bona sine a proprio prelato sine ab alio quocumque
districticu[m] inhibemus. Quod si factum fuerit preter pe-
nas antedicti legati vel aliis constitutionibus impositas
quicunque deterit firmam huiusmodi singulis sextis feriis in pa-
ne tantum et aqua per unius spaciun anni ieiunet.

Contra esu carnium. **Rubrica.**

Aud hec quae regularis obseruatio que per actum a via ducit
impugnat merito sancti patres carnem voluerent ab esu carnium
cohibere: ut eius superbia cotereret parcitas: et per mundi ab
stinentiam carne deuicta spissis dñis gemitam decantaret. Sup
his prenotiatus legatus statuit: ut cum esus carnum sit monachis
negri ordinis per regulam sancti Benedicti: nisi in certis ca-
libus et locis necnon abbatu[m] presidetium et eorum generali capitulo iter
dictis monachis que abusum gloriuerat veluti carnibus: abba-

Constitutiones

tes et priores loco huius vetiti cibi iuxta facultatem dominus
aliu competente ministrare curarent. Nos autem adiudicando fir-
miter et districte precipimus: ut abbates et priores proprios non
habentes abbates: ac abbatissae seu priorissae ordinis sancti ben-
dicti circa escum carnium sollicite ac ghaliter inquant ac eos
quos in hoc inuenient delinquentes graviter puniant: deli-
cti et delinquenti circumstancias attedentes. Ehi vero cum sub-
iecta sibi monasteria visitant de huius escu carnium subtiliter
discutiant et inquirant: et puniant puniendos quos pena non
tint indigere. Alioquin preter indignationem et maledictionem
divine acerbitate donec id fecerint sint suspensi.

Cum aliqui religiosi in refectorio et dormitorio vuantur
preciosoribus aliis. Rubrica.

Tunc quoque ridiculose scurrilitatis opprobriu auferent
tes quo monachi et alii religiosi quidam se maiores ali-
is existimantes et ostendare volentes: et vasis preciosoribus uti
stendunt districtu iherusalem: ne quis monachorum vel monachilium
seu canonicorum regularium cipho argenteo vel preciosori alio
in refectorio vel in aliis locis vata illu quasi propriu posside-
do: aut in dormitorio maiori apparatu lecti vel teguminis.
Cum enim oes pares sint: et sub scete fraternalitatis nois coequa-
les ridiculum est ut alter maior altero se ostendat: qui de
hoc gloriari debet: ut ostendat ceteris se minorem.

Cum semper in refectorio due ptes remaneant. Rubrica.

Sicutumus insuper et districte precipimus: ut cum ab-
bas vel prior vult aliquos in camera sua reficere: ita
reficiendorum numerus moderetur: quod saltem due partes
fratrum in comedione remaneant in conuentu. **C**In hoc
vero aponant prouidentiam diligentem: ut sine persona-
rum acceptione: nanci hos nunc illos ad refectionem vocent
quos magis nouerint indigere.

Cum infirmis. Rubrica.

DEinfirmis quibus humanitatis prebere presidium
caritas iubet: et pietas interpellat: districte precipi-

Ostoboni.

mas: ut prior vel supprior claustral is sepe visitationis exercitium adhibens circa ipsos vigilanter perquirat qualiter ab infirmario procuretur. Si quos vero defectus in hoc inuenierit: ipsos abbati vel priori denunciare festinet. Abbas autem seu prior omnem defectum sine tarditate: et negligentia circa id faciat emendari. Quod si abbas vel prior premissa minime seruauerint ipso facto: donec id fecerint ab officio sint suspensi.

Quod nulli religiosi vendant vel assignant liberaciones aliquas

Rubrica.

Volentes etiam ecclesiarum indennitatibus prouidere: illud vicium extirpamus quo quidam abbates et priores et alias ecclesiarum rectores et custodes hospitalium cupiditatis ardore qui eorum corda vehementer inflammatis interueniente preceo plus personis quam ecclesiis consulentes ad certum tempus seu ad vitam illos quibus fit concessio certum quid quod contigerit liberationes appellant vendunt et assignant pro vita necessariis diebus singulis vel certis temporibus exsolvenduz. Ex quo fit ut in ecclesiis hospitalibus et monasteriis in dictarum liberationum solutione grauatis: eorum qui deberent ecclesiis et monasteriis deseruire: ac infirmorum et pauperum ad quorum sustentationem homini bona sunt specialiter assignata numerus minuatur: per quod ecclesie seruiciis debit is et pauperes ac infirmi alimoniis defraudant in eorum qui eas concedunt alias periculum et scandalum manifestum. Propter quod districtius inhibemus ne unquam personis aliquibus homini liberationes vendantur. Et si aliquis ante hanc constitutio nem uicem concessere fuerint imperpetuum vel ad tempus resignatus: vel decedentibus illis qui eas obtinuerant hactenus. Abbas/prioris/rectores/et custodes prefati eas de novo eorum heredibus vel aliis non concedant. Quod si contra hoc salutem statuerit aliqui attemptare presumplerint: nisi eas reuocauerint ab officio sint suspensi.

Quod seruetur antiquus monachorum numerus. Ru.

Constitutiones

Ceteram cum iuxta sapientie doctrinam multitudi: ne populi sit dignitas regis & i paucitate plebis ignominis principis: nulla debet avaricia nulla delicia vel co: temptus arripere: vt regis regum cultum attenuet colen: tium paucitas: et contra multiformis nequicie hostem mi: nnatur exercitus bellatorum. Ideoq; statuimus et distri: cte precipimus: vt singulis monasteriis: et in his precipue: que sunt ecclesie cathedralis seruetur antiquus nomen monachorum.

De ratione administrationis reddenda. **Rabida.**

Debus illud statuimus: vt abbates et priores proprios abbates non habentes saltem semel in anno presente to: to condentur aut aliquibus ex senioribus vel prudentiori: bus ad hoc a capitulo deputatis: reddant de statu mona: sterii et administratione sua plenariam rationem. **C** Si quis vero abbas vel prior statutum huiusmodi neglexerint obseruare ipso facto donec satisfecerint a suis administra: tionibus sint suspensi.

Quod religiosi non ement vel vendant. **Rabida.**

Dinalium commercia rex quibus cupiditas dandi min: vel plus recipiendi expetit captiones vix aut nonq; sine interventu peccati etiam inter laicos fieri dinoscitur quātomagis eorum manus qui sancte religionis habitu: obseruantia sunt a terrenis actibus eleuati: sedidū & feti dum existat a talibus inquisitari. **C**hoc igitur circa illos quasi abominabilem leproz; officio debite sollicitudinis insequentes arcis inhibemus: ne monachi moniales aut religiosi quilibet cuiuscumq; religionis existant mercatio: nes que in emendo vel in vendendo consistunt in mundi: nis mercatis vel alias audeant in quibuslibet rebus ali: quatenus exercere. Alioquin non solum hi qui fecerint ve: rūti im hi de quorū mandato processerit ipso facto ab of: ficio sunt suspensi: que suspensio per superiorēm non relaxe

Octoboni.

ter: quod satis fecerint de premissis. Quaecumq; vero cetera monachorum statum et conuersationem superius sunt statuta in monialibus: que eadē quoq; p̄fessione censentur: voluntas et p̄cipimus obseruari.

¶ Quod moniales certa loca non exeat. **Rubrica**

Moniales deo dedicate que abnegantes seiphas et renunciates seculo xp̄i seruicio se perpetuo maciparunt omni custodia seruare se detinent et p̄itas sensuum obseruare ne vnq; introit pateat maligno spiritui ex quo eis vel aliis in p̄rauo desiderio ardore: vel saltem leui cogitatione detur occasio delinquendi. **¶** Quapropter in cenobitis certa loca desunt putata que eas exire non conuenit ut possint dñi cordis et corporis innocentiam obseruare. Intrare enim debet monialis in q̄ p̄udenter et orando sibi prouideat ne aliquis in tentatione incidens in delictum aliquod p̄batur. Accedat: ad capitulum in quo iuste p̄niteat quod commisit. Intret dormitorium et refectorium horis suis in quibus corporas ad sustentationem ne deficiat reficiat recreando. Assistat igitur sibi temperantia: ne ex refectionis superfluitate caro recalcitret: et eam non deserat fortitudo: ut resistat fortiter temptationibus dum quiescit: sed ceteris horis moret in clauistro in quo sic se claudat et corpus sui sensus: ut inter se et mundum chaos esse firmatum intelligens et solum dum oculis metis aspiciens aliquod prequistet de eterno vi te dulcedine contemplando. Premissa vero loca in personis secularibus vacua esse p̄cipimus ut ad ea non nisi ex necessaria causa: iusta persone seculares accedant: et hoc non frequenter sed raro: ne ex frequenti conuersatione secularium quies eam vel contemplatio perturbetur: vel saltem ad secularis cogitationis desideria carum animus pertrahatur. **¶** Ea propter et illud statuimus ut nunq; cum hominibus vel aliis quibus personis religiosis vel secularibus: nisi in publicis et non suspectis locis colloqui: habeat monialis: et ubi se si osum colloquium est habendum: monialis sola non conue-

Constitutiones

niat ad colloquendum: sed sibi ad minus monialis alia deu-
timens: et in religionis obseruatione rigida societur: que
et illos semp videat et possit oīm que per aliā facta fuerint
esse testis nisi qñ voluerit confiteri. Nunq̄ etiam extra do-
mum nisi de sui superioris licentia et pmissu cū aliquo ho-
mine comedat: nec tunc nisi cū tali qui tanta sit ei consan-
guinitate et affinitate seu alia honesta familiaritate con-
iunctus et alias nō suspectus q̄ non liceat inter eos aliquid
suspirari sinistrū. Alia vero loca q̄ quinq̄ pmissa monia-
lis sibi reputet penitus interdicta. ut ad ea nunq̄ accedat:
nisi ad locum infirmarie vel alium ad hoc monialibus de-
putatum: in quo de licentia abbatisse seu p̄rio, iste causa re-
creationis esse poterit: si debilitate fuerit seu infirmitate
detenta: ubi recreationē et infirmitatis remēdia p̄cepti-
at op̄tima. Ad officinas etiam moniales: nisi ille quibus
ex officio competit non accedant: et ille nunq̄ sole: sed cum
honestā societate: ut superius de aliis est expressum. Abba-
tissa vero et priorissa / et cetera que monasteriis p̄sunt
q̄nq̄ noīe censeantur monasteria nō exēant: nū ex eū
denti monasteriū vtilitate seu necessitate vrgente: et cum
societate honesta. Leteris vero inferioribus monialibus
nunq̄ nisi iusta et necessaria causa exundi monasterium
licentia p̄beatur: et tunc nunq̄ sole/ire/esse/vel mozari
extra monasterium permitteatur: nisi tali fuerit alia socia-
ta que sic probata fuerit in monasterio q̄ de ipsa nihil sini-
scrum valeat suspicari. In terris quoq̄ nostre legatio-
nis cōsuetudinem abolemus qua moniales monasteria ex-
ire consueverunt occasione processionum que q̄nq̄ fuerūt
publice et solemnes: firmiter statuentes ut occasione p̄-
dicta monasteria sua nō exēant moniales: sed infra cepta
monasteriorum processiones solemnes peragunt temporis
bus quibus consueverunt fideles in processionibus conve-
nire. Nichilominus archiepiscopis episcopis et aliis ecclie-
sarum p̄latis quibus visitandi officium de iure seu con-

Dubiosi.

metudine competit: in virtute sancte obedientie: et sub ob-
testatione divini iudicij districte præcipimas: ut mona-
stria monialium cum expedit visitantes: que statuta sunt fir-
miter faciant obseruari.

Cit monachi frequenter confiteantur et frequenter ce-
lebrent. **Rubrica.**

And hec quia scriptum est: quod septies in die cadit iustus
Et quod nemo existens in mortali corpore sine criminis ve-
nit. Necessaria malum et utilis est præcipue religiosis con-
fessio in qua omnibus que deum possent offendere: vel con-
scientiam premant: cum cordis contritione discussus et cum
amaritudine recensitis accedant cum securitate consci-
tie ad orandum et offerendam immaculatam hostiam in
altari. Propter quod statim quod abbates / seu priores /
vel superiores eis absentibus frequenter requirant salte
semel in mense confessores fratribus deputatos: de nomi-
nibus confitentiam fratrum: ut sic illos qui non frequen-
ter confitentur grauiter arguant et ad confitendum indu-
cant. Quod mandamus circa monachos constitutos in sa-
cerdotio: qui non frequenter celebrent obseruari.

Consequitur tabula Rubricarum.

Prohemium

De baptismo.

Ne pro sacramentis ecclasticis aliquid exigatur: vel quod

forma in confessione seruetur,

De consecratione ecclesiarum.

De clericis arma portantibus cum faribus

De habitu clericorum.

Ne clerici iurisdictione seculari exerceat. Cum honestatis.

Ne clerici sint aduocati in causis secularibus: neque iudices

vel assessores in causis sanguinis.

De concubinatis.

Octobonus miseratione diuina.

Ingredientibus.

Quoniam ceca.

Domus dei.

Nisi in armis

Lam sancti euangelii.

Cum honestatis.

Juxta sacrorum.

Quam indecorum.

Tabula

De vicariis residentia et institutione	Sacerdotum ordinum
De intrasis.	Amoris proprii.
Ne una ecclia dividatur in plures personatus. Unitatem.	
De abstrahentibus confugiates ad ecclias vel cymiteria	
Seu res ibidem depositas: et de auferentibus aliquid preter	
voluntatem dominorum ecclesiasticorum de bonis maneris	
seu gratiguis.	Ad tutelam.
Ne quis impedit matrimonia solemnis in facie ecclesie:	Contingale sedis.
De executione testamentorum.	Libertatem.
Ne prelati ecclesiastum fructus vacantium pereipsat vel	
suos faciant.	Ecclesiastum dispensia.
De oblationibus capellarum matrice ecclesie restituendis	Gratia que concedentis
De domibus ecclesiastum reficiendis.	Improbam
De procurationibus que ratione visitationis debentur	
non recipiendis ab archidiaconis et aliis inferioribus pre	
latissimi cum visitant.	Naturalis dispositionis.
Ne pena pecuniaria recipiatur a subditis pro delicto notorio.	Deus omnipotens.
De firmis.	Indignum est.
De residentia aieborum vel epborum.	Pastor bonus.
De appropriatiōib⁹ ecclia⁹ nō faciēdis. Qm alienatiqes	
De bonis intestatorum.	Can mortis.
De delegatione.	Judicii robur.
De forma citationis.	Ita mortaliom.
De iuramento aduocatorum.	Laudabile.
Ne iudex pacē vel recordā litigantium iugedit. Cū partes.	
De publicanda absolutione.	Sicut ecclesiastice.
De institutionibus seu collationibus	Epiane religionis
De commendis ecclesiastum.	Miserabilis.
De confirmatione episcoporum.	Pastoralis sedis.
De his q̄ tpe electionis bñficia dimittant: et postea ea recipiant: si eos eligi non contingat.	Ambitionis vicium.

Tabula:

De his q̄ faciunt p̄act̄es cū his q̄s p̄tānt. **Qz** plerūq; Qd negotiatiōes nō fiat in ecclesiis. **D**ipotens dñs. Qd fiat p̄cessio p̄o pace regni et terre sc̄e. **J**ustus. De legendis c̄stitutionib̄s singulis annis. **H**onoris. De monachis et canoniciis clariib̄s et monialib̄. **R**egnū. De professione facienda. **H**anc bone. Qd c̄stitutiones s̄imoy p̄ntificū legant. **P**orro cum. De p̄prietariis monachis vel aliis religiosis. **Qz** vero. Quod non detur pecunia religiosis p̄o vestibus ceteris vite necessariis. **E**t quidem Qd monachi soli nō st̄et in maneris et eccl̄is. **M**onachos Qd nō dentur maneria ad firmā monachis. **I**d firmā. De esu carnium. **I**d hec. Ne aliqui religiosi in refectorio et dormitorio utantur p̄ ciosoribus aliis. **I**llud quoq; Qd semper in refectorio due partes remaneāt. **S**tatum. De infirmis. **D**e infirmis. Quod nulli religiosi vendant vel assignent liberationes aliquas. **V**olentes etiam. Qd seruerūt antiquus monachoy numerus. **L**eterum De ratione administrationis reddenda. **D**e prelatis. Quod religiosi non emant vel vendant. **M**enalium. Quod moniales certa loca non exerant. **M**oniales. Ut monachi frequenter confiteantur et frequenter celebrent. **I**d hec quia scriptum.

Claus deo.

5 DE 64

CExplicit constitutiones Legatū cū Jo
hanne Othone. Impresse Londoni. per me v p:
nandum de wōrde/in the Fleetstrete/in signo so
lis commorantem. Anno dñi. M. ccccc. viii.

Georgius Aquila

François 2

